ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Pratchett Terry\Pratchett Terry - Úžasná Zeměplocha - 14 - Dámy a pánové.pdb

PDB Name: Pratchett - UZ 14 - Damy a pano
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 18.5.2006
Modification Date: 18.5.2006
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Terry Pratchett

DÁMY A PÁNOVÉ

AUTOROVA POZNÁMKA

Většina příběhů zachycených v knihách o Úžasné Zeměploše se dá číst nezávisle na ostatních; jsou to samostatné příběhy. Je lepší číst je v určitém pořadí, ale není to nezbytně nutné.

Tahle je jiná. Nemohu se v ní vyhnout tomu, co se stalo předtím. Bábi Zlopočasná se poprvé objevila v Čaroprávnosti. V Soudných sestrách se stala neoficiální náčelnicí malé skupiny čarodějek skládající se z klidné Stařenky Oggové, která vládne rozsáhlé rodině, a mladé Magráty, té s červeným nosem, věčně rozcuchanými vlasy a sklony projevovat rozbředlý sentiment nad dešťovými kapkami, růžemi a koťátky.

Příběh, který prožily, nebyl nepodobný tomu, z nějž vychází ona proslulá hra O skotském králi. Všechno to skončilo tím, že se Verence II. stal králem oné malé horské lesnaté zeničky Lancre.

Technicky se to stát nemělo, protože pravda je taková, že on nebyl pravý dědic, ale čarodějkám se zdálo, že je pro tuhle práci nejvhodnější, a jak s oblibou říkaly - dobrý konec, všechno dobré. Dopadlo to tak, že Magráta dosáhla velmi nejistého Porozumění s Verencem… skutečně velmi nejistého, protože oba byli tak stydliví, že když se setkali, okamžitě zapomínali, co chtěli jeden druhému říci, a když už se některému z nich něco říci podařilo, ten druhý si to chybně vysvětlil a urazil se. Oba strávili spoustu času přemýšlením o tom, co svými slovy myslel ten druhý. To, co se mezi nimi odehrávalo, by mohla být láska nebo něco skoro stejně skvělého.

V Čarodějkách na cestách se naše tři čarodějky vydaly přes polovinu světadílu, aby se postavily Víle kmotřičce, která udělala osudu nabídku, již nedokázal odmítnout.

Tohle je příběh o tom, co se stalo, když se vrátily domů.

A TEĎ ČTĚTE DÁL…

A teď čtěte dál…

Kde to začíná?

Těch začátků je dokonce několik. Ó ano, některé věci jen vypadají jako začátky. Opona jde nahoru, pohne se první pěšák, je vystřelen první výstřel - ale to není začátek. Představení, hra i válka jsou jen malé odbočky na široké cestě událostí, která se může táhnout celé tisíce let do minulosti. Podstatné je, že je vždycky nějaké předtím. Vždycky je to případ onoho ‚A teď čtěte dál'.

Převážné množství lidské zvídavosti bylo vyplýtváno na nalezení konečného Předtím.

Současný stav vědomostí by se dal shrnout zhruba takto:

Na začátku nebylo nic a to vybuchlo.

Další teorie o úplném začátku zahrnují bohy, kteří tvoří vesmír z žeber, vnitřností nebo varlat svého otce. Jejich nekonečná řada. Jsou zajímavé, ne snad tím, co říkají o kosmu, ale tím, co říkají o lidech. Hej, děti, z čeho myslíte, že udělali vaše město?

Tenhle příběh ale začíná na Zeměploše, která cestuje vesmírem na zádech čtyř slonů stojících na krunýři obrovské želvy. Zeměplocha není vyrobena z žádných částí těl.

Kde však začít?

Před tisícem let? Ve chvíli, kdy se z oblohy s jekem vyřinula kaskáda žhavých balvanů, změnila Ploskolebčí horu v obrovskou jámu a pokácela prales na patnáct kilometrů kolem?

Trpaslíci balvany vyhrabávali, protože byly z jakéhosi podivného železa a trpaslíci, navzdory všeobecnému přesvědčení, milují železo víc než zlato. Spočívá to v tom, že přestože je železa mnohem víc než zlata, o železe se mnohem hůř zpívá. Trpaslíci prostě milují železo.

A právě to ony kameny obsahovaly. Lásku k železu. Lásku tak silnou, že k sobě přitahovala všechny kovové předměty. Oni tři trpaslíci, kteří našli první z kamenů, se od nich dokázali odtrhnout teprve potom, co si svlékli své kroužkové kalhoty.

Mnoho světů se skládá ze železa, nebo alespoň jejich kůry mají velkou příměs železa. Jenže Zeměplocha má kůrku asi jako lívanec.

Když na Ploše očarujete jehlu, ukáže vám ke Středu, kde je nejsilnější magické pole. Je to jednoduché.

Jinde, na světech, které byl navrženy s menší představivostí, se střelka otáčí díky své lásce k železu.

V tom čase byla láska jak trpaslíků, tak lidí k železu nezbytnou nutností.

A teď tedy přetočme čas o tisíc let kupředu, do chvíle tak padesáti let před tím neustále ubíhajícím teď, podívejme se na úbočí jednoho kopce a na mladou ženu, která po něm prchá. Neutíká před něčím ani za něčím, ale prchá jen tak rychle, aby si udržela jistý náskok před mladým mužem, ale ne zase tak velký, aby ho to přestalo bavit. Vyběhne z lesa a ocitne se v krásném údolíčku, kde na mírném svahu stojí kameny.

Jsou vysoké asi jako dospělý muž a silné zhruba jako tlustý člověk.

Ty kameny tak nějak vypadají, že za moc nestojí. Když už někde stojí kamenný kruh, o němž vám vaše představivost říká, že se k němu nesmíte přiblížit, měly by to být obrovské megality a prastaré kamenné oltáře, které sténají temnými vzpomínkami na krví zalité oběti. Ne jen takové neohrabané kusy kamene.

Nakonec se ukáže, že dívka tentokrát přece jen běžela příliš rychle a mladý muž ve svém pronásledování plném smíchu jí nestačil, ztratil ji z dohledu a nakonec se sám vrátil do městečka. Ona to v té chvíli ještě neví a zůstane bezmyšlenkovitě stát na okraji svahu a upravuje si květy ve vlasech. Je to prostě už takové odpoledne.

Ví o kamenech. Nikdo se o kamenech nikdy nedoví z řeči, nikdo o nich totiž nemluví. Je to proto, že ti, kteří vědí o nebezpečí kamenů, o nich nic neřeknou, protože vědí, jak mocným magnetem je zákaz.

Je to prostě tak, že vstoupit mezi kameny… to je něco, co se nedělá. Zvláště ne, jsme-li půvabné dívky.

Jenže to, co tady máme, to není půvabná dívka, alespoň ne v tom běžném slova smyslu. Tak především není krásná. Našli bychom tady jistý úhel brady a křivku nosu, jež by za dobrého větru a příhodného světla mohl dobromyslný lhář nazvat hezkými. Je tady určitý lesk očí, jejž nacházíme u lidí, kteří zjistili, že jsou mnohem chytřejší než ostatní, ale zatím nepřišli na to, že nejchytřejší, co mohou udělat, je zabránit těm ostatním, aby na to přišli také. Spolu s oním nosem ve vás ta tvář vyvolává výjimečnou nejistotu. Otevřete ústa a najednou zjistíte, že jste se stali cílem pronikavého pohledu, který jako by prohlašoval: snažte se, aby to, co řeknete, bylo opravdu zajímavé.

V téhle chvíli se osm nevelkých kamenů na mírném úbočí stalo středem pozornosti právě toho pronikavého pohledu, o němž jsme mluvili.

Hm.

Pak se k nim opatrně přiblížila. Nebyla to opatrnost zajíce připraveného dát se na útěk, spíš ostražitost lovce.

Pak si dívka opřela ruce o boky, ať už je měla jakékoliv.

Na horkém letním nebi zpíval skřivan. Kromě onoho ptačího zpěvu bylo naprosté ticho. O kus dál v malém údolí a na úbočí nedalekých kopců cvrkali cvrčci a bzučely včely a travnatý porost byl plný tichých zvuků. Kolem kamenů je však vždycky ticho.

"Jsem tady," řekne dívka. "Ukažte se mi."

Uvnitř kruhu se objeví postava tmavovlasé ženy v rudých šatech. Kruh je nevelký, dal by se přehodit kamenem, ale tahle postava zdánlivě přichází z obrovské dálky.

Ostatní lidé by utekli. Dívka však ne, a to ženu v kruhu nesmírně zajímá.

"Takže jste skuteční."

"Samozřejmě. Jak se jmenuješ, děvče?"

"Esmeralda."

"A co si přeješ?"

"Nic."

"Každý po něčem touží. Jestliže si nic nepřeješ, tak proč jsi přišla?"

"Chtěla jsem jen zjistit, jestli jste skuteční."

"Pro tebe jistě… ty máš dobrý zrak."

Dívka přikývne. Od její pýchy by se odrazil i hozený kámen.

"A teď, když jsi to zjistila," pokračuje žena v kruhu, "co si přeješ?"

"Nic."

"Skutečně? Minulý týden jsi šla velký kus cesty nad Ploskolebce, aby sis mohla popovídat s trolly. Co jsi od nich chtěla?"

Dívka nakloní hlavu ke straně.

"Jak víte, že jsem tam šla?"

"Vidím to na povrchu tvého vědomí, děvče. To by viděl každý. Každý, kdo má… dobrý zrak."

"Jednoho dne to taky dokážu," odpoví dívka sebevědomě.

"Kdoví? Možná, že ano. Copak jsi chtěla od trollů?"

"Já… chtěla jsem si s nimi popovídat. Víte, že trollové si myslí, že čas běží pozpátku? Říkají, že když můžete vidět minulost, máte ji před -"

Žena v kruhu se zasmála.

"Jsou stejní jako ti hloupí trpaslíci! Jediné, co trolly zajímá, jsou oblázky. Na oblázcích není nic zajímavého."

Dívka neurčitě trhne jedním ramenem, jako by chtěla naznačit, že oblázky mohou být pro někoho nekonečným předmětem zájmu.

"Proč nemůžete vyjít z kamenného kruhu?"

Na tváři ženy v červených šatech se mihl výraz, který naznačoval, že to byla nevhodná otázka. Ostentativně ji ignorovala.

"Mohla bych ti pomoci najít mnohem zajímavější věci, než jsou oblázky," řekla.
"Skutečně nemůžete vyjít z toho kruhu, že ne?"
"Dovol, abych ti dala to, po čem toužíš."
"Já můžu jít kamkoliv, ale vy jste uvězněná ve svém kruhu," řekla dívka.
"A ty snad můžeš jít kamkoliv?"
"Kdybych byla čarodějka, mohla bych jít kamkoliv."
"Ale čarodějka nikdy nebudeš."
"Cože?"
"Říkají o tobě, že nikdy neposloucháš. Říkají, že se nedokážeš ovládat. Říkají, že nemáš žádnou sebekázeň."
Dívka pohodila hlavou. "Takže vy víte i tohle, co? Dobrá, tak to říkají, a co? Jenže já mám v úmyslu stát se čarodějkou, ať si říkají, co chtějí. Člověk se může naučit hodně věcí sám. Nemusí poslouchat spoustu hluchých starých žen, které vlastně nevědí, co je to skutečný život. A, dámo z kruhu, já budu tou nejlepší čarodějkou, jaká kdy žila."
"S mou pomocí by ses jí mohla stát," řekla tmavovlasá paní. "Myslím, že tě hledá ten tvůj mladík," dodala přátelsky.
Další z těch nedbalých pokrčení ramen, která naznačují, že pro ni za ni si ji ten mladík může hledat třeba celý den.
"Takže budu, že ano?"
"Může z tebe být velká čarodějka. Můžeš se stát čímkoliv. Vstup do kruhu. A já ti ukážu jak."
Dívka popojde o několik kroků kupředu, ale pak zaváhá. V ženině tónuje cosi podivného. Její úsměv je příjemný a přátelský, ale v tom hlase je něco maličko zoufalé, příliš naléhavé, příliš hladové.
"Ale já se učím mnoho věcí už -"
"Vstup okamžitě do kruhu!"
Dívka znovu váhá.
"Jak mám vědět, že -"
"Vstup do kruhu!"
Ale to se stalo před dlouhým časem, kdysi v minulosti. A kromě toho, ta mrcha je teď…
…mnohem starší.
Ledová země…
Ne zima, protože tu musí předcházet podzim a následovat alespoň den jara. Tohle je země ledu, ne čas ledu.
Tři postavy na koních se dívají dolů, po svahu pokrytém sněhem, ke kruhu osmi kamenů. Z jejich strany vypadají kameny mnohem větší.
Možná byste ty postavy nějakou chvíli pozorovali, než byste si uvědomili, co je na nich podivného - tedy podivnějšího než jejich oblečení. Od nozder jejich koní se vznášejí obláčky dechu, které se srážejí v mrazivém vzduchu. Od tváří jezdců nikoliv.
"A tentokrát," řekla postava uprostřed, žena v rudých šatech, "neutrpíme porážku. Země nás přivítá. Teď už musí lidi nenávidět."
"Ale byly tam čarodějky," řekl druhý jezdec. "Pamatuju si čarodějky."
"Kdysi to tak bývalo," přikývla žena. "Ale dnes… chudinky, jsou to jen ubohé chudinky. Zbývá v nich sotva nějaký zbyteček síly. A jsou ovlivnitelné. Poddajná mysl. Plížila jsem se kolem, můj drahý. Plížila jsem se tam po nocích. Vím, jaké čarodějky tam teď mají. Ty nechte na mně."
"Pamatuju si čarodějky," řekl třetí jezdec váhavě. "Měly myšlenky jako… jako kovové."
"Ale už nemají. Říkám vám, nechte je mně."
Královna se shovívavě usmála na kamenný kruh.
"A pak si je můžete vzít," řekla. "Co se mě týká, já dám mnohem raději přednost smrtelnému manželovi. Především smrtelnému. Spojení světů. Abychom jim ukázali, že tentokrát jsme rozhodnuti zůstat."
"To se králi nebude líbit."
"A kdy záleželo na tom, co se mu líbí?"
"Nikdy, paní."
"Teď je ten správný čas, Hladhubene. Kruhy se otvírají. Už brzo se budeme moci vrátit."
Druhý jezdec se opřel o hrušku sedla.
"A pak budu zase lovit," řekl. "Kdy? Kdy?"
"Brzo," odpověděla mu Královna. "Už brzo."

Byla modročerná noc, zavládl onen nekonečně hluboký druh temnoty, který se nedá jednoduše vysvětlit pouhou nepřítomností měsíce a hvězd, té temnoty, která, jak se zdá, přitéká odjinud - byla tak hustá, plná, téměř hmatatelná, že možná kdybyste to zkusili, dokázali byste utrhnout kus vzduchu a tu noc z něj vymáčknout.
Byla to jedna z těch nocí, při nichž ovce v panice přeskakují ohrady a psi strachem tiše skučí ve svých boudách.
Ale zajímavá věc - vítr byl teplý a ani ne tak silný jako hlučný. Ječel v lesích a kvílel v komínech.
Za nocí, jako byla tahle, si obyčejní lidé vlezou co nejdříve do postele a stáhnou pokrývky přes hlavu, protože cítí, že občas nastanou chvíle, kdy svět patří někomu jinému. Ráno bude všechno znovu normální, po zemi se sice budou válet ulámané větve, došky a šindele budou strhané ze střech, ale svět bude lidský. Zato teď… teď je nejlepší zalézt co nejdál pod peřinu…
A přece jeden člověk bděl.

Jasoň Ogg, mistr kovářský, zatahal za rukověť měchů své výhně, jen tak, spíš pro efekt, a znovu se usadil na kovadlině.

V kovárně bylo teplo, přestože se pod střechou prohánět vítr.

Jasoň Ogg dokázal okovat cokoliv. Kdysi mu donesli mravence, jen tak, ze žertu, a Jasoň proseděl v kovárně celou noc se zvětšovacím sklem a kovadlinkou, kterou si udělal z hlavičky špendlíku. Mravenec stále ještě žil někde v kovárně - občas mohl člověk zaslechnout, jak při chůzi ťuká nožičkama po kamenné podlaze.

Ale dnes v noci… no, dnes v noci musel zaplatit nájemní smlouvu. Aby nebylo mýlky, kovárna mu patřila. Patřila jejich rodu už celé generace. Jenže kovárna, to je víc než hromada cihel, malty a železa. Nedokázal to pojmenovat, ale cítil to všude kolem. Byl to rozdíl mezi mistrem kovářským a obyčejným mužským, který složitým způsobem opracovává železo a vydělává si tak na živobytí. A tenhle rozdíl měl něco společného se železem. A taky s tím, že Jasoň měl dovoleno patřit ve svém umění k těm nejlepším. Byl to opravdu jistý druh nájmu.

Jednoho dne si ho vzal otec stranou a vysvětlil mu, co je v těchto nocích jeho povinností.

Nastane čas, řekl mu, nastane čas - a ty ho poznáš, aniž ti to bude muset někdo říkat - nastane prostě čas, kdy přijde někdo s koněm, který bude potřebovat nové okutí. Ty je přivítáš. Okováš koně. Musíš se dokonale soustředit! A nepokoušej se myslet na něco jiného než na toho koně.

Za ty roky už si na to celkem zvykl.

Vítr zakvílel mnohem hlasitěji a odněkud sem dolehl praskot vyvráceného stromu.

Zaskřípala branka v plotě.

Pak někdo zabušil na dveře. Jednou. Dvakrát.

Jasoň Ogg si vzal širokou černou pásku z měkké látky a pečlivě si ji převázal přes oči. Otec mu vždycky říkal, že tohle je velmi důležité. Chránilo ho to před rozptylováním pozornosti.

Odsunul závoru na dveřích.

"Dobrý večer, pane."

OŠKLIVÁ NOC.

Jasoň ucítil mokrého koně, kterého majitel zavedl do kovárny, a uslyšel klapot jeho kopyt na dláždění.

"U výhně je přistavena konev s vařící vodou a naše Drahuš nám připravila nějaké sušenky. Jsou v té piksle z výprodeje, s obrázkem Ankh-Morporku, co stojí na krbu."

DĚKUJU VÁM. DOUFÁM, ŽE SE CÍTÍTE DOBŘE.

"Děkuju, cítím se skvěle, pane. Nebude to trvat dlouho. Vím, že jste velmi… velmi zaměstnaný."

Slyšel, jak podivně zvučné kroky přešly kovárnou ke staré kuchyňské židli vyhrazené zákazníkům, nebo přesněji řečeno spíše pro vlastníky zákazníků.

Jasoň si už zvečera rozložil na pracovní desku vedle kovadliny potřebné nářadí, podkovy a hřeby podkováky. Teď si otřel ruce do zástěry, vzal pilník a pustil se do práce. Nerad koval koně studenými podkovami, ale pracoval v kovárně od svých deseti let. Dokázal koně okovat i jen po hmatu.

Jednu věc musel přiznat. Byl to nejklidnější a nejposlušnější kůň, s jakým se kdy setkal. Škoda, že ho nikdy neviděl. Musí to být skvělý kůň, když je tak poslušný…

Otec mu říkal: "Ne, aby tě napadlo zkusit se na něj podívat."

Slyšel, jak bublá nalévaná voda, pak zvonění lžičky v šálku a tiché zacinknutí, když ji někdo odložil na stůl.

Nikdy žádný zvuk, říkal mu otec. Kroky a slova ano, ale jinak neuslyšíš jediný zvuk. Žádné mlasknutí rty, žádné zafunění nosem, nic takového. Žádný dech.

Oh, a ještě jedna věc. Když strhneš staré podkovy, neházej je do kouta k ostatnímu starému železu, určenému k roztavení a překování. Odlož je zvlášť. Roztav je zvlášť. Měj na ně zvláštní tyglík a z toho materiálu ukovej nové podkovy. Dělej si, co chceš, ale ani kousek z toho železa nesmíš přibít koni ani jinak spojit s žádným jiným tvorem.

Abychom už řekli všechno, Jasoň si jednu sadu starých podkov nechal, bával si ji na soutěže v házení podkovami a na různé vesnické trhy v okolí, kde se házení podkov provozovalo. Občas se soutěžilo o nemalé částky. Vyhrával s nimi tak často, až z toho začal být nervózní, takže poslední dobou podkovy trávily většinu času na hřebu, na stěně za dveřmi kovárny

Vítr občas zalomcoval okenicemi nebo se zatočil nad výhní, až uhlíky zapraskaly.

Několik tupých nárazů, praskot dřeva a vyděšené kvokání slepic dávaly tušit, že kurník na konci zahrady nadskakuje pod nárazy vzduchu. Zákazníkův majitel si nalil další šálek čaje. Jasoň dokončil další podkovu a pustil kopyto na zem. Pak nastavil ruku. Kůň přesunul váhu a zvedl poslední nohu.

Takový kůň - takový se našel jeden z milionu. Možná ani to ne.

Nakonec byl Jasoň hotov. Legrační věc. Tohle kování mu nikdy netrvalo dlouho. Jasoň nepotřeboval hodinky a také žádné neměl, ale provázel ho neodbytný pocit, že ta práce, která určitě zabrala přinejmenším celou hodinu, byla současně hotova během několika minut.

"Ták," oznámil. "A je to."

DĚKUJI VÁM. MUSÍM ŘÍCT, ŽE SUŠENKY BYLY SKVĚLÉ. JAK DO NICH DOSTANOU TY KOUSKY ČOKOLÁDY?

"To nevím, mylorde," odpověděl Jasoň a vrhl soustředěný pohled na vnitřní stranu černé pásky.

VÍTE, CO MYSLÍM? TA ČOKOLÁDA BY SE PŘECE MĚLA PŘI PEČENÍ ROZTOPIT, NE? JAK MYSLÍTE, ŽE TO DĚLAJÍ?

"To bude pravděpodobně nějaký výrobní tajemství," uvažoval nahlas Jasoň. "Na takový věci já se radši nikdy neptám."

TAK MLUVÍ CHYTRÝ ČLOVĚK. VELMI MOUDRÝ POSTOJ. JÁ MUSÍM -

Musí se zeptat, když už kvůli ničemu jinému, tak proto, aby věděl, že se odvážil.

"Mylorde?"

ANO, PANE OGGU?

"Rád bych se vás na něco… měl bych jednu otázečku…"

ANO, PANE OGGU?

Jasoň si olízl rty.

"Kdybych si…, kdybych si sundal tu pásku, co bych viděl?"

Na dlažbě znovu zaťukaly ty podivné kroky, něco ve vzduchu se změnilo a Jasoň by byl přísahal, že jeho podivný návštěvník teď stojí přímo před ním.

JSTE VĚŘÍCÍ MUŽ, PANE OGGU?

Jasoň se nad tím rychle zamyslel. Co se týče různé víry, nebyli Lancreští právě horlivci. Byli tady Přátelé zázraku devíti dnů a Přísní offliáni a všude v okolním kraji, na skrytých paloucích a ve skalách bylo množství oltářiků a obětišť určených malým bohům. On sám nikdy necítil opravdovou potřebu takové víry, právě tak jako trpaslíci. Železo bylo železo a oheň byl oheň - začněte myslet na věci metafyzické a za chvíli si budete seškrabávat vlastní palec z čela svého kladiva.

V CO VĚŘÍTE, ALE SKUTEČNĚ VĚŘÍTE PRÁVĚ TEĎ, V TÉTO CHVÍLI?

Stojí ode mě jen několik centimetrů, pomyslel si Jasoň. Mohl bych zvednout ruku a dotknout se…

Ve vzduchu se vznášel slabý odér. Nebyl nepříjemný. A navíc byl velmi slabý. Byl to pach, nebo snad vůně, kterou ucítíme ve starých, dávno zapomenutých a nevětraných místnostech. Kdyby měla staletí nějaký pach, pak by takhle byla cítit ta úplně nejstarší.

PANE OGGU?

Jasoň polkl.

"No, abych řekl pravdu, mylorde," odpověděl nakonec, "tak zrovínka teď… ze všeho nejvíc věřím na tu černou pásku, co mám přes voči."

JSTE MOUDRÝ ČLOVĚK, PANE OGGU. VELMI MOUDRÝ. A TEĎ… MUSÍM JÍT.

Jasoň slyšel, jak se zvedla západka na vratech. Ozvalo se zadunění, jak se jedno křídlo otevřelo a hnáno větrem narazilo do zdi. Pak na dláždění dvora zazvonily podkovy.

VAŠE PRÁCE JE, OSTATNĚ JAKO VŽDY, SKVĚLÁ.

"Děkuju vám, mylorde."

MLUVÍM K VÁM JAKO JEDEN PROFESIONÁL K DRUHÉMU.

"Děkuju vám, mylorde."

NEBUDE TO DLOUHO TRVAT A ZNOVU SE SEJDEME.

"Jistě, pane."

AŽ BUDE MŮJ KŮŇ ZASE POTŘEBOVAT NOVÉ PODKOVY.

"Jistě, mylorde."

Jasoň zavřel vrata a zasunul závoru, i když to, kdybyste se nad tím zamysleli, nemělo vlastně vůbec žádnou logiku.

Ale tak zněla dohoda - okováte, cokoliv vám přivedou, a honorář za to spočívá v tom, že dokážete okovat cokoliv, co vám přivedou. V Lancre byl kovář vždycky a široko daleko se vědělo, že lancreský kovář patří k těm nejlepším a nejdovednějším vůbec.

Byla to prastará smlouva a měla co dělat se železem.

Vítr se unavil a zeslábl. Teď, zatímco vycházelo slunce, sotva slyšitelně šeptal kdesi nad obzorem

Tohle byl kraj oktarínové trávy. Úrodná zem, úrodný kraj, kde se dařilo především kukuřici.

A tady jí vidíme hned celé pole, které se ve vánku mírně vlní mezi ploty. Není to velké pole. Ani nijak významné. Je to prostě obyčejné pole, na kterém teď roste kukuřice, i když v zimě bylo holé a poskakovaly po něm jen vrány a holubi.

Vítr utichl docela.

Kukuřice se však vlnila dál. To nebyl obyčejný pohyb vyvolávaný větrem. Vlny vycházely ze středu pole jako kruhy, které se vytvoří na vodě, když do ní vhodíte kámen.

Vzduch začal syčet a zanedlouho se naplnil vzteklým bzukotem.

Pak se ve středu pole začala mladá kukuřice ohýbat a se šustěním se pokládala.

V kruzích.

A ve vzduchu nad polem se hemžily včely, houfovaly se a zuřivě bzučely.

Do dne letního slunovratu chybělo několik týdnů. Království Lancre líně podřimovalo v horku, které se ve vlnách převalovalo nad lesy a poli.

Na nebi se objevily tři malé body.

Po nějaké době by v nich pozorovatel rozeznal tři ženské postavy na košťatech, letící způsobem, který připomíná proslulé tři létající kachny, jejichž sádrovou podobu najdeme v mnoha domácnostech.

Prohlédněme si je pozorněji.

Ta první - říkejme jí vedoucí - letí v pyšně vzpřímeném sedu, pohrdá odporem vzduchu a zdá se, že nad ním skutečně vítězí. Její rysy by se daly všeobecně popsat jako velmi zajímavé, možná dokonce jako hezké, ale tvrdit o ní, že je krásná - to by si nikdo nedovolil. Rozhodně nikdo, kdo by nechtěl, aby mu vzápětí narostl nos délky a tvaru

salátové okurky.

Druhá je malá, kulatá a křivonohá, s tváří připomínající jablko, které někdo příliš dlouho zapomněl ve sklepě. V obličeji má výraz nekonečně dobré nálady. Hraje na bendžo a řekněme - protože v této chvíli nás lepší slovo nenapadá - zpívá. Je to jakási píseň o ježkovi.

Oproti koštěti první postavy, které je až najeden dva menší pytle nezatížené, se koště té druhé téměř ztrácí pod spoustami věcí. Namátkou uveďme třeba červeného plyšového oslíka, vývrtku ve tvaru čurajícího chlapečka, několik lahví opletených slámou, větší počet panenek v národních krojích a mnoho a mnoho podobných nadnárodních kulturních skvostů. V proutí koštěte pak hnízdí nejsmrdutější a nejdivočejší kocour na světě, který většinou spí.

Třetí a poslední osoba pilotující koště je z trojice nejmladší. Oproti dvěma předchozím, které se barvou oblečení ze všeho nejvíce podobají havranům, je ta třetí oblečena do jasných, veselých barev, které jí ani trochu nesluší a pravděpodobně jí neslušely ani před třemi lety. Cestuje s výrazem neurčité dobrosrdečné naděje. Ve vlasech má květy, ale ty už, stejně jako ona, začínají mírně vadnout.

Tři čarodějky přeletí hranice Království Lancre a za kratičkou chvilku se ocitnou nad městem Lancre. Tam začnou klesat směrem k vřesovištím za městem, až nakonec přistanou u velkého menhiru, který označuje hranice oblastí jejich působnosti.

Jsou zpět.

A všechno je zase v pořádku.

Asi tak na pět minut.

Na záchůdku se usadil jezevec.

Bábi Zlopočasná do něj šťouchala násadou koštěte tak dlouho, dokud nepochopil, co mu naznačuje, a neodtáhl otráveně pryč. Pak vzala ze stěny klíč, který visel na hřebíku vedle loňského výtisku Almanachu a kalendáře pro rodinu a venkov, a vykročila po cestičce vedoucí k domku.

Celou zimu byla pryč! To zase bude práce! Musí zajít k panu Zkůženému a vyzvednout od něj kozy, vymést pavučiny a jejich majitele z komína, vylovit žáby ze studny a vůbec se celkově vrátit k práci. To znamená, že se musí ostatním lidem hezky začít znovu starat o jejich záležitosti, protože co všechno by mohli natropit, kdyby kolem sebe neměli čarodějku, aby na ně dohlídla, to si raději ani neodvažovala představit…

Ale ze všeho nejdříve si povolí hodinku klidu, v sedě a s nohama nahoře.

V konvici na vodu měla hnízdo červenka. Ptáci se dovnitř dostali otvorem v rozbité okenní tabulce. Bábi opatrně vynesla konvici ven, zaklesla ji nade dveřmi, v místě, kde se na ni nedostanou lasičky, a uvařila si trochu vody na pánvi.

Pak natočila hodiny. Čarodějky sice hodiny skoro nepotřebují, ale Bábi si je nechávala pro jejich tikání… tedy hlavně pro jejich tikání. Když v domku tikaly hodiny, muselo být každému jasné, že se tam žije. Patřily nebožce její mamince, která je každý den pravidelně natahovala.

Když maminka zemřela, nebylo to pro Bábi příliš velké překvapení. Jednak proto, že Esme Zlopočasná byla čarodějka a čarodějky vidí do budoucnosti, ale především díky tomu, že v té době už měla poměrně rozsáhlé léčitelské znalosti a poznala charakteristické příznaky. Proto měla čas se na to připravit a celý ten den neuronila ani slzu. Rozplakala se teprve o den později, když se přímo uprostřed pohřební hostiny zastavily maminčiny hodiny. Upustila podnos šunkových závitků s křenem, utekla ven, a dokud se nevyplakala, seděla na záchodě, aby ji nikdo neviděl.

Přišel čas myslet právě na takové věci. Přišel čas myslet na minulost…

Hodiny tikaly. Voda vařila. Bábi Zlopočasná vylovila z jednoho ze skromných zavazadel, která přivezla na svém koštěti, sáček s čajem a vypláchla konvici na čaj.

Oheň se hezky rozhořel. Neútulnost dlouho neobývaných místností začala rychle ustupovat. Stíny se prodlužovaly.

Přišel čas myslet na minulost. Čarodějky dokáží nahlédnout do budoucnosti. Věci, které se budou muset už brzo vyřešit, musí vyřídit ona sama…

Stařenka Oggová se poněkud nebezpečně zakývala na židli a přejela prstem po horní ploše skříně. Pak prst důkladně prozkoumala. Byl dokonale čistý.

"Hmph," odfoukla si mírně zklamaně. "Zdá se, že je tady docela čisto."

Její snachy se zatetelily úlevou.

"Zatím!" dodala významným tónem Stařenka.

Všechny tři mladé ženy se k sobě přitiskly v němé hrůze.

Stařenčin poměr k ženám jejích synů byla jediná skvrna na její jinak velmi přátelské a dobrotivé povaze. Zeťové - to bylo něco jiného - pamatovala si jejich jména, dokonce data jejich narozenin, a když vstupovali do rodiny, bylo to, jako když zaběhlá přerostlá kuřata najdou útočiště pod křídly dobromyslné kvočny. Vnoučata - to byly její poklady, milovala je do jednoho a bez rozdílu. Na druhé straně se každá žena natolik neopatrná, že se odvážila provdat za Oggovic mládence, musela smířit s tím, že se její život změní v jedinou řadu duševních muk a nepopsatelného domácího poddanství hraničícího s otroctvím.

Stařenka Oggová nikdy nevykonávala žádné domácí práce, naopak, ona sama byla příčinou toho, že je muselo vykonávat mnoho ostatních lidí.

Slezla ze židle a usmála se na své snachy.

"Udržovaly jste dům opravdu celkem v pořádku," řekla. "Skutečně dobrá práce."

Pak jí náhle úsměv z tváře zmizel.

"Ale okamžik! Co takhle pod postelí v pokoji pro hosty?" řekla. "Tam jsme se ještě nedívaly, že?"

Španělská inkvizice by byla Stařenku vyloučila ze svých řad pro přílišnou krutost.

Otočila se, když do pokoje vproudil větší počet dalších členů rodiny, a její tvář se stáhla do zasněného úsměvu, který se objevil pokaždé, když se vítala s vnoučaty.

Jasoň Ogg postrčil kupředu svého nejmladšího. Byl to čtyřletý Žuchlík, který něco držel v ručičkách.

"Tak copak to tady máme?" rozzářila se Stařenka naplno. "Ukaž Stařence."

Žuchlík k ní natáhl ruce.

"No né, tak ty jsi pro mě vypěstoval -"

A pak se to stalo. Právě tam, přesně v té chvíli a přímo před jejíma očima.

A pak tady byla Magráta.

Byla pryč osm měsíců.

Teď se jí začala zmocňovat panika. Technicky vzato byla zasnoubená s králem Verencem II. No, ne tak docela zasnoubená… Došlo mezi nimi, a tím si byla téměř jistá, k nevyslovenému všeobecnému pochopení v tom smyslu, že zasnoubení je to, co si oba přejí. Připouštěla, že mu pak dala najevo, že ona sama je svobodný duch a v žádném případě se nechce dát jakýmkoliv způsobem spoutat, a samozřejmě to tak cítila, tedy víceméně, ale…, ale…

Ale… tedy… osm měsíců je osm měsíců. Během osmi měsíců se mohlo stát cokoliv. Měla se z Genovy vrátit rovnou, ale když ty dvě se tak skvěle bavily…

Otřela prach ze zrcadla a prohlédla se kritickým zrakem. No, není toho mnoho, s čím by se dalo pracovat. Bez ohledu na to, co provedla se svými vlasy, stačily pouhé tři minuty k tomu, aby se jí zapletly jako zahradní hadice odložená v kůlně. Koupila si nové zelené šaty, ale ta věc, která se tak skvěle a dokonale klenula na sádrovém modelu v obchodě, vypadala na Magrátě jako špatně složený deštník.

A Verence tady zatím osm měsíců vládl. Je pravda, že Lancre bylo království tak malé, že když si člověk navečer lehl a chtěl si natáhnout nohy, potřeboval k tomu cestovní pas, ale Verence byl skutečný král a svobodný a takoví králové přitahují mladé ženy, které hledají pracovní příležitost v oddělení královen.

Oblékla se, udělala se šaty, co bylo v jejích silách, a pak s pomstychtivým výrazem několikrát protáhla svými vlasy kartáč.

Poté se vydala na hrad.

Strážní povinnost v lancreském hradě většinou vykonával ten, kdo právě neměl nic jiného na práci. Dnes stál u brány hradu Stařenčin nejmladší syn Jeník a na sobě měl velmi špatně padnoucí kroužkovou zbroj, která byla, abychom tak řekli, putovní. Když Magráta procházela kolem, postavil se do postoje, který pravděpodobně považoval za pozor, ale pak odhodil píku a rozběhl se za mladou ženou.

"Mohla byste trochu zpomalit, slečno?"

Předběhl ji, tryskem vyběhl po schodech, chopil se trubky, která tam visela na skobě ve zdi, a zatroubil amatérskou fanfáru. Pak se na jeho tváři znovu objevil výraz paniky.

"Počkejte tady, slečno, zrovínka tady na místě… počítejte do pěti a pak zaklepejte." Po téhle prosbě proběhl dveřmi a s bouchnutím je za sebou zavřel.

Magráta chvíli čekala a pak se chopila klepadla.

Po několika vteřinách se dveře otevřely a v nich se objevil Jeník Ogg. Byl celý zčervenalý a na hlavě měl obráceně nasazenou napudrovanou paruku.

"Próóósím? Cóóó si ráááčte?" zazpíval protáhle nadutým tónem a pokoušel se při tom vypadat jako komoří.

"Zapomněl sis sundat helmu, než sis nasadil paruku," pomáhala mu Magráta.

Jeník splaskl a posmutněl. Zašilhal očima nahoru.

"Copak? Všichni jsou na senech?" zeptala se Magráta s porozuměním.

Jeník zvedl paruku, sundal si helmu a paruku vrátil na hlavu. Pak si přes ni s nepřítomným výrazem nasadil helmu.

"No právě, a komoří, pan Vzorflok, má zase ty své potíže a je upoutaný na lůžko. Takže jsem tady zbyl jenom já, slečno. A to ještě než půjdu domů, musím udělat večeři, protože paní Kurdějcová je nějaká daremná."

"Mě nemusíš uvádět a ohlašovat," usmála se na něj Magráta. "Já to tady přece znám."

"Ne ne, to musí být přesně podle protokolu," bránil se Jeník. "Jen běžte hezky pomalu a důstojně a ostatní nechtě na mně."

Rozběhl se kupředu a otevřel velké dvojité dveře -

"Sléčnááá Mágratááá Česnekóóvááá!"

- a rozběhl se k dalším dveřím, které jim stály v cestě.

U třetích dveří už mu docházel dech, ale snažil se, seč mohl.

"Sléčnnn… Mágráá-áá Česnkóó-áá… Jé-óó Véličéén-óóó krá-. Ale k sakru, to mi řekněte, kam se zase vypařil?"

Trůnní sál byl prázdný.

Verence II., krále lancreského, nakonec našli na dvoře před stájemi.

Někteří lidé jsou zrození k tomu, aby byli vladaři. Jiní se po nějakém čase ve funkci dopracují k tomu, že se stanou vladaři. Nebo alespoň něčím jako vrchním generalissimem, tatíčkem národa a dobrodincem vlasti. Jenže Verencovi roli krále víceméně vnutili. Nebyl k ní ani zrozen, ani vychováván a dosedl na trůn jen díky jedné z oněch složitých zápletek kolem tajných náklonností, otcovství, sourozenectví a dědictví tak běžných v každé královské rodině.

Aby bylo jasno, Verence byl vychováván jako dvorní šašek, člověk, jehož zaměstnáním bylo bavit společnost, vyprávět vtípky a polévat si kalhoty pudinkem. Díky téhle roli zcela přirozeně, získal až hrobově vážný přístup k životu a došel k pochmurnému rozhodnutí, že se už nikdy v životě ničemu nezasměje, zvláště ne tehdy, bude-li někde na dosah pudink.

Do role vladaře tedy nastoupil jako dokonalý neznalec a ignorant. Nikdy mu nikdo neřekl, jak má být králem, takže to musel postupně zjišťovat docela sám. Poslal si pro knihy, které se oním předmětem zabývaly. Verence totiž vlastnil nekonečnou víru v užitečnost vědomostí získaných z knih.

Nakonec si vytvořil neobvyklý názor, že být dobrým králem znamená udělat z království místo, kde by se všem žilo lépe než kdykoliv předtím.

Teď právě zkoumal jakési složité zařízení. Mělo to dvě oje k zapražení koně a zbytek vypadal jako vůz naložený několika větrnými mlýny.

Verence zvedl hlavu a nepřítomně se usmál. "Ahoj, ahoj," řekl. "Takže jste už v pořádku zpátky?"

"No -" začala Magráta.

"Tohle je univerzální sklizňostroj," přerušil ji Verence, "právě ho přivezli z Ankh-Morporku. Dech budoucnosti, chápeš? Začal jsem se vážně zajímat o zlepšení zemědělské výroby a půdních výnosů. Budeme muset urychleně přejít na ten nový trojpolní systém."

Magrátu jeho řeč poněkud vyvedla z rovnováhy. "Ale já mám dojem, že v celém Lancre máme jen tři pole," řekla, "a vím taky, že tam není mnoho půdy, a navíc není příliš úrodná -"

"Je velmi důležité dosáhnout správný poměr mezi obilninami, luštěninami a kořenovou zeleninou," pokračoval Verence zvýšeným hlasem. "Také velmi vážně uvažuji o jetelovinách. Moc by mě zajímalo, co si o tom myslíš ty?"

"No, já -"

"A taky si myslím, že je načase dělat něco s prasaty!" vykřikl Verence. "Lancreské pruhované! Jak je otužilé! Ale my bychom mohli zvýšit jeho váhu, a tedy výtěžnost! Promyšleným chovem a hlavně křížením! Třeba, řekněme, se stoským tulením! Nechal jsem si poslat kance - Jeníku, byl bys tak laskav a přestal hrát na tu zatracenou trumpetu?" Jeník spustil trubku.

"To jsem troubil fanfáry, Vaše Veličenstvo."

"No ano, to chápu, ale nikdo od tebe nečeká, že je budeš troubit pořád dokola. Pár jásavých tónů úplně stačí." Verence se zhluboka nadechl. "A taky se někde něco pálí."

"Á je… do háje, to je mrkev…" Jeník odspěchal.

"To je lepší," přikývl Verence. "Kde jsme to skončili?"

"Mám dojem, že u prasat," napověděla mu Magráta, "ale já vlastně přišla kvůli -"

"Všechno to začíná u půdy," přerušil ji Verence. "Když budeš mít dobrou zem a zlepší se všechno ostatní. Jo, abych nezapomněl, svatbu plánuju na den letního slunovratu. Myslel jsem si, že by se ti to líbilo."

Magrátiny rty vytvořily velké O.

"Můžeme to samozřejmě ještě posunout, ale ne o mnoho, kvůli sklizni, víš?" pokračoval Verence.

"Taky jsem si myslel, že by bylo hezké uspořádat předtím nějaký velký trh nebo festival," svěřoval jí.

"Požádal jsem taky ankh-morporský salon Khanael, aby nám poslal svého nejlepšího krejčího a výběr látek, a jedna z dívek od dvora je asi tvé velikosti a myslím, že se ti bude výsledek moc líbit," sděloval jí dále.

"A pan Rudykopalsson, trpaslík, sešel z hor jen kvůli tomu, aby pro tebe vytvořil korunu," rozehříval se Verence čím dál tím víc.

"Můj bratr a společnost pana Zeni Vínozpěva nemohou přijet, protože jsou na turné v Klači, ale pan Máśrecht, hrotepec, napsal speciální hru pro svatební představení. Tvrdí, že je to něco takového, co nemůžou zkazit ani obyčejní venkované.

Takže všechno je dohodnuto, že?"

Magrátin hlas, mírně ochraptělý, se konečně vrátil z dalekých krajů.

"Poslyš a nepředpokládá se, že se taky zeptáš mě?" zajímala se mírně podrážděně.

"Cože? Ach tak. Hm. Ne, vlastně ani ne," odpověděl jí Verence. "Králové se neptají. Všechno jsem to promyslel. Jsem král, rozumíš, a ty jsi, bez urážky, přece jen moje poddaná. Nemusím se tě ptát."

Magráta otevřela ústa ke vzteklému výkřiku, ale na poslední chvíli stačila do cesty této akci vkodrcat její soudnost.

Jistě, říkala, můžeš na něj chvíli ječet a pak odejít. A on za tebou pravděpodobně přijde.

Velmi pravděpodobně.

Hm.

Možná ale, že ne zase tak pravděpodobně. Protože on sice je drobný a příjemný človíček s laskavýma vodnatýma očima, ale je také král a snaží se starat o spoustu věcí. Ale pravděpodobně by přišel. Velmi pravděpodobně.

Ale…

Chceš na to vsadit celý zbytek života? Nechtěla jsi to vlastně sama tak, jak to zařídil? Cožpak jsi nedoufala právě v něco takového, když jsi se sem vracela? No?

Verence se na ni díval s jistým zájmem.

"Jde o to tvé čarování?" zeptal se nakonec. "Nemusíš toho samozřejmě úplně nechat. Já chovám k čarodějkám opravdovou úctu. Můžeš být královna-čarodějka, i když mám pocit, že v tom případě bys musela nosit dost odvážné oblečení, chovat si kočky a rozdávat lidem otrávená jablka. Někde jsem to četl. Je to ten problém, že? To čarování?"

"Ne," zamumlala Magráta, "v tom to není… hm… říkal jsi něco o koruně?"

"Musíš mít přece korunu," přikývl Verence. "To královny mívají. Ověřoval jsem si to v knihách."

Znovu zasáhl její mozek. Královna Magráta, šeptal jí. Ta myšlenka jí nastavila zrcadlo představivosti…

"Nezlobíš se, že ne?" řekl Verence.

"Cože? Oh. Ne. Já? To víš, že ne."

"Výborně. Tak to bychom měli vyřízené. Snad je to všechno, co myslíš?"

"Hm -"

Verence si spokojeně zamnul ruce.

"S luštěninami už dokážeme skvělé věci," pokračoval tak klidně, jako by ani právě kompletně nepřeorganizoval Magrátin život, aniž se s ní o tom poradil. "Fazole, hrách… vždyť víš. Distributoři dusíku. A vápno. Vědecké spojení. Mrkni se na tohle."

A optimistickým krokem vyrazil.

"Víš," vykládal jí cestou spokojeně, "já si myslím, že dokážeme tohle království přinutit k práci."

Magráta mu kráčela v patách.

Takže všechno je vyřízeno a připraveno. Žádná nabídka, jen konstatování. Nikdy si nebyla jistá, jak bude ta chvíle vypadat, ani v tom nejtemnějším nočním čase, ale přesto měla jakousi neurčitou představu, že by v té události mohly hrát jistou roli růže a západ slunce a slavíci. Jeteli příliš velkou úlohu nepřisuzovala. Fazole a ostatní luštěninoví distributoři dusíku rozhodně nevystupovali jako hlavní představitelé.

Na druhé straně byla Magráta ve své podstatě mnohem praktičtější, než by usoudili ti, kdož nedohlédli dál než k jejímu nepřítomnému úsměvu a sbírce více než tří set kusů okultní bižuterie, z nichž ani jeden ve skutečnosti nefungoval.

Tak takhle to vypadá, když se má dívka vdávat za krále? Všechno za vás vyřeší a vyřídí. Žádní bílí koně. Minulost přeskočí přímo do budoucnosti a vás unáší s sebou.

Možná že je to normální. Králové jsou velmi zaměstnané osoby. Magrátiny zkušenosti, co se vdavek za krále týče, byly velmi omezené.

"Kam to jdeme?"

"Do staré růžové zahrady."

Á… tak to už bylo lepší.

Až na to, že tam nebyly žádné růže. Ze zahrady obehnané zdí zmizely pěšinky i besídky a teď byla plná po pás vysokých zelených stonků pokrytých bílými květy. Na květech zuřivě pracovaly včely.

"Fazole?" zaváhala Magráta.

"Správně! Vzorková setba. Vodím sem farmáře, aby si ji prohlédli na vlastní oči," vysvětloval jí nadšeně Verence. Pak ale posmutněl a těžce si povzdechl. "Oni přikyvují, mumlají a usmívají se, ale obávám se, že když se vrátí domů, pokračují ve svém hospodaření postaru jako předtím."

"Já vím," přikývla Magráta. "Se stejným přístupem jsem se setkávala, když jsem lidem dávala lekce v bezbolestném porodnictví."

Verence pozvedl obočí. Představa toho, jak právě Magráta učí snědé a plodné venkovanky základy porodnictví, se zdála poněkud nereálná dokonce i jemu.

"Vážně? A jak rodily předtím?" zeptal se překvapeně.

"No, prostě postaru," odpověděla Magráta

Chvíli se dívali na bzučící fazolové políčko.

"Samozřejmě, až budeš královnou, nebudeš muset to -" začal nejistě Verence.

Přišlo to tiše a měkce, skoro jako polibek, stejně lehce jako dotek slunečních paprsků.

Žádný vítr, jen náhlý těžký klid, při němž vám začne znít v uších.

Fazolové stonky se začaly ohýbat, lámat a rychle poléhaly ve velkém kruhu.

Včely divoce zabzučely a začaly rychle mizet v dálce.

Trojice čarodějek dorazila k menhiru společně.

Nějakým vyprávěním a vysvětlováním se ani neunavovaly. Jsou jisté věci, které víte.

"Věřily byste? Uprostřed těch mých zatracených bylinek!" prohlásila Bábi Zlopočasná.

"Přímo v palácové zahradě!" mračila se Magráta.

"Chudáček malý! Akorát ji zvedal, aby mi to ukázal!" dodávala rozhořčeně Stařenka Oggová.

Bábi Zlopočasná se zarazila.

"Náš Žuchlík pěstoval semínka hořčice a řeřichy pro svou Stařenku," vysvětlovala Stařenka Oggová trpělivě. "Donesl mi hezky ukázat mističku a přesně v té chvíli, kdy jsem se sehnula - pic ho! Polehlý kruh jako v obilí!"

"Tohle je vážná věc," zavrtěla hlavou Bábi Zlopočasná. "Už kolik let to nebylo tak špatné jako letos. Všechny víme, co to znamená, že. Teď ale musíme -"

"Ehm," odkašlala si Magráta.

"- udělat především jedno -"

"Promiňte," vskočila jí do řeči Magráta. Byly tady jisté věci, které potřebovala vysvětlit.

"Ano?"

"Já nevím, o co jde," sdělila jí Magráta. "Tedy, jaksi, stará Dobráčka Sejkonopná -"

"- budižjízemělehká -" dodaly obě starší čarodějky sborem.

"- mi sice kdysi řekla, že ty kruhy jsou nebezpečné, ale nikdy mi nevysvětlila proč."

Starší čarodějky si vyměnily významné pohledy.

"Nikdy ti nevyprávěla o Tanečnících?" naklonila Bábi Zlopočasná hlavu ke straně.

"Nikdy ti neřekla o Dlouhém muži?" dodala Stařenka Oggová.

"O jakých Tanečnících? To myslíte ty staré kameny tam na blatech?"

"Všechno, co v téhle chvíli potřebuješ vědět," odpověděla jí Bábi Zlopočasná, "je, že je musíme za každou cenu zastavit."

"Koho je?"

Bábi se zatvářila jako nevinnost sama…

"No přece ty kruhy, samozřejmě," odpověděla.

"Ale ne," zavrtěla Magráta hlavou. "Poznám to podle způsobu, jak mluvíte. Řekla jste oni, jako by to byla nějaká ošklivá nadávka. To nebyli nějací obyčejní oni, to byli Oni s velkým O."

Jak se zdálo, upadly obě starší čarodějky do rozpaků.

"A kdo je Dlouhý muž?" útočila dál Magráta.

"Ale my jsme přece o žádném Dlouhém muži nemluvily," kličkovala Bábi.

"No, když jí řekneme o Tanečnících, tak se asi nemůže nic stát," zabručela Stařenka.

"Asi ne…, ale znáš to… tedy víš, jak to myslím… je to Magráta," odpověděla jí Bábi.

"Co to má všechno znamenat?" mračila se na ně Magráta.

"My si myslíme, že tvoje pocity k Nim budou poněkud jiné než naše, to je to, co se ti pokoušíme vysvětlit."

"Rozuměj, mluvíme prostě o -" začala Stařenka.

"Neříkej to jméno!"

"No jo, vlastně, vidíš. Promiň."

"Vždyť sama víš, že kruh nemusí Tanečníky pokaždé najít," obrátila se Bábi ke Stařence. "Vždycky je tady naděje, že je to jenom náhoda."

"No jo, ale když se udělá uvnitř -" chtěla namítnout Stařenka.

Magráta jí vztekle skočila do řeči.

"To děláte naschvál! Celou tu dobu mluvíte v hádankách, abych vám nerozuměla! Děláte mi to vždycky. Ale až budu královnou, tak s tím budete muset přestat!"

To je zarazilo.

Stařenka Oggová naklonila hlavu ke straně. "Takže mladý Verence se konečně vyjádřil, co?"

"Ano!"

"A kdypak dojde k té šťastné události?" zeptala se Bábi Zlopočasná odměřeně.

"Za dva týdny," odpověděla Magráta. "Na den letního slunovratu."

"Chyba, velká chyba, vybrali jste si moc špatně," zavrtěla smutně hlavou Stařenka Oggová. "To je přece nejkratší noc v roce -"

"Gyto Oggová!"

"A potom budete mými poddanými," ignorovala Magráta tu krátkou mezihru. "A budete se mi muset klanět a kdeco!"

Už když ta slova vypouštěla z úst, věděla, jak jsou hloupá, ale hněv jí nedovolil zarazit se včas.

Bábi Zlopočasné se zúžily oči.

"Hmm," zabručela. "Tak to všechno budeme muset dělat, povídáš?"

"Každopádně," zaplétala se Magráta víc a víc, "a jestli ne, mohla bych vás dát uvrhnout do hladomorny."

"No tohle," zakroutila hlavou Bábi. "A to se podívejme. Ale to by se mi nelíbilo. To by se mi ale ani trošičku nelíbilo."

Všechny tři znaly hradní podzemí včetně mučírny a hladomorny a věděly, že ty prostory v posledních letech sloužily svému účelu jen výjimečně a teď nebyly používány vůbec. Verence II. byl ten nejmírnější a nejmírumilovnější vládce v dějinách celého Lancre. Jeho poddaní ho přijímali s určitým dobromyslným pohrdáním, což je úděl všech, kdo tiše, cílevědomě a nezištně pracují pro veřejné blaho. Kromě toho Verence by si raději uřízl nohu, než by vsadil do vězení čarodějku, i když by mu to z dlouhodobého hlediska ušetřilo mnoho nepříjemností a pravděpodobně by to bylo i méně bolestivé.

"Královna Magráta, hm?" řekla Stařenka Oggová, která se snažila alespoň částečně uvolnit ovzduší. "Božíčku. Fakt je, že ten starý hrad už potřeboval dávno trochu oživit a -"

"No, tak teď to bude to pravé," prohlásila významně Bábi.

"Myslím, že nemám zapotřebí zatěžovat se podobnými záležitostmi," ušklíbla se Magráta. "Ať je to, co je to. Je to vaše věc. Na takové hlouposti teď nebudu mít čas, to vím skoro určitě."

"A já zas jsem si jistá, že si už nějakou tu zábavu najdete, Vaše rádoby Veličenstvo!" usekla Bábi Zlopočasná.

"Pch!" zvýšila Magráta hlas. "To jistě! Můžete si klidně najít nějakou jinou trou-, můžete si, ke všem čertům, najít v Lancre novou čarodějku! Rozumíte? Nějakou jinou hloupou holku, která udělá všechnu špinavou práci a nikdy jí nikdo nic nevysvětlí a před kterou si můžete trousit ty své polovičaté poznámky. Já mám na práci jiné věci. A lepší!"

"Lepší věci než být čarodějkou?" nadhodila Bábi.

A Magráta se do to ho vrhla po hlavě.

"Samozřejmě!"

"No maucta," sykla Stařenka sama pro sebe.

"Aha. V tom případě předpokládám, že by ses chtěla urychleně vrátit na hrad," prohlásila Bábi hlasem, který řezal jako nůž.

"To bych řekla!"

Magráta zvedla své koště.

Bábina ruka vystřelila jako blesk a uchopila koště za násadu.

"Tak to zase prr," zasyčela. "Takhle ne. Královny jezdí ve zlatých kočárech a takových pitomostech. Každému, co jeho jest. Košťata jsou pro čarodějky."

"Ale no, tak už toho nechte, vy dvě," začala Stařenka Oggová, která byla od přírody dobrotivým prostředníkem. "Koukněte, vždyť královnou může být každý a čarodě-"

"Mně je to přece jedno," ušklíbla se Magráta a pustila koště. "Já už nemám zapotřebí starat se o takové hlouposti."

Otočila se, podkasala si sukni a dala se na útěk. Její postava se rýsovala proti zapadajícímu slunci.

"Esme, ty pitomá stará ochechule," prohlásila zvučným hlasem Stařenka Oggová. "Jenom proto, že se má vdávat."

"Víš, jak by to dopadlo, kdybychom jí to řekly, Gyto," podívala se na ni Bábi. "Pochopila by to všechno špatně. Šlechta. Kruhy. Řekla by, že je to… nádherné. Bude nejlepší, když ji z toho vynecháme."

"Vždyť už o sobě nedali vědět roky a roky," uvažovala nahlas Stařenka. "Budeme potřebovat nějakou pomoc. Tím myslím… poslyš, kdy jsi byla naposled nahoře u Tanečníků?"

"No, víš, jak to chodí," odpověděla jí Bábi. "Když je pořád klid, tak si na ně skoro nevzpomeneš."

"Měly bychom je pořádně vyčistit."

"To je pravda."

"Nejlepší by bylo, kdybychom tam zašly hned zítra ráno," pokračovala Stařenka Oggová.

"Dobrá."

"A měly bychom si raději vzít i srpy."

V Království Lancre není mnoho míst, na kterých byste mohli upustit míč a on se od vás okamžitě nezačal kutálet dolů. Většinu království tvoří blata a strmá, hustě zalesněná horská úbočí, která se s výškou rychle mění v příkré a nepřístupné hory, kam nechodí ani trollové. V oněch místech jsou rokliny tak hluboké, že se tam musí sluneční světlo přivádět potrubím.

Stezka k vřesovišti, kde stáli Tanečníci, byla napůl zarostlá, i když byla jen pár kilometrů od města. Občas, ale vždycky jen náhodou, tam zabloudili lovci. Ne že by tam bylo málo zvěře, ale, nejednoduše -

- byly tam ty kameny.

Kamenné kruhy byly v horách dost běžná věc. Druidové je stavěli jako počítače pro předpovědi počasí, a protože bylo vždycky levnější postavit 33-mega-litový kruh, než doplňovat a zesilovat ten pomalý starý, bylo těch starých na horských mýtinách až až.

K Tanečníkům se však žádný druid nepřiblížil.

Kameny nebyly opracované. Nebyly ani umístěny v nějakém důmyslném postavení. Netýkaly se jich dokonce ony obvyklé věci, jako že v určitý den ozářilo slunce určitý z nich. Někdo tady prostě a jednoduše vytvořil hrubý kruh z osmi narudlých balvanů.

Zato počasí se tam chovalo podivně. Lidé říkali, že když začne pršet, dopadnou první kapky v kruhu o několik vteřin později než ty vně kruhu, jako kdyby déšť přilétal odjinud, z mnohem větší vzdálenosti. Když mračna zakryla slunce, trvalo to stejně dlouho, než světlo v kruhu zesláblo.

Vilém Skřuska během několika minut zemře. Je však třeba říci, že jelena, za kterým se hnal jako šílený, neměl štvát, když není sezóna, zvláště ne toho překrásného, a už vůbec ne dokonalého zástupce ramtopských červených jelenů, protože tento druh je vážně ohrožený, i když momentálně ne tolik jako Vilém Skřuska.

Zvíře mu stále unikalo, prodíralo se vysokým kapradím a dělalo tolik hluku, že ho mohl sledovat i slepý.

Skřuska se mu neustále držel v patách.

Kolem kamenného kruhu ještě stála mlha, ne v souvislém závoji, ale v dlouhých, potrhaných cárech.

Jelen doběhl k okraji kruhu a zastavil se. Jednou dvakrát ustoupil a zase popošel kupředu, pak zvedl hlavu a podíval se přímo na Skřusku.

Ten pozvedl kuši.

Jelen se obrátil a vskočil mezi kameny.

Pak už začalo být všechno nezřetelné a zmatené. Tak především to byla -

- vzdálenost. Kruh měl jen pár metrů v průměru a nebylo možné, aby se v něm najednou našla tak obrovská vzdálenost.

Další byla -

- rychlost. Z kruhu se něco přibližovalo, bílá tečka, která rostla a rostla.

Skřuska věděl, že pozvedl kuši, a chystal se zamířit, ale když do něho ta věc narazila, vypadla mu zbraň z ruky a najednou měl jediný pocit -

- pocit věčného klidu.

Teprve pak si vybavil krátkou bolest.

Vilém Skřuska zemřel.

Vilém Skřuska se podíval mezi prsty na polámané kapradí. Kapradí bylo polámané, protože na něm leželo jeho vlastní tělo. Jeho právě zesnulé oči obhlížely okolí. Mrtví nepodléhají žádným sebeklamům. Umřít, to je něco, jako když se probudíte po skutečně skvělém flámu. Během několika málo vteřin si vybavíte všechny ty věci, které jste včera dělali, které byly v té chvíli tak logické, skvělé a vtipné. Vzpomenete si dokonce na tu úžasnou taškařici, kterou jste provedli s cylindrem od petrolejky a dvěma míči spojenými provázkem, ale současně vám dojde, že dnes se všem těm lidem musíte podívat do očí, a i když jste už střízlivý a oni také, všichni si to pamatujete.

"Oh," vypravil ze sebe.
Krajina kolem kamenů se podivně ohýbala. Teď, když kruh pozoroval zvenčí, to bylo tak jasné…
Naprosto zřetelné. Žádná okna, jen dveře. Žádné rohy, jen samé kouty.
VILÉME SKŘUSKO.
"Ano?"
BUDETE TAK LASKAV? PROSÍM TUDY.
"Vy jste lovec?"
JÁ O SOBĚ RADĚJI UVAŽUJI JAKO O SBĚRATELI POSTRADATELNÝCH MALIČKOSTÍ, BEZ KTERÝCH TO NEJDE
Smrť se usmál. Skřuskova posmrtná obočí se stáhla u kořene nebohého nosu.
"Cože? Něco jako sherry, hořčice, koření… takové věci?"
Smrť si povzdechl. Bylo zbytečné plýtvat na lidi metaforami. Někdy měl pocit, že ho nikdo nebere vážně.
MYSLEL JSEM TÍM, ŽE SBÍRÁM LIDSKÉ ŽIVOTY, NEBO PŘESNĚJI ŘEČENO JE LIDEM BERU.
"A kam je berete?"
TAK TO BUDEME MUSET TEPRVE ZJISTIT, ŽE?
Vilém Skřuska se už pomalu měnil v mlhavý obláček.
"Ta věc, co mě dostala -"
ANO?
"Myslel jsem, že už dávno vyhynuli!"
ALE VŮBEC NE JEN ODEŠLI
"A kam?"
Smrt natáhl kostěný ukazovák.
TÁMHLE

Magráta původně neměla v plánu přestěhovat se do zámku před svatbou hlavně proto, že nestála o všechny ty lidské řeči. Byla pravda, že v paláci, který měl nesmírné množství komnat, žil asi tucet lidí, ale přesto, byla by s ním pod jednou střechou a to bylo pro lidi jako záminka dobré až až. Přesněji špatné až až.
Ale to bylo předtím. Teď v ní krev doslova pěnila. Jen ať si lidé povídají. Dovedla si docela živě představit, kteří lidé to budou. No dobrá, ať si klidně mluví.
Vstala časně a zabalila si všechen svůj majetek. Domek nebyl její a většina nábytku jakbysmet. Čarodějky přicházely a odcházely, ale jejich domky byly věčné a obvykle měly na střeše tytéž došky, kterými byly pokryty při stavbě.
Co jí patřilo, to byla sada magických nožů, tajemné barevné provázky, dva poháry, několik alchymistických zkušebních tyglíků a skříňka plná prstenů, náhrdelníků a náramků, které byly pokryty mystickými symboly alespoň tuctu různých náboženství. To všechno naházela do pytle.
Pak tady byly knihy. Dobrácká Sejkonopná platila mezi čarodějkami za knihomola. Byl jich skoro tucet. Nad knihami Magráta zaváhala a nakonec je nechala stát v policích.
A co oficiální špičatý klobouk? Stejně ho nikdy neměla ráda a nebrala si ho nikdy, když se tomu mohla vyhnout. Do pytle s ním.
Naposled se kolem sebe rozhlédla vzteklýma očima a na stoličce v rohu u krbu uviděla malý kotlík. To je ono. Šup s ním do pytle. A to bude asi všechno. Ústí pytle zavázala tkanicí.
Když cestou do paláce přecházela most přes lancreskou rokli, vhodila pytel do řeky.
Chvilku poskakoval na hladině divokého proudu, ale pak se potopil.
Tajně doufala, že se za ním potáhne například řada pestrobarevných bublin nebo že bude ve vodě syčet. Ale pytel se jednoduše potopil. Jako kdyby nebyl ani trochu důležitý.

Jiný svět, jiný zámek…
Přes zamrzlý vodní příkop cválal elf na koni. Jak z vraníka, tak z věci, kterou měl přehozenou přes krk před sedlem, stoupala pára.
Jezdec vyjel po schodišti a vjel do haly, kde seděla Královna pohroužená do svých snů…
"Pane Hladhubene?"
"Jelen!"
Zvíře bylo stále ještě živé. Elfové měli velké zkušenosti s tím, jak v případě potřeby nechat různé tvory dlouho naživu. Často celé týdny.
"Je ze světa za kruhem?"
"Přesně tak, má paní."
"Kruh slábne. Neříkala jsem to?"
"Ale jak dlouho ještě? Jak dlouho?"
"Brzo. Už brzo. A co prošlo opačným směrem?"
Elf se pokoušel vyhnout jejímu pohledu.
"Váš… domácí mazlíček, paní."
"No, ten bezpochyby daleko nezaběhne." Královna se zasmála. "Doufejme, že se dobře pobaví…"

Před ránem krátce, ale vydatně sprchlo.

Nic není odpornější než prodírat se mokrým kapradím, které vám sahá po ramena. Okamžik, je. Je mnoho věcí, kterými prodírat se by bylo mnohem odpornější, zvláště pokud by vám sahaly po ramena. Ale jak si pomyslela Stařenka Oggová, právě tady a teď ji stěží nějaká taková věc napadala.

Samo sebou se rozumí, že čarodějky nepřistály mezi Tanečníky. Dokonce i ptáci volili raději okliku, než by přeletěli nad oním kruhem. Babí léta, stěhovaví pavoučci, kteří se na svých vláknech vznášeli často i několik set metrů vysoko, ho oblétala. Mračna se dělila a proudila kolem.

Kolem kamenů se vznášela mlha. Lepkavá, vlhká mlha. Stařenka se nepřítomně ohnala svým srpem po velkém kapradí, které jí stálo v cestě. "Jsi tam, Esme?" zabručela. Hlava Bábi Zlopočasné vyhlédla z chomáče kapradí o pár metrů dál.

"Tady se musely dít věci," oznámila Stařence klidným vážným hlasem. "Jako třeba co?"

"Kapradí a plevel kolem kamenů jsou celé zdupané. Řekla bych, že tady někdo tančil."

Na Stařenku Oggovou měla její slova stejný účinek, jaký by měla na jaderného fyzika zpráva, že hned za rohem někdo o sebe tluče dvěma podkritickými množstvími uranu, protože se chce zahřát.

"To by si nikdo nedovolil!"

"Ale ano. A je tady ještě jedna věc."

Bylo těžké si představit, co dalšího by tady mohlo být, ale Stařenka Oggová poslušně řekla: "Ano?"

"Někdo tady byl zabit."

"Ale ne," zasténala Stařenka Oggová. "Snad ne v kruhu?"

"To ne. Nebuď blázen. Venku. Vysoký, štíhlý muž. Jednu nohu měl o trošku kratší. A měl plnovous. Asi to byl lovec."

"Jak to všechno víš?"

"Zakopla jsem o něho."

Z mlhy se vyhouplo slunce.

O osm set kilometrů dál laskaly tytéž ranní paprsky prastaré kameny Neviditelné univerzity, nejproslulejší magické školy Zeměplochy.

Toho si ovšem z mágů všímal jen málokdo.

Pro většinu mágů Neviditelné univerzity byl prvním denním jídlem oběd. Ve většině případů si na snídaně nepotrpěli. Jediní dva, kteří věděli, jak vypadá slunce zepředu, byli arcikancléř a knihovník. Ráno, to byla doba, kdy mívali prakticky celou Neviditelnou univerzitu několik hodin sami pro sebe.

Knihovník vstával vždycky časně, protože byl orangutan a ti vstávají časně už od přírody, i když on neměl zapotřebí každé ráno vyrážet hrdelní výkřiky, kterými by zahnal ostatní samce ze svého území. Jemu stačilo odemknout knihovnu a připravit knihy.

A Vzoromil Výsměšek, současný arcikancléř univerzity, miloval chvíle, kdy se mohl potulovat prázdnými chodbami spících budov, kývat na pozdrav sloužícím a nechávat psané vzkazy svým podřízeným, které měly jen jediný účel: dát jim jasně najevo, že on je vzhůru a stará se o záležitosti univerzity, zatímco oni ještě tvrdě spí.

Dnes měl ale v hlavě něco jiného. Doslova.

Bylo to kulaté a polehlé. Přísahal by, že včera to tam ještě neměl.

Otáčel pomalu hlavou sem a tam a zíral do zrcadla na odraz druhého zrcadla, které si držel nad hlavou.

Další člen sboru, který se budil po knihovníkovi a arcikancléři, byl kvestor. Nevstával proto, že by se sám od sebe časně budil, ale proto, že zhruba kolem desáté hodiny ranní došla arcikancléři omezená zásoba trpělivosti. Vzoromil Výsměšek doběhl na úpatí hlavního schodiště a křičel, co mu síly stačily:

"Kvestóór!"

- tak dlouho, dokud se kvestor neobjevil.

Stávalo se to tak často, že kvestor, od přírody nervožravec, se většinou přistihl při tom, že ve spánku vstal a napůl se oblékl několik minut předtím, než chodbou zazněl arcikancléřův křik. Když se tentokrát ozval první kancléřův výkřik, byl už oblečený a v půli cesty ke dveřím a teprve pak otevřel oči.

Výsměšek nikdy neplýtval slovy na nezávazné fráze. Buď šel rovnou na věc, nebo nic.

"Ano, arcikancléři?" ohlásil se kvestor posmutněle.

Arcikancléř si sundal klobouk. "Tak co si o tom myslíte?" dotazoval se. "Ehm, tedy, jaksi… o čem, arcikancléři?"

"O tomhle, člověče, o tomhle!" Kvestor, který cítil, že se ho zmocňuje panika, vyděšeně prohlížel temeno arcikancléřovy hlavy. "Co? Aha. Vy myslíte to kolečko?"

"Jenže já jsem žádné kolečko neměl!"

"No, pak ale -"

"Tím chci říci, že včera to tam určitě ještě nebylo!"

"Aha. Tak dobře. Hm." Občas nastaly okamžiky, kdy se v kvestorovi něco zlomilo a on se nedokázal ovládnout. "Poslyšte, tyhle věci se prostě stávají a můj dědeček vždycky klel jako pohan nad směsí medu a koňského trusu, kterou si denně vtíral do -"

"Já neplešatím!"

Po kvestorově tváři přeběhl tik. Slova mu začala proudit z úst o vlastní vůli, aniž s tím měl jeho mozek mnoho společného.

"- a pak si někde sehnal takové zařízení, kde byla skleněná tyč a tu bylo potřeba, tu musel, tu třel hedvábným klůckem a -"

"Já tím chci říci, že je to nehorázné! V naší rodině nebyl jediný holohlavý, když nepočítám jednu ze svých tet!"
"- a pak, pak taky sbíral ranní mlhu a myl si v ní hlavu a a a -"
Vzoromil Výsměšek se pro tuto chvíli vzdal. Byl v jádru laskavý muž.
"Dobrá, co na to vždycky berete?" zabručel.
"Suché, suché, suché," zasekl se kvestor.
"Vy myslíte ty pilulky ze starých, dobrých, sušených žab?"
"Spr- spr- spr-" nedokázal se zarazit kvestor.
"V levé kapse?"
"Spr- spr- spr-"
"Dobrá, okamžik… ták, hezky polkněte…"
Chvilku na sebe mlčky zírali.
Pak kvestorovi poklesla ramena.
"Už-už-už je to mnohem lep-lepší, arcikancléři, díky."
"Něco se určitě děje, kvestore. Cítím to v kostech."
"Když myslíte, arcikancléři."
"Kvestore?"
"Ano, arcikancléři?"
"Nejste náhodou členem nějakého tajného spolku nebo něčeho podobného, že ne?"
"Já? V žádném případě, arcikancléři."
"Pak by možná nebylo špatné, kdyby ste si z hlavy sundal ty podvlíkačky."

"Znáš ho?" zeptala se Bábi Zlopočasná.
Stařenka Oggová znala v Lancre každého, dokonce i tenhle opuštěný pozůstatek člověka, který ležel v kapradí.
"To je Vilém Skřuska z Dílů," odpověděla. "Je ze tří bratrů. Vzal si mladou Bledvorníkovou, pamatuješ? Tu, co měla zuby stavěné jako vzduchem chlazený model?"
"Doufám, že má ta chuděra ženská slušné černé šaty," zabručela Bábi Zlopočasná.
"Vypadá to, že ho někdo probodl," řekla Stařenka. Jemnou, ale pevnou rukou tělo obrátila. Mrtvá těla ji nijak neděsila. Čarodějky všeobecně sloužily nejen jako porodní báby, ale i jako ošetřovatelky umírajících a ohledávačky mrtvých. První a poslední věc, kterou mnoho obyvatel Lancre v životě vidělo, byl právě obličej Stařenky Oggové a ve srovnání s tím se celý ten kus mezi začátkem a koncem zdál zcela bezvýznamný.
"Skrznaskrz," pokračovala Stařenka. "Je propíchnutej durchumdurch. To mi teda, holka, vysvětli. Kdo by dělal něco takovýho?"
Obě čarodějky se jako na povel otočily a zadívaly se ke kamenům.
"Nevím sice, co to bylo, ale můžu ti říct, odkud to přišlo."
Teď si všimla i Stařenka Oggová, že kapradí kolem kamenů je polehlé, udupané a úplně zhnědlé.
"Tak tomu se musím podívat na zoubek," prohlásila popuzeně Bábi. "Na můj vkus to došlo příliš daleko!"
"Jestli ti můžu poradit, kam bys neměla chodit ty, tak -"
"Vím sama nejlíp, kam až můžu zajít, děkuju ti pěkně."
Tanečníky tvořilo osm kamenů. Tři z nich měly jména. Bábi se pomalu vydala kolem kruhu, až došla k balvanu, jemuž se říkalo Pištec.
Zvedla ruku a vytáhla jednu z těch mnoha jehlic, které procházely jejím účesem a přidržovaly klobouk na hlavě, a podržela ji nějakých deset centimetrů od povrchu kamene. Pak ji pustila a pozorovala, co se bude dít.
Po chvíli se vrátila ke Stařence.
"Pořád ještě zbývá nějaká síla," oznámila jí. "Už ne moc, ale kruh ještě drží."
"Jenže kdo by byl tak pitomý, aby sem chodil a tančil kolem kamenů?" vrtěla hlavou Stařenka Oggová a pak, když se jí do hlavy vplížila zrádná myšlenka, rychle dodala: "Magráta byla přece celou tu dobu s námi."
"To právě musíme zjistit," odpověděla jí Bábi a na tváři se jí objevil pochmurný úsměv. "Pojď, pomoz mi s tím chudákem."
Stařenka Oggová se sehnula. "Jejdamane, ten má ale váhu! Teď by se nám tady hodila Magráta."
"Myslím, že ne. Je přelétavá a nemá dost zodpovědnosti," zavrtěla hlavou Bábi. "Snadno se jí zatočí hlava."
"Ale je to hodné a příjemné děvče."
"A taky strašně sentimentální. Myslí si, že se může v životě chovat, jako by pohádky fungovaly a lidové písně byly ryzí pravda. Ne, že bych jí nepřála co nejvíc štěstí."
"Doufám, že si jako královna povede dobře," přikývla Stařenka.
"Všechno, co umí, se naučila od nás," zabručela Bábi Zlopočasná.
"Jasněže," souhlasila s ní Stařenka, když mizely v kapradí. "Ty, poslyš… podívej… možná že…?"
"Tak se vymáčkni!"
"Nemyslíš, že by stálo za to naučit ji všechno, co umíme my?
"To by trvalo moc dlouho."
"No jo, to máš asi pravdu."

Než se dopisy dostaly až k arcikancléři, trvalo to nějakou dobu. Poštu od Hlavní brány, kde byla odkládána, bral kdokoliv, kdo právě vcházel dovnitř. Podle toho, kdo ji vzal, ji pak ona dotyčná osoba odložila někam na polici,

zapálila si s ní dýmku nebo ji použila jako záložku do knihy. Knihovník si například dopisy s oblibou podestýlal na spaní.

Tomuhle dopisu to ovšem trvalo pouhé dva dny, a když si odmyslíme několik koleček od hrnků s kávou a čajem a pár velkých otisků prstů páchnoucích banány byl téměř nepoškozený. Objevil se na stole spolu s ostatní poštou ve chvíli, kdy mágové seděli u oběda. Děkan jej otevřel lžící.

"Ví náhodou někdo z vás," zeptal se, "kde je nějaké Lancre?"

"Proč?" zvedl Výsměšek prudce hlavu.

"Žení se tam nějaký král a chce, abychom přijeli."

"No ne, to jsou věci!" zahlaholil lektor Zaniklých run. "Tak nějaký mrňavý králíček se žení a chce, abychom mu přijeli na svatbu, ano?"

"Je to dost vysoko v horách," ozval se arcikancléř tiše. "Křišťálové potoky plné pstruhů, pokud si vzpomínám. To mi věřte. Lancre. Dobrý bože. Už roky jsem si na to místo nevzpomněl. Věřili byste, že jsou tam ledovcová jezírka a v nich ryby, které v životě neviděly člověka s udicí? Lancre. Ano, Lancre."

"A musí to být strašlivě daleko," ozval se znovu lektor Zaniklých run.

Vzoromil Výsměšek ho ale neposlouchal. "A jací jsou tam jeleni! Tisícihlavá stáda jelenů. A losi. Vlci, kam se podíváte. Nepřekvapilo by mě ani trochu, kdyby tam člověk potkal horského lva. Taky jsem slyšel, že tam zahlédli lední orly."

Oči mu zářily.

"Už jich prý zbývá sotva tucet," dodal.

Vzoromil Výsměšek dělal pro vzácné druhy zvířat i ptáků, co mohl. Především se ze všech sil snažil, aby vzácnými zůstaly.

"A lišky tam musí dávat pac a pusu na dobrou noc," ušklíbl se děkan. "Vždyť se to už skoro nevešlo na mapu, jak je to daleko."

"Jezdil jsem tam o prázdninách ke strýčkovi," pokračoval zasněně Výsměšek. "Jak já si tam užíval! To byly časy! Ta léta… a nebe tam je modřejší než kdekoliv jinde, takové… a ta tráva… a…"

Pak se najednou vrátil z krajiny vzpomínek zpět.

"Musím tam zajet, to se nedá nic dělat. Je to moje povinnost. Žení se hlava státu. Velmi důležitá příležitost. Musí tam být pár mágů. Už proto, aby dodali celé té události většího lesku. Nobblyess obligay."

"No, já tedy nejedu nikam," prohlásil rezolutně děkan. "Venkov - to je proti přírodě. Naprosto nepřirozené. Příliš mnoho stromů. To bych nesnesl."

"Kvestorovi by podle mě neškodilo trochu se provětrat," řekl Výsměšek. "Zdá se mi v poslední době nějaký nervózní. Nedokážu si představit proč." Naklonil se kupředu, aby viděl podél horního stolu. "Kvestóóór!"

Kvestor upustil lžíci do své ovesné kaše.

"No? Vidíte, co tím myslím?" rozhlédl se Výsměšek po svých sousedech. "Doslova uzlíček nervů. Právě jsem říkal, že by vám neškodilo se trochu provětrat, kvestore!" Pak strčil do děkana. "Doufám, že mu z toho nezačalo skřípat pod kloboukem, chudákovi," a snažil se udržet hlas v síle, o které se domníval, že je to šepot. "Tráví příliš mnoho času pod střechou, to si myslím já."

Děkan, který vycházel ven zhruba jednou do měsíce, pokrčil rameny.

"Co byste řekl tomu, odpočinout si na pár dnů od svých povinností, he? Vyrazit si z univerzity? Udělat si volno?" obrátil se arcikancléř znovu ke kvestorovi a přitom na něj zuřivě mával. "Mír a klid? Zdravý venkovský život?"

"Já, já, já, já… to bych moc rád, arcikancléři," odpověděl mu kvestor a výraz naděje se mu na tváři rozléval jako jarní záplava.

"Skvěle, člověče. Výborně. Můžete jet se mnou," rozzářil se Vzoromil Výsměšek.

Kvestorovi ztuhla tvář.

"Potřebujeme ještě někoho," pokračoval arcikancléř. "Nějací dobrovolníci?"

Mágové jsou do posledního založeni jako městští lidé, proto se teď všichni rychle sklonili ke svým talířům a začali se soustředěně zabývat jídlem. Vždycky se svým jídlem zabývají soustředěně, ale tentokrát se nad talíři shýbali ještě hlouběji, aby se vyhnuli Výsměškovu pohledu.

"A co takhle knihovník?" nadhodil lektor Zaniklých run a předhodil tak onu nevinnou duši vlkům.

Kolem stolu náhle zazněly hlasy naplněné úlevou.

"To je ono," rozzářil se děkan. "Výlet přesně pro něho. Venkovská krajina. Stromy… a… stromy."

"Horský vzduch," přikývl lektor Zaniklých run.

"No bodejť, stejně je v poslední době nějaký nevrlý," souhlasil asistent - čtenář katedry Neviditelného písemnictví.

"Bude to pro něj skutečné dobrodiní," přisadil si lektor Zaniklých run.

"Druhý domov, řekl bych," přikyvoval děkan. "Stromy, kam dohlédneš."

Většina mágů zvedla hlavy a s výrazy plnými očekávání se obrátila k arcikancléři.

"Ale vždyť on chodí jen tak," zabručel nejistě Výsměšek. "A pořád říká jen to svoje ‚ook'."

"Občas přece nosí takový ten hábit," upozornil děkan.

"No jo, ale jen když se vykoupe."

Výsměšek si prohrábl plnovous. Měl knihovníka docela rád, protože ten se svým arcikancléřem nikdy nehádal a udržoval se ve formě, i když to byla forma hruškovitá. Koneckonců, pro orangutana to byl ten správný tvar. Podstatné na knihovníkovi bylo to, že si vlastně nikdo ani nevšiml, že je orangutanem, pokud na to neupozornil některý z návštěvníků univerzity. V takovém případě řekl někdo z přítomných: "A vidíte? To máte vlastně pravdu. Byla

to jakási magická nehoda, pokud si vzpomínám. Jsem si skoro jistý, že se to přihodilo při nějaké magické události na univerzitě. V jedné chvíli člověk, vzápětí opice. Když už o tom mluvíte, je to legrační věc… víte, že si nedokážu vzpomenout, jak vypadal předtím? Abyste mně rozuměl, samozřejmě, že předtím byl člověkem… určitě byl. Ale já ho vždycky bral tak nějak spíš jako lidoopa, věřte mi. Takhle si je mnohem více podobný."

Ten dotyčný měl pravdu. Byla to skutečně nehoda, kterou měly na svědomí mocné magické knihy Univerzitní knihovny, které jako zcela zanedbatelný průvodní jev své vzpoury vrátily knihovníkův vývojový cyklus a poslaly ho po jiné vývojové větvi. Výsledkem toho všeho bylo, že na ní teď dokázal spokojeně viset za nohy a hlavou dolů.

"No, tak tedy dobrá," přikývl nakonec arcikancléř. "Ale musí si na sebe během obřadu něco obléct, už jenom kvůli té chudince nevěstě."

Kvestor hlasitě zasténal.

Všichni mágové se obrátili jeho směrem.

Jeho lžíce s tichým plesknutím dopadla na podlahu. Jedl dřevěnou lžící. Mágové mu taktně odebrali kovový příbor už ve chvíli, kdy došlo k tomu, čemu mezi sebou říkali Nešťastná událost při večeři.

"D-d-d-d-d," zadrhával se kvestor a pokoušel se odstrčit i s křeslem od stolu.

"Prášky ze sušených žab," pochopil arcikancléř. "Sáhněte mu pro ně někdo do kapsy."

Nikdo s tím příliš nespěchal. V mágových kapsách můžete najít cokoliv - hrách, prapodivné živé věci na nožičkách, malé pokusné vesmíry, prostě cokoliv…

Čtenář Neviditelného písemnictví natáhl krk, aby zjistil, co jeho kolegu tak vyvedlo z míry.

V kvestorově ovesné kaši bylo vidět dolík dokonale kruhového tvaru.

"A k sakru, další kruh v obilninách," užasl děkan.

Mágové se uklidnili.

"Ty nesmysly se letos objevují snad všude," zavrtěl hlavou arcikancléř. On sám si nesundal klobouk ani u stolu. Ne proto, že by byl nevychovaný, ale proto, že pod ním skrýval obklad z koňského hnoje a medu a malý elektrostatický generátorek poháněný jednou myší silou (MP). Ten pro něj po jistém nátlaku vyrobili mládenci z výzkumného oddělení fakulty Silnoproudé magie. Byli to chytří hoši a arcikancléř si v duchu pomyslel, že když se bude dost snažit, mohl by jednoho dne porozumět alespoň polovině toho, o čem se mu občas jeden přes druhého snaží vyprávět…

Zatím však pro jistotu nechával klobouk na hlavě.

"A jsou letos výjimečně silné," řekl děkan. "Zahradník mě upozornil, že včera se mezi zelím rozpoutalo pravé peklo."

"Já měl dojem, že se tyhle věcičky objevují jen v obilí a podobných porostech," podíval se na něj Výsměšek. "Je to přece docela normální přírodní jev."

"Jestliže se vyskytne dostatečně vysoká hladina proudění, může pravděpodobně tlak interkontinua přesáhnout i vysoký základní kvocient reality," prohlásil čtenář Neviditelného písemnictví.

Konverzace utichla. Všechny hlavy se obrátily k tomuto nejzanedbatelnějšímu a nejmladšímu členu magického sboru.

Arcikancléř se zamračil.

"Nepřeji si ani to, abyste se pokusil vysvětlit to, co jste teď řekl," prohlásil. "Pravděpodobně se už zase chystáte vyrazit do chodeb univerzity s gumovými plachtami, na jejichž koncích budou připevněna závaží, co?"

"No, neměl jsem na mysli přesně -"

"A už zase se vám na rty dere slovo ‚kvantum', že?"

"No, víte -"

"A slovo ‚kontinuum', předpokládám," pokračoval Výsměšek jízlivě.

Čtenář Neviditelného písemnictví, mladý mág jménem Rozšafín Ctibum, si těžce povzdechl.

"To ne, arcikancléři, chtěl jsem jen upozornit na to, že -"

"Nebo jsou to zase ty vaše díry po červech, no?"

Ctibum se vzdal. Používat metafory před mužem s tak omezenou představivostí, jako byl Výsměšek, bylo jako mávat rudým hadrem na býka… jako říkat něco velmi rozčilujícího před člověkem, který se velmi snadno rozčilí.

Bylo velmi těžké být čtenářem Neviditelného písemnictví*.

"Tak si myslím, že vy byste s námi měl jet také," prohlásil Výsměšek.

"Já, arcikancléři?"

"Měl bych strach vás tady nechat bez dozoru. Zase byste mi bloumal po celém areálu a vymýšlel miliony jiných vesmírů, tak malých, že jsou pouhým okem neviditelné, a bůhví jaké další nesmysly kolem toho vašeho kontinutinutinua," pokračoval Výsměšek. "A vůbec, stejně budu potřebovat někoho, kdo mi ponese hůl, pruty a samost- mé věci," opravil se.

Ctibum mlčky sklonil hlavu k talíři. Bylo zbytečné se přít. On si od života přál celkem málo, chtěl jen příštích pár set let strávit v klidném prostředí univerzity, pojídat pestrá a vydatná jídla a pokud možno neproplýtvat zbytečně mnoho času mimo stůl. Byl to obtloustlý mladík, jehož pleť měla podobnou barvu jako některé z oněch věcí žijících pod kameny. Lidé mu často říkali, že si musí život přetvořit k obrazu svému, a přesně to chtěl i on sám. Chtěl si z něj udělat pohodlnou postel.

"Ale arcikancléři," začal opatrně lektor Zaniklých run, Je to vážně strašlivě daleko."

"Nesmysl," odsekl Výsměšek. "Přednedávnem otevřeli tu novou cestu do Sta Helit. Pravidelně každou středu po ní jezdí dostavník. Kvestóóór! Sakra, dejte mu už někdo tu jeho sušenou žábu! A vy, pane Ctibume, buďte tak laskav a vraťte se duchem alespoň na chvilku do místního svatostánku vědy, ano? Tak! A teď se seberte a jděte nám

zajistit jízdenky! Výborně. Takže všechno dohodnuto?"

Magráta se probudila.

A uvědomila si, že už není čarodějka. Ta myšlenka se jí vplížila do hlavy jako součást kontrolního programu, kterým tělo automaticky prochází v prvních vteřinách potom, co se vynoří z hlubin spánku: ruce: 2, nohy: 2, existenční nejistota: 58 %, neodůvodněné výčitky svědomí: 94 %, čarodějné jsoucno: 0.0.

Háček byl v tom, že si ani nedokázala vzpomenout, kdy byla něčím jiným. Vždycky byla čarodějkou. Magráta Česneková, třetí čarodějka, to byla ona. Ta mírná.

Věděla, že jako čarodějka nebyla nijak skvělá. Samozřejmě znala různá zaklínadla a dokázala je dokonale využít, vyznala se v bylinách, ale nebyla onou čarodějkou až do morku kostí jako ty staré. A ty jí to nikdy neopomněly připomenout.

Co naplat, bude se muset naučit královnování. Vždyť bude jedinou královnou v Lancre. Nikdo jí nesmí v jednom kuse nahlížet přes rameno a říkat věci jako "ani to žezlo neumíš držet správně".

Správně…

V noci jí někdo ukradl šaty.

Vstala a v noční košili se rozeběhla po studené dlažbě ke dveřím. Byla v půli cesty, když se dveře samy od sebe otevřely. Objevila se v nich malá tmavá dívčina, ale skoro se ztrácela za vysokým sloupcem oblečení a prádla, které nesla v náručí.

"Miluška Ochládková?"

Sloupec plátna přidřepl v náznaku poklony.

"Prosím, madam?"

Magráta zvedla část látkového sloupce.

"To jsem já, Magráta," řekla. "Nazdar."

"Jak račte, madam." Další poklona.

"Co je to s tebou, Miluško?"

"Jak račte, madam." Dřep, dřep.

"Povídám, že jsem to já. Nemusíš na mě zírat tak vyděšeně."

"Jak račte, madam."

Nervózní podřepávání pokračovalo. Magráta cítila, jak její vlastní kolena povolují v rezonanci, ale protože se o něco opožďovala, když ona podřepávala, Miluška se narovnávala a naopak.

"Jestli ještě jednou řekneš to svoje ‚Jak račte, madam', tak to s tebou špatně dopadne," podařilo se jí křiknout, když se jejich tváře míjely.

"J-, prosím, Vaše Veličenstvo."

Magrátě se začalo pomalu rozjasňovat.

"Poslyš, Miluško, já ještě nejsem královna. A znáš mě už dvacet let," vydechla Magráta cestou vzhůru.

"Jak račte, madam. Jenže budete královnou. Naše mami mi řekla, že se k vám musím chovat s patřičnou úctou," odpověděla jí Miluška a neustále se při tom nervózně uklaněla.

"Aha. No. Tak dobrá. Kde mám šaty?"

"Právě je tady nesu, Vaše Předveličenstvo."

"Ty nejsou moje. A přestaň se pořád kývat nahoru a dolů, mám z toho žaludek jako na vodě."

"Král je objednal až ze Sta Helit jen pro vás, madam."

"Ano? A kdy?"

"To nevím, madam."

Takže on věděl, že se vrátím, pomyslela si Magráta. Ale jak? Co se to tady děje?

Na šatech bylo o pěkných pár metrů krajek víc, než na kolik byla Magráta zvyklá, ale jak se ukázalo, šaty byly vlastně jen něco jako poleva na dortu. Magráta se obvykle oblékala do jednoduchých šatů, pod nimiž toho, s výjimkou sama sebe, už moc nenosila. Vznešené dámy si takovou věc nemohou dovolit. Miluška byla vybavena něčím jako pořadníkem prací a technickým návodem.

Nějakou chvíli papír společně studovaly.

"Tak tohle je standardní vybavení královny?" zeptala se nakonec Magráta.

"Jo, to já nevím, madam. Myslím, že Jeho Veličenstvo král jen poslal do Sta Helit spoustu peněz a napsal jim, aby vám zaslali všechno potřebné."

Rozložily jednotlivé kousky výbavy po podlaze.

"Nejsou tohle pantoflíčky?"

Venku na hradbách se tou dobou měnil strážný. Tedy přesněji řečeno, strážný se převlékl do silné zástěry, změnil se v zahradníka a odebral se do staré růžové zahrady okopávat fazole. Uvnitř zatím probíhala vzrušená módní diskuse.

"Já si myslím, že tohle máte obráceně, madam. Co je podle vás ta ‚krimolína'?"

"No tady říkají: ‚Nasaď výztuž V do držáku D v kruhu K.' Jenže já nemůžu najít držák D."

"A co tohle, madam?"

"To? To vypadá jako sedlové brašny. To na sebe nevezmu! A co je tohle?"

"Myslím, že se tomu říká okruží nebo taky krejzlík. Jo, to je ono. Můj bratr říká, že po tom poslední roky lidé ve Stu Helit přímo šílí."

"To jako když to nosí delší dobu? A co je tohle za divnou látku?"

"To je brokát, myslím."

"Mně to spíš připadá jako papundekl. A to musím tyhle věci nosit každý den?"

"Nevím, madam. Ale řekla bych, že ano, když dovolíte, madam."

"Ale Verence tady celý čas pobíhá v kožených rajtkách, které jsou mu malé, a ve staré vestě!"

"No ano, ale vy jste královna. Královny takové věci nedělají. Král si může klidně dovolit chodit v kalhotách, ze kterých mu kouká půlka zadku, ale -"

Ruka jí vyletěla k ústům.

"To je v pořádku," přikývla Magráta. "Každý ví, že i královny mají nohy a že i králové mají stejný vršek nohou jako ostatní lidé. No, tak dopověz, co jsi chtěla říct."

Miluška zrudla jako rak.

"Já chtěla… já totiž… já myslela, já chtěla říct, že královny musí být za dámu," vykoktala nakonec. "Oblíkat se, chovat a tak. Král o tom má několik knih. Například tu o té cizí ženské, něco jako ‚Ej ty, Kety!'."

Magráta se prohlížela kritickým zrakem v zrcadle.

"Fakticky vám to sluší, Vaše už brzo královské Veličenstvo," tvrdila Miluška.

Magráta se obracela hned na tu, hned na onu stranu.

"Vlasy mám ale hrozné," prohlásila nakonec.

"Odpusťte, madam, ale král říkal, že objednal kadeřníka až z Ankh-Morporku. Na svatbu."

Magráta si přihladila jednu z mnoha neposlušných loken. Začínala si pomalu uvědomovat, že být královnou znamená začít žít úplně jiný život.

"No tohle," zavrtěla hlavou. "A co teď?"

"To nevím, madam."

"Co dělá král?"

"Oh, ten se časně nasnídal a vyrazil do Dílů, aby ukázal starému Mrvíkovi, jak chovat prasata podle knih."

"A co mám dělat já? Jakou práci?"

Miluška se zatvářila zmateně, což ovšem proti jejímu normálnímu výrazu nepředstavovalo žádnou velkou změnu.

"Já nevím, madam. Asi vládnout. Procházet se po zahradě. Bavit se se svým dvorem. Vázat gobelíny. To je teď mezi královnami velmi rozšířená zábava. A pak… ehm… později, přijde královský následník…"

"Tak v téhle chvíli," přerušila ji Magráta pevně, "se pustíme do toho gobelínu."

S knihovníkem měl Výsměšek potíže.

"Shodou okolností jsem vaším arcikancléřem, pane!"

"Oook."

"Určitě by se vám tam líbilo! Čerstvý vzduch! Stromů tři pytle! Víc, než na kolik byste dokázal vylézt!"

"Oook!"

"Okamžitě pojďte dolů, když s vámi mluvím!"

"Oook!"

"Knihy tady budou během našich prázdnin v naprostém bezpečí. Božíčku, vždyť sem sotvakdo ze studentů zabloudí před zkouškami, natož -"

"Oook!"

Výsměšek znovu zvedl obličej ke knihovníkovi, který visel hlavou dolů z nejvyšší police označené Parazoologie Ba-Mn.

"No dobrá," řekl najednou vlídným a mírně vychytralým hlasem. "Za těchhle okolností je to dost škoda. Jak jsem slyšel, mají v lancreském hradu velmi slušnou knihovnu. No, oni tomu říkají knihovna - ale je to jenom hromada starých knih. Jak se zdá, nikdy je nikdo neroztřídil a nezkatalogizoval. Čert ví, co všechno tam vlastně mají."

"Oook?"

"Tisíce knih. Někdo mi vyprávěl, že tam mají taky celou řádku inkunábulí. Je to vážně škoda, že se na ně nechcete podívat." Výsměškovým hlasem byste mohli mazat zarezlá soukolí.

"Oook?"

"No nic, vidím, že už jste se napevno rozhodl. Tak já abych šel. Na shledanou."

Výsměšek vyšel ze dveří knihovny, zastavil se a začal v duchu počítat. Když došel k číslovce tři, vyběhl ze dveří knihovník, klepající klouby rukou po dlaždicích. Lapil se do pasti inkunábulí.

"Takže ty lístky čtyři, že?" usmál se Výsměšek.

Bábi Zlopočasná se vydala pátrat po tom, co se udalo kolem kamenů, svým osobním, svérázným způsobem.

Lidé včely podceňují.

Bábi Zlopočasná je nepodceňovala. Měla šest úlů plných včel a věděla například, že včela jako individuum neexistuje. Existuje však organismus zvaný včelstvo, jehož jednotlivé základní částečky jsou prostě jen pohyblivější než řekněme říční škeble. Včelstvo vidí všechno a cítí ještě víc. Včelí roje si pamatují věci celé roky, i když větší část jejich paměti je, jak se zdá, externí a postavená z vosku. Paměť úlu představují plástve - umístění komůrek s vajíčky, s pylem, komůrky s královnou, s medem, s různými druhy medu, to vše je součástí paměťového vzorce.

A pak jsou tam velcí tlustí trubci. Lidé si myslí, že trubci se jen tak celý rok potulují kolem úlu a čekají na těch několik krátkých minut, kdy si královny všimnou jejich přítomnosti, ale to nevysvětluje, proč mají trubci víc smyslových orgánů, než byste našli na střeše budovy CIA.

Bábi vlastně včely nechovala. Každý rok si vzala trochu vosku na svíčky a občas tu trochu medu, o které si včely myslely, že by ji mohly postrádat, ale hlavně je měla proto, aby si měla s kým popovídat.

Poprvé od chvíle, kdy se vrátila domů, zašla k úlům.

A nevěřila vlastním očím.

Ze všech česen se rojily včely. Bzukot křídel plnil vzduch na té normálně tiché loučce za malinovým houštím. Žlutočerná tělíčka svištěla vzduchem jako vodorovný déšť.

Byla by ráda věděla proč.

Včely byly její jediný neúspěch. V celém Lancre nebylo jediné vědomí, které by si nedokázala Zapůjčit. Dokázala se dokonce podívat na svět očima žížal.

Jenže včelstvo, tvořené tisíci pohyblivých částeček, bylo mimo její dosah. Byla to ta nejtěžší zkouška. Znovu a znovu zkoušela proniknout do vědomí některého z nich a spatřit svět deseti tisíci složených očí najednou, ale marně. Po oněch pokusech pravidelně dostával silnou migrénu a chuť pomilovat se s kytičkami.

Člověk se však mohl dozvědět mnoho i z pouhého pozorování včel. Jejich rychlost, směr, způsob, jakým se chovaly včelí hlídky…

A ty se chovaly výjimečně poplašeně…

Tak se šla raději na chvilku natáhnout, jak to dokázala právě jen Bábi Zlopočasná.

Stařenka Oggová to zkoušela jinak. Její způsob měl máloco společného s čarodějnictvím, ale měl hodně společného s jejím Oggovstvím.

Chvíli tiše seděla ve své dokonale čisté kuchyni, pila rum, kouřila páchnoucí dýmku a upírala oči na obrázky na protější zdi.

Vytvořila je tam její nejmladší vnoučata, a to za použití několika druhů bláta. Mazanice, doplněné mnoha otisky malých dlaní, většinou představovaly tutéž pokřivenou hůlkovitou postavu a pod nimi bylo téměř nečitelnými rozmazanými písmeny namatláno STAŘKA.

Před Stařenkou ležel na zemi kocour Silver, šťastný, že je zase doma. Ležel na zádech, všechny čtyři tlapy měl vystrčené ke stropu a předváděl své proslulé vtělení "chcíplá věc nalezená v kanále".

Nakonec Stařenka vstala a zamyšleně vykročila k Jasoňově kovárně.

Kováři vždycky ve vesnici zastávali důležité místo. Jejich kovárna často nahrazovala radnici, poradní místnost a byla všeobecným shromaždištěm lidí, kteří si chtěli užít kousek řeči a vyslechnout nějaký ten klípek. I teď tam postávalo a posedávalo několik mužů, kteří si krátili čas mezi obvyklým zaměstnáním pánské poloviny lancreských obyvatel, což bylo pytlačení a pozorování žen při práci.

"Jasoni Oggu, na slovíčko!"

Kovárna se jako kouzlem vyprázdnila. Možná že to způsobilo něco v tónu Stařenčina hlasu. V jednom okamžiku se však Stařenka natáhla a chytila za paži muže, který se kolem ní pokoušel proklouznout přikrčený a s odvrácenou tváří.

"To jsem ráda, že vás potkávám, pane Kvárníku," řekla. "Jen mi neutíkejte. Obchod jde dobře?"

Jediný lancreský kupec na ni vrhl pohled, jaký by mohla vrhnout třínohá myš na atletickou kočku. Pokusil se.

"Špatně, strašně špatně, obchod se vůbec nehýbe, krám je pořád prázdný, paní Oggová."

"To znamená, že slušně jako vždycky, co?" Na tváři pana Kvárníka se objevil prosebný výraz. Věděl, že neunikne jen tak, ale chtěl vědět, co ho to bude stát.

"Tak poslyšte," pokračovala Stařenka, jako když másla ukrajuje, "znáte vdovu Skřuskovou, co žije v Dílech?"

Kárný zalapal po dechu. "Ale ona přece není vdova," prohlásil. "Ta -"

"Vsadíte se o půltolar?" natáhla k němu Stařenka dlaň.

Ústa pana Kvárníka zůstala otevřená a zbytek jeho tváře kolem nich se naaranžoval do výrazu užaslé hrůzy,

"Takže jí poskytnete úvěr, dokud nepostaví farmu na nohy," oznámila mu Stařenka v nastalém tichu. Kvárník němě přikývl.

"A to samý platí pro vás všechny," obrátila se zvýšeným hlasem k mužům, kteří ještě postávali na zápraží. "Donést jí jednou týdně kus zvěřiny, to nikomu neuškodí, co? A taky bude potřebovat pomoct při žních. Vím, že se na vás můžu spolehnout. Do posledního. Tak a teď můžete jít…" Rozběhli se, jako když do vrabců střelí, a nechali Stařenku Oggovou, které se na tváři rozhostil spokojený výraz, stát ve dveřích.

Jasoň Ogg, stopadesátikilový obr, na ni zíral s bezmocným výrazem čtyřletého chlapce.

"Jasoni?"

"Musím dodělat tady tu mosaznou mříž pro starého -"

"Takže," pokračovala Stařenka, jako by ho neslyšela, "co se to tady dělo, zatímco jsme byly pryč, chlapče?"

Jasoň s nepřítomným výrazem prohrábl výheň železnou tyčí.

"No, co by, vo Noci prasečí hlídky tady byla strašlivá vichřice, jedna ze slepic paní Synoluskový snesla jedno a to samý vajíčko třikrát po sobě a stará Chudokurovic kráva porodila sedmihlavýho hada… jo a nad Dílama taky pršely žáby -"

"Takže nic zvláštního," zabručela Stařenka. Začala si nedbalým, ale přesto neobyčejně významným způsobem nacpávat dýmku.

"No jo, všude klid," přikývl Jasoň. Vytáhl tyč z ohně, položil ji na kovadlinu a pozvedl kladivo.

"Víš dobře, že na to dřív nebo později přijdu," řekla Stařenka.

Jasoň se neotočil, ale ruka s kladivem se mu zastavila ve vzduchu.

"Vždycky se to dozvím, jako bys to nevěděl."

Železo zatím vychladlo a změnilo barvu ze slámově žluté na jasně červenou.

"Víš, že se ti vždycky uleví, když se svěříš svý starý mámě," kula Stařenka své železo, dokud bylo ještě žhavé.

Tyč na kovadlině přešla z jasné červené do tmavé bordó. Zato Jasoň, zvyklý stát den co den u rozpálené výhně, se začínal potit.

"Něco bych s tím na tvém místě udělala, než ti to vychladne docela," řekla Stařenka.

"Já za nic nemůžu, mami! Nemohl jsem jim v tom zabránit!"

Stařenka se posadila do starého křesla a spokojeně se usmála.

"A kdopak jsou ti ‚oni'?"

"No, ta mladá Diamanda a ta Perdita a ještě jedna holka z Kyselý Prdele, co má červený vlasy, a pár dalších. Říkal jsem starýmu Synoluskovi, že se ti to určitě nebude líbit, říkal jsem jim všem, že až se o tom dozví paní Zlopočasná, tak se z toho - bude jistě moc a moc jízlivá, jak ji znám," bránil se Jasoň. "Ale vony se jenom hihňaly. Říkaly, že se učej, jak bejt čarodějkama."

Stařenka přikývla. Proč ne. Skutečně se můžete naučit čarovat. Ale jak žák, tak učitel musí být ty správné osoby.

"Diamanda? To jméno si, chlapče, nějak nepamatuju."

"No, vona se menuje Lucie Poťuklová," vysvětloval jí Jasoň. "Říká, že Diamanda je víc… víc… čarodějnický."

"Aha. To je ta, co nosí ten široký plstěný klobouk, že?"

"Jo, to je vona, mami."

"Ta, co si barví nehty na černo?"

"Jo."

"Starý Poťukl ji poslal do nějaké školy, že?"

"Jo. Jenže zatímco jste byli pryč, tak se vrátila."

"Aha."

Stařenka přistoupila k výhni a připálila si dýmku.

Široký klobouk, nehty nabarvené načerno a vzdělání. No nazdar.

"A kolik těch děvčat vlastně je?"

"No asi půl tuctu. Ale jsou docela dobrý, mami."

"Ano?"

"A nevypadá to, že by dělaly něco špatnýho."

Stařenka upírala pohled do žhavých uhlíků.

Její mlčení mělo nekonečné kvality. A také jakousi směrovací složku. Jasoň si byl jistý, že tentokrát matčino mlčení míří jeho směrem. Vždycky to na něj zabralo. Pokoušel se to ticho vyplnit.

"A Diamanda má vopravdu dobrý vzdělání. Zná překrásný slova."

Ticho.

"Vzpomínám, jak jsi dycky říkala, jak málo je dneska mladejch děvčat, který by se zajímaly o čarodějnický řemeslo," pokračoval maličko umíněně Jasoň. Pootočil si tyč a jen tak, aby řeč nestála, do ní několikrát udeřil kladivem.

Tím se ovšem ani zdaleka nevyhnul dalšímu tichu, které proudilo jeho směrem.

"Vždycky o úplňku choděj nahoru do kopců a tančej tam."

Stařenka Oggová vytáhla dýmku z úst a soustředěně zkoumala obsah její hlavičky.

"Lidi říkaj," sděloval jí Jasoň tlumeným hlasem, "že přej tam tančej docela jen tak."

"Docela jak?" zvedla Stařenka hlavu.

"Ale, mami, dyť víš. Úplně nahatý!"

"A jejdamane. To jsou věci. A ví někdo, kam to chodí tančit?"

"Kdepak. Pan Tkadlec, doškář, říká, že mu vždycky nějak zmizej."

"Jasoni?"

"Copak, mami?"

"Ony tančí kolem kamenů."

Jasoň Ogg se poprvé po letech udeřil do palce.

V horách a hlubokých lesích Lancre byla celá řádka bohů. Jeden z nich byl Herne Štvaný. Byl bohem honů a lovu. Tedy víceméně.

Většina bohů je stvořena a udržována při životě vírou a nadějí. Lovci tančili ve zvířecích kůžích kolem ohňů, a stvořili tak bohy lovu, kteří měli sklony být stejně srdeční a bouřlivě bodří jako přílivové vlny. Jenže to nejsou jediní bohové lovu. Ve chvílích, kdy se zpění krev a rozštěkají ohaři, vydává i kořist svůj tajemný okultní hlas. Tak vznikl Herne, bůh štvaných a pronásledovaných a všech malých tvorů, jejichž osud se má naplnit krátkým bublavým zaječením.

Herně byl asi metr vysoký, měl králičí uši a malé růžky. Byl také neobyčejně rychlý a svou rychlost právě teď využíval naplno. Hnal se lesem jako šílený a ječel:

"Přicházejí! Přicházejí! Vracejí se zpět!"

"A kdo to vlastně je?" zeptal se Jasoň Ogg, který si máčel palec v kádi s vodou.

Stařenka Oggová si povzdechla.

"Oni" řekla. "Vždyť víš. Oni. Nejsme si jisté, ale…"

"No jo, ale kdo jsou to ti oni?"

Stařenka zaváhala. Jsou jisté věci, které se obyčejným lidem nevykládají. Na druhé straně byl Jasoň kovář, což znamenalo, že není obyčejný člověk. Kováři musí udržet tajemství. A navíc byl z rodiny. Stařenka Oggová sice prožila bouřlivé mládí a počítat moc neuměla, ale byla si skoro stoprocentně jistá, že Jasoň je její syn.

"To máš tak," začala a neurčitě zamávala rukama, "ty kameny… Tanečníci… víš, za starých dnů… podívej, jednou za čas…"

Zarazila se a pak se mu znovu pokusila objasnit základ podstaty a nevyrovnané materie reality.

"Ono je to tak… V podstatě reality existují místa, která jsou slabší než její vrstvy jinde, jsou to místa, kde dřív bývaly dveře… pochop, nebyly to skutečné dveře, já tomu sama nikdy přesně neporozuměla, ne dveře, jen místa, kde je svět tenčí… No prostě, celá věc je v tom, že Tanečníci… to je určitý druh stěny… a my, když říkám my, myslím tím lidi před mnoha tisíci lety… no ony to nejsou jen obyčejné kameny, je to jakýsi druh hromového železa… existují takové věci jako příliv, jenže ne s vodou… každopádně, jak se kolem kamenů začnou ochomýtat lidi, je zle…, když si nedáme velký pozor, oni se vrátí."

"Jací oni?"

"V tom je celá ta potíž," řekla Stařenka nešťastně. "Když ti to řeknu, pochopíš to celé špatně. Žijí na druhé straně Tanečníků."

Syn se na ni upřeně díval. Pak mu po tváři přeběhl krátký chápavý úsměv.

"Aha," řekl. "Já už vím. Slyšel jsem, že mágové v Ankh-Morporku každou chvíli tuhle matérii skutečnosti natrhnou a z Podzemních rozměrů pak začnou vylejzat různý příšernosti. Velký obludy s tuctem očí a některý přej mají víc nohou než celej soubor Morrisovejch písní a tanců." Pevně sevřel svoje největší kladivo - pětku. "Žádnej strach, mami, jestli mi sem začnou lízt, tak si s nima brzo -"

"Ne, je to trochu jinak. Tamti žijou jinde. Ale tihle žijí… no prostě támhle."

Zdálo se, že to Jasoně dokonale zmátlo.

"Dámy a Pánové."

"A co jsou zač?"

Stařenka se rozhlédla. Koneckonců, tohle přece byla kovárna. Ta kovárna tady byla dávno předtím, než postavili hrad, dokonce mnohem dřív, než tady bylo království. Všude bylo vidět podkovy. Železo snad proniklo do samotných stěn. Nebylo to jen místo, kde byla spousta železa, bylo to místo, kde železo umíralo a zase se rodilo. Kdyby člověk nemohl říci ta slova tady, nemohl by je už říci nikde jinde.

I tak by to raději nedělala.

"Ale vždyť víš," zabručela nakonec. "Krásný národ. Šlechta. Zářiví. Hvězdní lidé. Vždyť víš."

"Cože?"

Stařenka pro všechny případy položila ruku na kovadlinu a řekla to slovo.

Zamračená Jasoňova tvář se začala rozjasňovat, i když stejně pomalu, jako když vychází slunce.

"Ti?" řekl. "Ale vždyť ti jsou milí a -"

"Vidíš?" zamračila se Stařenka. "Říkala jsem ti, že to celé pochopíš špatně."

"Co jste to řekl?" vykřikl Výsměšek. "Kolik?"

"Berte, nebo zůstaňte tady," ušklíbl se na něj vozka.

"Je mi to líto, pane," obrátil se k Výsměškovi Rozšafín Ctibum. "To je jediný dostavník, který jezdí."

"Padesát tolarů za osobu, to je loupež za bílého dne."

"Tak to tedy ne," utrhl se na něj vozka. V jeho hlase zněly autoritativní tóny člověka, který má své zkušenosti. "Loupež za bílého dne je, když se vám uprostřed hlubokého lesa postaví do cesty někdo s namířenou kuší a pak ze stromů seskáčou a zpoza balvanů vylezou jeho kamarádi a seberou vám peníze a všecko. Pak je ještě loupež za temné noci, to akorát lupiči navíc zapálí dostavník, aby viděli, co loupí. Tak. A když si vezmete loupež za šera, to znamená brzo ráno nebo v podvečer, tak klasická loupež za šera probíhá tak, že -"

"Tím chcete říct, že v ceně těch jízdenek je zahrnuto i být oloupen?" podíval se na něj ošklivě Výsměšek.

"Cech banditů a silničních lupičů," přikývl vozka. "Smluvní poplatek čtyřicet tolarů za hlavu, věřil byste?"

"A co by se stalo, kdybychom nezaplatili?" zeptal se Výsměšek.

"Skončil byste bez hlavy."

Mágové se shlukli do kroužku.

"Máme sto padesát tolarů," oznámil jim arcikancléř. "A víc z pokladny nedostaneme, protože kvestor včera spolkl klíč."

"Mohl bych vyzkoušet jednu věc, pane?" řekl Rozšafín.

"Samozřejmě."

Rozšafín se na vozku široce usmál.

"Domácí zvířata cestují zdarma, že?" prohlásil hlasem plným přesvědčení.

"Oook?"

Koště Stařenky Oggové klouzalo jen několik metrů nad lesními pěšinami a zatáčkami prolétalo tak rychle, že Stařenka botami strhávala listí z keřů. U domku Bábi Zlopočasné seskočila s takovým spěchem, že zapomněla koště vypnout a to letělo dál, dokud nenarazilo do Bábina záchůdku a nevypnulo se samo.

Dveře do domu byly otevřené.

"Hej!"

Stařenka nahlédla do spíže a pak vydupala po krátkých úzkých schodech nahoru.

Bábi Zlopočasná ležela nehybně na posteli. Tvář měla šedivou a byla studená jako led.

Lidé už ji v podobném stavu našli několikrát a vždycky z toho byl velký poprask. Proto teď uklidňovala případné návštěvníky, ale dráždila všudypřítomný osud tím, že v nehybných rukou svírala malou cedulku s nápisem:

JÁ NEJSEM MRTVÁ.

Okno bylo otevřeno a podepřeno kusem dřeva.

"Aha," řekla Stařenka spíš pro sebe než pro koho jiného, "vidím, že jsi venku. Skočím postavit vodu na čaj, co říkáš? A pak počkám, než se vrátíš."

Esmeraldino dokonalé umění v Zapůjčování Stařenku Oggovou vyvádělo z míry. Bylo to úplně v pořádku, vstoupit do vědomí jiných živých tvorů, ale příliš mnoho čarodějek se už nevrátilo. Stařenka například už několik let věšela kousky tuku a plátky slaniny na strom za Oggovic domem pro sýkoru modřinku, která se tam pravidelně vracela. Stařenka si byla téměř jistá, že je to Matka Postulátová, která se jednoho dne vydala na Zapůjčení a nikdy už se nevrátila. Pokud čarodějky vůbec dokáží považovat něco za záhadné, tak pro Stařenku to bylo Zapůjčení.

Zašla do umývárny za kuchyní, spustila vědro do studny a naštěstí si vzpomněla, že než postaví konvici s vodou na oheň, musí z ní vylovit všechny čolky.

Pak se vyložila z okna a pozorovala zahradu.

Netrvalo dlouho a nad záhonky se zatřepetalo něco malého, co zamířilo k hornímu oknu.

Stařenka nalila čaj. Opatrně nabrala z cukřenky lžičku cukru, zbytek cukru si nasypala do šálku a lžičku vrátila do cukřenky. Pak položila cukřenku a oba šálky na podnos a vyšla nahoru.

Bábi Zlopočasná seděla na posteli.

Stařenka se rozhlédla.

Z jednoho stropního trámu visel hlavou dolů velký netopýr.

Bábi Zlopočasná si rukama několikrát protřela uši.

"Strč pod něj nočník, Gyto, buď tak hodná, jo?" zabrumlala. "Těm nestydům nedělá nic tak dobře, jako když se ti můžou vytentočkovat na koberec."

Stařenka vyhrábla zpod postele nejutajovanější kus vybavení ložnice Bábi Zlopočasné a nohou ho přešoupla pod visícího netopýra.

"Přinesla jsem ti hrnek čaje," oznámila Stařenka sedící Bábi.

"To jsi hodná holka. V puse mám strašlivou pachuť po můrách," ocenila její snahu Bábi.

"A já myslela, že jsi to naposled zkoušela se sovami?"

"To jo, jenže ještě několik dnů potom se člověk pokouší otočit si hlavu kolem dokola," odpověděla jí Bábi. "Netopýři aspoň pořád koukají jedním směrem. Nejdřív jsem zkusila divoké králíky, ale víš, jakou mají mizernou paměť. Kromě toho, co ti mám povídat, myslí pořád na to jedno jediné. Jsou tím proslulí."

"Na trávu, co?"

"Správně."

"Zjistila jsi něco?"

"Bylo tam alespoň půl tuctu lidí. Vždycky při úplňku," přikývla Bábi. "Podle tvaru jsou to děvčata. Když jsi netopýr, vidíš jen siluety."

"No, tak to jsi zjistila dost," přikývla opatrně Stařenka. "A myslíš, že by to mohla být místní děvčata?"

"Musí být místní, protože nepoužívají košťata."

Stařenka Oggová si povzdechla.

"Je tady jedna, jmenuje se Anežka Nulíčková, dcera starého Tregroše. A pak ta holka Poťuklovic. A ještě pár dalších."

Bábi Zlopočasná na ni zírala s otevřenými ústy.

"Zeptala jsem se našeho Jasoně," vysvětlovala jí Stařenka. "Promiň."

Netopýr si hlasitě říhl. Bábi si okamžitě společensky zakryla ústa rukou.

"To jsem ale stará hlupačka, co?" řekla Bábi po chvilce.

"Ne, vůbec ne," odporovala jí Stařenka. "Zapůjčení je skutečně velké umění a ty jsi v něm skvělá."

"Jsem nafoukaná nána, to jsem, abys věděla. Aspoň občas by mě mělo napadnout zeptat se lidí, než začnu dělat takové nesmysly, jako je Zapůjčit si netopýra."

"Tobě by to náš Jasoň neřekl. A mně to řekl jen proto, že mu bylo jasné, že bych mu jinak udělala z života pravé peklo," uklidňovala ji Stařenka. "K tomu přece matky jsou, ne?"

"Nějak ztrácím kontakt, to je to. Stárnu, Gyto."

"Já vždycky říkám, že každý je tak starý, jak starý se cítí."

"No, vždyť právě o tom mluvím."

Stařenka Oggová se zatvářila ustaraně.

"Představ si, že by tady byla Magráta a viděla, jak jsem nemožná," smušila se Bábi dál.

"No tak, ta je v klidu na zámku," uklidňovala ji Stařenka. "Učí se, jak být královnou."

"Jediná zajímavá věc na celém tom kralování je, že nikdo nepozná, když to děláš špatně. Musí to být dobře, protože to dělám právě já."

"Je to směšná věc, tihle králové," přikyvovala Stařenka, spokojená, že se hovor bere jiným směrem. "Je to tak trochu jako magie. Představ si nějakou holku, která kroutí zadkem, jako když zabalíš dva čuníky do jednoho pytle, a hlavu má prázdnou jak buben. Ta si najednou vezme krále nebo prince nebo kdoví koho, a v tu ránu je z ní překrásná a pravá královská osoba. Psinézní svět, fakticky."

"No já jí poklonkovat nemíním, to ti říkám rovnou," prohlásila Bábi popuzeně.

"Ty jsi stejně nikdy nikomu nepoklonkovala," hovořila Stařenka opatrně dál. "Co si pamatuju, tak starému králi ses ani jednou neuklonila. Na mladého Verence sotva kývneš, a to ještě jen občas. Jak říkám, nepamatuju si, že bys ty kdy komu poklonkovala."

"Správně," rozveselila se Bábi Zlopočasná. "To je součástí toho, když je člověk čarodějkou."

Stařenka se poněkud uklidnila. To, že by měla být Bábi stará, v ní vyvolalo silný pocit nejistoty. Bábi v tomhle stavu, kdy tak tak kontrolovala svou zlost, už byla mnohem víc sama sebou.

Bábi vstala.

"Tak děvče Poťuklovic, říkáš?"

"No právě."

"Nebyla její matka za svobodna Keeblová? Co si pamatuju, byla to slušná a hodná ženská."

"To je ona, jenže když umřela, tatík poslal holku do školy do Sta Lat."

"Já na tyhle školy moc nedám," zavrtěla hlavou Bábi. "Většinou ti znemožní získat potřebné vzdělání. Všechny ty knihy! Knihy? K čemu jsou vlastně dobré? Lidi dneska příliš mnoho čtou. Dobře si pamatuju, že když jsme byly mladé my, neměly jsme na žádné hloupé čtení čas."

"Vždyť jsme měly plné ruce práce s našimi vlastními zábavami."

"Bodejť, ale teď už bychom měly jít. Čas letí."

"Počkej, co tím myslíš?"

"To nejsou jen ty holky. Kolem kamenů je ještě něco jiného. Nějaký mozek, vědomí, které se pohybuje v okolí."

Bábi se otřásla. Cítila to stejným způsobem, jakým vycítí zkušený lovec, který prochází mezi kopci, přítomnost jiného lovce. Tam, kde by mělo být slyšet zvuky lesa, vládne jen ticho, tu a tam zapraská větvička, kterou nezlomila noha zvířete, a ve vzduchu poletují podrážděné včely.

Stařenka Oggová neměla Zapůjčování ráda a Magráta ho dokonce odmítla vyzkoušet vůbec. Staré čarodějky na druhé straně hor už měly tolik starostí, jak se udržet ve svých věkovitých fyzických schránkách, že nebyly ochotné je jen tak zbůhdarma opouštět, i když jen duševně. To znamenalo, že Bábi měla celý okolní duševní prostor jen pro sebe. Po království se pohybovala jakási neznámá mysl a Bábi Zlopočasná jí nerozuměla.

Provedla Zapůjčení. Musela být velmi opatrná. Bylo to jako droga. Mohli jste využívat mozky zvířat i ptáků, opatrně je řídit a dívat se na svět jejich očima. Včelí vědomí se tak použít nedalo. Bábi Zlopočasná už mnohokrát putovala cestičkami myslí, které měla všude kolem sebe. Pro ni to byla dovednost, která patřila k samé podstatě čarodějnictví. Dívat se kolem sebe jinýma očima…

…očima blech pozorovat, jak se vzorec ubíhajícího času pomalu mění díky jinému vzorci v rychlém běhu jediného dne, jak myšlenky těch malých tvorečků pádí jako blesk…

…naslouchat broučím tělem a zjišťovat, že svět je vlastně trojrozměrným systémem chvění a otřesů…

…vidět svět nosem psa, pro nějž se všechny barvy mění v pachy a vůně…

Jenže tady byla cena. Nikdo vás nenutil, abyste ji platili, ale právě ten naprostý nedostatek onoho požadavku byl sám o sobě dostatečně silným morálním závazkem. Nic jste nerozmáčkli. Záhonky jste okopávali pomalu a opatrně. Krmili jste i toulavé psy. Platili jste. Svou péčí. Ne proto, že byste chtěli dělat nějaké dobro, ale proto, že to tak bylo správné. Nezanechali jste po sobě nic než vzpomínky a nevzali jste si nic víc než zkušenost.

Ale tahle toulající se mysl… ta pronikala do ostatních vědomí jako řetězová pila a brala, brala, brala. Cítila její tvar, tvar dravce prosycený krutostí a chladnou neláskou, mozek plný inteligence, která využívala jiné myslící bytosti a zraňovala je, protože to bylo zábavné.

Dokázala podobné vědomí pojmenovat.

Byl to elf.

Vysoko v korunách stromů šuměl vítr.

Bábi se Stařenkou kráčely dlouhými kroky lesem. Tedy Bábi kráčela dlouhými kroky a Stařenka rychle cupitala a snažila se s ní udržet krok.

"Dámy a Pánové se pokoušejí najít cestu," řekla Bábi. "A ještě něco. Něco už sem prošlo. Nějaké zvíře z druhé strany. Skřuska pronásledoval jelena, který vběhl do kruhu. To zvíře bylo nablízku a vždycky jsem slýchala, že odtamtud se může něco dostat na naši stranu, jen když z naší strany něco vběhne tam -"

"Jaké zvíře?"

"Víš, jak jsou na tom netopýři s očima. Viděla jsem jen takový velký temný obrys. Něco zabilo starého Skřusku. Je to pořád ještě někde tady. Není to… nikdo z Dam a Pánů," pokračovala Bábi, "ale něco z El… tam z toho místa."

Stařenka se rozhlédla po okolních stínech. V nočním lese je mnoho stínů.

"Nemáš strach?" zeptala se.

Bábi si propletla prsty až zapraskaly klouby.

"Já ne. Ale doufám, že to zvíře má."

"Hmm, takže je to přece jen pravda, co o tobě říkají. Ty jsi zatraceně pyšná povaha, Esmeraldo Zlopočasná."

"A kdo to o mně říká?"

"No, tak například ty sama. Zrovna jsi to řekla."

"Necítím se dobře."

Jiní lidé by pravděpodobně řekli: nejsem ve své kůži. Ale Bábi Zlopočasná nikdy v životě nestála o to být v kůži někoho jiného.

Obě čarodějky spěchaly lesem, kterým protahoval stále sílící vítr.
Z úkrytu v trnitém křoví je pozoroval jednorožec.

Diamanda Poťuklová skutečně nosila široký klobouk z měkkého sametu. Se závojem.
Perdita Nulíčková, která ještě přednedávnem, než se dala na čarodějnictví, bývala obyčejnou Anežkou Nulíčkovou, nosila taky černý klobouk se závojem, ale ona to dělala především proto, že ho nosila Diamanda. Přála si, aby byla od přírody hubená jako Diamanda, ale když už člověk nemůže být vyhublý, může alespoň vypadat nezdravě. Aby zamaskovala svou přirozeně zdravou růžovou barvu, nosila tak silnou vrstvu bílých šminek, že kdyby byla prudce otočila hlavu, přesunula by se jí tvář pravděpodobně do týla.
Provozovaly vztyčování kužele síly a také nějaká kouzla se svícemi a také čtení z magických tabulek. Teď je Diamanda učila, jak číst z karet.
Tvrdila, že karty obsahují destilovanou moudrost Prastarých. Perdita se znepokojeně přistihla při pomyšlení na to, kdo asi ti Prastaří jsou - celkem očividně nebyli totéž, co starý národ. Starý národ, jak říkala Diamanda - to byli sami hlupáci, ale už nedokázala vysvětlit, proč byli Prastaří chytřejší než například moderní lidé.
Také nechápala základy feminismu. A nebyla příliš moudrá, co se týkalo činnosti jejího vnitřního já. Začínala mít nepříjemné podezření, že žádné nemá. Taky by si přála, aby dokázala vrhat takové pohledy jako Diamanda.
A aby mohla nosit vysoké podpatky jako Diamanda.
Amanita DeMijonová jí pod rouškou tajemství prozradila, že Diamanda spí v opravdické rakvi.
Přála si mít taky dost odvahy jako Amanita a nechat si na paži udělat lebku a dýku jako ona, i když to nebylo pravé tetování, ale obyčejný inkoust a Amanita si ho musela večer co večer umýt, aby na to nepřišla její matka.
Slaboučký, zlý hlásek odněkud z hlubin Perditina vnitřního já jí říkal, že Amanita vůbec není dobře vybrané jméno.
Když na to přijde, tak Perdita taky ne.
A tentýž hlásek jí říkal, že by se Perdita neměla plést do věcí, kterým nerozumí.
Přála si, aby si troufla nosit černé krajky jako Diamanda.
Diamanda měla výsledky.
Perdita by tomu nevěřila. Vždycky samozřejmě věděla, že jsou čarodějky. Byly to staré ženy, které se oblékaly do černé barvy jako vrány, snad jen s výjimkou Magráty Česnekové, která nebyla ani tak čarodějka, jako spíše potrhlá a prakticky neustále vypadala, že má pláč na krajíčku.
Perdita si vzpomínala, jak jednou Magráta přinesla na zábavu o svátku Prasečí hlídky kytaru a nejistým hlasem zpívala lidové písničky. Zavírala při tom oči způsobem, který naznačoval, že na tyhle lidové pitomosti opravdu věří. Neuměla na kytaru hrát, ale to vůbec nevadilo, protože neuměla ani zpívat. Lidé jí tleskali, protože… koneckonců, co jiného mohli dělat?
Diamanda však četla knihy. Věděla, o co jde. Tak třeba vyvolat sílu z kamenů. A ono to skutečně fungovalo.
Průběžně je učila zacházet s kartami.
Dnes v noci se zase zvedl pěkný vítr. Lomcoval okenicemi a shazoval komínem do krbu návěje sazí. Perditě se zdálo, jako by vítr odvál všechny stíny v místnosti do rohů -
"Dáváš pozor na to, co říkám, sestro?" řekla najednou Diamanda odměřeně.
To byla další taková věc. Museli jste říkat těm ostatním "sestro", aby stanovy bratrstva nepřišly zkrátka.
"Jistě, Diamando," řekla odevzdaně.
"Tohle je Měsíc," opakovala Diamanda. "To říkám kvůli těm, které náhodou nedávaly pozor." Pozvedla kartu. "A co na ní vidíme - no, třeba ty, Muskáro?"
"No… je na ní obrázek měsíce, ne?" odpověděla váhavě Muskára (alias Zuzana).
"Samozřejmě, že to není obyčejný měsíc. Ve skutečnosti je to nemimetický symbol, který nemá nic společného s konvenčními informačními systémy," odpověděla jí pohrdavě Diamanda.
Poryv větru otřásl domkem. Dveře se rozletěly dokořán, narazily do stěny a odhalily pohled na nebe zahalené potrhanými černými mračny, jimiž prosvítal srpek nemimetického symbolu.
Diamanda mávla rukou. Vyšlehl krátký záblesk oktarínového světla. Dveře se s nárazem zavřely. Diamanda se usmála způsobem, který Perdita považovala za chladný a vědoucí.
Pak Diamanda položila na černý samet před sebou další kartu.
Perdita ji zasmušile pozorovala. Bylo to všechno velmi krásné, karty byly vybarveny jako malé kartónové šperky a měly zajímavá jména. Jenže ten slabý zrádný hlásek šeptal: jak, u všech čertů, můžou vědět, co ukrývá budoucnost? Karton zvláštní inteligencí neoplývá.
Na druhé straně jejich skupinka pomáhala lidem… víceméně. Sbírala sílu a dělala podobné věci. Ó bože, co kdyby se zeptala mě?
Perdita si najednou uvědomila, že pociťuje obavy. Něco nebylo v pořádku. Prostě se to zvrtlo. Nevěděla, co je to, ale právě teď se to zvrtlo. Zvedla hlavu. "Požehnání budiž tomu domu," řekla Bábi Zlopočasná.
Stejným tónem lidé říkají věci jako: "Vypij to horké olovo, Kincaide," nebo "Předpokládám, že po všem tom zmatku by vás zajímalo, zda nám zbyly nějaké nádoby a stínítka na lampy." Diamandě spadla brada.
"Poslyšte, děvenko, to děláte špatně. S takovouhle krásou v ruce nesmíte otálet," prohlásila přátelsky Stařenka Oggová, která jí nahlížela přes rameno. "Vždyť vy máte Dvojitý mord!"
"Kdo jste?"
Objevily se tam tak náhle. Perdita si pomyslela: V jedné vteřině tady nebyl nikdo, vzápětí tu stály skutečné jako každá z přítomných.

"Ale božíčku, proč máte zem celou pomalovanou křídou?" pokračovala Stařenka Oggová. "Celá zem umazaná od křídy, no tohle! A pohanské znaky. Ne že bych měla cokoliv proti pohanům," dodávala s úsměvem. Zdálo se, že se na tím na okamžik zamyslela. "Já jsem vlastně sama takový pohan," pokračovala, "ale na podlahu jsem nikdy nepsala. Proč by měl kdo psát na podlahu?" Strčila loktem do Perdity. "Tu křídu už z té země nikdy nedostanete. Zapije se vám rovnou do dřeva."

"No, jaksi, to je totiž magický kruh," odpověděla jí v rozpacích Perdita. "Ehm, dobrý den, paní Oggová. To má… má to držet v povzdálí temné síly…"

Bábi Zlopočasná se mírné nahnula kupředu.

"A řekněte mi, drahoušku," zadívala se na Diamandu, "máte dojem, že to funguje?"

Nahnula se o další kousek.

Diamanda se o stejný kousek zaklonila.

Ale pak se pomalu nahnula kupředu.

Skončily nos proti nosu.

"Kdo je to," utrousila Diamanda koutkem úst.

"No, to je Bábi Zlopočasná," odpověděla jí Perdita. "Je to, ehm, čarodějka."

"Jaké úrovně?" řekla Diamanda.

Stařenka Oggová se rychle rozhlédla po něčem, za co by se mohla schovat. Obočí Bábi Zlopočasné se srazila nad kořenem nosu.

"Tak úrovně říkáte?" prohlásila. "No, řekla bych, že jsem jednička."

"Takže právě začínáte, co?" ušklíbla se Diamanda.

"No maucta. Já ti něco řeknu, holka," obrátila se Stařenka Oggová potichu k Perditě. "Kdybychom převrátily ten stůl, tak bychom se za něj mohly schovat."

Jenže v duchu si myslela: Esme nikdy neodolá výzvě. Žádná z nás to nedokáže. Když nemáte sebedůvěru, nemůžete být čarodějkou. Jenže háček je v tom, že nemládnem. Být skutečně dobrou čarodějkou, to je jako být nájemným šermířem. Myslíte si, že jste dobří, ale víte, že někde existuje někdo mladší, který denně cvičí, zdokonaluje své umění, a pak jednoho krásného dne jdete svou cestou a za sebou uslyšíte hlas "šáhni po svým netopýru" nebo něco podobného.

To se může stát dokonce i Esme. Dřív nebo později se setká s někým, kdo bude v čarodějném umění rychlejší než ona.

"Ano," přikývla Bábi klidně, "vlastně máš pravdu, teprve začínám. Každý den začínám."

Stařenka Oggová si pomyslela: Ale dneska to neplatí.

"Ty hloupá stará ženská," prohlásila Diamanda, "Mě nevystrašíš. Mě ne. Já vím všechno o tom, jak vy staré čarodějky děsíte pověrčivé venkovany. Mumláte si pro sebe a vrháte na ně šilhavé pohledy. Všechno je v myšlení a v hlavě. Je to jen jednoduchá psychologie. Žádné skutečné čarodějnictví."

"Já bych, é, já bych zašla do kuchyně, ehm, tedy, a mrkla bych, jestli, rozumíte, jestli není potřeba třeba nanosit trochu vody, co?" prohlásila Stařenka Oggová, aniž se obracela konkrétně k někomu z přítomných.

"Takže můžu předpokládat, že vy o čarodějnictví víte všechno," pokračovala Bábi Zlopočasná.

"Hodně studuju, to je pravda," přikývla Diamanda.

Stařenka Oggová si v té chvíli uvědomila, že si bez vlastního vědomí sundala klobouk a teď nervózně ohryzává jeho okraj.

"Vy jste v tom určitě strašlivě dobrá," ukrajovala másla Bábi Zlopočasná.

"Dost dobrá," potvrdila Diamanda.

"Ukažte mi jak."

Je vážně dobrá, pomyslela si Stařenka Oggová. Vydržela se dívat Bábi do očí déle než minutu. Po minutě to vzdávali většinou i hadi.

Kdyby do toho malého prostoru nabitého pohledem obou čarodějek zabloudil hmyz, byl by se zřítil k zemi v plamenech.

"Naučila jsem se své umění od Sousedky Břichobolné," prohlásila Bábi Zlopočasná, "a ta chodila do učení k Bylinářce Hekalové, která získala své vědomosti od Paňmaminky Visvislé a ta se vyučila přímo u Černé Alissy, která -"

"Takže vy mi tady vlastně říkáte," ušklíbla se zase Diamanda a svá slova vkládala do věty jako náboje do zásobníku zbraně, "že za celou tu dobu se ani jedna z vás nenaučila nic nového?"

Ticho, které následovalo, nakonec přerušil nejistý hlásek Stařenky Oggové. "A kurňa! Teď jsem si ho prokousla! Úplně naskrz!"

"Tak vy to berete takhle!"

"Podívej se na to," strčila Stařenka do třesoucí se Perdity. "Díra skrz podšívku a všechno. Stál mě dva tolary a musela jsem kloboučníkovi vyléčit čuníka. Takže dva tolary a jedna léčba čuníka jsou v háji!"

"Poslyšte, stará paní," usekla Diamanda, "seberte se a klidně můžete jít."

"Měly bychom se ale znovu setkat," přikývla Bábi Zlopočasná.

Stará a mladá čarodějka se navzájem odhadovaly pohledy.

"O půlnoci?" navrhla Diamanda.

"O půlnoci? Na půlnoci není nic zajímavého. O půlnoci může být čarodějkou prakticky každý," potřásla Bábi pohrdavě hlavou. "Co takhle v pravé poledne?"

"Proč ne. O co bojujeme?" přikývla Diamanda.

"Bojujeme? My nebojujeme. Chceme si jen navzájem ukázat, co dokážeme. V přátelském duchu," odpověděla

jí Bábi Zlopočasná.

Vstala.

"No, my abychom už raději šly," řekla. "To víte, my starší lidé potřebujeme svůj spánek."

"A co dostane vítěz?" zeptala se Diamanda. Teď se v jejím hlase objevil slaboučký náznak nejistoty. Byl tak slaboučký, že v Richterově stupnici pochybnosti by ho nejspíš popsali jako malý plastikový šálek padající ve vzdálenosti deseti kilometrů z nízké poličky na vysoký koberec, ale byl tam.

"Ale co by," usmála se Bábi, "vítěz přece bude mít své vítězství. O to přece jde. Ne nemusíte nás doprovázet a otevírat nám dveře, když jsme šly sem, taky jsme si je otevřely samy."

Dveře s tupým úderem zapadly a obě starší čarodějky zmizely.

"To byla jen jednoduchá psychokineze," vzpamatovala se Diamanda.

"No bodejť! Jakpak by to mohlo být něco jiného," zabručela popuzeně Bábi Zlopočasná, která právě mizela v noční temnotě. "To přece vysvětluje všechno, ne?"

Kdysi - myslíme tím v těch dávných časech, než vymysleli paralelní vesmíry - bývaly směry tak jednoduché! Nahoru a dolů, vpravo a vlevo, dopředu, dozadu nebo do minulosti a budoucnosti…

Jenže pro toho, kdo chce najít cestu v mnohovesmíru, který má příliš mnoho rozměrů, obvyklé směry neexistují. Proto musely být vymyšleny směry nové, aby cesta mohla být nalezena.

Jako: na východ od slunce, na západ od měsíce.

Nebo: dál než za severní vítr.

Nebo: tam a zase zpět.

Nebo: minulostí napříč.

Nebo: za krajní meze.

A občas najdete dokonce nějakou tu zkratku. Dveře do léta nebo nebeskou bránu. Kruh stojících kamenů, starý strom rozštípnutý bleskem, přecpanou skříň.

Může to být dokonce jen nějaké zapomenuté místečko někde na vřesovišti…

Místo, kde tam je skoro jako tady.

Skoro, ale ne tak docela. Je tady dostatečný průnik, aby se kyvadla a virgule rozhýbaly, média dostala strašlivá bolení hlavy, aby ten či onen dům získal pověst, že v něm straší, a nějaký ten hrnek nebo talíř vrhla neznámá síla napříč místností. Je tady dostatečný průnik, aby vyhnal trubce z úlu.

Ach, ano. Trubci.

Existují jisté věci, kterým se říká trubčí sněmy. Někdy, za překrásných letních dnů, se na jednom místě sletí trubci i z hodně vzdálených úlů, krouží v hustých mračnech kolem dokola a bzučí jako malý varovný systém, a přesně to vlastně jsou.

Včely jsou nesmírně vnímavé. Bohužel to je lidský výraz. Jenže včely jsou stvoření řádu a ve své nejniternější podstatě mají zakódovánu nenávist k chaosu a nepořádku.

Kdyby jistí lidé věděli, kde jsou ona místa, kdyby oni lidé věděli, co se tam odehrává, když se tam a tady prolne - mohli by, kdyby věděli jak, označit ta místa jistými kameny.

V marné naději, že většina neinformovaných hlupáků to vezme jako varování a vyhne se jim velkým obloukem.

"No? Tak co si o tom myslíš?" řekla Bábi, když obě čarodějky pospíchaly k domovu.

"Ta malá buclatá, co skoro nemluvila, má jistý přirozený talent," připustila Stařenka Oggová. "Cítila jsem to. Ty ostatní jsou tam jen tak, aby si užily trochu vzrušení, to mi nikdo nevymluví. Hrajou si na čarodějky. Znáš to, věštecké tabulky, vykládací karty a taky černé krajkové rukavice bez prstů a plácají se v okultismu."

"Já nesouhlasím s tím, aby se někdo plácal v okultismu," řekla Bábi pevně. "Jakmile se jednou začneš zaobírat okultismem, začneš věřit na duchy, a když začneš věřit na duchy, klidně začneš věřit i na démony, a než se vzpamatuješ, věříš na bohy. A to už je opravdu malér."

"Vždyť všechny ty věci přece existují," upozornila ji Stařenka Oggová.

"Ale to neznamená, že musíš plýtvat časem na to, abys na ně věřila. To jim pomáhá a dodává jim to sílu a odvahu."

Bábi Zlopočasná zpomalila do klidné chůze.

"A co ona?" nadhodila.

"Co jako přesně myslíš?"

"Cítila jsi tu sílu?"

"Samozřejmě. Až se mi vlasy ježily."

"Někdo jí tu sílu poskytl a já vím kdo. Je to taková rozmazlená holka s hlavou plnou nehotových nápadů, které pochytala v těch svých knihách. Najednou dostala sílu a neví, jak s ní naložit! Karty! Svíčky! To není čarodějnictví, to jsou obyčejné společenské hrátky. Patlá se v okultismu. Všimla sis jejích černých nehtů?"

"No, abych se přiznala, tak moje taky nejsou zrovna nejčistší -"

"Jenže já tím chtěla říct, že je měla na černo nabarvené!"

"Já, když byla mladá," zasnila se Stařenka Oggová, "tak jsem si malovala na červeno i nehty u nohou."

"Nehty u nohou to je něco jiného a červená barva už teprve," zkonstatovala bez zaváhání Bábi. "A navíc tys to dělala jen proto, abys vypadala svůdně."

"A kdybys viděla, jak to fungovalo!"

"Pch!"

Další kus cesty ušly mlčky.

"Cítila jsem tam mnoho síly," ozvala nakonec Stařenka.

"Ano. Já vím."

"Spoustu."

"Ano."

"Já tím nechci naznačit, že bys ji neporazila," pospíšila si rychle Stařenka. "To ne! Ale nejsem si jistá, že já sama bych to dokázala, a myslím, že i ty se s tím dost zapotíš. Pokud ji budeš chtít porazit, budeš jí muset ublížit."

"Takže ty máš dojem, že ztrácím svou soudnost, co?"

"No, já -"

"Ona mě fakticky namíchla, Gyto. Nemohla jsem si pomoct. Teď musím vést souboj se sedmnáctiletou holkou, a jestli vyhraju, budu zlá, stará a nafoukaná čarodějnice, a když prohraju…"

Kopla do hromádky suchého listí.

"Nedokážu se včas zarazit, v tom je můj problém."

Stařenka Oggová mlčela.

"A taky se rozčilím nad kdejakou pitomou -"

"No jo, ale -"

"Ještě jsem nedomluvila."

"Promiň, Esme."

Kolem proletěl netopýr. Bábi mu kývla na pozdrav.

"Neslyšela jsi něco o tom, jak se má mladá Magráta?" pokračovala pak Bábi tónem, který jako korzet svírala nucená lhostejnost.

"No, náš Jeník říká, že se docela zabydluje."

"Výborně."

Došly na rozcestí. Bílý prach pěšin slabě světélkoval v měsíčním svitu. Jedna cesta vedla do Lancre, kde žila Stařenka Oggová. Druhá se ztrácela v lese, měnila se ve stezku, pak v uzoučkou pěšinu a končila u domku Bábi Zlopočasné.

"Kdy… sejdeme se… my dvě… zase?" řekla Stařenka Oggová.

"Poslyš," odpověděla jí Bábi Zlopočasná, "tu z toho úplně vynecháme, rozumíš? Bude jako královna mnohem šťastnější!"

"Vždyť já mlčím! Neřekla jsem ani slovo!"

"To vím taky, že jsi neřekla ani slovo! Slyším, že mlčíš. To tvoje mlčení je nejhlasitější, jaké jsem slyšela od někoho, kdo není mrtvý!"

"Takže zítra kolem jedenácté?"

"Dobrá!"

Když pak Bábi Zlopočasná vykročila cestou ke svému domku, vítr znovu zesílil.

Věděla, že má namále. Musela toho tolik udělat. Magrátu z toho vyšoupla a Stařenka se o sebe dokáže postarat, ale Dámy a Pánové… s těmi nepočítala.

Byla tady navíc jedna podstatná věc. Bábi Zlopočasná měla totiž pocit, že umře. A to jí začínalo jít na nervy.

To, že znáte čas své smrti, je jednou z oněch podivuhodných výhod, které se dostávají každému poctivému uživateli magie. A když si to vezmete kol a kolem, je to jistá výhoda.

Mnoho mágů například šťastně umíralo při dopíjení posledních zbytků ze svého vinného sklepa. Navíc většina z nich s mnohem většími dluhy, než by si troufali pořídit předtím.

Bábi Zlopočasná vždycky přemýšlela, jaký je to pocit, co se to před vámi najednou vztyčí. A jak se ukázalo, byla to jen obyčejná prázdnota.

Lidé si představují vlastní život jako tečku, která se přesouvá z minulosti do budoucnosti a za sebou táhne jako kometami chvost vzpomínky. Jenže paměť se prostírá právě tak před ní, jako za ní. Většina lidí neví, co si s pamětí před sebou počít, a ta se pak projevuje jako všechny ty předtuchy, věštby a intuice. Čarodějky ji však umějí používat, a když pak najednou narazí na úplně prázdná místa tam, kde měly být výběžky a cestičky budoucnosti, může mít taková věc na čarodějku stejný účinek jako na pilota dopravního letadla pohled na užaslou partu šerpů, které spatřil na svahu nad svou hlavou poté, co se vynořil z mračen.

Má ještě několik dní a potom maucta. Vždycky doufala, že bude mít nakonec alespoň nějakou tu chvíli pro sebe, aby stačila dát do pořádku zahrádku a uklidit domek, aby ta, co přijde po ní, nemohla říct, že Bábi Zlopočasná byla šmudla. Taky by si vymyslela, co a jak s pohřbem, a pak by strávila pár klidných hodin v houpacím křesle, nedělala nic, jen se dívala na stromy a vzpomínala na to, co bylo. A teď… ani nápad.

A děly se jiné věci. Měla dojem, že jí selhává paměť. Možná že to tak bývá. Možná že ke konci už jste ji všechnu vyčerpali jako stará Sousedka Břichobolná, která v posledních dnech svého života stavěla kočku na plotnu a konvici na čaj pouštěla na noc ven.

Bábi za sebou zavřela dveře a zapálila svíčku.

Na prádelníku stála krabice. Bábi ji odnesla na kuchyňský stůl, otevřela a vytáhla z ní pečlivě složený kus papíru. Bylo tam i pero a inkoust.

Chvíli se zamyslela a pak navázala v místě, kde skončila předtím:

…a své přítelkyni Gytě Oggové odkázuju svý ložní prádlo a peřiny a sešívaný koberec, co pro mě udělal kovář z Kyselé Prdele, a taky mycí soupravu - porcelánovou konvici a umyvadlo a… prostě celou tu sadu, na které vždycky

mohla oči nechat, a taky svoje koště, které s trochou práce bude jako nové.

Magrátě Česnekové odkázuju všechen ostatní obsah téhle krabice, svůj stříbrný čajový service i s konví na mlíko ve tvaru veselé krávy a taky hodiny, co patřily mojí mamince, ale žádám ji, aby je neustále a pravidelně natahovala, protože když se ty hodiny zastaví -

Zvenčí se ozval jakýsi zvuk. Kdyby byl s Bábi Zlopočasnou v místosti ještě někdo jiný, byla by odvážně otevřela dveře dokořán, ale ona byla sama. Velmi opatrně vzala od krbu pohrabáč a až neuvěřitelně tiše, vezmeme-li v potaz rozměry a váhu jejích bot, přešla ke dveřím a napjatě poslouchala.

Něco bylo v zahradě.

Nebyla to žádná zvláštní zahrada. Měla tam bylinky, pár keřů rybízů, angreštů, malin, ostružin a lísek, kousek trávníku a samozřejmě úly. Zahrádka nebyla oplocená. Místní fauna věděla, že lézt do zahrady čarodějce se nevyplácí. Bábi opatrně otevřela dveře. Měsíc zapadal. Jeho bledé světlo přeměnilo celý svět v černobílou fotografii.

Na trávníku stál jednorožec. Vzduchem se šířil jeho pach.

Bábi popošla kupředu a pohrabáč držela napřažený před sebou. Jednorožec ustoupil a zahrabal přední nohou.

Bábi teď viděla svou budoucnost jasně. Kdy, to už věděla. Teď začínala chápat jak.

"Tak," řekla tiše, "dobře vím, odkud jsi sem přišel. A jestli ti můžu poradit, tak bych se tam na tvém místě sakra co nejrychleji vrátila."

Tvor se ji pokusil bodnout, ale napřáhla proti němu pohrabáč.

"Nesnášíš železo, co? Tak teď pěkně odpal ke své paničce a řekni jí, že my u nás v Lancre víme o železe všechno. A o ní taky. Ať nám dá pokoj, rozumíš? Tohle je moje zem!"

To se odehrálo za měsíčního svitu. Teď byl jasný den.

Na tom, co místní obyvatelé s jistou dávkou pýchy vydávali za hlavní náměstí, se shromáždil slušný zástup lidí. V Lancre se většinou nic nedělo a souboj mezi čarodějkami byl každopádně něčím, co stálo za zhlédnutí.

Bábi Zlopočasná dorazila ve čtvrt na dvanáct. Stařenka Oggová ji už netrpělivě čekala na lavici před hospodou. Kolem krku měla přehozený ručník a u nohou jí stál kbelík s vodou, ve kterém měla namočenou houbu.

"Na co to máš?" zeptala se Bábi.

"Až bude poločas. A taky jsem ti oloupala pár pomerančů."

Pozvedla talíř. Bábi si odfrkla.

"Stejně vypadáš, jako že by ti něco na zub neuškodilo," pokračovala Stařenka. "Tak se mi zdá, že jsi dneska ještě neměla ano sousto, co?"

Podívala se na Bábiny zablácené boty a mokrý lem jejích dlouhých černých šatů. Zachytily se v něm kousky kapradí a vřesu.

"Ty pitomá stará důro!" zasyčela. "Co jsi to zase kde dělala?"

"Musela jsem -"

"Ty jsi byla nahoře u kamenů, že? Pokoušela jsi se zastavit šlechtu!"

"Samozřejmě," přikývla Bábi. Její hlas nebyl slabý. Nepotácela se. Ale jak Stařenka Oggová dobře viděla, Bábin hlas nebyl slabý a nepotácela se jen proto, že tělo Bábi Zlopočasné bylo v pevném sevření její vůle.

"Někdo to udělat musel," řekla.

"Měla jsi přijít za mnou!"

"Ty bys mi to zase rozmluvila."

Stařenka Oggová se naklonila kupředu. "Jsi v pořádku, Esme?"

"To víš, že jo! Je mi bezvadně!"

"A spala jsi vůbec?" podívala se na ni Stařenka.

"No -"

"Nespala, co? A potom všem si myslíš, že sem přijdeš a tu holku jen tak vyklepneš, co?"

"To nevím," odpověděla jí Bábi.

Stařenka Oggová se na ni pozorně zadívala.

"Tak ty to nevíš?" řekla poněkud mírnějším tónem. "No nazdar… radši si sedni, než mi upadneš. A sněz si pomeranč. Ty holky tady musí být každou chvilku."

"Ne, ještě je chvilku čas," zavrtěla Bábi hlavou. "Přijde pozdě."

"Jak to víš?"

"Na jeviště je nejlepší vstoupit ve chvíli, kdy už jsou všichni na místech a vidí tě, rozumíš? To je hlavologie."

A skutečně. Skupina mladých čarodějek dorazila dvacet minut po dvanácté a zaujaly místo na druhé straně pětiúhelníkového náměstí.

"Podívej se na ně," ušklíbla se Bábi Zlopočasná. "Zase celé v černém."

"No, ale my přece taky chodíme v černém," odporovala jí Stařenka logicky.

"Jenže my to děláme proto, že je to praktické a hodí se to k našemu věku," odsekla jí Bábi, "a ne z nějaké falešné romantiky. Pch. Touhle dobou už tady klidně mohli být Dámy a Pánové."

Po jistém počtu vyzývavých pohledů se Stařenka Oggová vydala přes náměstí a setkala se s Perditou zhruba uprostřed. Mladá rádoby čarodějka vypadala nervózně i pod silnou vrstvou svého bledého mejkapu. V rukou měla černý krajkový kapesníček, který nejistě žmoulala.

"Dobré ráno, paní Oggová," řekla.

"Hezké odpoledne, Anežko."

"Ehm. A co bude teď?"

Stařenka Oggová si vytáhla z úst dýmku a poškrabala se s ní za uchem.

"No, to já nevím. To záleží na vás, řekla bych."

"Diamanda se ptá, proč to musí být právě teď a tady?"

"Přece, aby to všichni viděli," podivila se Stařenka. "V tom to všechno vězí, ne? Na tom není nic tajného a není důvod, proč to provozovat jako něco pokoutního. Každý má právo vědět, kdo je v čarodějnictví nejlepší. Celé město. Ať všichni vidí, jak vítěz vyhrál a poražený prohrál. V takovém případě pak nemůže dojít k žádnému nedorozumění, že?"

Perdita vrhla rychlý pohled k lavici před hospodou. Bábi Zlopočasná usnula.

"To je ta její tichá sebedůvěra," řekla Stařenka Oggová a za zády si držela všechny palce.

"A… paní Oggová… co se stane té, která prohraje?" pokračovala Perdita.

"No, vlastně nic," odpovídala jí Stařenka. "Obvykle ta poražená odejde z kraje. Nemůžete být dál čarodějkou tam, kde lidé viděli vaši porážku."

"Diamanda říká, že by nerada staré paní nějak moc ublížila," řekla Perdita. "Chce jí dát jen pořádnou lekci."

"To je hodná. Esme se učí opravdu rychle."

"Hm. Přála bych si, aby se to vůbec nestalo, paní Oggová."

"Jsi hodné děvče."

"Diamanda říká, že paní Zlopočasná má velmi imponující pohled, paní Oggová."

"To je od ní hezké."

"Takže ta zkouška je… prostě upírat pohled, paní Oggová."

Stařenka si vsunula dýmku zpět do úst. "Vy myslíte takové to známé: kdo-první-mrkne-ten-prohrál?"

"No, ano."

"Dobrá." Stařenka se nad tím chvilku zamyslela, ale pak pokrčila rameny. "Dobrá. Ale měly bychom předtím udělat magický kruh. Nechceme přece, aby se někomu něco stalo, že?"

"A chcete použít Skorhianské runové písmo, nebo Osmihran trojího zaklínání?"

Stařenka Oggová naklonila hlavu ke straně. "O takových věcech jsem v životě neslyšela, děvče. Já vždycky dělám magický kruh takhle…"

Pomalým kulhavým pohybem se začala pozpátku vzdalovat od buclaté dívky a jednu patu táhla prachem za sebou. Tak postupovala ve víceméně kulatém kruhu o průměru asi pět metrů, dokud nakonec zády nenarazila do Perdity. "Promiň. No prosím. A je to."

"Tohle je magický kruh?"

"To víš, že jo. Jinak by mohli lidi přijít k úrazu. Když bojujou čarodějky, sviští kolem všechny možné druhy magie."

"Ale vždyť vy jste neříkala žádná zaklínadla, neříkala jste vůbec nic!"

"Ne?"

"Ale musí se při tom říkat nějaké zaklínadlo, ne?"

"Já nevím. Nikdy jsem sama žádné zaklínadlo nepoužívala."

"Oh."

"Ale zato bych ti mohla zazpíval veselou písničku, kdybys chtěla," nabídla se Stařenka.

"No, raději ne. Díky." Perdita sice nikdy neslyšela Stařenku zpívat, ale špatné zprávy se šíří rychle.

"Moc se mi líbí ten váš černý krajkový šnuptychlík," udržovala Stařenka hovor. "Když se vysmrkáte, určitě na něm nejsou vidět bubáci."

Perdita zírala na kruh jako hypnotizovaná. "Hm. Takže můžeme začít?"

"Proč ne?"

Stařenka Oggová se přesunula zpět k lavici před hospodou a strčila Bábi loktem do žeber.

"Prober se!"

Bábi otevřela jedno oko.

"Já nespala, já jen tak odpočívala očím."

"Jediné, co musíš udělat, je přinutit ji sklopit oči!"

"No, alespoň ví něco o tom, jak je pohled důležitý. Pch! Co si o sobě ta holka vlastně myslí? Já upírám na lidi pohledy celý svůj život."

"Ano, právě to mi dělá starost, že - alenono… dopa je Stařenčin chlapeček, no?"

Právě dorazil zbytek Oggová klanu.

Bábi Zlopočasná malého Žuchlíka nemohla ani cítit. Malé děti neměla v lásce všeobecně, a proto nimi vždycky tak skvěle vycházela. V Žuchlíkové případě cítila, že nikomu by nemělo být dovoleno pobíhat po světě jen v košili, byť by mu byly teprve čtyři roky. Navíc tomu dítěti neustále teklo z nosu a mělo by být vybaveno pořádným kapesníkem, myslela si Bábi, a pokud to nešlo, tak alespoň špunty.

Stařenka Oggová oproti tomu byla v ručkách svých vnoučat tvárná jako vosk, zvlášť v ručkách tak upatlaných, jako byly ty Žuchlíkovy.

"Češ koko," zabrumlal Žuchlík tím zvláštním hlubokým hlasem, jaký někdy malé děti mívají.

"Chviličku, moje kačátko, mluvím s paní," zacukrovala na něj Stařenka.

"Češ koko ned!"

"Zmiz, můj poklade, Stařenka má zrovna teď důležitou práci."

Žuchlík s cílevědomou neodbytností a podivuhodnou silou zatahal Stařenku za sukni. "Teď ned češ koko!!"

Bábi Zlopočasná se sehnula, až se její úctyhodný nos ocitl v úrovni ušňupaného čeníšku malého Žuchlíka.

"Jestli okamžitě neodpálíš," sdělila mu hrobově vážným hlasem, "osobně ti ukroutím hlavu a vycpu ti ji jedovatými hady."

"Tak a teď opravdu běž," prohlásila Stařenka Oggová. "V Klači je spousta ubohých chudých dětí, které by za takovou kletbu daly já nevímco."

Žuchlíkova malá tvářička na okamžik znejistěla, ale nakonec se na ní objevil úsměv připomínající strašidelnou dýni, jakou si děti vydlabávají v předvečer Všech svatých.

"Slandovní pani," zabroukal.

"Něco ti řeknu," prohlásila Stařenka, pohladila Žuchlíka po hlavě a pak si bezmyšlenkovitě pečlivě otřela ruku do sukně. "Vidíš tamty mladé paní na druhé straně náměstí? Ty mají moc bonbonů a sladkostí."

Žuchlík se odkymácel.

"Tomuhle tedy já říkám bakteriologická válka," odfrkla si Bábi Zlopočasná.

"Tak pojď," vzala ji Stařenka za loket. "Náš Jasoň postavil do kruhu dvě židle. Jseš si jistá, že jsi v pořádku?"

"Já to zvládnu."

Napříč náměstím znovu připlula Perdita Nulíčková.

"Ehm… paní Oggová?"

"Ano, má drahá?"

"Ehm. Diamanda říká, že jste jí asi dobře nerozuměly, protože se prý nebudou dívat do očí jedna druhé…"

Magráta se nudila. Jako čarodějka se nenudila nikdy. Bývala neustále zmatená a přepracovaná, to ano, ale unuděná nikdy.

Utěšovala se tím, že se pravděpodobně všechno zlepší, až bude opravdu královnou, i když nevěděla proč. Zatím se toulala nekonečnými hradními komnatami a šustot jejích šatů téměř zanikal v hukotu turbín té strašlivé nudy.

Strávila celé dopoledne v marné snaze naučit se vyšívat jednoduché obrazy, protože Miluška ji ujišťovala, že to je přesně to, co královny dělají, a předtištěná předloha se svým přáním "Pokoj budiž tomu domu" teď ležela zapomenutá na židli.

V Dlouhé chodbě byly obrovské goblény, vytvořené předchozími znuděnými královnami, zachycující prastaré bitvy. Bylo úžasné, pomyslela si Magráta, že se někomu podařilo přinutit všechny ty bojující, aby zůstali na potřebný čas nehybně stát. A pak si prohlížela mnoho, velmi mnoho portrétů královen, všechny krásné, všechny oblečené podle momentální módy jejich doby a všechny znuděné k smrti.

Nakonec se vrátila do solária. To byla velká místnost na vrcholku hlavní věže. Teoreticky měla zachycovat sluneční světlo. Zachycovala. Jenže taky zachycovala vítr a déšť. Byla něco jako univerzální síť zachycující všechno, co nebesa upustila.

Zatáhla za šňůru od zvonku s představou, že tak přivolá sloužícího. Nestalo se nic. Po několika dalších zatáhnutích se v duchu zaradovala a vyrazila sama do kuchyně. Byla by tam ráda strávila víc času. V kuchyni bylo teplo a vždycky se tam našel někdo, s kým si mohla promluvit. Ale podle všech předpisů musely královny žít nad hlavním schodištěm.

Pod hlavním schodištěm byl jen Jeník Ogg, který čistil obrovský sporák a tvářil se tak, aby každý pochopil, že to není zaměstnání vhodné pro muže od vojska.

"Kde jsou všichni?"

Jeník vyskočil a udeřil se hlavou o sporák.

"Au! Promiňte, slečno! Hm. Všichni… všichni jsou dole na náměstí. Já jsem tady jen proto, že paní Kurdějcová řekla, že když neočistím všechnu tu rez, stáhne ze mě kůži."

"A co se děje na náměstí?"

"No, říká se, že se tam má odehrát souboj čarodějek, slečno."

"Cože? Ne snad vaše maminka a Bábi Zlopočasná?"

"Oh ne, slečno. Nějaká nová čarodějka."

"V Lancre? Nová čarodějka?"

"Tak nějak to naše mami říkala."

"Jdu se tam podívat."

"Počkejte, já si myslím, že to není nejlepší nápad, slečno," řekl Jeník.

Magráta se pyšně narovnala.

"V nejbližší době se máme stát královnou," řekla. "Už brzo. Takže nám neříkej, co máme a nemáme dělat, nebo tě pošleme čistit záchody!"

"Jenže já už čistím záchody," odpověděl jí Jeník. "Dokonce i osobní skříně -"

"A ty se budou muset zrušit, už jsme je viděli," řekla Magráta a otřásla se.

"Tak to by mi nevadilo, slečno, to bych měl volné středeční odpoledne," řekl Jeník, jenže já myslel, že byste měla počkat, než si skočím do zbrojnice pro roh, abych mohl odtroubit fanfáru."

"My nepotřebujeme fanfáru, děkujeme ti."

"Jenže vy musíte mít fanfáru, slečno."

"My umíme hrát na trubku sami, díky."

"Jistě, slečno."

"Slečno co?"

"Slečno královno."

"Na to nezapomínej."

Magráta na náměstí téměř doběhla, přesněji řečeno, dorazila tam tak rychle, jak jí to královská róba umožňovala. Jediné, po čem Magráta v té chvíli toužila, bylo, aby měla sukně jejích těžkých šatů místo zdobného lemu kolečka.

Našla kruh několika set lidí a na jeho okraji trudomyslnou Stařenku.

"Co se děje, Stařenko?"

Stařenka se otočila.

"Hopla, račte prominout, ale neslyšela jsem fanfáry," řekla.

"Vysekla bych poklonu, ale ty moje nohy, ty moje nohy."

Magráta jí vrhla přes rameno rychlý pohled na dvě postavy sedící v kruhu.

"Co to dělají?"

"Utkání na pohledy."

"Ale vždyť se dívají někam k nebi!"

"Hrom aby udeřil tu Poťuklovic holku. Přinutila Esme, aby zkusila přezírat slunce," vysvětlovala Stařenka. "Nesmí odvrátit hlavu, nesmí mrknout…"

"Jak dlouho už to provozují?"

"Asi hodinu," sdělila jí zachmuřeně Stařenka.

"To je strašné!"

"Především je to hrozně pitomé, to to je," ušklíbla se otráveně Stařenka. "Nedovedu si představit, co to do Esme vjelo. Jako kdyby moc bylo to jediné, co na čarodějnictví je. Ona to přece ví. Čarodějnictví to není síla, ale to, jak si ji dovedeš okšírovat." Kolem kruhu se začal tvořit slabý opalizující závoj, který vznikal díky magickému spadu.

"Budou toho muset nechat při západu slunce," napadlo Magrátu.

"Esme do západu slunce nevydrží," zavrtěla hlavou Stařenka

"Podívej se na ni. Už teď toho začíná mít dost."

"Předpokládám, že bys nemohla užít trochu nějaké magie, abys -" začala Magráta.

"Měj rozum," odpověděla jí Stařenka. "Kdyby na to Esme přišla, nepřestala by do mě kopat, dokud by se mnou neobešla celé království. A kromě toho, tamty by na to jistě přišly."

"A co kdybychom udělaly třeba nějaký malý mráček?" nevzdávala se Magráta.

"Ne! To by byl podvod!"

"No, ale ty přece vždycky trochu švindluješ."

"Jenže to švindluju za sebe. Za druhé lidi švindlovat nemůžeš."

Bábi Zlopočasné poklesla ramena o další kousek.

"Mohla bych to dát ukončit," řekla Magráta.

"To by sis udělala nepřítele na celý život."

"Já si myslela, že Bábi už je můj nepřítel na celý život."

"Jestli sis to opravdu myslela, děvče, pak ničemu nerozumíš," zavrtěla hlavou Stařenka. "Jednoho krásného dne zjistíš, že Bábi Zlopočasná je nejlepší přítel, jakého jsi v životě měla."

"Ale něco přece musíme udělat! Cožpak tě vůbec nic nenapadá?"

Stařenka Oggová upřela zamyšlený pohled směrem ke kruhu. Z dýmky, která jí trčela z koutku úst, tu a tam vyletěl obláček dýmu.

Magický souboj byl později zaznamenán v Ptakopískové knize Legendy a starodávné příběhy hor Beraní hlavy a jeho popis zněl takto:

"Souboj již jednu hodinu a hodiny půl trval, když tu náhle malý pacholík příčmo náměstím se rozběhl, do magického kruhu vstoupil a v témže okamžiku se strašlivým výkřikem a za jasného blesku k zemi padl jako podťatý. Stará čarodějka se ohlédla, ze židle své nato vstala, pacholíka zvednuvši, k bábě jeho odnesla. Pak se na své místo znovu vrátila, zatímco během celého času toho mladá čarodějka očí z koule sluneční nespustila. Nato mladé čarodějky žádaly, by byl souboj ukončen, řkouce, pohleďte, naše družka Diamanda vítězství dosáhla, neb každému jasno jest, že Zlopočasná zrak svůj odvrátila. V té chvíli však bába onoho pacholíka kupředu postoupila a slova tato hlasem zvučným pravila: "Takž vy smýšlíte? Jdětehlež za nohu tahat ty, kteříž rolničky šaškovské na ní mají, ne mne, ženu zkušenou. Tohle není souboj, kde o sílu se jedná, vy hloupé mládí, toť souboj o to, co čarodějnictví obnáší, a vy, jak vidno, ni poněť nemáte, co býti skutečnou čarodějkou se páčí.

Což není jen ta pravá čarodějka, která všechno zapomene a ohlédne se, když slyší pláč malého pacholete?!"

A lidé z městečka v ten okamžik zvolali hlasem mocným: "Tak jest!"

"To bylo úžasné" řekla paní Kvárníková, kupcova žena. "Celé městečko jásalo. Prostě něco dokonalého."

Byly v zadní místnosti hostince. Bábi Zlopočasná ležela na lehátku a přes obličej měla přehozený vlhký ručník.

"Opravdu úžasné, že ano?" přitakávala Magráta.

"Ta holka prostě dokonale ztratila půdu pod nohama, to vám řekne každý."

"To ano," přikývla Magráta.

"Odtáhla s dlouhým nosem, říkají lidé."

"Jistě," řekla Magráta.

"Ten chlapeček je v pořádku?"

Všechny se podívaly na Žuchlíka, který seděl v podezřelé loužičce v rohu místnosti, v ruce svíral velký sáček všemožných sladkostí a kolem pusy měl ulepený kruh.

"Ten? Je zdravý jako řípa," odpověděla Stařenka Oggová. "Nic víc, než jako kdyby se přichytil na sluníčku. On, chudinka, je už takový, pro každou maličkost ječí, jako když ho na nože bere, díky bohům," pokračovala pyšně, jako kdyby šlo o nějaký vzácný talent.

"Gyto?" ozval se Bábin hlas zpod ručníku.

"Copak?"

"Víš, že se normálně žádné silnější lihoviny ani nedotknu, ale slyšela jsem, jak ses zmiňovala o tom, že brandy se používá k medicinálním účelům."

"Už běžím."

Bábi si stáhla ručník z obličeje a zaostřila na Magrátu jedno oko.

"Dobré odpoledně, Vaše Předveličenstvo," řekla. "Přišla jste sem, abyste se ke mně zachovala s vznešenou laskavostí?"

"Skvělá práce," odpověděla jí Magráta chladně. "Mohla bych si s teb… s vámi promluvit, paní Oggová? Venku?"

"Jak si račte, Vaše Královno," odpověděla Stařenka.

V uličce za domem se Magráta s otevřenými ústy obrátila ke Stařence.

"Vy -"

Stařenka ji zarazila pozvednutou rukou.

"Vím, co chceš říct," prohlásila. "Ale tomu malému nehrozilo ani to nejmenší nebezpečí."

"Ale ty -"

"Já?" žasla Stařenka. "Vždyť já ale vůbec nic neudělala. Ty dvě přece nemohly vědět, že vběhne do kruhu, nemyslíš? Obě se zachovaly přesně tak, jak by se zachovaly normálně. Komu čest, tomu čest."

"No dobrá, to je jistým způsobem pravda, ale -"

"Nikdo tady nepodváděl." upozorňovala ji Stařenka.

Magráta se ponořila do nespokojeného mlčení. Stařenka ji poklepala po rameni.

"Takže nebudeme nikomu vykládat, že jsi mě na něj viděla mávat sáčkem cukroví, že ne?" řekla.

"Ne, Stařenko."

"Tak, to je hodná budoucí královna."

"Stařenko?"

"Copak, drahoušku?"

Magráta se zhluboka nadechla.

"Jak mohl Verence vědět, kdy se vrátíme?" Magrátě se zdálo, že Stařenka přemýšlela o pár vteřin déle, než bylo potřeba.

"Tak to nevím," odpověděla nakonec. "Podívej, králové jsou svým způsobem také trošičku kouzelní, víš? Umějí vyléčit lupy a tak. Pravděpodobně se jednoho krásného rána probudil a lechtal ho jeho královský majestát."

Potíž se Stařenkou Oggovou byla v tom, že vypadala, jako když lže pořád. Stařenka Oggová měla k pravdě velmi svérázný přístup; říkala ji, když se to hodilo a nenaskýtalo se nic zajímavějšího, co by mohla říci.

"Dost tě tam zaměstnávají, co?" zeptala se, aby řeč nestála.

"Jeden se snaží, a celkem to jde, díky za optání," odpověděla jí Magráta a doufala, že v tom byl dostatek královské vznešenosti.

"Který?" podívala se na ni Stařenka.

"Který co?"

"Který se snaží?"

"Já přece!"

"Tak proč jsi to neřekla rovnou," Stařenčina tvář byla nehybná jako obličej hráče pokeru. "No, dokud máš co dělat, je to všechno v pořádku."

"Ale on opravdu věděl, že se vracíme," vrátila se Magráta rozhodně k načatému tématu. "Dokonce už měl i připravené pozvánky s datem. Ach ano, mimochodem, je tam jedna i pro tebe -"

"Já vím, jeden ji dostal dnes ráno," přikývla Stařenka. "Má tak krásně okousané okraje a všechno to zlato! Kdo je Pú?"

Magráta už před nějakým rokem dokázala srovnat krok se Stařenčiným pohleděn na svět.

"PÚ," řekla. "Potvrďte účast. To znamená, že jim máš napsat, jestli přijdeš."

"Oh, jeden tam bude, to si piš. Jeden by si to nedal ujít ani za nic," odpověděla jí Stařenka. "Tak jednoho napadlo, poslal náš Jasoň jednomu svoji pozvánku? Asi ne, co? Ten náš Jasoň, nikdy se mu do práce s perem moc nechce."

"Pozvánku na co?" nechápala Magráta. Už měla jednoho plné zuby.

"Cožpak Verence ti to neřekl?" podivila se Stařenka. "Je to speciální hra, která byla napsána speciálně pro tebe."

"Aha," pochopila konečně Magráta, "myslíš představení."

"To je ono," přikývla spokojeně Stařenka. "Bude se to hrát na den svatého Jana."

"Musí to být něco výjimečnýho, co předvedeme ve svatojánskej den," prohlásil Jasoň Ogg.

Vrata do kovárny byla zastrčena zevnitř. Uvnitř bylo jen osm členů lancreského týmu Morrisova tance,

šestinásobní vítězové veřejného celohorského Morrisova mistrovství, pořádaného už patnáct let rok co rok, kteří se teď pouštěli do křížku s novou uměleckou formou.

"Teda řeknu vám, jsem z toho dost nervózní," prohlásil právě Bestián Povozník, jediný lancreský pekař. "V ženských šatech! Doufám, že mě neuvidí moje žena!"

"Tady se říká," oznámil jim Jasoň Ogg, jehož obrovský prst váhavě postupoval od slova ke slovu, "že to je oko-uzlující příběh o lásce krá-lovny vil - to jseš ty, Bestiáne -"

"- tak to ti pěkně děkuju -"

"- ke smrdel-telníkovi. A k tomu komiks-cká mezihra s veselými arti-sty."

"Co jsou to ar-ti-sti?"

"To nevím. Myslím, že jsou to takový studně." Jasoň se poškrabal za uchem. "Kdysi jsem pro takovou jednomu opravoval pumpu. Artistská studna."

"A co je na nich veselého?"

"Možná do nich lidi nějakým veselým způsobem padají?"

"Proč, k sakru, nemůžeme tančit náš normální, Morris?" zabručel nespokojeně Obadiah Tesař, krejčí.

"Morris je tanec pro každý den," odpovídal mu Jasoň. "My musíme udělat něco uměleckého, nějakou skutečnou kultůru. Tuhle hru nám poslali až z Ankh-Morporku."

"Mohli bysme zatančit Tanec kbelíku a hole," navrhl tkadlec Pekař.

"Tady už nikdo Tanec kbelíku a hole tančit nebude," zavrčel výhružně Jasoň. "Starej pan Vybrnkal pořád ještě kulhá, a to už je přes tři měsíce."

Doškář Tkadlec zašilhal do své kopie textu.

"A co je to za chlapa ten Exeunt Omnis?" zeptal se.

"Já teda o tom svým kousku nemám valný mínění," hlásil Tesař, "Je hrozně krátkej."

"Chudák jeho žena," zabručel automaticky Tkadlec.

"A proč?" nechápal Jasoň.

"A proč v tom musí bejt nějakej lev?" ptal se tkadlec Pekař.

"Protože je to divadelní hra!" odsekl mu Jasoň. "Nikdo by to nechtěl vidět, kdyby v tom hrál například… osel! Nedovedu si představit, jak se lidi choděj dívat na hru, protože v ní hraje osel! Ta hra byla napsaná skutečným hrotepcem! Pch, už vidím skutečnýho hrotepce, jak si vymejšlí do svý hry osly! Píše, že je hrozně zvědavej, jak se nám to vydaří. Tak a teď už laskavě všichni držte zobáky!"

"Jenže já si vůbec nepřipadám jako Královna vil," lkal Bestián Povozník.

"Do toho dorosteš," těšil ho Tkadlec.

"Já doufám, že ne!"

"A taky musíme mít zkoušku," upozorňoval je Jasoň.

"Vždyť tady není místo," prohlásil povozník Doškář. "No, já to v žádným případě nemíním zkoušet někde, kde na mě budou čumět lidi," oznámil společnosti Bestián. "Dokonce i kdybysme to cvičili někde v lese, najdou se zvědavci, co nás tam najdou. A já v ženskejch šatech!"

"Vždyť by tě pod líčidlem ani nepoznali," odbyl ho Tkadlec.

"Jaký líčidlo?"

"To víš, že budeš nalíčenej a budeš mít paruku," ujišťoval ho s mírnou škodolibostí druhý přítomný tkadlec Krejčí.

"Jasně že má pravdu," potvrzoval Tkadlec. "Když už ze sebe máme dělat blbečky, tak nechci, aby mě při tom kdokoliv viděl dřív, než v tom budem fakticky dokonalí."

"Zmizme někam, jak se říká, mimo vyšlapané cesty světa," souhlasil povozník Doškář.

"Někam za hranice království," rozvíjel onu úchvatnou teorii dráteník Dráteník.

"Kam vůbec nikdo nepřijde," nedal se zahanbit pekař Povozník.

Jasoň Ogg se poškrábal na bradě, která se podobala struhadlu na sýr. Bude muset nějaké to "někde" vymyslet.

"A kdo teda bude hrát toho Exeunta Omnese?" naléhal Tkadlec. "Ten toho totiž taky moc nenamluví, všimli jste si?"

Dostavník drkotal přes nevýrazné pláně. Kraj mezi Ankh-Morporkem a horami Beraní hlavy byl plodný, dokonale obdělaný a nudný, nudný, nudný. Cestování prý rozšiřuje duševní obzory. Tahle krajina je snad rozšiřovala jen tak, že když jste ji nějakou chvíli upřeně pozorovali, váš duševní obzor přetekl a vyprýštil vám z uší jako ovesná kaše. Byla to taková krajina, že když jste někde v dálce spatřili osamělou postavu sklízející zelí, pozorovali jste ji tak dlouho, dokud se vám neztratila z dohledu, protože tady jednoduše nebylo nic jiného, čím byste zaměstnali oči.

"Kdo uhodne, na co myslím?" odříkal kvestor známou formulku. "Je to velké a začíná to na… H!"

"Oook!"

"Ne!"

"Horizont!" řekl Rozšafín.

"Ty jsi uhodl!"

"Jasně že jsem uhodl. U mě se čeká, že uhodnu. Máme N pro nebe, Z pro zelí, O pro… oook a jinak to nejde."

Tak jestli to chceš pokaždé uhádnout, tak já nehraju," urazil se kvestor, stáhl si klobouk přes uši a pokusil se stulit na tvrdém sedadle do klubíčka.

V Lancre toho uvidíme až až," chlácholil je arcikancléř. "Jediný kus rovné země, který tam měli, vystavili v

místním muzeu." Rozšafín mlčel.

"Trávil jsem tam kdysi celá léta," zasnil se arcikancléř. Pak si povzdechl. "Jak bych to řekl… všechno to mohlo být úplně jinak."

Výsměšek se rozhlédl. Když se chystáte prozradit nějaký důvěrný kousek osobní historie, chcete mít jistotu, že vás někdo poslouchá.

Knihovník se díval z okna na ubíhající, stále stejnou krajinu. Byl nevrlý a uražený. Měl s tím jistě mnoho společného i onen úplně nový, jasně modrý obojek s velkým nápisem PONGO, který měl kolem krku. Tohle si někdo ošklivě odnese.

Kvestor se pokoušel zalézt do svého klobouku jako šnek do ulity.

"Víte, kdysi jsem znával jedno děvče!"

"Rozšafín Ctibum, kterého krutý osud určil za jediného Výsměškova posluchače, se zatvářil překvapeně. Uvědomoval si, že i arcikancléř kdysi byl, tedy technicky, mladý. Koneckonců, byla to přece jen otázka času. Obecná logika vám napovídá, že mág nezačne existovat v sedmdesáti letech a ve sto dvaceti kilech živé váhy. Jenže i obecná logika potřebuje tu a tam nějaké ty věci připomenout.

Cítil, že by měl něco říci.

"Byla hezká, pane?" zeptal se.

"Ne. To ne. To bych o ní říci nemohl, že byla hezká. Měla zvláštní kouzlo. To je ono! Vysoká. Vlasy tak světlé, že byly skoro bílé. A oči jako dva nebozezy, to vám povídám!"

Rozšafín si to musel trochu přebrat.

"Nemyslíte tím toho trpaslíka, co vede jídelnu s lahůdkami v -"

"Ne, já tím myslím, že při jejím pohledu měl člověk dojem, jako by vás skrznaskrz provrtávala," odpověděl Výsměšek ostřeji, než měl v úmyslu. "A jak uměla běhat…"

Pak upadl do mlčení a listoval si v pestrobarevně ilustrovaných sebraných spisech své paměti.

"Víte, že bych si ji byl vzal?" řekl po delší chvíli.

Rozšafín mlčel. Když jste korkovou zátkou, kterou unáší proud cizích vzpomínek, nemůžete dělat nic jiného než se otáčet a kývat v jeho zátočinách.

"Jaké to máme překrásné léto," zamumlal Výsměšek spíš pro sebe. "Skoro stejně krásné jako tamto. Kruhy v porostech se dělaly rychleji než kruhy na vodě při dešti. A… já tak trochu pochyboval, víte? Magie se mi nezdála dost. Připadal jsem si tak trochu… ztracený. Byl bych se toho všeho vzdal… kvůli ní. Každého pitomého osmiúhelníku a magického zaklínadla. Nezaváhal bych ani vteřinu. Víte, jak se to říká: ‚Její smích zurčel jako horský potůček.'"

"No já jsem se s tím osobně nesetkal," zavrtěl hlavou Rozšafín, "ale četl jsem verše, které -"

"Básničky? To je snůška pitomostí," ušklíbl se Výsměšek. "Já poslouchal horské bystřiny a ty prostě zurčí, bublají, šplouchají a předou. A v nich jsou různé ty věci, takový hmyz s maličkýma… no prostě. Tím chci říci, že horské bystřiny se vůbec nesmějí. Básníci to vždycky vezmou za nějaký špatný konec. Jako třeba s tím: ‚Měla rty jako zralé višně!' Pitomost! Malé, kulaté a uprostřed pecku? Pch!"

Zavřel oči. Po nějaké chvíli se ozval Rozšafín. A jak to dopadlo, pane?"

"Cože?"

"S tou dívkou, o které jste mi vyprávěl."

"S jakou dívkou?"

"S tamtou."

"Aha, s tamtou dívkou. Hm, nechala mě. Řekla, že je spousta věcí, které chce ještě udělat. A že budeme mít času dost." Další pomlka.

"A co se stalo potom?" nadhodil Rozšafín, kterého ta věc začala docela zajímat.

"Co se stalo? Co by se mělo stát? Odjel jsem a začal studovat. Začal semestr. Napsal jsem jí spoustu dopisů, ale nikdy mi neodpověděla. Možná je ani nikdy nedostala, tady v horách si asi poštu dávají k obědu. Další rok jsem se celé léto učil a nedostal jsem se tam. Nikdy jsem se tam potom nevrátil. Zkoušky a tak dál. Předpokládám, že už je mrtvá neboje z ní kulatá stará babka se spoustou dětí. Byl bych se s ní oženil v tu ránu. V tu ránu!" Výsměšek se poškrábal na hlavě. "Hm… akorát kdybych si tak dokázal vzpomenout, jak se jmenovala. ." Natáhl se a nohy si opřel o kvestora. "To je fakt legrace," zabručel, "vážně si nedokážu vzpomenout, jak se jmenovala. Dokázala předběhnout koně -"

"Všichni z vozu a prachy sem!"

Dostavník se skřípěním a praskotem zastavil.

Výsměšek otevřel jedno oko.

"Co je to?" zeptal se.

Rozšafín se vymanil z představ řady rtů podobajících se horským bystřinám a vyhlédl z okna.

"Já bych řekl, že je to velmi malý silniční lupič."

Vozka upíral užaslý pohled na postavičku na cestě. Z výšky kozlíku toho moc neviděl, protože útočník byl velmi malý a měl neobyčejně široký klobouk. Vypadal jako dobře oblečená muchomůrka s perem za kloboukem.

"Já se vám omlouvám," řekl velmi malý lupič, "ale jsou chvíle, kdy si člověk připadá na jisté věci krátký."

Vozka si povzdechl a odložil opratě. Pečlivě připravená, ohlášená a provedená přepadení organizovaná cechem banditů a silničních lupičů byla jedna věc, ale ať ho vezme čert, jestli se nechá obtěžovat zbojníkem, který mu nesahá ani k pasu, a dokonce nemá kuši.

"Ty mizerná malá kryso," prohlásil vozka, "teď slezu z toho kozlíku a odkopnu tě až na další křižovatku."

Potom se mírně naklonil.

"A co to máš na zádech? Hrb?"

"Aha, tak vy jste si všiml mých štafliček," zabzučel malý bandita spokojeně. "Dovolte, abych vám demonstroval -"

"Co se to tam děje?" ozval se Výsměšek, který se pohodlně opíral uvnitř vozu.

"Hm, nějaký trpaslík právě vylezl na takové malé štafle a skopl vozku na zem," hlásil Rozšafín.

"Tak to je něco, co se nevidí každý den," přikývl Výsměšek. Vypadal šťastně. Až dosud byla jejich cesta zcela bez půvabu.

"Teď jde k nám."

Lupič překročil sténajícího vozku a rázným krokem zamířil ke kočáru. Štafličky při tom vlekl za sebou.

Otevřel dvířka.

"Prosil bych vaše peníze, nebo, i když to nerad dělám, váš -"

Z vozu vyletěl oktarínový blesk a srazil mu klobouk.

Trpaslíkův výraz se nezměnil.

"Napadlo mě, jestli bych nemohl své požadavky poněkud přeformulovat?"

Výsměšek si prohlédl elegantně oblečeného cizince zdola nahoru a naopak, tedy přesněji úplně odzdola dolů a zdola úplně nejníž.

"Nevypadáte jako trpaslík," usoudil, "tedy až na tu výšku."

"Takže já až na tu výšku nevypadám jako trpaslík?"

"No, tím jsem chtěl říct, že oddělení helmic a kovových bot jste nenavštívil," pokračoval Výsměšek v hovoru.

Trpaslík se uklonil a vytáhl z umaštěného, ale krajkou zdobeného rukávu malý kartónový obdélníček.

"Zde moje navštívenka," oznámil.

Na navštívence stálo:

Rozšafín nahlížel Výsměškovi přes rameno.

"A jste skutečně nepřekonatelný lhář?"

"Nejsem."

"A proč se pokoušíte vylupovat dostavníky?"

"Byl jsem k tomu přinucen bandity, kteří mě oloupili."

"Ale tady je napsáno," nedal se odbýt Výsměšek, "že jste nejlepší šermíř."

"Byli v přesile,"

"A kolik jich bylo?"

"Tři miliony."

"Tak si nastupte," usmál se Výsměšek.

Casanovlez vhodil štafličky do vozu a pak nahlédl do šerého prostoru.

"Nespí to támhle nějaká opice?"

"Spí."

Knihovník otevřel jedno oko.

"A co smrad?"

"Snad mu nebude vadit."

"Neměl byste se raději vozkovi omluvit?" nadhodil Rozšafín.

"To tedy určitě ne, ale mohl bych ho kopnout ještě silněji, kdyby chtěl."

"A tohle je náš kvestor," řekl Výsměšek a ukázal na spící postavu. Kvestor spal hlubokým spánkem člověka téměř předávkovaného prášky ze sušených žab. "Kvestore? Hej, kvestóóór! Houby, ten je úplně mimo sebe. No, strčte ho pod sedadlo. Neumíte náhodou Mordýřovu sudou?"

"Moc ne."

"Tak to je skvělé!"

O půl hodiny později už dlužil Výsměšek Casanovlezovi osm tolarů.

"Ale já si to pro jistotu nechal vytisknout na navštívenku, bránil se trpaslík. "Nepřekonatelný lhář. Tady prosím."

"No ano, ale já si myslel, že lžete!"

Výsměšek si povzdechl a k Rozšafínovu údivu vytáhl odněkud z hlubin pláště sáček mincí. Byly to velké mince a vypadaly podezřele pravě a zlatě.

Casanovlez možná byl sexuálně náruživější voják Štěstěny povoláním, ale rodem byl trpaslík a jsou jisté věci, které trpaslíci neomylně poznají.

"Hmm," zabručel. "Vy náhodou nemáte na své navštívence ‚Nepřekonatelný lhář', co?"

"Ne!" zvolal Výsměšek napjatě.

"Já jen, že dokážu poznat čokoládové mince od zlatých."

"Víte," nadhodil Rozšafín, když dostavník projížděl úzkým kaňonem, "připomíná mi to jednu proslulou logickou hádanku."

"Jakou logickou hádanku?" zajímal se arcikancléř.

"No," začal zeširoka Rozšafín Ctibum, vděčný za všeobecnou pozornost, "bylo, to tak. Byl jeden muž, rozumíte, a ten musel projít jedněmi ze dvou dveří. Mohl si vybrat. Před každými dveřmi stál hlídač a jeden mluvil vždycky pravdu a druhý vždycky lhal. Háček byl v tom, že za jedněmi dveřmi toho muže čekala jistá smrt a za druhými svoboda a on nevěděl, který z těch strážců je který, a mohl se jich zeptat jen jednu otázku. Takže hádanka zní, co se jich zeptal?"

Dostavník nadskočil na výmolu cesty. Knihovník se ve spánku obrátil.

"Tak to mi připadá, jako kdyby to vymyslel Hargon, šílený lord z Quirmu," oznámil po chvilce svým společníkům Výsměšek.

"To je fakt," souhlasil Casanovlez. "To byl skutečně ďábel ve vymýšlení podobných vtipů. Kolik studentů najednou se vejde do železné panny? a takové ty věci."

"Takže tohle se stalo u něj v paláci?" obrátil se Výsměšek k Rozšafínovi.

"Cože? No, to já nevím," odpověděl mírně zmatený Rozšafín.

"A jak to, že ne? Já měl dojem, že o tom víte kdeco."

"Já si nemyslím, že se to někde stalo. Je to prostě hádanka."

"Moment!" zvolal Casanovlez. "Myslím, že už to mám. Takže jen jedinou otázku?"

"Ano, jen jednu," přikývl Rozšafín s úlevou.

"A kterého z těch dvou se zeptá, je jedno?"

"Samozřejmě!"

"Tak to je jasné. Půjde za tím menším strážným a řekne: ‚Ty mi teď fofrem řekneš, který dveře vedou na svobodu, tedy jestli nechceš vidět na vlastní oči barvu svejch ledvin, a aby bylo jasno, těma dveřma projdu až po tobě, takže jestli si myslíš, že bys vyhrál cenu Chytráka roku, tak si raději uvědom, kdo těma dveřma proleze první."

"Ne, ne, ne!"

"Ale mně se to zdá naprosto logické," souhlasil Výsměšek. "Tohle je podle mě logická úvaha. Myslím, že byste se mohl od tohohle člověka -"

"Trpaslíka -"

"Pardon, trpaslíka ještě mnoho přiučit. Ten určitě v jednom kuse nemluví o nějakých parazitních vesmírech."

"Paralelních!" zvýšil Rozšafín popuzeně hlas, protože podezíral Výsměška, že ono slovo komolí zcela cílevědomě.

"A které jsou potom ty parazitní?"

"Žádné takové neexistují! Tedy chtěl jsem říct, že nic takového neexistuje, arcikancléři. Paralelní jsem říkal. Jsou to vesmíry, kdy se věci nestanou úplně stejně jako -" zaváhal.

"Podívejte, pamatujete na tu dívku?"

"Na jakou?"

"Přece na tu, co jste si ji chtěl vzít."

"Jak to víte?"

"Mluvil jste o ní hned po obědě."

"Vážně? To ode mě byla ale pitomost. Dobrá, a co je s ní?"

"No… svým způsobem jste si ji vzal," řekl Rozšafín.

Výsměšek rázně zavrtěl hlavou. "Houby. Jsem si jistý, že ne. Takové věci si člověk pamatuje."

"No ano, v tomhle vesmíru ne, ale -"

Knihovník otevřel jedno oko.

"To jako naznačujete, že jsem přešel do nějakého jiného vesmíru, abych se tam mohl oženit?"

"Ne! Já tím myslím, že v tom vesmíru jste prostě ženatý, i když v tomhle nejste," vysvětloval mu Rozšafín.

"Vážně? To že bych udělal? Celý obřad a všechny ty blbůstky kolem -"

"Určitě!"

"Hmm," Výsměšek si projel prsty plnovous, "jste si jistý?"

"Naprosto jistý, arcikancléři."

"No tohle. Tak to slyším prvně!"

Rozšafín začínal mít dojem, že učinil jistý pokrok.

"No jo, ale -"

"Prosím?"

"Proč si to vůbec nepamatuju?"

Na tohle byl Rozšafín připravený.

"Protože vaše já v tamtom vesmíru je jiné než vaše já v tomhle vesmíru," vysvětloval. "To bylo jiné vaše já, které se tam oženilo. Pravděpodobně se někde usadilo a teď už je dávno pradědečkem."

"No ale za celou tu dobu mi nenapsal ani řádku, to jsem si jistý," vrtěl hlavou Výsměšek. "Dokonce mě ten bastard nepozval ani na svatbu."

"Kdo?"

"On."

"Ale on je přece vy!"

"Vážně? Pch. Já bych na sebe přece jistě myslel, nemyslíš? To je ale mrzák mrzácká!"

Nebylo to tím, že by byl Výsměšek hloupý. Opravdu hloupý mág by měl zaručenu stejnou délku života jako skleněné kladivo. Naopak, jeho inteligence byla mohutná. Bohužel mohutná jako lokomotiva a jako lokomotiva se hnala vyjetými kolejemi, takže se téměř nedala řídit.

Pochopitelně že existují takové věci jako paralelní vesmíry, i když "paralelní" je stěží to správné slovo, protože vesmíry se prolínají a stáčejí jeden kolem druhého v podivných kličkách a spirálách jako vlákna nějakého šíleného tkacího stroje nebo letka Yossarianů se zánětem středního ucha.

A dělí se. Ale, a to je důležité, ne stále. Vesmír se celkem málo stará o to, jestli jste zašlápli motýla. Motýlů je

dost. Bohové si možná všimnou, když z nebe spadne nějaký ten špaček, ale nenamáhají se ho chytat. Myslíte, že když zastřelíte diktátora, zabráníte válce? Jenže diktátor je jenom jediná kapka z celé rozkládající se várky sociálního kalu. Zastřelte jednoho a během několika minut se objeví jiný. Zastřelit ho také? Proč nepostřílet všechny a neobsadit Polsko? Během nějakých padesáti třiceti deseti let se svět stejné vrátí téměř do svých původních kolejí. Jednou ze složek historie je i poměrně velké inertní pole. Téměř vždycky…

Zato v kruhovém čase, kde jsou stěny mezi tímto a tamtím mnohem tenčí, kde dochází k mnoha různým průnikům i tichému prosakovaní… Oh, to je jiná, pak se může volit a rozhodovat, pak můžeme roztočit celý vesmír a poslat ho tou či onou nohavicí oněch dobře známých kalhot času.

Na druhé straně ovšem existují i jezírka stojaté vody, vesmíry odříznuté od minulosti i budoucnosti. Takové vesmíry musí krást svou minulost i budoucnost z vesmírů jiných. Jedinou jejich nadějí je se na čas přisát na životaschopné, dynamické vesmíry, a to v oněch prchavých okamžicích, kdy se dotknou nebo setkají, stejně jako se štítonoš přichytí a přiživuje na žralokovi. Právě to jsou parazitní vesmíry, a když se kruhy v obilí množí jako kruhy na vodě za deště, mají svou velkou příležitost…

Lancreský hrad byl mnohem rozlehlejší, než sám potřeboval. Nezdálo se, že by ho Lancre někdy v budoucnu dorostlo; ze tří stran ho obklopovaly nehostinné, nepřístupné hory a děsivý sráz klesal do propasti na místě, kde by byla čtvrtá strana, kdyby tam, nebyl děsivý sráz. Pokud bylo známo, tak hory nepatřily nikomu. Byly to jen hory.

Hrad se toulal široko daleko. Nikdo nevěděl, kam až sahá jeho podzemí.

V těchto dnech ovšem všichni žili ve věžích a síních co nejblíže k hlavní bráně.

"Povídám, podívej se na cimbuří," opakovala Magráta.

"Kamžeto, m'm?"

"Takové ty vykousané kousky na vrcholku zdí. Tady by se dala zadržet celá armáda."

"Ale na to se přece hrady stavějí, m'm?"

Magráta si povzdechla. "A nemohla bys přestat s tím ‚madam', prosím? Vypadáš, jako když se nedokážeš rozmyslet, co chceš říct."

"Hm, m'm?"

"Ptala jsem se, kdo by tady vůbec mohl bojovat? Přes hory se sem nedostanou dokonce ani trollové a každý, kdo by se pokusil sem proniknout po cestě, by si koledoval o pořádný balvan na hlavu. Kromě toho by stačilo zbourat lancreský most."

"Já nevím, m'm. Králové prostě musí mít nějaký ten hrad, řekla bych."

"Copak tebe nikdy nic nepřekvapí, ty hloupá holko?"

"A k čemu by to bylo, m'm?"

Řekla jsem jí ty hloupá holko, pomyslela si Magráta. Mám pocit, že už se mě chytají královské způsoby.

"No dobrá," řekla, "kam jsme se to dostaly?"

"Budeme potřebovat dva tisíce metrů modrého kartounu potištěného malými bílými kvítky," řekla Miluška.

"A to jsme ještě nezměřily ani polovinu všech oken," posteskla si Magráta a začala stáčet pásmo.

Podívala se Dlouhou chodbou. To, co na chodbě bylo, ji činilo tak zvláštní a zajímavou. První věc, které si každý musel všimnout, bylo to, že je velmi dlouhá. Sdílela některé společné části nejen s Velkou síní, ale i s Hlubokým podzemím. Její jméno ji dokonale popisovalo. A bylo by to, jak by jistě řekla Stařenka Oggová, k potentování, kdyby do ní měl jeden položit koberec.

Proč? Proč hrad v Lancre?" opakovala Magráta spíš pro sebe, protože mluvit na Milušku bylo jako mluvit na sebe. "Vždyť jsme nikdy s nikým nebojovali, když nepočítám ty pranice každou sobotu večer před hospodou."

"Tak to já nevím, m'm, o tom opravdu nic nevím," vrtěla Miluška hlavou. Magráta si povzdechla. "Kde je dnes král?"

"Otvírá parlament, m'm."

"Pch! Tak parlament?"

To byl další z Verencových nápadů. Pokoušel se v Lancre zavést efebskou demokracii, dát každému volební hlas, nebo alespoň každému, kdo byl pověsti dobré, pohlaví mužského, věku alespoň čtyřmecítmo let a domu majetníkem, kterýžto (rozuměj ten dům) vynášel přinejmenším tři a půl kozla každoročně, protože Verence zas nebyl tak hloupý, aby dal volební právo lidem chudým, zločincům, bláznům nebo ženským, protože ti by volební právo nedokázali užít smysluplně. Víceméně to fungovalo, i když členové parlamentu se účastnili jeho zasedání jen tehdy, když se na to cítili, kromě toho se v parlamentu stejně nikdy nic nezapisovalo, a navíc tam nikdy nikdo Verencovi neodporoval, protože Verence byl jednou král. K čemu by to bylo, mít krále, mysleli si, kdyby si člověk měl vládnout sám? Měl by plnit své povinnosti, i když neumí pořádně mluvit. Od něj taky nikdo nechtěl, aby spravoval došková střechy nebo dojil krávy, že?

"Nudím se, Miluško. Nudím, nudím, nudím. Půjdu se projít do zahrad."

"Mám přivolat Jeníka s trumpetou?"

"Jestli chceš zůstat naživu, tak bych ti to neradila."

Ne všechny zahrady byly rozorány pro zemědělské pokusy. Byla tady například bylinková zahrada

Magrátině zkušenému oku připadala jako pěkně ubohá bylinková zahrada, protože v ní rostly jen byliny, které se používaly pro dochucování pokrmů

A co se těch týkalo, repertoár a fantazie paní Kurdějcové končily u máty a šalvěje. Nikde nezahlédla ani malý záhonek řebříčku, slézu nebo dědečkova žabohryzu.

Taky tady bylo proslulé bludiště, nebo přesněji bludiště, které mělo být proslulé v budoucnosti. Verence je

vysázel, protože se někde dočetl, že vznešené hrady by měly mít bludiště, a všichni se shodli v tom, že jakmile keře jednou povyrostou nad svou základní výšku čtyřiceti centimetrů, bude to jistě velmi proslulé bludiště a lidé v něm dokážou zabloudit, i když nezavřou oči a nebudou se ohýbat hluboko k zemi.

Magráta se pomalu a sklíčeně nesla po cestičce a její těžké a rozměrné šaty za sebou nechávaly dokonale uhrabaný písečný povrch.

Za nedalekým hustým křovím se ozval výkřik, ale Magráta ten hlas poznala. V lancreském hradě vládly jisté tradice, se kterými už se seznámila.

"Dobré ráno, Červenkauvo," řekla.

Za křovím se vynořil hradní sokolník a tupoval si tvář kapesníkem. Do druhé paže mu zatínal jako mučicí nástroje své spáry velký pták. Přes zobák ostrý jako břitva se na Magrátu upíraly dvě zlé rudé oči.

"Mám nového jestřába," oznámil jí Červenkauva pyšně. "Je to lancreský vranostřeb. Krotím ho. Už jsem ho naučil, že nesmí útočit na můjauva -"

Pleskal vranostřebem zoufale chvíli o stěnu, dokud pták nepustil jeho nos.

Po pravdě řečeno, on se nejmenoval Červenkauva. Na druhé straně, pokud budeme vycházet ze základního předpokladu, že ten a ten člověk se jmenuje tak, jak se vám představí, musel se jmenovat Červenkauva.

Bylo to tím, že všichni hradní sokolové a jestřábi byli chyceni v okolí, a proto byli obdařeni onou nezávislostí mysli typu "trhni si nohou", jakou měli ve větší či menší míře všichni tvorové zrození v Lancre. Po dlouhém a namáhavém výcviku se Červenkauvovi podařilo ptáky naučit pustit něčí zápěstí a teď pracoval na tom, jak je odnaučit, aby zuřivě neútočili na osobu, která je nese, což je ve všech případech on, Červenkauva. Přes veškeré obtíže to byl velmi optimistický a dobromyslný člověk, který žil jen pro ten den, kdy bude moci dokázat, že jeho dravci jsou nejlepší na světě. Jeho ptáci naopak žili jen pro ten den, kdy mu budou moci utrhnout i to druhé ucho.

"Vidím, že máš úspěchy," usmála se na něj Magráta. "Nemyslíš, že by se třeba lépe vychovávali, kdybys s nimi zacházel přísněji a tvrději?"

"Ó, to ne, slečno," bránil se Červenkauva, "oni potřebují laskavost. Musíte mezi sebou a jimi vybudovat určité pouto. Jakmile vám jednou začnou důvěřovat máte vyhrauva -"

"No takže já tě raději nebudu dál zdržovat, co?" přikývla Magráta, když viděla, jak se vzduch plní poletujícím peřím.

Magrátu v jejích pochmurných náladách ani nepřekvapilo, když zjistila, že i v sokolnictví existuje třídní a druhové odlišení - tak Verence coby král mohl k lovu užívat rarohů, ať už to bylo, co bylo, hrabata v zemi směla lovit se sokoly a kněžím byl povolen krahujec. Poddaným pak bylo dovoleno házet holí. Magráta se přistihla, že myslí na to, co asi bylo povoleno Stařence Oggové - nejspíš malé kuře na velikonoce.

Pro čarodějky totiž neexistoval žádný zvláštní druh dravců, ale jí jako královně povolovaly zákony sokolnictví používat k lovu jekostřába neboli škarohlída laločnatého. Byl to malý krátkozraký pták, který si nejraději všude došel pěšky. Při pohledu na krev ztrácel vědomí. Asi dvacet škarohlídů dokázalo zabít jednoho holuba, když nebyl příliš silný. Strávila s jedním z nich celou hodinu. Nejdřív jí seděl na předloktí a sípal na ni, ale nakonec přepadl hlavou dolů a usnul.

Navíc to poskytovalo Červenkauvovi zaměstnání. Hrad byl plný lidí, kteří tam vykonávali své zaměstnání. Každý měl něco užitečného na práci, kromě Magráty ovšem. Ona měla prostě jen existovat. Samozřejmě, každý si s ní povídal, pokud si s tím začala. Ale vždycky měla dojem, že ty lidi vytrhuje z důležité práce. Kromě zajištění královské posloupnosti - Verence si už poslal pro knihu, která se týkala tohoto poněkud tajemného tématu - neměla vůbec nic -

"Už ani krok, děvče! Dál už opravdu nechoď," ozval se jakýsi hlas.

Magráta zvedla uraženě hlavu.

"Děvče? Stojíte před osobou, která sňatkem nabude krve královské!"

"Možná, ale to včely nepoznají,"odpověděl jí hlas.

Magráta se zastavila.

Právě přešla hranice toho, co byly zahrady z pohledu královské rodiny, a dostala se do míst, která byla považována za zahrady všemi ostatními - to znamená za hranice ozdobných živých plotů, tvarovaných stromů a bylinkových zahrad - do světa starých kůlen, hromad květináčů, kompostu a - jako tady - včelích úlů.

Jeden z úlů byl otevřený a vedle něj, uprostřed hnědého bzučícího mračna pokuřoval svou speciální včelí dýmku pan Zapotečný.

"Oh," řekla omluvným hlasem Magráta. "To jste vy, pane Zapotečný."

Technicky vzato byl pan Zapotečný královský nadúlní. Jenže vztah královské rodiny k jeho osobě byl poněkud opatrný. Tak především, i když většině služebnictva a zaměstnanců se říkalo prostě a jednoduše příjmením, sdílel královský nadúlní spolu s kuchařkou a majordomem privilegium společenského oslovení. Pan Zapotečný měl totiž jisté tajné schopnosti. Věděl všechno o stavu medových toků a milostném životě včelích královen. Věděl, jak na roje, a uměl ničit vosí hnízda. Dostávalo se mu oné všeobecné úcty, jaké se těší ti, kdo jako čarodějky nebo kováři znají věci, do kterých se ostatním nepodařilo ani nahlédnout. Většinou jste ho našli buď Při nějaké tajemné činnosti kolem úlů, nebo ve spěchu, když pronásledoval některý z uprchlých rojů napříč královstvím, nebo při odpočinku, s dýmkou v zubech, v jeho skryté kůlně vonící starým medem a vosím jedem. Pana Zapotečného si člověk snažil nerozzlobit, pokud nechtěl najít třeba na svém záchůdku rozzuřený včelí roj, zatímco se pan Zapotečný spokojeně pochechtával ve své kůlně.

Opatrně zavřel úl a pomalu poodešel. Z otvorů jeho ochranného obleku vyletělo několik včel.

"Hezké odpoledne, madam," pozdravil Magrátu.

"Dobrý den, pane Zapotečný. Copak to děláte?"

Pan Zapotečný otevřel dvířka své tajemné kůlny a chvilku se přehraboval uvnitř.

"Letos se rojí velice pozdě," ozval se po chvíli. "Jen tak si je kontroluju. Nemáte chuť na šálek čaje, děvče?"

S panem Zapotečným jste nemohli příliš dbát na bonton. Choval se ke každému jako k sobě rovnému, nebo spíš s maličkou převahou; to pravděpodobně pramenilo z toho, že denně vládl statisícům. Ale mohla si s ním alespoň v klidu popovídat. Měla vždycky dojem, že pan Zapotečný je jí tak blízko jako čarodějce, jak jen kdy obyčejný muž může být.

Kůlna byla plná součástí úlů, podivných mučících nástrojů pro získávání medu, starých sklenic a malého sporáčku, na kterém stála velká pánev a kouřila stará čajová konvice.

Vyložil si její mlčení jako souhlas a nalil dva kameninové hrnky.

"To je bylinkový?" zeptala se.

"Ať jsem zatra, jestli to vím. Jsou to jen takové hnědočerné pokroucené lístky z támhleté plechovky."

Magráta nejistě nahlédla do hrnku, jehož stěny začínal čistý tanin barvit do hněda. Rychle se však vzpamatovala. Jedna věc, o kterou se musíte snažit, když jste královnou, je chovat se tak, abyste své poddané nevyvedli z míry. Rychle v mysli zalovila po nějaké jednoduché a uklidňující otázce.

"Musí to být moc zajímavá práce, chovat včely," řekla.

"Ano, to je."

"Jeden častokrát přemýšlí o tom -"

"Nu, o čem?"

"Jak vy je vlastně dojíte?"

Jednorožec bloudil hustým lesem. Cítil se napůl slepý a měl pocit, že je někde, kam nepatří. Nebe tady bylo modré, a ne planoucí všemi barvami ohně. A čas ubíhal. Pro tvora, který se zrodil v místech, která nepodléhala času, to byl podobný pocit jako pro obyčejného smrtelníka volný pád.

Také cítil kdesi hluboko v hlavě svou paní. To bylo ještě horší než běh času.

Krátce řečeno, jednorožec byl šílený.

Magráta seděla a poslouchala s otevřenými ústy.

"Já si vždycky myslela, že královny se rodí!"

"Ne ne," potřásl hlavou pan Zapotečný, "něco takového jako královské vajíčko neexistuje. Včely se prostě rozhodnou, že jednoho z červíčků vykrmí na královnu. Dávají jí mateří kašičku."

"Co když ji nekrmí tou mateří kašičkou?"

"No, pak je z ní obyčejná dělnice, madam," odpověděl pan Zapotečný s podezřele republikánským úsměvem.

"Tak taková včela má docela štěstí, pomyslela si Magráta.

"A když mají novou královnu, co se stane s tou starou?"

"Ty staré se obyčejně vyrojí," vysvětloval jí pan Zapotečný. "Vyletí a část úlu se k nim přidá. Já už viděl snad tisíce rojení. Ale královské rojení jsem ještě neviděl."

"Co je to královské rojení?"

"No, jistě to nevím. Četl jsem o tom v jedné z těch starých včelařských knih. To je roj rojů. Je to prý něco, co stojí za vidění." Starému včelaři přeběhl po tváři toužebný výraz.

"Samozřejmě," pokračoval po chvilce, když se probral ze zasnění, "skutečná legrace začne teprve tehdy, když je špatné počasí a ty staré královny se nemohou vyrojit, rozumíte?" Začal pomalu pohybovat oběma dlaněmi v kruzích. "Potom totiž se obě ty královny - máme tady tu starou, že? a tu novou - začnou v úle pronásledovat, prolézají mezi plástvemi, zatímco na střechu úlu dopadá déšť a všude kolem probíhá normální život, na jaký je úl zvyklý." Pan Zapotečný to plasticky naznačoval rukama a Magráta se napjatě naklonila kupředu. "Plíží se mezi plástvemi kolem komůrek, trubců, v temnotě a monotónním bzukotu a celou tu dobu ví jedna o druhé, protože na to mají zvláštní smysl, rozumíte, až nakonec jedna druhou objeví a -"

"No? No?" nakláněla se k němu Magráta.

"Sek! Pích!"

Magráta leknutím narazila hlavou na stěnu kůlny.

"V úlu smí být jen jedna královna," vysvětloval jí klidně pan Zapotečný.

Magráta se podívala na řadu úlů. Úly se jí vždycky líbily. Až dodnes.

"Mnohokrát jsem našel před úlem po několika dnech špatného počasí mrtvou královnu," pokračoval pan Zapotečný šťastným tónem. "Žádná královna nedovolí, aby byla v úlu ještě jiná. Ale je to spravedlivý boj, víte? Stará královna je mnohem chytřejší a zkušenější. Jenže ta mladá, ta opravdu bojuje o všechno."

"Nerozumím."

"Když chce být oplodněna…"

"Oh."

"Nejzajímavější je to ale na podzim," pokračoval pan Zapotečný. "Úl se na zimu zbavuje všeho přebytečného, rozumíte, a teď si představte všechny ty trubce, kteří se tam hemží a nic nedělají, takže dělnice vytáhnou všechny trubce na česno, rozumíte, a tam jim ukousnou -"

"Přestaňte! To je hrozné!" přerušila ho Magráta. "Já si myslela, že včelařství je takové… takové hezké a milé."

"Ale samozřejmě, podzimek je taky čas, kdy část včel dosluhuje," pokračoval pan Zapotečný. "Je to takhle, rozumíte, obyčejná, průměrná včela, ta pracuje, dokud to jde, a když už pracovat nemůže - no pak vidíte celou řádku starých bezmocných včel lézt sem a tam před úlem, protože ty ostatní -"

"Dost! Vážně, to už je trochu moc! Já jsem královna, rozumíte? Tedy skoro."
"Promiňte, slečno," potřásl pan Zapotečný hlavou, "ale já myslel, že se chcete dozvědět něco o včelaření."
"To ano, ale ne tohle."
Magráta vyrazila z kůlny.
"No nevím," volal za ní pan Zapotečný. "Určitě by vám neuškodilo, kdybyste se víc přiblížila přírodě."
Vesele pokýval hlavou, když zmizela mezi živými ploty.
"V úlu nikdy nesmí být víc než jedna královna," zabručel spokojeně. "Sek! Pích! Hehehe!"
Odněkud z dálky sem dolehl výkřik chudáka Červenkauvy, jemuž se naopak přiblížila příroda.

Kruhy v porostech vznikaly všude.
Právě teď se vesmíry dokonale seřadily. Zanechaly na okamžik svého tance vařících se špaget, a aby prošly tímhle ústrkem dějin, vyrazily, rameno na rameni, k závodu napříč pružnou plochou živelného času.
V takových chvílích, jak Rozšafín Ctibum mlhavě předpověděl, se ovlivňovaly navzájem. Záblesky reality poletovaly sem a tam, jak se vesmíry snažily získat co nejvýhodnější místo.
Kdybyste své vědomí trénovali v oněch zvláštních věcech a udělali z něj ten nejcitlivější přijímač a kdybyste je teď hnali na tak plný plyn, že by vám praskl pedál, možná byste zachytili opravdu velice podivné signály…

Hodiny tikaly.
Bábi Zlopočasná seděla před otevřenou krabicí a četla. Občas přestala, zavřela oči a štípla se do nosu.
Nevěděla zatím, jak špatná bude budoucnost, ale začínala pomalu chápat proč. Teď prožívala záblesky déja vu. Tak to šlo už skoro celý týden. Ale nebylo to její déja vu. Něco takového zažívala poprvé - záblesky vzpomínek, které nemohly existovat. Prostě nemohly. Byla Esmeralda Zlopočasná, skutečná a praktická jako vypálená cihla a vždycky byla taková, nikdy nebyla -
Někdo zaklepal na dveře.
Zamrkala a byla ráda, že ji něco osvobodí od oněch podivných myšlenek. Trvalo jí to dvě tři vteřiny než se vrátila zpět do přítomnosti. Pak složila papír, vrátila ho do obálky, zastrčila obálku do svazečku a svazeček do krabice, krabici zamkla malým klíčkem a ten pověsila nad krb. Pak vykročila ke dveřím. V poslední minutě se ještě pro jistotu zkontrolovala, aby se ujistila, že se mimoděk nevysvlékla do naha, nebo něco takového, a otevřela.
"Brej večír," zašvitořila Stařenka Oggová a napřáhla před sebe ruku s miskou přikrytou čistým plátnem. "Přinesla jsem ti trochu -"
Bábi Zlopočasná jí zírala přes rameno.
"Co je to za lidi?" zamračila se.
Tři dívky vypadaly rozpačitě.
"Podívej, přišly ke mně a řekly mi -" začala Stařenka Oggová.
"Nic neříkej. Nech mě hádat," zarazila ji Bábi. Vyšla ven a obhlédla si trio.
"No ne, no ne," řekla. "Věřili byste tomu? Tři děvčata, která se chtějí stát čarodějkami, mám pravdu?" Její hlas přešel do fistulky. ",Oh, prosím, paní Oggová, my jsme si uvědomily nesprávnost svého počínání, moc toho litujeme, ale chtěly bychom se naučit správné čarodějnictví.' Je to tak?"
"Jo. Tak nějak," přikývla Stařenka. "Akorát, že -"
"Tohle je čarodějnictví, a ne nějaká… to není jako hrát školku."
"Ach, propánajána!"
Prošla podél kratičké řady roztřesených dívek.
"Jak se jmenuješ, děvče?"
"Purpura Šprotová, madam."
"No, vsadila bych se, že tak ti tvoje máma neříká."
Purpura sklopila oči k zemi.
"Ta mi říká Viola."
"No prosím, fialová je mnohem pěknější barva než purpurová. Chceš být trošku tajemná, co? Chceš, aby si lidé mysleli, že ovládáš okultismus? Že umíš provozovat magii? Vaše přítelkyně vás jistě něco naučila, že? Tak mi shoď klobouk."
"Cože, madam?"
Bábi Zlopočasná o kousek ustoupila a zatočila se dokola.
"Shoď mi klobouk. Nepokusím se ti v tom zabránit. Dej se do toho."
Purpura, měnící barvu do fialová, zrudla.
"Ehm… já se nikdy nenaučila tu teleki- cosi…"
"Ale božíčku! No tak se podívejme, co dokážou ty ostatní… A ty se jmenuješ jak, děvče?"
"Amanita, madam."
"Ale! Takové překrásné jméno! Tak copak dokážeš ty?"
Amanita se nervózně rozhlídla.
"Já, é, když se na mě tak díváte, tak se nedokážu -" začala.
"No, to je dost ostuda. A co ty tam na konci?"
"Anežka Nulíčková," představila se Anežka, která chápala o něco rychleji než její dvě kolegyně a velmi rychle si uvědomila, že jako Perdita by byla dvakrát ztracená.
"Tak do toho, teď to zkus ty."

Anežka se soustředila.

"A jejkote. No tohle," broukala si Bábi. "A můj klobouk je pořád ještě na svém místě. Tak jim to předveď, Gyto."

Stařenka Oggová si povzdechla, sebrala ze země kus suché větve a hodila jí po Bábině klobouku. Bábi klobouk zachytila rukou.

"Ale to - řekla jste, abychom použily magii a -"začala Amanita.

"Tak, to jsem tedy neřekla," zavrtěla Bábi klidně hlavou.

"Ale takhle by to přece dokázal každý," zamračila se Purpura.

"Ano, ale to není důležité," řekla Bábi. "Důležité je, že vy jste to nedokázaly." Usmála se, což u ní bylo dost neobvyklé. "Podívejte, já na vás nechci být ošklivá. Jste mladé. Svět je plný věcí, které byste mohly dělat. Vy vlastně nechcete být čarodějkami. Rozhodně byste jimi nechtěly být, kdybyste věděly, co to znamená. A teď prostě běžte pryč. Běžte domů. Nezkoušejte být paranormální, dokud se nenaučíte být normální. Běžte! Utíkejte."

"Ale to jsou jen takové obyčejné triky! Přesně to Diamanda říkala! Vy jednoduše používáte jen slova a triky -" protestovala Purpura. Bábi zvedla hlavu. Ptáci v celém širém okolí umlkli.

"Gyto?"

Stařenka Oggová sevřela v ochranném gestu okraj svého klobouku.

"Hele, Esme, ten klobouk mě stál celé dva tolary -"

Lesy otřásla ozvěna výbuchu.

Z nebe se pomalu snášely zbytky podšívky klobouku.

Bábi ukázala prstem na trojici dívek, které se pokoušely uhnout jim z cesty.

"A teď," řekla, "proč byste nezaskočily za svou přítelkyní? Byla poražena. Asi jí není nejlíp, a tohle není nejlepší čas na to, nechávat nešťastné a zklamané lidi o samotě."

Tři dívky na ni mlčky zíraly. Jak se zdálo, její prst je přímo hypnotizoval.

"Právě jsem vás poprosila, abyste se vrátily domů. Dokonale normálním hlasem. To snad chcete, abych na vás křičela?"

Obrátily se a daly se na útěk.

Stařenka Oggová prostrčila ruku otvorem v dýnku klobouku.

"Trvalo mi celou věčnost vyléčit to prase," zabručela otráveně. "Potřebuješ k tomu listí z osmi druhů bylin. Vrbové, z mochny husí, listí z dědečkových kalhot… sbírala jsem to celý den. To není, jako když trháš listí ze stromů -"

Bábi Zlopočasná se dívala za prchajícími dívkami.

Stařenka chvíli mlčela a pak řekla: "Vzpomínáš, jaké to bylo, co? Pamatuji si, že když mi bylo patnáct a stála jsem před starou Bedřichou Předpokladovou, která mi tím svým hlasem řekla: ‚Čím že byste to chtěla být?' byla jsem tak vyděšená, že jsem si skoro cvrnkla do -"

"Tak takhle jsem já před nikým nikdy nestála," podívala se na ni Bábi Zlopočasná. "Já se utábořila staré Sousedce Břichobolné na zahradě a odmítla jsem odejít, dokud mi neslíbila, že mě naučí všechno, co zná. Pch. Trvalo jí to týden, a to jsem měla odpoledne volná."

"Tím mi chceš říci, že jsi nebyla Vybrána?"

"Já? Ne. Já jsem se vybrala sama," odpověděla jí Bábi. Obličej, který obrátila ke své přítelkyni, by se pravděpodobně Stařence Oggové nepodařilo rychle zapomenout, i kdyby chtěla. "Já si vybírám, Gyto Oggová. A byla bych ráda, kdyby sis to uvědomila právě teď. Ať se stane cokoliv. Nikdy jsem ničeho nelitovala. Nikdy jsem nelitovala jediné věci, kterou jsem kdy udělala, rozumíš?"

"No, když to říkáš, Esme."

Co je magie?

Vysvětlení, které by vám poskytli mágové, by mohlo být dvojí a záleželo by na věku vysvětlujícího mága. Starší mágové by mluvili o svících, kruzích, planetách, hvězdách, banánech, zaříkadlech, runách a důležitosti čtyř pravidelných denních jídel. Mladší mágové, přesněji řečeno ti bledí, kteří tráví většinu času v budově Silnoproudé magie, by vedli dlouhé rozhovory o nepravidelných proudech v morfickém základu vesmíru, o prapůvodu nestabilní podstaty i té nejnetečnější sítě časoprostorových souřadnic, o nepravděpodobnosti reality a tak dál, ale to všechno znamená jen jednu věc: do rukou jim padlo něco tak horkého, že nevědí co s tím, a tak se pokoušejí cestou sehnat doktora…

Byla skoro půlnoc. Diamanda vyběhla po svahu nahoru k Tanečníkům a vřes jí rval lem šatů.

Ponížení se jí převalovalo v hlavě sem a tam jako kovová koule. Ta hloupá, zlomyslná stará baba! A ti pitomí lidé! Ona přece vyhrála! Podle dohodnutých pravidel vyhrála ona! A přitom se jí všichni vysmáli!

Jak to pálilo! Vzpomínka na všechny ty tupé posměšné tváře. A každý stál na straně těch odporných starých ženských, které nemají nejmenší představu nejen o tom, co čarodějnictví je, natož o tom čím vším by mohlo být.

Ale ona jim ukáže!

To už se před ní začaly proti měsícem ozářeným mrakům črtat černé siluety Tanečníků.

Stařenka Oggová se podívala pod postel, aby zjistila, zda se tam náhodou neskrývá nějaký muž. Nebyl tam, ale člověk nikdy neví, kdy přijde ke štěstí. Rozhodla se, že si půjde brzo lehnout. Byl to opravdu namáhavý den.

Vedle postele měla sklenici cucavých bonbonů a velkou láhev plnou čiré tekutiny, kterou čas od času vyráběla na svém složitém destilačním přístroji vzadu za dřevníkem. Nedalo by se o tom přesně říci, že je to whisky, a

tím méně přesně se to dalo nazvat ginem, ale zato to mělo přesně 90 stupňů a poskytovalo to nepřekonatelný pocit klidu ve tři hodiny ráno, když se člověk probudil a zapomněl, kdo je. Po sklenici oné čiré tekutiny jste sice pořád ještě nevěděli, kdo jste, ale už na tom nezáleželo, protože jste byli stejně někdo jiný.

Načechrala si své čtyři polštáře, odkopla péřové pantoflíčky do kouta a vlezla do postele. Peřinu si přetáhla přes hlavu a vytvořila si tak malou, teplou a maličko zavánějící rakvičku. Spokojeně cumlala tvrdý bonbon. Stařenka měla jen jediný zub a ten už v minulých letech přežil všechno, co si na něj mohla vymyslet, takže nějaký tvrdý bonbon na noc ho nemohl vyvést z míry.

Po několika vteřinách jí tlak na nohou signalizoval, že kocour Silver zaujal své obvyklé místo na konci postele. Silver vždycky spal ve Stařenčině posteli - způsob, jakým se vám ráno co ráno pokoušel hravě vyškrábnout oko, byl spolehlivější než jakýkoliv budík. Stařenka mu ale stejně nechávala otevřené okno pro případ, že by se chtěl vydat ven něco někde rozpárat, chudáček malý.

Takže, takže. Elfové. (Nedokážou vás zaslechnout, když si jejich jméno říkáte jen v myšlenkách. Rozhodně ne, když je nemáte hned vedle sebe.) Byla přesvědčená, že už se s nimi nikdy nesetká. Jak dlouho už to vlastně bylo? Musí to být stovky a stovky let, možná celé tisíce, čarodějky o tom nerady mluví, protože kdysi udělaly, co se elfů týče, velkou chybu. Nakonec ty prevíty samozřejmě prohlédly, ale bylo to opravdu v poslední minutě. A v těch dobách bylo čarodějek hodně. Dokázaly elfy zastavit, ať se hnuli, kam se hnuli, a udělaly jim z života na zemi pravé peklo. Bojovaly s nimi železem. Nic, co bylo elfího, železu neodolalo. Železo je oslepovalo, nebo něco takového. Prostě jim bralo zrak i rozhled.

Dnes bylo čarodějek málo. Alespoň těch opravdových. Větší problém však podle všeho spočíval v tom, že lidé už si nepamatovali, jaké to bylo, když ještě žili s elfy. Jistě, život tehdy byl mnohem zajímavější, ale to bylo hlavně díky tomu, že byl mnohem kratší. A byl také mnohem barvitější, pokud máte rádi barvu krve. Došlo to tak daleko, že se lidé neodvážili o těch zmetcích ani nahlas promluvit.

Mluvilo se o nich jako o Zářících, o Kouzelném národu, o Dámách a Pánech… A pak jste si odplivli a sáhli jste si na kus železa. Časem se však zapomnělo na to, proč se jim říkalo oněmi jmény, a lidé si pamatovali jen to, že byli krásní.

Ano, v těch dobách bylo mnoho čarodějek. Příliš mnoho žen našlo prázdnou kolébku, příliš mnoha ženám se nevrátil manžel z lovu. Sám byl uloven. Elfové! Ty zrůdy… a přece… přece… jakýmsi podivným způsobem měli na svědomí, že některé věci stály za zapamatování.

Stařenka Oggová se v posteli obrátila. Silver nespokojeně zamňoukal.

Vezměte si například trolly a trpaslíky. Lidé říkají: Těm trollům se nedá věřit, trollové jsou sice v pořádku, dokud je máte na očích, a někteří z nich jsou svým způsobem docela slušní, ale jsou zbabělí a hloupí, a co se trpaslíků týče, jsou to hrabiví a mazaní ďáblíci, to si pište. No, občas potkáte jednoho z těch mazaných hajzlíků, který není tak špatný, ale celkově jsou úplně stejní jako trollové, a jestli vám mám říct pravdu, tak -

- jsou úplně jako my.

Jenže na pohled vypadají hrozně a navíc nemají žádný styl. A my jsme hloupí a naše paměť nám vyvádí různé kousky a my si pamatujeme elfy pro jejich krásu a způsob, jakým se pohybovali, a zapomínáme, čím byli. Jsme jako myši, které tvrdí: "Říkejte si, co chcete, ale kočky mají skutečný styl."

Žádný člověk nekřičel ze sna hrůzou kvůli trpaslíkům. Žádný člověk se nikdy neschovával pod schody ze strachu před trolly. Lidé vyháněli trpaslíky a trolly z kurníků, ale jak jedni, tak druzí nebyli nic víc než nepříjemná záležitost. Nikdy to však nebyla strašlivá noční můra.

My si pamatujeme jen to, že elfové zpívali. Zapomínáme už ale na to, o čem zpívali.

Stařenka Oggová se obrátila na druhý bok. Po chvíli si však sedla. Od nohou postele se ozval slabý škrábavý zvuk a tlumené zamňouknutí a Silver spadl na podlahu.

"Koukej si nasadit vycházkové pařáty, mládenče. Vyrážíme do terénu."

Když procházeli půlnoční kuchyní, Stařenka se a chvilku zastavila a z police u krbu vzala jednu ze starých, těžkých žehliček a přivázala ji na kus silné prádelní šňůry.

Celý svůj život chodila po Lancre třeba o půlnoci beze strachu a beze zbraně. Je ovšem pravda, že většinu svého života byla také čarodějkou a každý neopatrný nebo neinformovaný násilník by dopadl tak, že by si nakonec musel odnést své vnitřnosti v papírovém sáčku. Jenže stejně bez obav chodily o nocích všechny lancreské ženy. Dokonce i většina mužů.

Teď však cítila svůj vlastní strach.

Elfové se skutečně vraceli a stíny, které vrhali před sebe, už byly vidět.

Diamanda dorazila na vrcholek pahorku.

Zastavila se. Vůbec by se nedivila, kdyby ji ta stará Zlopočasná sledovala. Byla si skoro jistá, že za ní lesem něco šlo.

Neviděla nikoho.

Otočila se.

"Dobrý večer, slečinko."

"Vy? Takže jste mě přece jen sledovala."

Bábi vstala ze stínu Pištce, kde až dosud seděla ukrytá v temném stínu a téměř neviditelná.

"To je jedna věc, kterou jsem se naučila od svého otce," připustila spokojeně. "Vždycky když se vydával na lov, říkal, že špatný lovec zvěř honí, zatímco ten dobrý na ni čeká."

"Ale? Takže vy mě lovíte?"

"Ne. Jen jsem na tebe čekala. Věděla jsem, že sem přijdeš. Nemáš, kam jinam bys šla. Přišla jsi sem, abys ji zavolala, že? Ukaž mi ruce!"

To nebyla žádost, to byl rozkaz. Diamanda zjistila, že ruce pohybují proti její vůli. Než je mohla přitáhnout k tělu, stará paní je pevně uchopila. Kůže Bábiných rukou byla drsná jako pytlovina.

"Ty jsi v životě nedělala žádnou těžkou práci, že?" řekla Bábi příjemným tónem. "Nikdy jsi nesklízela zelí pokryté první jinovatkou, nekopala jsi hrob, nedojila krávy nebo nepřipravovala tělo k pohřbu, že?"

Člověk tohle všechno musí dělat, aby se mohl stát čarodějkou!" odsekla jí Diamanda.

"Řekla jsem snad něco takového? Ale jestli můžu, tak bych ti řekla něco jiného. O krásné ženě v rudých šatech a s hvězdami ve vlasech. Možná i s měsíci. A o hlasech, které slyšíš ve spánku. A o moci, kterou cítíš, když přijdeš sem, do těchto míst. Předpokládám, že ti nabídla velkou moc. Všechnu, kterou bys chtěla. Zadarmo."

Diamanda mlčela.

"Víš, ono se to už stalo předtím. Vždycky se najde někdo, kdo je ochoten jim naslouchat." Pohled Bábi Zlopočasné se rozostřil. "Když jsi osamělá, lidé kolem tebe ti připadají hloupí a svět je plný tajemství, o kterých ti nikdo nechce nic říct…"

"To mi čtete myšlenky?"

"Tvoje?" Bábi opět zpozorněla a její hlas ztratil zasněný tón. "Tam jsou květiny a takové věci! Tanečky, při kterých si sundáš i ty svoje kraječkové spoďáry! Legrácky s kartami a kousky barevných šňůrek. A předpokládám, že to fungovalo. Dala ti sílu, ale jen na čas. Oh, ta se musela nasmát! Jenže pak dostaneš méně moci za větší cenu. A nakonec žádná moc a platíš den co den. Oni si vždycky vezmou mnohem víc, než kolik dají. A to, co dávají, má cenu menší než nic. A skončí to tak, že si vezmou všechno. Nejraději si od nás berou náš strach. A nejvíce za všeho chtějí naši víru. Když je zavoláš, přijdou. Když je zavoláš tady, u toho časového kruhu, otevřeš jim cestu, protože tady je svět natolik slabý, že tě mohou slyšet. Ochranná síla Tanečníků je právě teď velmi omezená. A já nedovolím, aby se… Dámy a Pánové vrátili." Diamanda otevřela ústa. "Ještě jsem neskončila. Jsi chytré děvče. Můžeš dělat spoustu věcí. Ale rozhodně nechceš být čarodějkou. To vůbec není snadný a pohodlný život."

"Ty bláznivá bábo, ty to nechápeš! Elfové vůbec nejsou takoví -"

"Neříkej to slovo. Neříkej ho. Když je voláš jménem, přijdou."

"Výborně! Elf, elf, elf! Elf -"

Bábi ji udeřila přes tvář. Silně.

"Dokonce i ty víš, že je to hloupé a dětinské," zasyčela. "Tak a teď mě poslouchej. Jestli chceš zůstat v Lancre, tak už necháš všech těch hloupostí. Můžeš se taky sebrat a odjet někam jinam, stát se velkou dámou, protože hlavu a myšlení bys na to měla. Možná že by ses mohla za deset let vrátit ověšená skvosty a takovými věcmi a ohrnovat nos nad námi, pecivály, a to by mi ani trochu nevadilo. Ale jestli zůstaneš tady a budeš se dál pokoušet přivolat… Dámy a Pány, pak budeme stát proti sobě znovu. To už nebude žádné hloupé hraní za denního světla, ale skutečné čarodějnictví. Žádné legrácky s měsícem a kouzelnými kruhy, ale skutečné čarování z kostí, krve a myšlenek. A o tom ty nevíš vůbec nic, rozumíš? A v tom není místo pro lítost ani pro milosrdenství."

Diamanda zvedla hlavu. V místě, kam dopadla Bábina ruka, měla velkou rudou skvrnu.

"Takže mám jít?" řekla přiškrceným hlasem.

Bábi zareagovala o zlomek vteřiny pozdě.

Diamanda se vrhla mezi kameny.

"Ty pitomé děcko! Tam ne!"

Ale dívčí postava se už začala zmenšovat, i když vlastně byla jen několik kroků vzdálená.

"Zatraceně!"

Bábi se vrhla za ní a cítila, jak se jí našponovala sukně a jak se jí trhá kapsa. Pohrabáč, který si přinesla, zavířil vzduchem a narazil do jednoho z Tanečníků.

Za kameny se nedostane žádné železo. Ani kousíček.

Bábi už pádila po trávníku, když si uvědomila, co to přesně znamená. Jenže na tom nezáleželo, vybrala si sama.

Měla pocit ztráty orientace, protože směry kolem ní se bláznivě roztočily. Pak pod nohama ucítila sníh. Byl bílý. Musel být bílý, protože to byl sníh. Jenže se po něm posouvaly barevné skvrny, jak se v něm odrážel bláznivý tanec pestrobarevné záře planoucí na obloze.

Diamanda se pohybovala těžce. Její obuv se nehodila skoro ani na léto a do města, natož pro chůzi ve sněhu. Zato Bábiny boty by pravděpodobně snesly i pohyb po rozžhavené lávě. Jenže svaly, které je poháněly, už to dělaly přece jen příliš dlouho. Diamanda se jí vzdalovala.

Z temné a zářící oblohy se řinul další sníh. Kousek za kameny čekala skupina jezdců. Královna seděla v sedle svého zvířete kousíček před nimi. Znala ji každá čarodějka, buď ji, nebo alespoň její tvar.

Diamanda zakopla a upadla, ale pak se zvedla a zůstala klečet na kolenou.

Bábi se zastavila.

Královnin kůň zaržál.

"Poklekni před svou Královnou," zamračila se na ni elfka. Byla oblečena v rudém a na hlavě měla měděnou korunku.

"To neudělám," odpověděla Bábi. "Nikdy."

"Jsi v mém království, ženo," řekla Královna. "Bez mého svolení nesmíš ani sem, ani odsud. Poklekni!"

"Já přicházím a odcházím podle své vůle a nepotřebuju k tomu ničí souhlas," odpověděla jí Bábi Zlopočasná. "Nikdy předtím jsem před nikým neklečela a nemíním s tím začínat na stará kolena. Naopak, právě na stará kolena s tím nemíním začínat."

Položila ruku Diamandě na rameno.

"Tak tady máš své elfy," řekla. "Jsou krásní, že?"

Bojovníci museli být alespoň dva metry vysocí. Nebyli oblečeni v šatech, měli na sobě něco jako směsici pospojovaných drobností a předmětů - kousky kožešin, bronzových plátů, svazečky pestrých per. Většinu jejich kůže, kterou bylo vidět, pokrývalo zelené a modré tetování. Několik z nich třímalo natažené luky a hroty šípů sledovaly každý Bábin pohyb.

Vlasy se elfům vzdouvaly kolem hlav jako svatozáře a leskly se mastnotou. A přestože byly jejich tváře to nejkrásnější, co kdy Diamanda viděla, začínal v ní pomaličku sílit dojem, že na nich není něco tak úplně v pořádku, že nesou náznak jakéhosi výrazu, který sem nepatří.

"Jediný důvod, proč jsme ještě naživu, je ten, že s živým člověkem si užijí víc zábavy než s mrtvým," ozval se Bábin hlas za Diamandou.

"Víš dobře, že bys neměla poslouchat tu bláznivou starou ženskou," řekla Královna. "Co ta by ti mohla nabídnout?"

"Víc než sníh v létě," odsekla Bábi. "Podívej se jim do očí. Dobře se jim podívej do očí."

Královna sesedla z koně.

"Podej mi ruku, dítě!"

Diamanda jako ve snu pozvedla ruku.

Na jejich očích opravdu bylo něco… Nebyl to tvar ani barva. Žádný zlobný záblesk. Ale bylo v nich něco…

Ten pohled. Byl to pohled, s jakým by se mohl setkat bacil, kdyby z podložního sklíčka zvedl pohled k objektivu mikroskopu. Ten pohled říkal: Nejsi nic. Říkal: Jsi zbytečný a nemáš žádnou cenu. Říkal: Jsi zvíře. Říkal: Můžeš být domácí mazlíček, ale taky obyčejná kořist. Říkal: Ale vybírat si nemůžeš.

Pokusila se ruku Královně vytrhnout.

"Opusť její myšlenky, ty stará čarodějnice!"

Bábina tvář vlhla potem.

"Já jí neublížím, já se jen snažím udržet tebe venku!"

Královna se usmála. Byl to nejkrásnější úsměv, jaký kdy Diamanda viděla.

"A máš dokonce i nějakou moc. To je úžasné. Nevěřila jsem, že by ses někdy někam dopracovala, Esmeraldo Zlopočasná. Jenže to, co umíš, ti tady není k ničemu. Zabte je. Ale ne najednou. Nejdřív tu starou a ta druhá ať se dívá."

Vysedla na koně, otočila ho a odjížděla.

Dva z elfů sesedli z koní a vytáhli z opasků úzké bronzové dýky.

"Tak a máme to," řekla Bábi Zlopočasná, když se k nim oba bojovníci pomalu blížili. Pak ztlumila hlas do šepotu.

"Až přijde ta pravá chvíle," řekla, "běž jako o život."

"Jaká pravá chvíle?"

"To poznáš."

Když se elfové ještě přiblížili, padla Bábi na kolena.

"Oh, božíčku, ušetřte můj život, jsem jenom ubohá stará ženská, a ještě k tomu hubená," zalkala. "Prosím, ušetřte můj život, mladí pánové. Oh, jémine!"

Celá se schoulila a její tělo se roztřáslo vzlyky. Diamanda na ni upírala užaslý pohled. Nechápala, jak si někdo může myslet, že by mu něco takového mohlo pomoci.

Elfové se s lidmi už dlouho nesetkali. První elf chytil Bábi za rameno a utržil strašlivou ránu dvěma sevřenýma kostnatýma rukama do míst, o nichž by Stařenka Oggová odmítla uvěřit, že o nich Bábi vůbec kdy slyšela.

Diamanda vyběhla. Bábi vystartovala hned za ní, ale její loket ještě předtím stačil zasáhnout druhého elfa přímo pod hrudní kost.

Za sebou slyšela veselý smích ostatních elfů.

Diamandu překvapilo, když si uvědomila, jak dokonale Bábi Zlopočasná zahrála bezmocnou stařenu. Ještě víc ji udivilo, když zjistila, že ji Bábi rychle dohonila. Jenže Bábi mnohem lépe věděla, před čím utíká.

"Mají koně!"

Bábi mlčky přikývla. Je skutečně pravda, že koně běží rychleji než lidé, ale už ne každý si uvědomuje, že to platí, jen když se nejedná o krátké vzdálenosti. Odhodlaný člověk na krátkou vzdálenost dokáže koně předeběhnout, protože se musí starat jen o dvě nohy, zatímco kůň si musí udělat pořádek ve čtyřech.

Bábi se v běhu natáhla a chytila Diamandu za ruku.

"Musíš běžet přímo k mezeře mezi Pištcem a Bubeníkem!"

"A které kameny to jsou?"

"Ty nevíš dokonce ani tohle?"

Je pravda, že člověk dokáže na krátkou vzdálenost předeběhnout koně. Bábi Zlopočasné se ovšem neodbytně vnucovala jiná myšlenka, a sice ta, že nikdo nedokáže běžet rychleji než šíp.

Něco jí zasvištělo kolem ucha.

Kruh kamenů se zdál stejně daleko jako předtím.

Ale to nic. Asi se jí to nepodaří. Vždycky to zkoušela, jen když si v klidu lehla nebo když se alespoň měla o co opřít.

Takže teď to zkusí v běhu…

Pronásledovali je čtyři elfové. Do jejich myslí se ani nepokusila nahlédnout. Ale koně… hm, koně…

Byli to dravci, jejich mysli byly jako hroty šípů.

Hlavní pravidla Zapůjčení zní: neublížíš, budeš jen součástí jejich mysli, žádným způsobem je neovlivníš…

Nebyla to vlastně pravidla, spíš jakýsi doporučený pracovní postup.

Kloboukem jí proletěl šíp s kamenným hrotem.

Co je to pracovní postup? Tohle byl, řekněme, spíše velmi volný návod.

Ale vždyť to vlastně není ani návod -

Oh, k šípku, všechno jsou to jenom řečičky!

Vtrhla do mysli předního koně, prošla vrstvami stěží kontrolované zuřivosti, jakou ovšem najdeme jen v hlavách obyčejných koní. Na okamžik vyhlédla na svět krví podlitýma očima a podívala se sama na sebe, jak se potácí sněhem. Chvilku se pokoušela kontrolovat šest nohou současně, z toho dva páry na jiném těle.

Co se týče náročnosti jejího počínání, tak pokus hrát na nějaký hudební nástroj jednu melodii a zpívat k tomu současně melodii úplně jinou by byl proti Bábině výkonu procházka růžovým sadem.

Věděla, že by to vydržela sotva déle než několik vteřin, než by její myšlenky i tělo propadly naprostému zmatku. Jí však stačila jediná vteřina. Nechala zmatek narůstat, pak ho najednou vhodila do koňského vědomí, sama se bleskově stáhla a zmocnila se kontroly nad vlastním tělem přesně ve vteřině, kdy už už začínalo padat.

Mozek elfího koně zažil příšerný okamžik.

Nebyl si jistý, co je zač a jak se dostal tam, kde je. A co bylo nejdůležitější, nebyl si jistý, kolik má nohou. Nevěděl, jestli má ovládat dvě, čtyři, nebo dokonce šest končetin. Zvolil kompromis. Tři.

Bábi slyšela, jak vyděšeně zařehtal a s hlasitými zvuky padl k zemi. Podle zvuku nepadl k zemi sám.

"He!"

Dovolila si vrhnout stranou pohled na Diamandu.

Která tam nebyla.

Měla několik kroků zpoždění, propadala se do sněhu a namáhavě se pokoušela zvednout na nohy. Tvář, kterou obracela k Bábi, byla bledá jako okolní sníh.

Z ramene jí trčel šíp.

Bábi se vrhla nazpět, chytila dívku za ruku a trhnutím ji zvedla na nohy.

"Tak jdeme! Už jsme skoro tam!"

"Já už ne… můžu… už ani…kou…sek…"

Dimanda přivřela oči a padla na tvář. Bábi ji zachytila ještě v pádu a sténajíc námahou šiji zvedla na ramena.

Ještě pár kroků a pak už jí stačilo jen padnout kupředu…

Ruka s ostrými spáry jí zachytila lem sukně…

A tři postavy padly k zemi a kutálely se po zeleném lesním kapradí.

První se na nohy zvedl elf a rozhlédl se v omámeném triumfu. V ruce se mu zableskl dlouhý měděný nůž.

Zaostřil pohled na Bábi, která stále ještě ležela na zádech v trávě. Cítila jeho čpavý pot, když pozvedl nůž, a pokusila se v zoufalství najít cestu do jeho hlavy…

Náhle se jí něco mihlo před očima.

Na elfův krk narazila prádelní šňůra, na jejímž konci něco svištělo, a okamžitě se napjala jako struna. Stvoření z jiného světa s hrůzou zjistilo, že mu metr a půl před obličejem proletěla stará žehlička ze zčernalého železa a zmizela mu někde za uchem. Elf zděšeně pozoroval, jak se mu těžké černé železo na konci prádelní šňůry otáčí s rostoucí rychlostí a v neustále se zmenšujícím kruhu kolem krku. Nakonec mu žehlička s tupým zaduněním narazila do týla, zvedla ho do výše a upustila na zem.

V Bábině zorném poli se objevila Stařenka Oggová.

"U psí nohy, tomu nepomůže ani vítr, co?" řekla Stařenka. "Elfí smrad člověk ucítí na půl kilometru."

Bábi se pracně zvedla na nohy. V kruhu nebylo nic jiného než tráva. Žádný sníh, žádní elfové.

Obrátila se k Diamandě. Totéž udělala Stařenka. Dívka byla v bezvědomí.

"Střelili ji elfové," vysvětlovala Bábi.

"A do pihele!"

"Hrot má pořád ještě v ráně."

Stařenka se poškrábala za uchem.

"No, ten bych asi dostala ven v tu ránu," řekla, jenže nevím nic o tom jedu… mohly bychom udělat škrtidlo nad postiženou částí."

"Pch! V tom případě je nejlepší místo její krk." Bábi si sedla a opřela si bradu o kolena. Bolela ji záda.

V přední části mozku se jí prolínaly různé představy. Věděla, že existuje něco jako alternativní budoucnosti, koneckonců to vlastně bylo to, co slovo budoucnost znamená. Jenže nikdy neslyšela o alternativních minulostech. Pamatovala si, že právě prošla mezi kameny. Pamatovala si, že předtím ležela v posteli ve svém domě, ale to bylo ono, byl to dům, a ne její venkovská chalupa, ale přitom zůstávala sama sebou, byly to její vzpomínky… měla neodbytný pocit, že spí právě teď, v tomto okamžiku…

Snažila se soustředit a zaostřit na Stařenku. Pohled na Gytu Oggovou jí dodal pocit klidu a jistoty.

Stařenka vytáhla z kapsáře kapesní nůž.

"Co to chceš, u všech rohatých, dělat, Gyto?"

"Chci ukončit jeho trápení, Esme."

"Mně se nezdá, že by se nějak trápil."

Stařence Oggové lišácky zablesklo v očích.

"No, to hned napravíme, Esme."

"Přece bys ho nechtěla mučit teď, když leží bezmocný na zemi!"
"Do háje, přece nechceš, abych s tím čekala, až vstane?"
"Gyto."
"No vždyť si vzpomeň! Unášeli děti! To já nesnáším! Pomyšlení, že by někdo unesl našeho malého Žuchlíka -"
"Tak pitomí nejsou ani elfové. V životě jsem neviděla tak ulepené děcko."
Bábi opatrně nadzvedla Diamandě víčko.
"Je v hlubokém bezvědomí," zabručela. "Hraje si někde s andělíčky."
Zvedla děvče v náručí. "Tak pojď. Já vezmu ji a ty si musíš nějak poradit tady s šotkem Zlatovláskem."
"To od tebe byla fakticky odvaha, takhle ji nést přes rameno, ještě když po vás ty mrchy střílely," prohlásila s obdivem Stařenka.
"Možná, ale hlavně se tím zmenšila pravděpodobnost, že zasáhnou mě," odpověděla jí Bábi.
Stařenku Oggovou její odpověď šokovala.
"Cože? Jenže to tě napadlo právě teď, že?"
"No, ji už předtím trefili. Kdyby byli zasáhli i mě, nedostaly bychom se ven ani jedna," odpověděla Bábi klidně.
"Ale to není… to je… dost kruté uvažování, Esme."
"Možná že to je trochu kruté, ale rozhodně velmi logické. Já nikdy netvrdila, že jsem zvlášť milá, spíš praktická. No, jen se na mě tak nedívej. Poslyš, tak jdeš, nebo tady budeš stát s otevřenou pusou celý den?"
Stařenka zavřela ústa, ale vzápětí je znovu otevřela a řekla:
"Co chceš dělat?"
"No, víš snad ty, jak ji vyléčit?"
"Já? Ne!"
"No vidíš. Já taky ne. Ale vím o někom, kdo by to mohl dokázat," pokračovala Bábi. "A tady toho zatím mužem šoupnout do hladomorny. Tam dole je všude spousta železných mříží. To ho udrží v klidu."
"Jak se sem vůbec dostal?"
"Držel se mě. Nevím, jak to funguje. Možná některý z těch kamenů… síla, která to otvírá, aby mohli projít lidé, nebo tak nějak. Na tom nezáleží. Alespoň ne do té doby, dokud to drží ty jeho kamarádíčky na druhé straně."
Stařenka zvedla bezvědomého elfa a přehodila si ho bez očividné námahy přes rameno.
"Smrdí, jako když se srazily dva cirkusy," šklebila se Stařenka. "Hned jak přijdu domů, budu se muset vykoupat."
"Holka zlatá," prohlásila Bábi, "Jestli ty nám nestárneš?"

Co je magie?
I vysvětlení, které by vám poskytly čarodějky, by bylo dvojí a záleželo by na jejich věku. Starší čarodějky o tom skoro nemluví, ale v duchu pravděpodobně chovají podezření, že vesmír, u všech ďáblů, sám neví, kam se vlastně řítí, a skládá se z miliard možností a může nastat kterákoliv z nich, když se do některé z puklin v jeho existenci zaklíní cvičený mozek, dostatečně tuhý potřebným množstvím jistoty, a zapáčí. Konkrétně řečeno, chcete-li, aby někomu vybuchl klobouk na hlavě, potřebujete jen zapáčit a nechat děj sklouznout do onoho vesmíru, kde se převážná většina molekul onoho klobouku rozhodla v jednom a témže okamžiku rozletět různými směry.
Na druhé straně mladší čarodějky o tom mluví téměř neustále a věří, že k tomu patří tajemné krystaly, mystické síly a tanečky v rouše Evině.
Pravdu mohou mít všichni. Tak už to při onom neomezeném počtu možností chodí.

Bylo časné ráno. Jeník Ogg byl ve strážní službě na hradbách lancreského hradu. Hradby byly to jediné, co stálo mezi obyvateli Lancre a hordami divochů, které se mohly ukrývat někde v okolí.
Miloval vojenský život. Občas si přál, aby skutečně nějaká malá tlupa zaútočila jen tak, aby tou událostí jeho den dostal ten správný kolorit a mohl si jej do smrti zapamatovat. Snil o tom, jak vede do útoku armádu, a přál si, aby král nějakou armádu měl.
Krátký výkřik dával tušit, že Červenkauva dorazil k milovaným svěřencům a dal jim hned po ránu ochutnat ze své ruky.
Jeník si toho zvuku nevšímal. Byl součástí běžné hradní zvukové kulisy. Krátil si čas tím, že zjišťoval, jak dlouho dokáže zadržet dech.
Vymyslel mnoho způsobů, jak si krátit čas, protože strážní služba v Lancre byla neobyčejně zdlouhavá. Tak například tady byla hra "Vyčistím si opravdu pořádně nozdry", ta byla skvělá. Nebo "Vyprdím si melodii". Nebo "Stání na jedné noze". "Zadržování dechu s počítáním" bylo něco, k čemu utíkal, až když ho už opravdu nenapadalo nic jiného a jeho strava byla chudá na uhlohydráty.
Od dveřního klepadla k němu dolehlo několikeré hlasité zaskřípění. Bylo tak zarezlé, že jediný způsob, jak z něj vyloudit nějaký zvuk, byl pracně ho pozvednout, přičemž hlasitě zaskřípalo, a pak ho zase silou stlačit dolů, přičemž zaskřípalo podruhé a měl-li návštěvník opravdu štěstí, přidalo ještě hlasitý úder.
Jeník se zhluboka nadechl a nahnul se přes hradbu.
"Stát! Kdo je to?" zvolal.
Zdola se ozval zvučný hlas.
"To jsem já, Jeníku, tvoje máma"

"Oh, nazdar, mami! Dobrý den, paní Zlopočasná."
"Buď tak hodný a pusť nás dovnitř."
"Přítel, či nepřítel?"
"Cože?"
"To já musím říkat, mami. Je to úředně stanoveno. A vy musíte odpovědět přítel."
"To jsem ale já, tvoje vlastí máma!"
"Musím to provést správně, mami,"odpověděl jí Jeník zoufalým tónem člověka, který ví, že ať teď udělá co udělá, bude to špatně, "k čemu by to jinak bylo?"
"Ještě minutu, chlapče, a odpověď bude znít nepřítel."
"Áááále, no tak mámo!"
"No tak dobrá - přítel."
"No jo, ale co když to jen tak říkáte, a přitom -"
"Okamžitě nás pusť dovnitř, Jene Oggu!"
Jeník zasalutoval a přitom se lehce omráčil ratištěm svého oštěpu.
"To víte, že ano, paní Zlopočasná, už letím."
Jeho poctivá kulatá tvář zmizela za cimbuřím Za několik minut se ozvalo skřípění zvedané mříže.
"Jak jsi to udělala?" zavrtěla Stařenka hlavou.
"Jednoduše," vysvětlovala jí Bábi. "On ví, že ty bys mu tu jeho pitomou hlavu neutrhla."
"No jo, jenže já vím, že ty taky ne."
"Ne, to tedy nevíš. Ty víš akorát, že jsem to zatím ještě neudělala."

Magráta si až dosud myslela, že jsou to jen nejapné vtipy, ale ona to byla pravda. Ve Velké síni lancreského hradu byl jeden jediný, velmi dlouhý jídelní stůl a ona seděla na jednom a Verence na druhém jeho konci.

Mělo to něco společného s etiketou. Král musí sedět v čele stolu. To bylo jasné. Jenže když mu seděla Magráta po boku, byli oba velmi nejistí a rozpačití, protože se museli obracet jeden k druhému a hovořit spolu. Takže jim zbývaly jen protilehlé konce a sem tam nějaký výkřik.

Stejně tak tady vznikal problém servírovacích stolů a obsluhy. Bylo to stejné - to nejjednodušší, že by se totiž král i Magráta obsloužili jídlem sami, nepřipadalo v úvahu. Kdyby králové museli chodit od stolku ke stolku a sami si nakládat jídlo na talíře, mohl by se zhroutit celý systém monarchie.

Naneštěstí to znamenalo, že je musel obsluhovat komoří a sluha v jedné osobě - pan Vzorflok, který měl velmi špatnou paměť, nervový tik a gumové koleno - a ten k tomu používal jakýsi druh středověkého výtahu, který se z kuchyně vytahoval nahoru do Velké síně pomocí kliky. Výtah skřípěl jako popravčí kára a pohyboval se šachtou, která sloužila jako tepelný odpad. Horké jídlo bylo ve chvíli, kdy dorazilo nahoru, studené. Studené ještě studenější, nikdo nevěděl, co by se tam stalo se zmrzlinou, ale kdyby se někdo odhodlal provést ten pokus, zasloužil by se zřejmě o přepracování zákonů termodynamiky.

Navíc kuchařka stále ještě nedokázala přijít na chuť vegetariánské stravě. Tradiční palácová kuchyně se skládala především z těžkých jídel podporujících arteriosklerózu a byla tak plná nasycených a živočišných tuků, že z ní doslova prýštily v třaslavých hrudkách. Zelenina se tady používala jen jako věc dobrá k rozmačkání do omáčky nebo šťávy a byla pravidelně uvařena tak, že se rozpadala a měla univerzálně žlutohnědou barvu. Magráta se sice pokoušela vysvětlit paní Kurdějcové co a jak, ale kuchařčiny tři brady se při slově "vitaminy" zatřásly tak hrozivě, že se Magráta rychle omluvila a vycouvala z kuchyně.

V tomhle okamžiku pojídala jablko. O jablcích kuchařka věděla své. Byly to ty velké věci, které se vydlabaly, naplnily rozinkami a šlehačkou a pak obalily a opekly. Proto Magráta ukradla nějaká jablka z příslušného sklepa. Teď se zabývala přípravou spiknutí, jehož první dílčí etapou mělo být zjištění, kde je ukrývána syrová mrkev.

Verence bylo nejasně vidět za řadou stříbrných svícnů a hromadou účetních knih.

Občas oba zvedli hlavu a usmáli se jeden na druhého. Tedy jako úsměv to alespoň vypadalo, i když na tuhle vzdálenost si nemohli být jistí.

Jak se zdálo, Verence právě něco řekl.
Magráta spojila ruce u úst a zvolala: "Prosím?"
"Potřebujeme -"
"Nerozumím!"
"Co jsi říkala?"
"Co jsi říkal?"

Nakonec Magráta vstala a čekala, zatímco pan Vzorflok, s tváří zrudlou námahou, přenesl její židli k Verencovi. Byla by to snáz dokázala sama, ale to královny nedělají.

"Měli bychom mít královského básníka," řekl Verence a označil si v knize, kam až dočetl. "Každé království nějakého má. Takový básník píše básně a ódy k jednotlivým zvláštním a významným příležitostem."
"Vážně?"
"Tak jsem si myslel, co třeba paní Oggová? Slyšel jsem, že je velmi zábavná zpěvačka a deklamistka?"
Magráta se snažila zachovat bezvýraznou tvář.
"Já… no… myslím si, že zná spoustu rýmů na jistá slova," připustila nakonec.
"Pokud vím, tak obvyklá mzda bývá čtyři pence a kořen s bedněním," řekl Verence, když předtím nahlédl do jedné z knih. "Ne, počkej, je to… je to… jo! Bedna koření."
"Taky se tady říká, že hlavní úlohou královského básníka je recitovat poémy při oficiálních státních

příležitostech," pokračoval Verence.

Magráta, která zažila několik Stařenčiných humoristických recitací, dokonce i těch doprovázených gesty, vážně přikývla.

"Jedině za podmínky," řekla, "a chci, aby v této věci bylo naprosto jasno, za podmínky, že svou funkci nastoupí až po našem sňatku."

"Ale, miláčku? Vážně? Proč to?"

"Po svatbě!"

"Oh."

"Důvěřuj mi."

"Samozřejmě, když ti to udělá radost -"

Za dvojitými vstupními dveřmi se ozvaly jakési zvuky a obě křídla se vzápětí rozletěla dokořán. Do Velké síně vdusaly Stařenka Oggová a Bábi Zlopočasná, přičemž se je snažil předběhnout Jeník Ogg.

"Auvajs, mami! Já musím jít první, abych mohl říct, kdo to de!"

"My jim klidně řekneme samy, kdo jsme. Žejo, Vaše Veličenstva?" odbyla ho Stařenka.

"Požehnání budiž hradu tomu," řekla Bábi. "Magráto, je tady potřeba provést jeden léčebný zákrok. Podívej."

Bábi dramatickým gestem smetla na zem stříbrný svícen a několik dalších předmětů a položila Diamandu na stůl. Je třeba říci, že tam bylo několik akrů zcela volné stolní desky, ale nemá žádný smysl dramaticky vstupovat, nejsme-li připraveni nadělat trochu toho nepořádku.

"Ale já měla pocit, že ještě včera jste spolu bojovaly?" nechápala Magráta.

"Na tom přece vůbec nezáleží," odpověděla jí Bábi. "Dobrý den, Vaše Veličenstvo."

Král Verence jim kývl na pozdrav. Někteří králové by v takové chvíli začali křičet a přivolávat stráže, ale Verence nic takového neudělal, protože byl rozumný, tohle byla Bábi Zlopočasná, a když už nic jiného, tak jediný strážný, který byl k dispozici, byl Jeník Ogg a ten se právě snažil vyloudit nějaký zvuk ze své trubky.

Stařenka Oggová se takticky přesunula k servírovacímu stolku. Ne že by nevěděla, co je to slušné vychování, ale měla za sebou několik poměrně namáhavých hodin a tady byla spousta věcí k jídlu, o které, jak se zdálo, nejevil nikdo zájem.

"Co se jí stalo?" zeptala se Magráta a pozorně si prohlížela dívku.

Bábi se rozhlédla po Velké síni. Kompletní brnění, na zdech zavěšené štíty, rezavé meče a píky… no, železa je tady asi dost…

"Střelil ji elf -"

"Ale -" začali Magráta a Verence současně.

"Teď se na nic neptejte, není na to čas. Prostě ji střelil elf. Jedním z těch jejich příšerných šípů, co si létají podle vlastní vůle, kam chtějí. Takže - dokážeš s tím něco udělat?"

Navzdory svému lepšímu já pocítila Magráta záblesk spravedlivého hněvu.

"Tak najednou jsem zase čarodějka, když nevíte kudy -"

Bábi Zlopočasná si povzdechla.

"Ani na tohle není čas," přerušila Magrátu. "Já se tě prostě ptám. Jediné, co od tebe chci slyšet, je ano, nebo ne. Řekni ne a já ji zase odnesu a už tě dál nebudeme obtěžovat."

Tichý a klidný hlas, kterým Bábi promluvila, byl tak nezvyklý, že Magráta zakopla o svou vlastní zlost a pokusila se omluvit.

"Já přece neříkala, že to nezkusím, já jen říkala, že -"

"Výborně."

Ozvalo se několik rychle za sebou jdoucích zazvonění, jak Stařenka zvedala stříbrné poklopy na jednotlivých mísách.

"Ty, poslyš, oni tady mají vejce na tři způsoby!"

"Tak především," začala Magráta, "nemá horečku. Tep je pomalý. Oči rozostřené. Jeníku?"

"Prosím, slečno královno?"

"Vařená, míchaná a volská oka! Tomu říkám hogo fogo!"

"Zaběhni do mého domku a přines mi všechny knihy, které tam najdeš. Jsem si jistá, že jsem v jedné z nich o něčem podobném četla, Bábi. Jeníku?"

Jeník se zarazil na půli cesty ke dveřím.

"A cestou se zastav v kuchyni a řekni, ať ohřejou co nejvíc vody. Budeme ji potřebovat na vyvaření nástrojů a na spoustu jiných věcí. Začneme každopádně tím, že tu ránu vyčistíme. Ale podívejte, elfové přece -"

"Takže o tohle už se nemusím dál starat," řekla Bábi a otočila se k Verencovi. "Mohla bych si s vámi promluvit, Vaše Veličenstvo? Je tady něco, tedy tam dole ve sklepení, co byste měl vidět."

"Budu potřebovat nějakou pomoc," řekla Magráta.

"Stařenka se o to postará."

"To se rozumí," hlásila se nezřetelným hlasem Stařenka, přičemž se od ní na všechny strany rozletěly drobečky chleba a vajec.

"Co to jíš?"

"Obložený chlebíček s kečupem a volským okem," odpovídala šťastně Stařenka.

"Možná že by bylo lepší, kdyby tě kuchařka taky vyvařila," zabručela Magráta a začala si vyhrnovat rukávy. "Běž a dohlídni na ni." Pak si znovu prohlédla ránu. "A zjisti, jestli nemá nějaký plesnivý chléb…"

Základní jednotkou magie je řád, katedra nebo, pochopitelně, univerzita.

Základní jednotkou čarodějnictví je samozřejmě čarodějka, ale základní nehnutelnou jednotkou, jak už bylo několikrát řečeno, je chalupa.

Domek nebo chalupa čarodějnice je zcela výjimečná architektonická záležitost. Ona není postavena, jako spíš složena v průběhu mnoha let, jak postupně nabývá v důsledku oprav a nutných přístaveb, takže nakonec se podobá ponožce vytvořené ze samých zaštupovaných otvorů. Krbový komín se kroutí jako vývrtka. Na střeše jsou došky tak staré, že v nich rostou malé, ale jinak zcela zdravé stromy. Podlahy jsou pokroucené a v noci samy od sebe skřípou jako čajový klipr za bouře. Jestliže nejsou alespoň dvě stěny zvenčí podepřeny velkými trámy, pak to vůbec není ten správný dům pro čarodějnici. Pak je to jen domov nějaké obyčejné hluché stařeny, která věští z čajových lístků a mluví se svou kočkou.

Ty domky mají sklon přitahovat čarodějky podobného druhu. Je to celkem přirozené. Každá čarodějka během života vycvičí jednu nebo dvě mladé čarodějky. Když se pak její domek po nějakém čase díky přirozenému procesu uvolní, je zcela normální, že se do něj nastěhuje jedna z jejích žákyň.

Magrátin domek tradičně obývaly čarodějky-myslitelky, které si věcí nejen všímaly, ale zároveň je i studovaly a své poznatky si zapisovaly. Vedly zápisy o tom, které byliny jsou na bolení hlavy lepší než ty druhé, zaznamenávaly úryvky starých pověstí a bájí, souvislosti mezi přírodními jevy, jednoduše všechno, co za to podle jejich mínění stálo.

V Magrátině domku byla celá řada poznámkových knih vypulených úhledným drobným rukopisem a množstvím kreseb, zatímco mezi listy se tu a tam ukrývala pečlivě vylisovaná zajímavá bylina nebo neobvyklá žába.

Byl to domek zvídavé čarodějky, domek čarodějky-výzkumnice, která touží po poznání. Oko jakého mloka? Jaký druh zuřivého mořského žraloka? Je hezké, když vám receptura určuje jako přídavek do magického nápoje fialu, ale kterou, když vezmeme-li v potaz i lokální jména, používají lidé tenhle název alespoň pro třicet různých květin?

Důvod, proč byla Bábi Zlopočasná lepší čarodějka než Magrátra, spočíval v tom, že byla přesvědčená, že v čarodějnictví houby záleží na tom, která bylina to je, a pro ni za ni to klidně mohla být obyčejná tráva.

Důvod, proč byla Magráta lepší léčitelka než Bábi, spočíval v tom, že byla přesvědčená o opaku.

Dostavník zpomalil před barikádou z několika stromů povalených přes cestu.

Náčelník banditů si upravil klipec na oku. Měl obě oči úplně v pořádku, ale lidé respektují uniformy a odznaky profese. Pak rázným krokem vykročil k vozu.

"Hezký ráno, Josko. Tak co tady máme dneska?"

"Nó, nejni to jednoduchý," oznámil mu vozka. "Hm, tak především je tam pár mágů. A trpaslík. A opice." Poškrábal se na hlavě a zamrkal. "Jo. Opravdická, pravá opice. Ne, a byl bych rád, aby ti to bylo jasný, ne nějakej chlupatej chlap nebo člověku podobný zvíře."

"Ty, Josko, cejtíš se dobře?"

"Já toho mám za celou cestu z Ankh-Morporku akorát dost. A o pilulkách ze sušenejch žab nechci slyšet už ani slovo."

Náčelník lupičů povytáhl obočí.

"Dobrá, já o nich mluvit nebudu."

Zabušil na dvířka dostavníku. Okénko se otevřelo.

"Byl bych nerad, abyste si mysleli, že je to snad přepadení," prohlásil. "Byl bych raději, kdybyste to brali spíše jako pikantní příhodu, kterou budete pyšně vyprávět svým vnoučatům."

Z kočáru se ozval hlas: "To je on! Ten, co mi ukradl koně!"

Z okénka se vysunula kouzelná hůl. Náčelník poznal vyřezávanou ozdobu v podobě dubových ratolestí na jejím konci.

"Tak okamžíček," řekl sebevědomě. "Znám pravidla. Mágové nesmějí použít magii proti civilistům s výjimkou situací, kdy se ocitnou v ohrožení živ-"

Z konce hole vyletěl oktarínový blesk.

"No, ono to není žádné pravidlo," vysvětloval Výsměšek. "Je to spíš jen takové doporučení." Pak se obrátil k Rozšafínu Ctibumovi. "Doufám, že jste si všiml toho zajímavého použití Štoskládova morfologického rezonátoru."

Rozšafín sklopil pohled.

Náčelník lupičů se změnil ve velkou dýni a v souladu se zákony všeobecného humoru zůstal na jejím vrcholku jeho klobouk.

"A teď," rozhlédl se Výsměšek, "bych byl rád, kdybyste vy ostatní, co se ukrýváte za kameny a stromy a tak dál, vylezli ven, abych na vás hezky viděl. Tak, pane Ctibume a vy knihovníku, buďte tak laskavi a obejděte pány s kloboukem."

"Ale to je loupež!" vykřikl vozka. "A jeho jste proměnil v ovoce!"

"V zeleninu," opravil ho Výsměšek. "Víte, to kouzlo za pár hodin vyprchá."

"A mně dluží koně," upozorňoval Casanovlez.

Bandité zaplatili. Velmi neradi a pomalu odevzdávali peníze Rozšafínovi a stejně neradi, ale velmi rychle, je sypali do klobouku knihovníkovi.

"Tak se nám sešlo skoro tři sta tolarů, pane," hlásil Rozšafín.

"A kůň, na toho nezapomeňte. Moment, dva koně, vidíte, na toho druhého jsem si až do téhle chvíle ani nevzpomněl!"

"To je slušný kapitál! Teď si můžeme výlet skutečně užít. Takže kdyby byli pánové tak laskavi a odstranili ten zátaras, mohli bychom pokračovat v cestě."

"Abych řekl pravdu, tak jsem měl dva nákladní koně, teď jsem si vzpomněl!"

"Ale takhle to přece vůbec nemá být! Tohle nemáte dělat vy! Vy máte být přepadení a oloupení!" křičel kočí. Výsměšek ho shodil z kozlíku.

"My máme prázdniny," oznámil mu přátelsky.

Kočár se s rachotem rozjel. Jak se vzdaloval, dolehl z něj k lupičům ještě výkřik "A čtyři koně, na to nezapomeňte!" a pak už zmizel za zatáčkou. Na dýni se objevila ústa.

"Už jsou pryč?"

"Už, šéfe."

"Tak mě odvalte do stínu, ano? A o tomhle nikdo z vás nikde ani necekne, jasný? A nemáte náhodou někdo prášek ze sušenejch žab?"

Verence II. čarodějky ctil. Dosadily ho na trůn. Byl si tím naprosto jistý, i když dodnes vlastně přesně nevěděl, jak to udělaly. A k Bábi Zlopočasné nechoval jen úctu, ale v její přítomnosti cítil přímo posvátnou bázeň.

Poslušně ji následoval do podzemí hradu a měl co dělat, aby stačil jejímu dlouhému, rozhodnému kroku.

"Copak se děje, paní Zlopočasná?"

"Musím ti něco ukázat."

"Říkala jste něco o elfech."

"Ano, to jsem říkala."

"Já si myslel, že jsou to jen pohádky."

"No a?"

"Tedy…, jak bych to…, že jsou to pohádky, které babičky vyprávějí dětem."

"Takže?"

Zdálo se, že Bábi Zlopočasná vyzařuje jakési gyroskopické pole - když už vás jednou něco vyvedlo z rovnováhy, postarala se o to, abyste se do ní jen tak jednoduše nevrátili.

Zkusil to znovu.

"Oni prostě neexistují, že, to jsem chtěl říct."

Právě dorazili ke dveřím jedné z podzemních kobek. Byly z věkem zčernalého dubu, ale horní polovinu tvořila silná mříž z kovaného železa.

"Tam uvnitř."

Verence nahlédl dovnitř.

"U božích milostí!"

"Přesvědčila jsem Jeníka, aby mi to tady dole odemkl. Myslím, že nás sem nikdo jiný neviděl vejít. A ty to taky nikomu neříkej. Kdyby se to dozvěděli trpaslíci nebo trollové, rozbourali by vězení holýma rukama, aby se k němu dostali."

"Proč? Aby ho zabili?"

"Jistěže. Oni mají mnohem lepší paměť než lidé."

"No dobře, ale co s ním mám dělat já?"

"Jen ho pěkně drž pod zámkem. Jak mám vědět, co s ním jinak? Musím si to rozmyslet."

Verence znovu nahlédl dovnitř. Elf ležel uprostřed kobky stočený do klubíčka.

"A tohle je elf? Ale vždyť je… je to jenom vysoký hubený člověk s mazaným obličejem. Víceméně. Já si myslel, že byli krásní?"

"Oni jsou krásní, když jsou při vědomí," přikývla Bábi a neurčitě mávla rukou. "Oni vyzařují něco… něco jako… auru. Když se na ně lidé dívají, vidí krásu, vidí prostě něco, co vidět chtějí. Elfové prostě dokážou vypadat tak, jak si přeješ, aby vypadali. Říká se tomu romantické kouzlo. Vždycky se to pozná, když se někde v okolí objeví elfové. Lidé začnou jednat legračně a nenormálně. Přestanou uvažovat logicky. Cožpak opravdu nic nevíš?"

"Já myslel…, že elfové jsou jen takové pohádkové postavy… jako třeba víla Zubnička…"

"Na víle Zubničce není nic k smíchu," přerušila ho Bábi. "Ta se nadře až až. Nikdy jsem si nedokázala představit, jak to všechno zvládne, navíc se žebříkem a vůbec. Ne. Elfové jsou skuteční. Kat aby to spral! Poslouchej…"

Otočila se a pozvedla prst.

"Feudální systém, co?"

"Cože?"

"Feudální systém! Dávej pozor! Feudální systém. Nahoře král, pak baroni a kdovíkdo, pak všichni ostatní… a čarodějky tak trochu stranou," dodala Bábi diplomaticky. Sepjala před sebou ruce, prsty nahoru. "Feudální systém. Jako ty velké špičaté chalupy, co se do nich dávají pohřbít pohanští králové. Rozumíš?"

"Ano."

"Výborně. Tak podobně elfové vidí věci, chápeš? Když se dostanou do našeho světa, jsou pro ně všichni lidé až úplně dole. Otroci. Horší než otroci. Dokonce horší než zvířata. Vezmou si, co chtějí, a oni chtějí všechno. Ale nejhorší je… ze všeho nejhorší je, že čtou v tvých myšlenkách. Slyší, co si myslíš, a ty si v sebeobraně myslíš to, co oni chtějí, aby sis myslel. Romantické kouzlo. A v tu ránu si musíš noc co noc pořádně zabednit okna, nosit jídlo vílám, třikrát se otočit kolem dokola, než o nich začneš mluvit, a věšet si podkovy nade dveře."

"A já myslel, že tyhle věci jsou ten, víte, co myslím," usmál se mladý král trochu strojeně, "folklór."

"Samozřejmě, že je to folklór, ty pitomý člověče!"

"Já jsem ale náhodou král, jestli jste si toho nevšimla," upozornil ji přátelsky Verence.

"Ty pitomý králi, Vaše Veličenstvo."

"Děkuji vám."

"Já tím chtěla jenom říct, že to neznamená, že by to nebyla pravda! Možná že se to za ty roky tak trochu zašumlovalo, lidi zapomněli podrobnosti, většina z nich dokonce zapomněla, proč to či ono dělá. Jako třeba ta podkova nade dveřmi."

"Já vím, že moje babička měla taky jednu nade dveřmi," vzpomínal král.

"No vidíš. To nemá nic společného s jejím tvarem. Ale když žiješ ve staré chalupě a jsi chudý, tak je taková podkova často jediný kus železa, který v chalupě najdeš a je v něm otvor na přibití."

"Aha."

"U elfů je důležité taky to, že nemají to… začíná to na M," Bábi netrpělivě luskla prsty.

"Manýry?"

"Pch! To je pravda, ale není to ono!"

"Milosrdenství? Míru? Migrénu? Morálku?"

"Ne ne ne. Tohle znamená něco jako, jako…, když chápeš způsob, jakým se na věc dívá někdo jiný." Verence se pokusil podívat se na svět očima Bábi Zlopočasné a pojal jisté podezření.

"Empatie, schopnost se vcítit?"

"To je ono! Tak té nemají, ani co by se za nehet vešlo. Dokonce i lovec, dobrý lovec, se dokáže zčásti vcítit do pocitů své kořisti. A to z něj právě dělá dobrého lovce. Elfové takoví nejsou. Jsou krutí pro vlastní potěšení a něco jako milosrdenství nechápou. Nechápou, že každý tvor, nejen oni, může cítit a vnímat. Hodně a rádi se smějí, zvláště když chytí osamělého člověka, trpaslíka nebo trolla. Trollové jsou z kamene, Vaše Veličenstvo, ale tady vám říkám, že ve srovnání s elfy je troll váš rodný bratr. Ve své mysli samozřejmě."

"Ale proč tohle všechno už dávno nevím?"

"Romantické kouzlo. Elfové jsou krásní. Mají," a Bábi následující slovo jakoby s odporem vyplivla, "styl. Krásu. Půvab. A na tom záleží. Kdyby kočky vypadaly jako ropuchy, okamžitě bychom si uvědomili, jak zlá a krutá stvoření to jsou. Styl. To je to, co si většina lidí pamatuje. Pamatují si to romantické kouzlo. A všechno ostatní, skutečná pravda, se mění na… povídačky starých bab."

"Magráta mi o nich nikdy nic neřekla."

Bábi zaváhala.

"Magráta o elfech ještě moc neví," odpověděla. "Vždyť ta ještě není ani mladá paní. A kromě toho, o elfech se už dneska skoro nemluví. Není dobré o nich mluvit. Je lepší, když se na ně zapomene. Když je někdo přivolává… tak přijdou. Tím nemyslím nějaké to ‚hej ty tam'. Tím myslím, že na ně lidé myslí. Nosí myšlenku na ně v hlavě. Stačí, když si někdo přeje, aby se tady objevili."

Verence nervózně zamával rukou.

"Jenže já se pořád ještě učím základům monarchie," řekl. "Tomuhle vůbec nerozumím."

"Tomu nemusíš rozumět. Ty jsi král. Poslyš. Slyšel jsi někdy o slabých místech světa? O místech, kde se náš svět dotýká jiných světů?"

"Ne."

"Jedno takové je nahoře na blatech. Proto kolem něj lidé postavili Tanečníky. Jsou tam místo brány."

"Aha."

"A když lidé jednají jako blázni, neudrží ani Tanečníci tu bránu zavřenou. Protože tam, kde je svět slabý, stačí špatná myšlenka a vznikne spojení."

"Aha."

Verence cítil, že se hovor vrací do míst, která jsou mu povědomá. "Jako blázni?" řekl.

"No, když na ně volají. Přitahují jejich pozornost."

"Aha. Takže co mám dělat?"

"Jen pokračuj a vládni. Myslím, že jsme v bezpečí. Nemohou projít. Zarazila jsem ty holky, takže k dalšímu oslabování brány tady nedojde. Tohohle drž pevně pod zámkem a Magrátě o něm nic neříkej. Nemá cenu ji děsit, rozumíš? Branou prošlo ještě něco, ale na to už si dohlídnu."

Bábi si v pochmurném uspokojení zamnula ruce.

"Takže si myslím, že jsem to všechno zvládla," prohlásila nakonec.

Zamrkala.

Pak si prsty sevřela můstek nosu.

"Co jsem to právě řekla?"

"No… řekla jste, že jste to všechno zvládla," odpověděl jí král.

Bábi Zlopočasná znovu zamrkala.

"Ano, to je ono," přikývla. "To jsem řekla. Ano. A jsem na hradě, že? Ano."

"Cítíte se dobře, paní Zlopočasná?" zeptal se král a hlas se mu naplnil obavami.

"Skvěle. Skvěle. Tak na hradě. A děti jsou v pořádku, doufám?"

"Promiňte, já vám nerozumím?"

Znovu zamrkala.

"Cože?"

"Nevypadáte dobře…"

Bábi zkroutila obličej a několikrát prudce potřásla hlavou.

"Ano. Hrad. Já jsem já, ty jsi ty, Gyta je nahoře s Magrátou. To je v pořádku." Pak zaostřila pohled na krále.

"Jsem jenom tak trochu… přetažená. Nic vážného, žádné starosti. Vůbec žádné starosti."

Stařenka Oggová sledovala Magrátiny přípravy s nedůvěrou.

"Obklad z rozmáčeného plesnivého chleba… to mně moc kouzelné nepřipadá," řekla nakonec.

"Dobrácká Sejkonopná na to přísahala. Zatím ale nevím, co budeme dělat s tím jejím bezvědomím."

Magráta s nadějí listovala vysušenými listy prastaré knihy. Minulé čarodějky si většinou zapisovaly myšlenky tak, jak je napadaly, takže se často stávalo, že důležitá zaklínadla a návody byly proloženy poznámkami o stavu kuřích ok momentální pisatelky.

"Tady je napsáno: ‚Malým špičatým a ostrým kamenům, které občas nacházíme, se říká elfí střely, protože jsou to hroty elfích šípů, které tady zbyly z minulosti.' Nic víc jsem tady zatím nenašla. A taky je tady obrázek. Ale já takové kamínky viděla na vlastní oči."

"No jo, těch je všude plno," přikývla Stařenka a dovedně obvazovala Diamandě rameno. "Já je v zahradě vykopávám pořád."

"Ale elfové nestřílejí po lidech. Elfové jsou přece hodní."

"No, možná po tý holce a po Esme stříleli jen tak ze srandy, ne?"

"No ale -"

"Podívej, zlato, ty budeš královnou. To je moc důležitá práce. Ty si dohlídni na krále a my s Esme už dohlídneme na… na to ostatní."

"Být královnou? To je pořád jenom samé vázání gobelínů a procházky v nepohodlných šatech. Znám Bábi. Ta nemá ráda nic, co má… styl a půvab. Je tak zakyslá."

"No, skoro bych řekla, že pro to má své důvody," upozornila Stařenka Magrátu přátelsky. "Takže to děvče jsme zalátaly. A co s ní teď?"

"Máme tady několik volných ložnic," odpověděla jí Magráta. "Všechny jsou už připravené pro svatební hosty. Uložíme ji do jedné z nich. Hm. Stařenko?"

"Copak?"

"Nechtěla bys mi jít za družičku?"

"No, to ani ne, drahoušku. Na tyhle věci už jsem trochu stará." Stařenka zaváhala. "Nechtěla by ses mě náhodou na něco zeptat, co?"

"Jak to myslíš?"

"No, to víš, tvoje maminka už je dlouho mrtvá a jiné ženské příbuzné taky nemáš, a tak jsem si myslela, jestli -"

Magráta se tvářila pořád stejně nechápavě.

"No, o těch věcech hned po svatbě… jsem myslela," napovídala Stařenka.

"Aha, tohle. O většinu se postará dodavatel. Kuchařka dorty, cukroví a chlebíčky moc neumí."

Stařenka zvedla pátravě oči ke stropu.

"A co takhle potom?" zkusila to znovu, Jestli mě tedy chápeš."

"Je tady spousta ochotných dívek na úklid. Podívej, jen si se mnou nedělej starosti. Myslela jsem na všechno. Přála bych si, abyste se mnou vy s Bábi přestaly konečně zacházet jako s malou holkou, která vůbec nic neví."

Stařenka si odkašlala. "Ten tvůj nastávající," začala zeširoka, "přece jenom byl ve světě. Až v Ankh-Morporku. Jistě chodil s několika dívkami, o tom nepochybuju."

"O čem to mluvíš? Nemyslím, že s někým chodil. Šašci si soukromého života moc neužijí a od té doby, kdy se stal králem, je zaneprázdněný až až. Kromě toho je, co se dívek týče, velice stydlivý."

Stařenka se vzdala.

"No dobrá," povzdechla si. "Předpokládám, že nakonec přijdete sami na to, co a jak, až -"

Vešla Bábi Zlopočasná s králem.

"Tak jak na tom je to děvče?" zajímala se Bábi.

"Vytáhly jsme jí hrot šípu a vyčistily ránu," odpověděla Magráta. "Ale obávám se, že se tak rychle neprobere. Bude nejlepší, když zůstane tady."

"Jseš si jistá?" podívala se na ni Bábi. "Potřebuje někoho, kdo by na ni pořádně dohlídl. Mám doma volný pokojík pro hosty."

"Nemělo by se s ní hýbat."

"Oni si ji označkovali," upozornila ji Bábi. "Víš jistě, že si s tím dokážeš poradit?"

"No, jsem si především jistá tím, že je to ošklivé zranění," odpověděla Magráta popuzeně.

"Já teď nemyslela na to zranění," řekla Bábi. "Oni ji zasáhli i duševně, to jsem ti chtěla říct. Je -"

"Jsem přesvědčená, že vím, jak zacházet s nemocnou osobou," odsekla jí Magráta. "Já nejsem úplně pitomá, abyste věděla."

"Nesmí zůstat sama," trvala na svém Bábi.

"Bude tady všude kolem dost lidí," vmísil se jim do řeči Verence. "Už od zítřka se začnou sjíždět hosté."

"Být sama není totéž jako nemít kolem sebe ostatní lidi," upozornila je Bábi.

"Tohle je hrad, Bábi."

"Já vím. No dobře. Takže my už vás nebudeme dál zdržovat," přikývla Bábi. "Tak pojď, Gyto."

Stařenka Oggová si právě posloužila kotletkou z postaršího jehněte, kterou objevila pod dalším stříbrným poklopem, a tou teď neurčitě pokynula královskému páru.

"Tak si to hezky užijte," prohlásila. "Teda pokud zjistíte, jak na to."

"Gyto!"
"Vždyť už jdu."

Elfové jsou úžasní. Vyvolávají úžas.
Elfové jsou zázračníí. Působí zázraky.
Elfové jsou romantičtí. Sesílají romantické sny.
Elfové jsou kouzelní. Spřádají kouzla.
Elfové jsou strašliví. Budí strach.
Slova jsou zvláštní tím, že se jejich význam dovede zkroutit jako had, a když chcete najít hada, hledejte ho za slovy, která změnila svůj význam.
Nikdo nikdy neřekl, že jsou elfové hodní.
Elfové jsou zlí.

"No, tak to bychom měly," zabručela spokojeně Stařenka Oggová, když obě čarodějky přešly padací most. "Dobrá práce, Esme."
"Ještě to neskončilo," odpověděla jí Bábi.
"Vždyť jsi sama řekla, že teď už projít nemůžou. A z místních lidí si nikdo netroufne potulovat se kolem kamenů, nebo si tam dokonce zahrávat s magií, to si můžeš být jistá."
"To je pravda, jenže doba kruhů ještě nějaký ten den potrvá. A víš sama dobře, že v tom čase se může stát cokoliv."
"Podívej, to děvče, Diamanda, z toho vypadlo a ty ostatní jsi dost vystrašila," zavrtěla Stařenka hlavou a odhodila okousanou kost do suchého vodního příkopu, "a nikdo jiný, kdo by je přivolával, tady není."
"Pořád je tady ten, co jsme ho zavřely dole v hladomorně."
"Chceš se ho zbavit?" zeptala se Stařenka. "Pošlu Jeníka za králem Rudykopalssonem na Ploskolebčí horu, jestli chceš. Nebo hupsnu na svý starý koště a promluvím si, s Králem hory. Trpaslíci i trollové se ti o něj postarají, než řekneš švec. Žádnej problém."
Bábi si jejích slov nevšímala.
"Je v tom ještě něco jiného," zabručela. "Něco, co nás zatím nenapadlo. Ona bude hledat cestu dál."
Došly na náměstí. Bábi si ho prohlédla. Samozřejmě, Verence byl král, tohle bylo jeho království a tak to mělo být. Ale v tom hlubším slova smyslu tohle království patřilo jí. A stejně tak Gytě Oggové.
Verencova práva a nároky sahaly jen k činům a životům lidí, dokonce už trollové nebo trpaslíci ho za svého krále nepovažovali, i když to vyjadřovali velmi ohleduplně. Ale když pak došlo na stromy, kameny a samotnou zem, ty považovala Bábi Zlopočasná za své. Byla citlivá k jejich náladám.
Jenže tohle její království teď někdo pozoroval. Cítila tu napjatou pozornost. Když něco pozorujete dostatečně dlouho a dostatečně zblízka, změní se to. A tady někdo pozoroval celé království. Někdo útočil na celou zem a ona tady stála a její myšlenky stále ještě nebyly dostatečně jasné…
"Víš, co je legrační?" začala Stařenka Oggová spíš jakoby pro sebe, "když jsem tam tak u těch Tanečníků dneska ráno seděla, tak jsem si vzpomněla … víš, byla to fakticky psina…"
"Tak to ze sebe vysyp, Gyto."
"No, vzpomněla jsem si, že když jsem byla mladá, žilo tady jedno děvče úplně stejný jako Diamanda. Byla svéhlavá, netrpělivá, ale i hodně nadaná a všechny starý čarodějky v okolí ji měly rády jako osinu v zadku. Tak ti nevím, ale nepamatuješ si na ni náhodou taky?"
Prošly kolem Jasoňovy kovárny, která duněla zvukem jeho kladiva.
"Nikdy jsem na ni nezapomněla," odpověděla Bábi tiše.
"Je to vážně směšné, jak se to všechno opakuje, co…?"
"To tedy ne," odpověděla rozhodným tónem Bábi Zlopočasná. "Já nebyla jako ona. Vzpomeň si, jaké tehdy byly staré čarodějky. Měly svoje vyšlapané cestičky. Nebyly nic jiného než spolek léčitelek bradavic. A já na ně nebyla drzá. Já byla jen… zásadová. Otevřená. Stála jsem si sama za sebou. Víš, že součást toho být čarodějkou spočívá v tom, že si stojíš sama za sebou - ty! Ty se šklebíš!"
"To byl jen větříček, přísahám!"
"S tou holkou je to úplně něco jiného. O mně nikdo nikdy nemohl říct, že nejsem přístupná novým věcem!"
"No, musím přiznat, že co se týče nových nápadů, tak to je pravda," přikývla Stařenka. "Vždycky a každému říkám, že Esme Zlopočasná je vždycky přístupná novým nápadům."
"Správně." Bábi se rozhlédla po zalesněných kopcích, které obklopovaly městečko, a zamračila se.
"Háček je v tom," řekla, "že ta dnešní děvčata nevědí, jak si uchovat jasnou hlavu. Musíš myslet přesně a jasně a nesmíš se dát rozptýlit kdečím. To je například problém s Magrátou, ta se vždycky myšlenkami toulá bůhví kde. A to ti potom brání v tom vykonat tu správnou věc." Najednou se zastavila. "Já ji cítím, Gyto. Královnu vil! Dokáže vyslat své myšlenky přes stěnu těch kamenů. Čert aby tu holku vzal! Pomohla jí najít cestu! Je všude. Kamkoliv se v duchu podívám, všude ji cítím."
"Všechno bude v pořádku," uklidňovala ji Stařenka a poklepala ji po rameni. "Uvidíš."
"Hledá cestu," opakovala Bábi.

"Já jitra přeji vám skvělého, bratří, a cožpak budeme činiti dnes, v ten den oplývající krásou?" zahlaholil pekař Povozník.

Zbytek Morrisových tanečníků se k němu mlčky obrátil.

"Ty jsi nějaký nemocný, nebo co?" zeptal se po chvilce mlčení doškář Tkadlec.

"Já se jen pokouším proniknout do ducha té věci," odpověděl Povozník. "Tak asi mluví jednoduché mechaniky, co se tam o nich píše."

"A to je zač, ty jednoduchý mechaniky?" zeptal se Pekař, tkadlec.

"No, já si myslím, že to je něco jako ti komičtí artisti," řekl pekař Povozník.

"Ptal jsem se naší mami, co to jsou ti komičtí artisti," řekl Jasoň.

"Jo? No a?"

"To jsme přej my."

"A jednoduchý mechaniky jsme taky?" vyzvídal tkadlec Pekař.

"Asi jo."

"No maucta."

"Ale my v žádným případě nemluvíme jako ti šílenci v tom spisku," prohlásil pekař Povozník. "Já v životě neřekl ‚toť věru idyla přímo pastorální'. A taky nerozumím ani jedinýmu z těch vtipů, co tam jsou."

"Ty těm jednotlivejm vtipům nepotřebuješ rozumět, tohle je divadelní kus," zarazil ho Jasoň.

"Tak s tím mi táhni na kolo," prohlásil tkadlec Pekař.

"Ty buď zticha a radši pořádně zatlač."

"Já stejně pořád nechápu, proč bysme nemohli tančit Tanec kbelíku a hole… zabručel druhý tkadlec, Krejčí.

"My prostě Tanec kbelíku a hole tančit nebudeme, jasný? O Tanci kbelíku a hole už nechci nikdy slyšet. Pořád ještě mám v koleně rosol. Takže o Tanci kbelíku a hole laskavě mlč!"

"Tak co nějakej jinej?" vykřikl Pekař, který se svých nápadů vzdával velmi nerad.

Kára naložená potřebnými věcmi se natřásla a drkotala po nerovné cestě.

Jasoň musel v duchu připustit, že obyčejné Morrisovy tance byly mnohem jednodušší než divadlo. Když tančili, nezastavovali se u nich lidé a významně se nepochechtávali. Nepostávaly kolem nich malé děti a nezíraly na ně vytřeštěnými zraky. Tkadlec a Doškář se už téměř otevřeně vzbouřili a úmyslně komolili slova. Celý večer se změnil v bezúspěšné hledání míst, kam by se mohli se svou hrou utéci.

Ani hluboký les jim neposkytl potřebné soukromí. Bylo neuvěřitelné, kolik lidí chodilo i tam náhodou kolem.

Tkadlec se přestal opírat do káry a otřel si zpocené čelo.

"Člověk by si myslel, že u Rozštípnutého dubu bude mít klid," zavrtěl hlavou. K nejbližší pěšině je to skoro kilometr, a ať mě vezme čert, jestli do pěti minut si nemáš ani kam odplivnout kvůli davu uhlířů, poustevníků, lovců, dřevorubců, stopařů, trollů, ptáčníků, košíkářů, pasáčků vepřů, sběračů lanýžů, trpaslíků, holčiček v červených kloboučcích a podezřelých chlápků v širokých pláštích s kápí. Mě jenom překvapuje, že je v tom lese pořád ještě místo na ty pitomé stromy. Tak kudy teď?"

Dorazili na křižovatku, pokud se tak to místo dalo nazvat.

"Tady si to nějak nepamatuju," ozval se pytlák Tesař. "A to jsem si byl jistej, že v okolí znám každej kámen."

"To je tím, že to tady znáš jenom potmě," ušklíbl se Jasoň.

"Jasně, každý ví, co je tvým potěšením za hvězdných nocí," přisadil si povozník Doškář.

"Každej ví, že je to jeho potěšení noc co noc," opravil ho Jasoň Ogg.

"Poslyšte," ozval se tkadlec Pekař, "že ale začínáme bejt docela dobří v těch ‚jednoduchejch mechanikách', co?"

"Pojďme doprava," navrhl Jasoň.

"Houby, je to tam samý trní."

"No dobře, tak doleva."

"Tam je zas cesta hrozně klikatá," bránil se Tkadlec.

"A co rovně?" nadhodil Povozník.

Jasoň upřel oči kupředu.

Střední cesta nebyla nic víc než stezka vyšlapaná zvěří, která se vinula v mírných obloucích pod stinnými stromy. Těsně kolem rostlo husté kapradí a za ním se rozprostíral pás hebké, husté a tmavě zelené trávy, které se říká "pohádková".

Jeho kovářské smysly se vzepjaly na zadní a zařičely.

"Tamtudy ne," zavrtěl hlavou.

"Ale, no tak jdi," ušklíbl se Tkadlec. "Co se ti na ní nelíbí?"

"Tahle stezka vede nahoru k Tanečníkům," odpověděl Jasoň. "Naše mami říkala, že nahoru k Tanečníkům nemá nikdo chodit, protože ty mladý holky kolem nich tancujou nahatý."

"Jo, jenže už mají po ftákách," informoval společnost Doškář. "Stará Bábi Zlopočasná si na ně tvrdě došlápla a přinutila je natáhnout si spoďáry."

"A už tam samozřejmě nechoděj," přidal se Povozník. "Takže tam bysme měli na zkoušení fakt klid."

"Naše máma ale říkala, že tam nemá chodit vůbec nikdo," zavrtěl Jasoň znovu nejistě hlavou.

"No jo, to možná říkala, ale ona určitě myslela… rozumíš… jako nikdo s magickejma záměrama," nedal se Povozník. "Na tom, když budem poskakovat kolem v parukách a pláštích, přeci není nic magickýho."

"To je pravda," přikývl Doškář. "A budem tam mít soukromí."

"A ještě něco," dodával Tkadlec. "Kdyby se tam náhodou objevily nějaký ty mladý ženský, kdyby se tam proplížily s úmyslem, že tam budou zase tančit nahatý, i bez kalhotek, tak bysme je určitě zpozorovali."

Nastal okamžik hlubokého ticha, které poskytovalo dostatečný prostor představivosti.

"Teda," začal Doškář, a vyjádřil tak nevyslovený názor téměř většiny přítomných, já bych řekl, že to je něco, co dlužíme celý společnosti."

"Noó," začal maličko povolovat i Jasoň, "když ale naše máma stejně říkala -"

"Fakt je, že vaše máma to umí říct od plic, to je pravda," přiznal Tkadlec. "Je to zajímavý, protože náš táta říká, že když byl mladej, tak vaše máma přej s tím moc řečí nenadělala…"

"No tak jo," přikývl nakonec Jasoň, který byl očividně v menšině. "Asi tím vážně nemůžeme ničemu uškodit. Vždyť je to jenom divadlo. Je to přece všechno jenom… jenom jako. To není, jako kdyby to bylo doopravdy. Ale nikdo tam nebude tancovat, rozumíte? Zvlášť ne, a to bych byl rád, abyste si zapsali za uši, zvlášť ne Tanec kbelíku a hole."

"No bodejť, vždyť my tam budeme hrát divadlo," přisvědčoval Tkadlec. "A taky hlídat, že jo, hoši?"

"To je naše povinnost k celý společnosti," potvrdil jeho slova Doškář.

"Když je to jenom jako, tak to bude určitě v pořádku," ujišťoval sám sebe Jasoň.

Klink, břinnk, bonng, dink…

Ten zvuk se rozletěl celým Lancre.

Dospělí muži okopávající zahrady odhodili motyky a prchali do bezpečí domů…

Klink břinnk dzinnk donk…

Ve dveřích se objevily ženy a hlasitě a naléhavě svolávaly domů děti…

…BANG, kruciš, donk, břinnk…

Okenice zapadaly. Někteří z mužů, pozorovaní zděšenými rodinami, zalévali ohně a pokoušeli se ucpat krbové komíny pytli…

Stařenka Oggová žila sama, protože říkala, že staří lidé potřebují své sebevědomí a nezávislost. Kromě toho z jedné strany jejího domku si přistavěl dům Jasoň a on nebo jeho žena, jaksevlastnětaženskájmenuje, mohli být snadno vzbuzeni i v noci několika údery botou do zdi. Z druhé strany měl přistavěný svůj dům zase Jeník a Stařenka ho přinutila natáhnout dlouhý kus prádelní šňůry ze svého obývacího pokoje až k němu do haly, kde byla šňůra zakončena přehršlí prázdných plechovek pro případ, že by si žádala jeho přítomnosti. Ale to bylo jen pro skutečně naléhavé případy, jako třeba když chtěla šálek čaje nebo se nudila.

Bonk, kuš kráme, klink…

Stařenka Oggová neměla koupelnu, ale co měla, to byla velká vana z pocínovaného plechu, která obvykle visela na velké skobě zatlučené zvenčí do zadní stěny jejího záchůdku. Teď ji táhla dovnitř. Byla už skoro na konci zahrady a cestou vanu otloukala o různé stromy, zdi a zahradní trpaslíky.

Na ohništi měla postavené tři obrovské černé konve s vodou. Vedle nich měla připraveno půl tuctu ručníků, žínku z přírodního vlákna, kus pemzy, mýdlo, další mýdlo, kdyby se jí to první náhodou ztratilo, sběračku na lovení pavouků z vody, gumovou kachničku s promáčknutým zobákem, napůl plnou vody, dřevěnou škrabku, velký kartáč na záda, malý kartáč na záda a kartáč na dlouhé násadě, kterým dosáhla i do těch nejnedosažitelnějších proláklin, bendžo, jakousi věc s trubkami a kohoutky, jejíž účel nikdo neznal, a láhev tělového šamponu Klačské noci, jehož jediná kapka spolehlivě odstraňovala i olejové nátěry.

Břinnk, třísk, dzoinnk

Každý v Lancre se už dávno naučil poznat ony charakteristické zvuky Stařenčiny předočistné aktivity, a to z čiré nutnosti sebeobrany.

"Ale vždyť ještě není duben!" sdělovali si zoufalí sousedé, když rychle zavírali okna a zatahovali závěsy.

V dřevěnici na úbočí kopce, přímo nad Stařenčiným domem, chytila paní Zkůžená svého manžela za ruku.

"Koza je venku!"

"No a co? Myslíš, že jsem šílenej? Teď ven nejdu!"

"Víš, co se stalo minule! Tři dni byla vochrnutá na jednu stranu těla, muži, a jak dlouho nám trvalo, než jsme ji dostali dolů ze střechy?"

Pak Zkůžený opatrně vystrčil hlavu ze dveří. Venku najednou zavládlo ticho. Až příliš hluboké ticho.

"Máš minutku dvě," dodávala mu jeho žena odvahu. "Běž, nebo zase budeme celý tejdny pít místo mlíka jogurt."

Pan Zkůžený stáhl z háku na dveřích ohlávku a začal se plížit k místu, kde koza ještě před chvílí klidně ohryzávala živý plot. I koza rozpoznala zvuky koupacího obřadu a teď byla ztuhlá hrůzou. Nemělo cenu se ji pokoušet odvést. Nakonec si ji pan Zkůžený přehodil přes ramena a vykročil k domku.

V tom okamžiku se ozvalo vzdálené, ale nepřeslechnutelné šplouchnutí a zadunění letící pemzy, která narazila na stěnu vany.

Pan Zkůžený se dal do běhu.

Ozvaly se potrhané tóny laděného bendža.

Svět zadržel dech.

"Áááléééééé -"

Květináče za oknem jeden po druhém popraskaly. Jeden ze střepů hvízdl panu Zkůženému kolem ucha.

"- hóóóléééé máágůůů, to néééjsou přéééludýýý, býýývajííí na koncíííí zdobenýýý žááludýýý -"

Vhodil kozu dveřmi do domku a skočil za ní. Jeho žena už čekala a hned za ním dveře s třesknutím zabouchla.

Celá rodina včetně kozy zalezla pod stůl.

Nebylo to proto, že by Stařenka Oggová zpívala tak špatně. Jenže ona dokázala vyzpívat noty, které zesíleny trychtýřem plechové sedací vany přestávaly být zvukem a staly se jakousi všepronikající materií.

Existuje mnoho pěvců, při jejichž zpěvu praskají sklenice, ale Stařenčino vysoké C dokázalo skleničky vyčistit.

Lancreští Morrisovi tanečníci seděli zachmuřeně na trávě a podávali si velký kameninový džbán. Nebyla to dobrá zkouška.

"Nějak nám to nefunguje, co?" řekl Doškář.

"No jo, ale to není žádná sranda," zabručel Tkadlec. "Nedokážu si představit, že by se král tloukl smíchy nad tím, jak hrajeme nějaký mechanický artisty, kteří nejsou moc dobrý ve hraní divadla."

"Prostě a jednoduše nám to nejde," těšil ho Jasoň.

"Ale vždyť přesně to je to, o čem to je," upozorňoval je Tkadlec, "my v tom právě nemáme bejt dobří."

"No jo, jenže my nejsme dobří v těch rolích lidí, co nejsou dobří ve svejch rolích," uvažoval Dráteník. "Nevím, jak je to možný, ale je to tak. Nemůžete čekat, že všechny ty vznešený dámy a pánové -"

Nad vřesovištěm přeletěl závan větru, ze kterého teď uprostřed léta čišel ledový chlad.

"- se budou popadat za břicha nad tím, jak neumíme zahrát ty lidi, co neuměj zahrát to, co maj zahrát."

"Já ale stejně nevidím nic srandovního na spolku neohrabanejch artistů, který se pokoušej hrát divadlo," upozorňoval Tkadlec.

Jasoň pokrčil rameny.

"Říká se, že všechna vznešená šlechta -"

Další poryv větru a ve vzduchu kovový pach přicházejícího sněhu…

"- v Ankh-Morporku se tomu prej smála tejdny a tejdny," pokračoval. "Na Široký cestě se to prej hrálo tři měsíce."

"Co je to Široká cesta?"

"To je taková ulice, co jsou tam všechny divadla. Paní Zlopočasná mi vyprávěla, že voni tam tomu říkají cizozemsky Broad Way, to je jako po jejich Široká cesta. Jsou tam všechny ty divadla, Plocha, U Wynkinsonovejch mužů, Medvědí jáma…"

"Ti ve městě se taky smějou kdejaký pitomosti," zabručel pohrdavě Tkadlec. "A o nás z venkova si myslej, že jsme prostě přiblblí prosťáčkové. Myslej si, že se tady zdravíme ‚čágo bágo, děcka', hrajeme dechovku a zpíváme lidovky. Taky si myslej, že máme v hlavě jediný tři mozkový buňky, který se k sobě tisknou, aby jim nebyla zima, a to že máme z toho, že do sebe lejeme proudem mačkadlici."

"No bodejť. Hoď sem ten džbán."

"Nafoukaný městský srágory."

"Ty věděj houby, jaký to je, když člověk musí v ledový zimní noci vlízt po ramena krávě do prdele, aby nezmrznul. Pch!"

"A určitě mezi nima nejni jedinej, kterej by věděl - co to kecáš, dyť ty žádnou krávu nemáš?"

"No, nemám, ale vím, jaký to je!"

"Jedinej z nich neví, jaká je to hrůza, když se v zimě probouříš tou slupkou, která pokrejvá hnojiště, spadne ti tam dřevák, ty máváš tou bosou nohou sem a tam a seš si jistej, že ať s ní stoupneš, kam s ní stoupneš, probouříš se do močůvky!"

Kameninový džbán přecházel z jedné nejisté ruky do druhé a při tom tiše šplouchal.

"Jasně. To je svatá pravda. A viděli jste je už někdy tančit Morrise? Stačilo by jenom jednou a voběsili byste se na vlastním šnuptychlu!"

"To myslíš vážně? Voni ve městě tančej Morrise?"

"No, například ve Stu Helit jo. Spolek změkčilejch mágů a obchodníků. Pozoroval jsem je celou hodinu a víte, že se nedostali ani k Malování vajec?"

"Změkčilý městský frajeři. Přitáhnou sem, berou nám naši práci a…"

"Nebuď trouba! Vždyť oni ani nevědí, co to pořádná práce je…"

Džbán zašplouchal, ale teď už to byl mnohem hlubší zvuk, který naznačoval, že v jeho břiše je už velký díl prázdnoty.

"Bych se vsadil, že nikdy nebyli po ramena v kravský -"

"Jenže. Jenže. Věc je v tom, že totiž, jasný? Pch! Všichni se smějou slušnejm nevohrabanejm partyzánům, co? Teda, já chtěl… chtěl jsem… jsem chtěl to! Říct to! Vo čem to vlastně celý je? Rozumíte. Rozumíte tomu? Takže. Celý to hraní je vo nějakejch míchanic… mechov… mecha-nickejch… chudákách, co si užívaj při hraní divadla o partě dam a pánů -" Vzduchem proletěl poryv větru, chladný jako dech ledovců…

"To by chtělo něco jinýho."

"Bodejťže! No estli!"

"Nějakej mýtickej element!"

"To je vono! Dýk to říkám! Dýk to říkám. Sem to hned říkal. Potřebuje to záplechtku, aby až půdou domů, tak si pískali straky! Strachy!"

"A proto by to mělo být provedeno tady, pod širým nebem. Ta hra by se měla otevřít nebi a okolním kopcům."

Jasoň Ogg nakrčil čelo. Měl ho nakrčené velmi často. Nakrčil ho totiž pokaždé, když jeho myšlenky zápasily se složitostí světa. Jen když došlo na železo, věděl okamžitě a bez zaváhání, co má dělat. Teď zvedl váhavý prst a pokusil se přepočítat své druhy v zápřahu káry Thespidovy. Když vezmeme v potaz, že džbán už byl napůl prázdný, byla to námaha nemalá. Zdálo se mu, že je tady průměrně sedm lidí. Měl však jakýsi nejistý, ale velmi neodbytný dojem, že něco není v pořádku.

"Tak tady venku?" opakoval nejistě.

"To je skvělej nápad," rozzářil se Tkadlec.
"Takže to nebyl tvůj nápad?" zavrtěl hlavou Jasoň.
"Já myslel, žes to řekl ty."
"A já že ty."
"Na tom prdlajs záleží, kdo to řekl," rozsoudil je Doškář. "Ale je to boží nápad. Je takovej… správnej."
"Co měl znamenat ten kousek o ty mističce?"
"O jaký mističce to furt mluvíte?"
"Mystika to byla, mystika!"
"A co je to vlastně? Ta mystika?"
"To je něco, co musíš v každý hře mít," vysvětloval Tkadlec, divadelní specialista. "Moc důležitá věc, tahlecta mystika."
"Naše mami říkala, že nikdo nesmí to -" začal Jasoň.
"My tady přece nebudeme tancovat nebo co," uklidňoval ho Povozník. "Je mi jasný, že nechceš, aby se tady kolem potulovali lidi a dělali tady nějaký kouzla. Ale když se sem přijdou všickni na nás podívat, teda myslím jako i král a všickni, tak je to v pořádku, ne? I vaše máma! Hehe, já bych chtěl vidět, jak by kolem ní proklouzly nějaký holky bez kalhotek!"
"Já si ale myslím, že to nejni nejlepší -"
"A ta druhá tady bude taky," řekl Tkadlec.
Chvilku přemýšleli o Bábi Zlopočasné.
"Kurňa, ta ale dovede člověka vyděsit," zabručel Doškář. "Ten způsob, jak se dívá rovnou skrz tebe, žejo. Já bych vo ní neřek jediný křivý slovo, to teda ne, je to skvělá ženská," řekl velmi nahlas a pak mnohem tišeji dodal: "Ale říká se vo ní, že se po nocích toulá po lese jako zajíc nebo netopejr nebo co. Prej se dovede přeměňovat. Ne že bych něčemu takovýmu věřil," vykřikl zase a znovu ztlumil hlas, "ale starej Vízek z Dílů mi vykládal, jak jednou v noci střelil po zajíci a trefil ho jenom do nohy a druhej den ho přej Zlopočasná potkala na cestě, řekla ‚jauvajs' a lískla ho přes hlavu."
"Náš táta zase říkal," přispěchal Tkadlec se svou troškou do mlýna, "že jednou vedl naši starou krávu na trh a ona onemocněla a padla na cestě kousek od její chalupy a on s ní nemohl pohnout, tak šel k Zlopočasný a zatloukl na dveře a ona mu otevřela, a než otevřel hubu, ona povídá ‚tvoje kráva je nemocná, Tkadleci'… rozumíte, jen tak, a pak eště řekla -"
"To myslíš tu starou stračenu, co měl váš táta?" ujišťoval se Povozník.
"Ne, stračenu měl náš strejda, my měli tu s tím křivým rohem," odpověděl mu Tkadlec. "No, takže -"
"Já bych byl dal krk, že tu stračenu jste měli vy," zavrtěl hlavou Povozník. "Dyk si pamatuju, jak se na ni náš táta jednou koukal přes plot a povídá ‚to je pěknej vzor, co má tahle stračena, takovej vzor už se dneska skoro nevidí'. To bylo v tý době, co měli eště vaši pole vedle Kubova pramene."
"To póle my nikdá neměli, to póle patřilo mýmu bratranci," odpověděl Tkadlec. "No, takže teda vona -"
"Seš si jistej? S tím pólem?"
"Takže vona," zvýšil Tkadlec hlas, "řekla ‚počkej tady, já ti na to něco donesu' a šla do kuchyně a vrátila se s dvěma velkejma červenejma pilulema a -"
"A jak vlastně přišla k tomu křivýmu rohu, hele?" zeptal se Povozník.
"- a ty mu dala a povídá ‚teď uděláš tohle - půjdeš, zvedneš ty krávě vocas a strčíš jí jednu tu piluli tam, kam jí slunce nesvítí, a za půl minuty poběží jako srnka', to řekla. A voň jí poděkoval, a když byl mezi dveřma, tak se jí zeptal, na co prej je ta druhá pilule, a vona se přej na něj jen tak podívala a povídá ‚no chceš ji přece chytit, ne?'"
"Tak to bude to hluboký údolí nahoře za Dílama," oznámil jun Povozník.
Všichni se k němu obrátili.
"Vo čem to mluvíš?" zeptal se Tkadlec.
"Je to hned pod horou," pokračoval Povozník a vědoucně pokyvoval hlavou. "Tam je stín pořád. Myslím, že mluvila vo tom. Místo, kam slunce nesvítí. Je to pěknej kus cesty, táhnout se tam s nějakou pilulí, ale to jsou celý ty čarodějky."
Tkadlec mrkl na ostatní.
"Poslyš," začal, "když jsem to řekl takhle, tak jsem tím chtěl říct, že vona tím myslela… no, to místo, kam si ten opičák strkal pecku."
Povozník potřásl hlavou.
"V Dílech žádný opice nejsou," odpověděl. Najednou se mu po tváři rozlil pomalý úsměv porozumění. "No jo! Už mi to došlo! Vona byla bláznivá, žejo?"
"Ti pisálci v Ankh-Morporku," zabručel otráveně Pekař, "hoši, oni nás mají přece jen přečtený. Podejte mi džbán."
Jasoň se znovu rozhlédl. Cítil čím dál tím větší nejistotu. Ruce, kterými se denně dotýkal železa, ho svědily.
"No, já myslím, že bysme měli jít domů, kluci," vypravil ze sebe.
"Dyť je tak krásná noc," usadil se Pekař pohodlněji. "Podívej, jak svítej ty hvězdičky."
"Nějak se nám vochladilo," zkonstatoval Jasoň.
"Mně to připadá, jako kdyby byl cejtit sníh," přikývl Povozník.
"No jasně," ušklíbl se Pekař. "To máš pravdu! Sníh uprostřed léta. Kam nechodí slunce, tam chodí sníh, co?"
"Buďte zticha, buďte zticha, buďte zticha!" ozval se najednou Jasoň. "Co je s tebou?"
"Je to špatně! Neměli jsme tady bejt! Copak to necejtíte?"

"Ale di, člověče! Jen si klidně sedni," uklidňoval ho Tkadlec. "Všechno je v pořádku. Já necejtim nic jinýho než vzduch. A v džbánu nám pořád ještě zbejvá nějaká mačkadlice."

Pekař se pohodlně opřel o strom. "Vzpomínám si na takovou historku vo tomhle místě," řekl. "Nějakej chlápek, co byl na lovu, došel až sem a tady si sedl, že si jako zdřímne."

V šeru zabublala tekutina.

"No a co? To umím taky," zabručel Povozník. "Já si du zdřímnout každej večír."

"No jo, jenže když se tenhle chlápek probudil a šel domů, jeho žena už to táhla s někým jiným, děti vyrostly a nikdo ve vsi ho nepoznal."

"No, tak to se mi stává každou chvíli," zasmušil se Tkadlec.

Pekař popotáhl nosem.

"Heleďte, ale vono je to vážně cejtit sněhem. Věřili byste tomu? No? Ten vostrej čmuch!"

Doškář sepjal ruce za hlavou.

"Já vám teda něco řeknu," prohlásil zasněně, "kdybych věděl, že si moje stará veme někoho jinýho a mý skoro dospělý, drzý a nenažraný děti odprejsknou a přestanou den co den vyžírat špajsku, tak jsem tady co by dup i s peřinou. Kdo má ten džbán?"

Jasoň se napil z čiré nervozity a zjistil, že se mu o něco ulevilo, jak mu alkohol rychle stoupl do hlavy.

Ale i přesto podnikl ještě jeden pokus.

"Hej, kluci," zahuhlal, "máme ještě jeden džbán, co jsme si dali chladit… do kádě v kovárně, co tomu… říkáte? Co kdybysme se tam teď vydali a nahlídli do něj? Klucí! Klucí?"

Kolem se rozléhalo tiché pochrupování.

"No nazdar, klucí."

Jasoň vstal.

Hvězdy se mu roztočily před očima.

Kovář se pomalu, velmi pomalu sesul k zemi. Džbán mu vyklouzl z ruky a skutálel se do trávy.

Hvězdy se třpytily a studený vítr byl cítit sněhem.

Král večeřel sám, což znamenalo, že seděl na jednom konci dlouhého stolu, zatímco Magráta večeřela sama na druhém konci.

Nakonec se jim podařilo sejít se na sklenku vína u krbu.

Vždycky se jim zdálo velice těžké najít slova pro okamžiky, jako byl tento. Ani jeden z nich nebyl zvyklý trávit něco, co bychom mohli nazvat kvalitním časem, ve společnosti další osoby. Jejich rozhovor se stával poněkud kryptickým.

A většinou se týkal svatby. U královských sňatků je to trochu o něčem jiném. Tak především, co s dary, když už všechno máte? Tradiční svatební seznam s kompletní kuchyňskou výbavou a servisem pro dvanáct osob je nesmyslná věc, když máte hrad s tolika zařízenými pokoji, že ani nevíte, v kterém co je. Některé z pokojů jsou totiž zavřeny už tak dlouho, že se v nich pavouci vyvinuli na základě evoluční teorie do několika jasně rozlišitelných druhů. A nemůžete to hnát do krajnosti a objednat si třeba armádu v červenobílých uniformách, aby vám ladila s kuchyňskou tapetou. Když se žení a vdávají lidé královské krve, dostávají buď velmi malé věci, jako důmyslně sestrojené vejce poháněné hodinovým strojkem, ze kterého se líhne zlatá kachna, nebo velké a rozměrné věci, jako třeba bruselská krajkárna.

Nebo si vezměte seznam hostí. Ono je to dost těžké už na obyčejné svatbě se všemi těmi starými příbuznými, kteří drobí, slintají a sprostě nadávají, s bratry, kteří začínají být už po první skleničce nesnesitelní, a s různými lidmi, kteří nemluví s jinými lidmi kvůli tomu "Co řekli o naší Šárce". Králové si musí poradit s celými zeměmi, které jsou po jedné skleničce nesnesitelné, s celými královstvími, která přerušila diplomatické styky potom "Co korunní princ řekl o naší Šárce". Tohle všechno už Verence vyřešil, ale pořád ještě mu zbývala otázka druhů. Trollové a trpaslíci v Lancre spolu vycházeli celkem dobře na základě jednoduché skutečnosti, že spolu téměř nepřicházeli do styku, ale kdyby jich bylo příliš mnoho pod jednou střechou, když nápoje potečou proudem, skončilo by to - zvláště kdyby nápoje tekly proudem směrem k trpaslíkům - tím, že by jedni druhým brzo začali lámat nohy a ruce kvůli tomu "Co ti nebo oni řekli o naší Šárce".

A to pořád ještě nebylo všechno…

"Jak je tomu děvčeti, co sem přinesli?"

"Přikázala jsem Milušce, aby na něj dohlídla. Co dělají ty dvě?"

"To nevím."

"Jsi přece král, ne?"

Verence si nejistě poposedl.

"Ale ony jsou čarodějky. Nerad se jich vyptávám."

"Proč ne?"

"Mohly by mi taky odpovědět. A co potom?"

"O čem s tebou chtěla Bábi mluvit?"

"No… znáš to… to a ono…"

"Nebylo to náhodou o… o sexu, že?"

Verence najednou vypadal jako člověk, který se připravoval na frontální útok a najednou zjistil, že se děje něco ošklivého v jeho týlu.

"Ne! Proč?"

"Stařenka se mi pokoušela dát mateřské rady. Jediné, co jsem mohla udělat, bylo tvářit se, jako že nevím, na co naráží. Vážně, ony se ke mně obě chovají, jako kdybych byla dítě."

"Oh, ne. To nebylo nic takového."

Seděli každý z jedné strany krbu, tváře zrudlé rozpaky.

Pak řekla Magráta: "Ehm… objednal jsi tu knihu, vid? Víš, tu… tu s těmi dřevořezy."

"No ano, jistě. Objednal jsem ji."

"Už by tady měla být, ne?"

"Víš, poštovní dostavník sem jezdí jen jednou týdně. Doufám, že přijde zítra. Už mě to nebaví, běhat tam každý týden, aby se k ní náhodou Jeník nedostal dřív."

"Jsi přece král. Můžeš mu přikázat, aby tam nechodil."

"To bych dost nerad, vážně. Je takový ochotný."

Velké poleno, ležící na kozlíku, přehořelo a rozpadlo se na dvě poloviny.

"A to se vážně dostanou knihy i… i o tom?"

"Knihy jsou o všem."

Oba upírali pohledy do ohně. Verence si pomyslel: Nechce se jí být královnou, to je mi jasné, ale nic jiného z vás být nemůže, když se provdáte za krále, alespoň všechny knihy to tvrdí…

A Magráta si myslela: Byl mnohem příjemnější, když ještě nosil šaškovské šaty, čepici se stříbrnými rolničkami a noc co noc spal na dlažbě přede dveřmi svého pána. To jsme si měli o čem povídat…

Verence tleskl do dlaní.

"Dobrá, tak to bychom měli. Zítra bude rušný den, začnou se sjíždět hosté a kdoví co ještě."

"Ano, bude to dlouhý den."

"Ten nejdelší. Haha."

"Vlastně ano."

"Předpokládám, že nám dali do postelí ohřívací pánve."

"Už se to Jeník naučil?"

"To doufám. Další zničené matrace už si skoro nemůžeme dovolit."

Byla to Velká síň. V koutech se kupily stíny a ve stínech mizely oba konce místnosti.

"Předpokládám," řekla Magráta velice pomalu, s pohledem upřeným do ohně, "že tady, v Lancre, neměli mnoho knih. Až doteď."

"Gramotnost je velká věc."

"Jenže oni dokázali žít i bez knih."

"To ano, ale ne správně. Jejich agrikultura je velmi zaostalá."

Magráta upřela pohled do ohně. Jejich rodinná kultura taky nic moc, pomyslela si.

"Takže bychom měli jít pomalu do postele, co myslíš?"

"Asi ano."

Verence sundal ze stěny dva stříbrné svícny a zapálil v nich svíčky. Pak jeden podal Magrátě.

"Takže dobrou noc."

"Dobrou."

Políbili se, obrátili se k sobě zády a vydali se každý do své ložnice.

Povlečení na Magrátině posteli právě začínalo hnědnout. Vytáhla rychle z postele ohřívací pánev a vyhodila ji z okna.

Pak se zaškaredila na osobní skříň.

Magráta byla pravděpodobně jedinou osobou v celém Lancre, která si lámala hlavu s problémem, jak dosáhnout toho, aby byly odpadky biologicky co nejsnáze rozložitelné. Všichni ostatní se jen modlili, aby jim věci vydržely co nejdéle, a věděli po čertech dobře, že když to necháte chvíli ležet bez dozoru, shnije téměř cokoliv.

Doma - oprava - v domku, kde předtím bydlela, byl záchod na dolním konci zahrady. To se jí osvědčilo. S kbelíkem popela, výtiskem loňského Almanachu na hřebíku a vinným hroznem vyřezaným zvenčí na dveřích fungoval zcela dokonale. Zhruba jednou za pár měsíců vykopala novou velkou díru a sehnala někoho, kdo jí dřevěnou budku pomohl přestěhovat.

Osobní skříň vypadala takhle: ve stěně bylo něco jako malý pokojík se střechou, který se vpředu zatahoval závěsem. Uvnitř bylo zvedací dřevěné sedátko nad širokou čtvercovou šachtou, která vedla až dolů k úpatí hradeb, kde byl otvor. U něj jednou týdně probíhala biologická likvidace využívající organicko-mechanický proces nazývaný Jeník Ogg a jeho kolečko. Tomu by Magráta rozuměla. To tak nějak odpovídalo známému modelu vztahů mezi těmi nahoře a těmi dole. Co ji však šokovalo, to byly háčky.

Háčky byly v osobní skříni na věšení oblečení. Miluška Magrátě vysvětlila, že se právě sem věší ty nejdražší kožešiny a šatstvo. Průvan ze šachty zahání moly… průvan a taky ten zápach.

Alespoň v tomto případě si však Magráta dupla.

Teď ležela v posteli a dívala se do stropu.

Samozřejmě že si chtěla vzít Verence, a to i s jeho poněkud slabošskou bradou a maličko vodnatýma očima. V temné noční hlubině si Magráta uvědomovala, že si nemůže vybírat, a dostat za manžela krále bylo za daných okolností slušné štěstí.

Bylo to jen tím, že se jí víc zamlouval, když byl ještě šašek. Na muži, který při každém pohybu tiše zvoní, něco je.

Bylo to tím, že teď viděla svou budoucnost jako řadu nevydařených goblénů, dlouhých sedánek u okna a

toužebných pohledů ven.

Bylo to tím, že už začínala mít plné zuby knih o etiketě a královských rodech a Twurpovy Šlechty Patnáctera hor a Stoských plání.

Když chcete být královnou, musíte všechny tyhle věci znát. V Dlouhé galerii bylo takových knih plno, a to se ještě nedostala k tomu vzdálenějšímu konci. Jak oslovit třetího bratrance hraběte. Co znamenají symboly v erbu, všichni ti lvi v kroku a zpět hledící. A se šaty to nebylo o nic lepší. Magráta řekla dost u čepce, a už vůbec se jí nezamlouvala ta vysoká špičatá čepice, z jejíhož vrcholku visel závoj. Možná že to neobyčejně slušelo dámě ze Šalotky, ale v Magrátině případě to vypadalo, jako když jí někdo upustil na krk velký kornout se zmrzlinou.

Stařenka Oggová seděla v noční košili před krbem, kouřila dýmku a pomalu si stříhala nehty. Z různých částí místnosti se ozývaly nárazy, pak zabzučení odraženého zbytku a nakonec slabé zacinkání skla, když byla zasažena olejová lampička, která to nepřežila.

Bábi Zlopočasná ležela na své posteli tichá, chladná a nehybná. V rukou držela cedulku s nápisem JÁ NEJSEM MRTVÁ…

Její mysl se vznášela nad lesy a hledala a hledala…

Potíž byla v tom, že nemohla nikam, kde nebyly oči, kterými by viděla, ani uši, kterými by slyšela.

Proto se za celou tu dobu nedostala na mýtinu nedaleko Tanečníků, kde spalo osm lancreských mužů.

A snilo…

Město Lancre je odříznuto od ostatního světa mostem přes průrvu Lancre, po jejímž dně se řítí k horám Lancre mělká, ale dravě prudká a zrádná řeka Lancre.

Dostavník zastavil na jeho vzdálenějším konci. Přes silnici tam byla závora, neuměle nabarvená červeně, černě a bíle.

Vozka zadul do svého rohu.

"Co se děje?" zeptal se Výsměšek a vyklonil se z okénka.

"To je trollí most."

"A sakra."

Po nějaké chvíli se pod mostem ozval dunivý zvuk a přes parapet se pracně vyškrábal troll. Na trolla byl až přehnaně oblečený. Jako přídavek k obvyklé bederní rouše mu totiž na hlavě seděla helmice. Bylo očividné, že byla určena pro lidskou hlavu. Helmici měl troll na své mnohem větší lebce připevněnou koženým řemenem, takže výraz "seděla na hlavě" byl celkem výstižný.

"Co se děje?" zeptal se kvestor, který se právě probudil.

"Na mostě před námi je troll," informoval ho Výsměšek, Jenže má na hlavě helmici, takže je tady pravděpodobně úředně a jistě by se dostal do ošklivých nepříjemností, kdyby někoho z nás snědl. Není se čeho bát."

Kvestor se zachichotal, protože byl právě na jednom z vrcholů té zvlněné křivky, po které se pohybovalo jeho vědomí.

V okénku se objevila trollí hlava.

"Hezký vodpoledne, vaše lordstva," řekla. "Celní kontrola, ale žádnej strach, to de jenom vo zvyk."

"Já myslím, že my žádné zvyky nemáme," blábolil kvestor se šťastným úsměvem. "Tedy, kdysi jsme měli takový zvyk, že jsme na svátek Pečené duše kutáleli z kopce vařená vajíčka, ale -"

"Já tím myslím," vysvětloval mu trpělivě troll, jestli s sebou vezete nějaký pivo, lihoviny, víno, likéry, omamný byliny nebo knihy obscénního čili voplzlýho charakteru."

Výsměšek stáhl kvestora z okénka.

"Ne," odpověděl.

"Ne?"

"Ne!"

"Určitě ne?"

"Určitě."

"A neměli byste vo nějaký zájem?"

"My s sebou dokonce nemáme ani to," prohlásil zřetelně kvestor navzdory Výsměškovu pokusu sednout si mu na hlavu, "žádnýho kozla."

Vždycky najdete někoho, kdo si na shromáždění opilých skinheadů vesele zazpívá "cikánský baron jsem já".

Ale i takoví lidé by považovali za netaktní, možná i netaktické, použít slovo kozel v přítomnosti trolla.

Trollův výraz se začal pomalu měnit, připomínal ledovec, který postupně pokrývá úbočí hory.

Rozšafín se pokusil zalézt pod sedadlo.

"Takže už nám dá ten patról pokoj? Jedeme dál?" řekl kvestor, jehož hlas byl poněkud přidušený.

"On to tak nemyslel," omlouval se arcikancléř spěšně. "To z něj mluví ty sušené žáby."

"Ty nechceš snést mě," pokračoval vesele kvestor, "ale mého bratříčka ko-hlumf, pfmpf humpf…"

"No dobrá," řekl troll, "tak se mi zdá, že -" najednou si všiml Casanovleze.

"Ohó!" zaradoval se. "Takže vy pašujete v malém! Trpaslíky, co?"

"Nebuďte blázen, člověče," bránil se Výsměšek, "takové pašování by k ničemu nebylo."

"Ne? Tak co to tam máte?"

"Já jsem obr," odpověděl mu Casanovlez.

"Obři jsou mnohem větší."

"Já jsem byl nemocný."

Troll vypadal zmateně. Tohle bylo pro trolla vysokoškolské uvažování. Jenže hledal nějakou záminku k vyvolání nepříjemnosti. Našel ji na střeše, kde se opaloval knihovník.

"Co vezete v tom pytli?"

"To není pytel, to je knihovník."

Troll štítivě strčil do mohutné hmoty porostlé rezavou srstí.

"Ook…"

"Cože? Opice?"

O několik minut později stáli všichni cestující ledabyle opření o kamenné zábradlí mostu a zamyšleně pozorovali hladinu řeky, plynoucí hluboko dole.

"Stává se vám to často?" zeptal se Casanovlez.

"No tyhle dni už ani ne," zavrtěl hlavou Výsměšek. "Je to totiž jako s tím…, jak jste říkal to slovo, Ctibume? O tom rozmnožování, chovu a předávání toho všeho dětem?"

"Evoluce a dědičnost," odpověděl Rozšafín. Na břeh stále ještě narážely vlnky.

"Ano, to je ono. Správně. Jako když měl můj otec vestu, na které byli vyšívaní pávi, a zanechal mi ji, takže ji teď mám já. Říkají tomu herezita -"

"To tedy ne, to, co říkáte, znamená -" začal Rozšafín bez valné naděje, že ho bude Výsměšek poslouchat.

"- takže, většina těch lidí u nás doma teď už ví, jaký je rozdíl mezi opicí a lidoopem," pokračoval Výsměšek. "To je ta evoluce. Je to těžké se rozmnožovat, když vás bolí hlava z toho, jak vám ji někdo otloukl o chodník."

Vlnky zmizely.

"Myslíte, že trollové umějí plavat?" zajímal se Casanovlez.

"Neumějí. Oni se prostě potopí na dno a dojdou na břeh," odpověděl Výsměšek. Otočil se k řece zády a opřel se o lokty. "To ve mně vyvolává skutečně úžasné vzpomínky, věříte? Stará dobrá řeka Lancre. Žijí v ní pstruzi, kteří by vám dokázali ukousnout ruku."

"A nejen pstruzi," upozorňoval Rozšafín, který pozoroval, jak se z vody pomalu vynořuje helmice.

"A takové ty křišťálově čisté tůně, nahoře proti proudu plné… plné… toho… křišťálové čistoty a takových věcí. Můžete se tam koupat nazí a nikdo vás nevidí. A vodní pláně plné… vody, rozumíte, a květiny a to všecko." Povzdechl si. "Víte, bylo to přímo na tomhle mostě, kde mi řekla, že -"

"Už vylezl z vody," komentoval Rozšafín dění dole u řeky. Naštěstí se troll nepohyboval příliš rychle, protože knihovník držel nonšalantně nad hlubinou velký balvan, který vylomil ze zábradlí mostu.

"Přímo tady, na tom mostě jsem se jí zeptal -"

"Ten kyj, co si neseje pěkně velký, co?" zabručel Casanovlez.

"Tohle je ten most, abych tak řekl, kde jsem málem -"

"Musíte ten kámen držet tak provokativně?" zeptal se Rozšafín.

"Oook."

"No, to je lepší."

"Je to ten samý most, pokud to někoho zajímá, kde celý můj život nabral úplně jiný -"

"A proč vlastně nejedeme dál?" napadlo najednou Rozšafína. "Než vyleze ten svah…"

"No, má vlastně štěstí, že se sem zatím nedohrabal, co?" řekl Casanovlez. Rozšafín otočil knihovníka a postrčil ho směrem k dostavníku.

"Je to ten most, přesně ten, kde -"

Výsměšek se otočil.

"Tak jdete, nebo ne?" zavolal na něj Casanovlez s opratěmi v rukou.

"Právě jsem prodělal nádherný okamžik mlhavě nostalgických vzpomínek," pokýval hlavou Výsměšek. "Ne že by si toho někdo z vás, vy pakáži, všiml."

Rozšafín mu podržel otevřené dveře.

"Víte, jak se to říká, arcikancléři. Nepřejdete dvakrát stejnou řeku."

Výsměšek se na něj podíval.

"Proč ne? Tohle je most."

Zatím na střeše dostavníku zvedl knihovník signální roh, zamyšleně kousl do nátrubku - jeden nikdy neví, že? - a pak do něj zadul tak silně, že se roh narovnal.

Bylo časné ráno v městečku Lancre a ulice byly povětšinou prázdné. Farmáři už vstali před několika hodinami, chvíli nadávali, hodili kbelík po krávách, pohrozili kohoutovi a vrátili se zpět do postele.

Zavřeštění rohu se odrazilo od stěn domů.

Výsměšek vyskočil z dostavníku a zhluboka, teatrálně se nadechl.

"Cítíte to?" obrátil se k ostatním. "To je pravý, čerstvý, horský vzduch, to vám řeknu." Udeřil se do hrudi.

"Já právě šlápnul do něčeho opravdu venkovského," řekl Rozšafín. "Kde je ten hrad, pane?"

"Já si myslím, že by to mohla být ta veliká pochmurná věc, která se hrozivě tyčí nad městem," usoudil Casanovlez.

Arcikancléř stál uprostřed náměstí a s rukama doširoka rozpaženýma se pomalu otáčel.

"Vidíte tu hospodu?" upozornil je. "Ha! Kdybych dostal penci pokaždé, když mě z ní vyhodili, měl bych dneska… pět tolarů a třicet devět pencí. A tohle je stará kovárna a támhle je domek paní Persiflórové, kde jsem

bydlíval. Vidíte tamten kopec? To je Ploskolebčí hora. Kdysi jsem tam vylezl spolu se starým trollem Uhelnáčem. To byly časy, to byly časy! A vidíte ten lesík na úpatí toho kopce? Tam jsme s ní -"

Jeho hlas se změnil v nezřetelné mumlání. "Oh, bože. Všechno se mi to vrací… Jaké to bylo léto! Dneska se už taková léta nedělají." Zhluboka si povzdechl. "Víte," pokračoval zasněně, "dal bych cokoliv za to, kdybych s ní mohl znovu kráčet těmi lesy. Tenkrát bylo tolik věcí, ke kterým jsme se nikdy - no, dobrá. Tak pojďme."

Rozšafín se rozhlédl po Lancre. Narodil se a vyrostl v Ankh-Morporku. Co se jeho týkalo, tak venkov bylo něco, co bylo dobré pro ty druhé, a většina z těch druhých měla podle něj čtyři nohy. Co se jeho týkalo, venkov byl stejně nepochopitelný jako chaos před vznikem vesmíru. Vesmír byl totiž civilizovaný, měl ulice, chodníky a velké kamenné domy.

"Tohle je hlavní město?"

"Víceméně," přikývl Casanovlez, který měl na místa bez dláždění podobný názor jako Rozšafín.

"Vsadil bych se, že tady není jediné lahůdkářství," pokračoval Rozšafín.

"A to pivo tady," vskočil mu do řeči Výsměšek, "to místní pivo - musíte prostě ochutnat místní pivo! A taky tady mají takové pití, jmenuje se to mačkadlice, dělá se to z jablek a… a ať do mě hrom bací, jestli vím, co do toho všechno ještě dávají, akorát že se to nesmí nalévat do kovových pohárů. To byste si měl dát, pane Ctibume, po tom byste zmužněl, po tom by vám pořádně zchlupatěla hruď! A vaše jakby-" obrátil se k další osobě vystupující z dostavníku, což byl shodou okolností knihovník.

"Oook?"

"No, já… ehm, na vašem místě bych prostě pil cokoliv, na co bych měl chuť," dokončil arcikancléř spěšně.

Stáhl ze střechy dostavníku pytel s poštou. "Co uděláme s tímhle?"

Za zády se mu ozvaly spěšné kroky, a když se otočil, uviděl před sebou menšího zavalitého mladíka s červenou tváří, oblečeného do špatně padnoucí kroužkové zbroje, ve které vypadal jako ještěrka, která velmi rychle ztratila na váze.

"Kde je kočí dostavníku?" zeptal se Jeník Ogg.

"Je nemocný," odpověděl mu přátelsky Výsměšek. "Přepadl ho náhlý záchvat banditů. Copak máme udělat s tou poštou?"

"Já si vezmu to, co patří do paláce, a zbytek pošty se pověsí na hák u hospody a lidé si ji rozeberou," odpověděl mu Jeník.

"Není to nebezpečné?" zeptal se Výsměšek.

"Nemyslím. Ten hák něco vydrží," odpověděl Jeník, zatímco se probíral obsahem pytle.

"Já jsem myslel, jako jestli ty dopisy někdo neukradne?"

"To by si nikdo netroufl, vážně, nikdo. Vědí, že kdyby to udělali, zašla by za nimi některá z čarodějek a podívala by se na ně." Jeník si nacpal několik balíčků pod paži a pytel s dopisy pověsil na již zmíněný hák.

"No ano, vidíte, to je další taková věc, kterou tady mají," rozzářil se Výsměšek. "Čarodějky! Počkejte, musím vám taky ještě říct něco o místních čarodějkách -"

"Naše máti je čarodějka," oznámil jim Jeník konverzačním tónem, zatímco se přehraboval v poštovním pytli.

"To jsou ty nejskvělejší ženy, s jakými se člověk může potkat," pokračoval Výsměšek a kratičkého zaváhání, když v duchu přeřadil a poněkud upravil další směr řeči, si nikdo nevšiml. "Vůbec to není spolek starých babek opojených mocí, které by kdekoho omezovaly a do všeho se pletly, ať si říká kdo chce co chce."

"Přijeli jste na svatbu?"

"Uhodl jste. Jsem arcikancléř Neviditelné univerzity, tohle je pan Ctibum, mág, tohle - kdepak vás mám? Á tady. To je pan Casanovlez -"

"Hrabě," vskočil mu do řeči Casanovlez. "Jsem hrabě."

"Opravdu? To jste nám neřekl."

"No, to se tak nějak nedělá, že? To přece není jedna z těch věcí, které by jeden říkal na potkání, nemám pravdu?"

Výsměškovy oči se najednou zúžily. "Poslyšte, já měl dojem, že trpaslíci žádné tituly nemají."

"No, víte, udělal jsem takovou malou službičku královně Orgastii Skundské," vysvětloval Casanovlez.

"Vážně? No tohle. A opravdu jen maličkou?"

"No, tak maličká zase nebyla."

"No tohle! Dobrá. Tohle je kvestor a tohle je knihovník." Výsměšek o krok ustoupil, zamával rukama ve vzduchu a rty nehlučně formuloval slova: "Ne-ří-kej-te o-pi-ce!".

"Těší mě, že vás poznávám," usmál se společensky Jeník.

Výsměšek měl pocit, že by si měl něco ujasnit.

"Knihovník," opakoval.

"Ano. Už jste to jednou řekl." Jeník přátelsky kývl na orangutana. "Jak se vám daří?"

"Ook."

"Možná je vám divné, že vypadá, jak vypadá," naklonil Výsměšek hlavu ke straně.

"Ne, pane."

"Ne?"

"Naše mami vždycky říká, že nikdo z nás nemůže za to, jak vypadá," odpověděl Jeník.

"Vzácná žena! A jakpak se jmenuje?"

"Paní Oggová, pane."

"Oggová? Ogg? To mi něco připomíná. Není náhodou příbuzná Střízlivěje Ogga?"

"To byl můj otec, pane."

"Dobrý bože! Tak vy jste syn starého Střízlivěje! Jak se má ten starý ďábel?"

"To, pane, nevím, už je po smrti."

"Ale no ne! Jak dlouho?"

"No posledních třicet let," odpovídal po pravdě Jeník.

"Ale vy přece nevypadáte na víc než na nějakých dvac-" začal Rozšafín. Výsměšek ho strčil loktem do žeber.

"Tady jsme na venkově," zasyčel. "Tady dělají lidé věci jinak. A častěji." Pak se znovu otočil k Jeníkovi a zadíval se do jeho červené a ochotné tváře.

"Jak se zdá, začíná se to tady trochu probouzet," řekl. A skutečně. V domech kolem náměstí se začaly pomalu otevírat okenice. "Dáme si v hospodě něco ke snídani. Dělávali tam fantastické snídaně." Začichal ve vzduchu a rozzářil se.

"Tak tomuhle," vydechl, "já říkám čerstvý vzduch."

Jeník se s ostražitým výrazem rozhlédl kolem.

"No, snad ano, pane," přikývl. "My tomu tak taky říkáme."

Najednou se odněkud ozvaly kroky rychle běžícího člověka, pak se na okamžik rozhostilo ticho a vzápětí se spoza rohu vynořil král Verence II. Kráčel velmi pomalu, velmi velmi důstojně a měl velmi červený obličej.

"Rozhodně ten vzduch dodává lidem velmi zdravou barvu," pobrukoval si Výsměšek spokojně.

"To je král!" sykl Jeník. "A já nemám svou trumpetu!"

"Ehm," odkašlal si Verence, "pošta náhodou nepřišla, Jeníku, co?"

"Ale ano, Sire, přišla!" hlásil Jeník, který byl teď červený skoro jako král. "Mám ji tady. Nedělejte si žádné starosti, Sire! Otevřu ji a připravím na váš stůl, než byste řekl švec!"

"Nó…"

"Něco se děje, Sire?"

"Ehm, tedy… myslel jsem si, že bych si třeba…"

Jeník už trhal první obaly.

"Tady je ta kniha o etiketě, na kterou jste čekal, Sire, a příručka pro chovatele prasat a… co je tohle…?"

Verence po ní hrábl. Jeník se ji automaticky pokusil udržet. Obal se roztrhl a velká a silná dopadla s plesknutím na kočičí hlavy, jimiž bylo náměstí vydlážděno. Otevřela se a její strany, pleskající ve větru, odhalily své četné dřevořezy.

Všichni upřeli pohledy k zemi.

"Páni!" zvolal Jeník.

"Tedy to mě podržte!"

"Ehm," vypravil ze sebe král.

"Oook?"

Jeník knihu opatrně zvedl a otočil několik stran.

"Hej, koukněte se na tenhle obrázek! Dělá to nohou! To jsem v životě neslyšel, že by se k tomu dala použít noha!" Strčil do Rozšafína Ctibuma. "Jen se na to podívejte, pane!"

Výsměšek se podíval na krále.

"Není vám něco, Vaše Veličenstvo?" zeptal se.

Verence se kroutil jako žížala a nejraději by se studem propadl.

"Ehm…"

"A podívejte se tady! Ti dva mladíci to dělají holemi…"

"Cože?" vypravil ze sebe Verence.

"No tohle," vrtěl hlavou Jeník. "To vám mockrát děkuju, Sire. Tahle kniha se nám bude fakticky moc hodit, to mi věřte. Víte, musím se pochlubit, že jsem tu a tam nějakou tu fintu pochytil, ale tohle je něco úplně -"

Verence mu vytrhl knihu z rukou a podíval se na titulní list.

"Martial Arts? Umění bojovat. Jsem si jistý, že jsem tam psal Umění mil-"

"Sire?"

V tom okamžiku nastal velmi choulostivý okamžik, kdy Verence bojoval o zachování duševní rovnováhy, ale nakonec zvítězil.

"Oh. Správně. No, samozřejmě. Eh. Tedy dobrá. Hm. Jak jinak. Ééé. Ano, ano. Tak tedy. Podívej, dobře vycvičená a připravená armáda je základem bezpečností každého království. To je samozřejmá věc, že ano? Dobrá. Magráta… já… my… mysleli jsme… a vidíš? Takže to je skutečně pro tebe, Jeníku."

"Začnu cvičit okamžitě, Sire!"

"Ehm. Výborně."

Jasoň Ogg se probudil a hned vzápětí si přál, aby byl raději udělal cokoliv jiného.

Abychom to vysvětlili jasně. Mnoho kapacit se pokoušelo popsat postopiciální stav zvaný kocovina. V této souvislosti jsou používáni trpaslíčci a jejich kovadlinky, dusající růžoví sloni a mnoho dalších přirovnání. Tyhle popisy však v žádném případě nevystihují podstatu věci. Vždycky tak trochu zavánějí oním maličko nafoukaným, hehehe, dám si jednu mládencům na zdraví, já přece vydržím všechno, vždyť to znáte, hohó, čím jsi se z večera pokazil… co? Takže, hospodo, hoďte nám sem dva metry piv, včera jsme se sice zťukali jako datlové, ale co je to na nás, haha…

Prostě a jednoduše kocovina z mačkadlice je nepopsatelná. To nejsnesitelnější z onoho stavu je pocit, že se vám rozpustily zuby a v pravidelné vrstvě vám zatvrdly po celém jazyku.

Nakonec si kovář sedl a otevřel oči.

Oblečení měl promočené ranní rosou.

Hlavu plnou podivného šepotu.

Upíral nejistý pohled na kameny. Ve vřesu ležel džbán od mačkadlice. Po krátkém duševním zápase džbán zvedl a pokusně ho pozvedl k ústům. Džbán byl prázdný.

Strčil špičkou nohy do žeber Pekaře. "Probuď se, mizero. Byli jsme tady celou noc!" Jeden po druhém absolvovali Morrisovi tanečníci onu krátkou, ale tentokrát velmi bolestnou cestu z říše snů k plnému vědomí.

"Naše Eva, ta mi zase dá, nechci vidět, co bude dělat, až přijdu domů," sténal Povozník.

"A třeba taky ne," zašklebil se Doškář, který lezl po čtyřech a hledal svůj klobouk. "Třeba až přijdeš domů, zjistíš, že se zatím provdala za někoho jinýho, he?"

"Třeba vážně uběhlo celejch sto let," zasnil se s nejistým výrazem Povozník.

"Do psí nohy, doufám, že jo," řekl Tkadlec s výrazem plným naděje. "Investoval jsem do Chudobanky v Ohulanu sedm pencí. Byl by ze mě milionář díky úrokům a ziskům z různejch investic. Byl bych bohatej jako Kreosot."

"Kdo je Kreosot?" zajímal se Doškář.

"To je jeden úžasně bohatej pracháč," odpověděl mu Pekař, který právě lovil jednu botu z rašelinového jezírka. "Nějakej cizozemec."

"Nebyl to ten, co se mu všechno, na co šmátnul, měnilo ve zlato?" zeptal se Povozník.

"Ale běž, to byl úplně někdo jinej. Nějakej král nebo tak něco. Vidíš, něco takovýho se může stát jen v ty blbý cizině. Jsi normálně dobrej, a najednou bac ho! a všechno, na co šáhneš, se přemění na zlato. Málem ho to zničilo."

Povozník se zatvářil zaraženě.

"A jak to dělal, když se mu chtělo -"

"To by pro tebe mělo bejt poučení, Povozníku. Jseš mladej a pořád máš takový divný nápady, ale dej si pozor," upozorňoval Povozníka Pekař. "Je jistější zůstat tady, kde mají lidi rozum, a ne se potulovat někde za hranicema, kde se ti může stát, že najednou držíš v rukách celý bohatství a nemáš, za co bys ho utratil."

"Spali jsme tady celou noc," zkonstatoval Jasoň nejistě. "To je pěkně nebezpečný, to vám teda řeknu."

"Tak v tomhle případě s váma musím souhlasit, pane Oggu," přikývl Povozník. "Mám dojem, že si mi něco odskočilo do ucha udělat ranní toaletu."

"Já jako spíš myslel, že vám můžou do hlavy nalízt divný věci."

"A o čem jsem asi mluvil já?"

Jasoň zamrkal. Byl si jistý, že se mu něco zdálo. Pamatoval si, že se mu něco zdálo. Jenže si nepamatoval, o čem ten sen byl. Ale pořád se mu v hlavě ozývala ozvěna hlasů, které k němu ve snu promlouvaly, jenže byla příliš slabá, než aby něčemu rozuměl.

"No dobrá," zabručel nakonec a po jisté námaze se mu na třetí pokus podařilo vstát, "asi se nic nestalo. Tak teď jdeme domů a uvidíme, jaké máme století."

"A jaké jsme vlastně měli století?" zarazil se Doškář.

"Století Ovocného netopýra, ne?" odpověděl Pekař.

"Třeba už vážně není," prohlásil Povozník plný naděje.

Nakonec se ale ukázalo, že století Ovocného netopýra je. Lancre nemělo mnoho upotřebení pro časové jednotky menší než hodina a větší než rok a teď právě lidé věšeli po náměstí vlajkoslávu a skupinka mužů vztyčovala májku. Někdo přibíjel na vysokou zeď velmi špatně vystižený dvojportrét Verence a Magráty, pod nímž bylo napsáno: Bohové nechť ochraňují Jejich Veličenstva.

Muži se několika krátkými slovy rozloučili a na nejistých nohou se odpotáceli po svém.

Ranní mlhou prohopkoval zajíc a zamířil přímo k nakloněné prastaré chalupě stojící na mýtině uprostřed lesů.

Doběhl až k pařezu, který byl mezi záchodem a bylinkovou zahrádkou. Většina lesních tvorů se bylinkové zahrádce vyhýbala. To proto, že zvířata se za posledních padesát let naučila, že to z nich, které se zahrádce nevyhne, nebude mít žádné potomky. Několik zelených úponků a lodyh se pohupovalo ve větru, což bylo dost zvláštní, přihlédneme-li k tomu, že bylo naprosté bezvětří. Zajíc si vylezl na pařez a posadil se. Pak se do vzduchu promítl jakýsi náznak pohybu. Něco jako by opustilo králičí tělo a přesunulo se k malému oknu v podkroví. Bylo to, alespoň obyčejným zrakem, neviditelné.

Zajíc se změnil. Předtím se pohyboval cílevědomě a promyšleně, teď seskočil z pařezu a začal si čistit uši.

Po nějaké chvíli se otevřely zadní dveře a z nich vyšla poněkud ztuhle Bábi Zlopočasná s mísou nadrobeného chleba v mléce. Položila mísu na schod a bez jediného pohledu se vrátila dovnitř a zavřela za sebou dveře.

Králík přihopsal blíž.

Je těžko odhadnout, jestli zvířata chápou, co je to dluh nebo závazek, nebo rozumějí zákonům výměnného obchodu. Ale na tom nezáleží. Tyhle věci jsou součástí čarodějnictví. Jestli chcete čarodějku opravdu vyvést z míry, udělejte pro ni něco, co vám nebude moci oplatit. Ten nesplacený dluh bude cítit jako závazek, který ji bude píchat jako hřebík v botě.

Bábi Zlopočasná se vezla v králíkově vědomí celou noc. To znamená, že mu něco dlužila. Proto teď bude na schůdku u zadních dveří několik dnů mísa s mlékem a nadrobeným chlebem.

Musí se vždy oplácet, dobré i zlé. Existuje totiž několik různých závazků. To je to, čemu obyčejní lidé nikdy neporozumějí, pomyslela si, když se vracela do kuchyně. Nechápala to ani Magráta, ani to nové děvče. Věci se musí udržovat v rovnováze. Nemůžete se rozhodnout být dobrou čarodějkou, nebo zlou čarodějkou, můžete se snažit jen o to být čarodějkou, a to ze všech sil.

Sedla si u vychladlého ohniště a odolávala pokušení vyčistit si uši.

Takže se sem někudy přece jen prodrali. Cítila to ve stromech, ve vědomí drobných zvířat. Ona měla něco v plánu. A bude to brzo. Na dni a noci letního slunovratu nebylo v okultním slova smyslu nic zvláštního, ale lidé ten den jako velmi zvláštní brali. A bylo to právě lidské vědomí, kde byli elfové opravdu silní.

Bábi věděla, že dříve nebo později stane tváří v tvář Královně. Ne Magrátě, ale skutečné Královně.

A že prohraje.

Celý život pracovala na tom, aby dokázala co nejlépe ovládat všechno, co se dělo v její vlastní hlavě. Pyšnila se tím, že je nejlepší ze všech.

Teď už to nebyla pravda. Teď, když potřebovala všechnu sebedůvěru, se nemohla na své vlastní vědomí spolehnout. Cítila Královniny pokusy vniknout jí do myšlenek - pamatovala si její vědomí všechna ta desetiletí. A jak se zdálo, měla stále svou výjimečně dokonalou schopnost Zapůjčení. Ale ona sama - kdyby nenechávala sama sobě krátké vzkazy, byla by ztracená jako člun na širém moři. Být čarodějkou, to především znamenalo přesně vědět, kým jste a kde jste, a ona, jak se zdálo, ztrácela schopnost uvědomovat si jak jedno, tak druhé. Minulé noci zjistila, že prostírá stůl pro dva. Pokusila se vejít do místnosti, kterou neměla. A už brzo bude muset bojovat s elfkou.

Když bojujete s elfem a prohrajete… řekněme to takhle: jestliže prohrajete a máte opravdu štěstí, tak zemřete.

Magrátě donesla snídani do postele rozesmátá Miluška Ochládková.

"Hosté už se sjíždějí, madam. A náměstí je vyzdobeno vlajkami a vším možným! A představte si! Jeník našel korunovační kočár!"

"Jak se mohl ztratit kočár?" užasla Magráta.

"Byl zamčený v jedné ze starých stájí, madam. Právě teď mu Jeník dává zbrusu nový nátěr zlatou barvou."

"Ale vždyť svatba bude tady! Nepotřebujeme nikam jezdit."

"Král říkal, že byste se spolu mohli trochu projet kolem. Kousek. Třeba do Kyselé Prdele a zpět říkal. A Jeník Ogg by vám dělal vojenskou eskortu. Aby mohli lidé mávat a křičet hurá. Pak byste se vrátili sem."

Magráta si oblékla župan a přešla k oknu. Její pokoj byl ve věži a z okna viděla přes vnější hradby a na lancreské náměstí, které bylo už teď plné lidí. Dnes by byl stejně trh, takže lidé stavěli stánky, ale mimo to už vztyčili i májku a náměstí bylo nezvykle vyzdobeno. Zahlédla dokonce několik trpaslíků a trollů, kteří se navzájem drželi v uctivé vzdálenosti.

"Právě jsem zahlédla, jak přes náměstí přešla opice," řekla najednou Magráta.

"Do Lancre se dneska sjíždí celý svět," přikývla spokojeně Miluška, která byla jednou až v Dílech.

Magráta v dálce zahlédla nezřetelný obraz, který ukazoval ji a jejího snoubence.

"To je ale pitomost," řekla si pro sebe, ale Miluška ji slyšela a byla tou větou vyvedena z míry.

"O čem to madam mluví?"

Magráta se otočila.

"To všechno! Kvůli mně!"

Miluška polekaně ustoupila.

"Vždyť já jsem jen Magráta Česneková! Králové by si měli brát princezny a vévodkyně a podobné lidi! Ženy, které jsou na takové věci zvyklé! Já nechci, aby lidé křičeli hurá jenom proto, že jsem kolem nich projela v kočáře! Tohle všechno - tohle a tohle -" její prudká gesta zahrnula nenáviděnou osobní skříň, obrovskou sloupkovou postel s nebesy a šatnu plnou drahých šatů, "to vůbec není pro měl To je určeno pro nějakou představu! Měla jsi někdy, když jsi byla malá, takovou tu papírovou panenku, na kterou sis mohla vystřihnout šatičky? Mohla sis ji obléct, jak jsi chtěla, a udělat z ní, co tě zrovna napadlo? To jsem teď já! Je to… je to jako u včel. Udělají ze mě královnu, ať chci nebo nechci! To je to, co se se mnou právě děje!"

"Jsem si jistá, že král vám koupil všechny ty překrásné šaty, protože -"

"Já nemyslím jenom to oblečení. Mám tím na mysli i lidi, kteří křičí hurá, když - když někdo projede kolem v kočáře!"

"Ale vy jste se přece do krále zamilovala, madam," upozornila ji Miluška odvážně.

Magráta na okamžik zaváhala. Nikdy vlastně o téhle své emoci nepřemýšlela. Nakonec řekla: "Ne. Tehdy nebyl králem. Nikdo nevěděl, že se stane králem. Byl to jen smutný, příjemný a drobný muž v čepici s rolničkami, kterého všichni přehlíželi." Miluška ustoupila o dalších pár kroků. "Řekla bych, že jsou to nervy, madam," vypravila ze sebe. "Den před svatbou je nervózní každý. Neměla bych…, co kdybych vám uvařila nějaký bylinkový -"

"Já nejsem nervózní! A až budu chtít nějaký bylinkový čaj, tak si ho uvařím sama!"

"Kuchařka je velmi háklivá na to, kdo jí chodí do bylinkové zahrádky, madam," upozornila ji Miluška. "Já jsem tu její bylinkovou zahrádku viděla! Je samá opelichaná šalvěj a zažloutlá petržel! Když se tím nedá nacpat kuře, nepovažuje to za byliny! A konečně… kdo je tady královnou?"

"Já myslela, že už nechcete být královnou, madam?" naklonila Miluška hlavu ke straně.

Magráta na ni upřela pohled. Chvilku vypadala, jako když se v duchu hádá sama se sebou.

Miluška jistě nepatřila k nejlépe informovaným dívkám na světě, ale nebyla hloupá. Vrhla se ke dveřím a proběhla jimi právě v okamžiku, kdy vedle veřejí narazil do stěny podnos se snídaní.

Magráta si sedla na postel a sevřela si hlavu rukama.

Nechtěla být královnou. Být královnou, to znamenalo něco jako být hercem, a Magráta nikdy nebyla dobrou herečkou. Když už o tom přemýšlela, uvědomila si, že nikdy nebyla ani příliš dobrou Magrátou.

Z města sem doléhal ruch předsvatebních příprav. Budou se samozřejmě tančit lidové tance, tomu se nedalo

zabránit - a pravděpodobně zpívat lidové písně. A budou tam tančící medvědi, žongléři a veselí kejklíři a soutěž ve šplhu po mastném sloupu, kterou z jakéhosi nepochopitelného důvodu pravidelně vyhrávala Stařenka Oggová. A koryto s otrubami, které obvykle obsluhovala Stařenka Oggová. Každý člověk, který strčil ruku do koryta s otrubami, obsluhovaného čarodějkou s poněkud svérázným smyslem pro humor, musel mít notnou dávku odvahy. Magráta vždycky trhy milovala. Až dodneška. Dobrá, pořád tady ale zbývaly různé věci, které mohla udělat.

Naposled se tedy oblékla do obyčejných šatů, vyšla z místnosti a sestoupila zadními schody do pootočné věže, kde ležela Diamanda.

Magráta požádala Jeníka, aby se postaral o pořádný oheň v krbu, a Diamanda spala s mírumilovným výrazem spánkem, ze kterého ji nebylo možno probudit.

Magráta si nemohla nevšimnout, že Diamanda je velmi půvabná, a podle toho, co slyšela, i neobvykle odvážná, když se postavila samotné Bábi Zlopočasné. Magráta se už nemohla dočkat chvíle, kdy se dívce uleví, aby jí mohla začít skutečně závidět.

Zranění se podle všeho hojilo skvěle, ale co je to tady…

Magráta přešla do rohu místnosti ke šňůře od zvonku a několikrát za ni zatáhla.

Po několika minutách se ve dveřích objevil zadýchaný Jeník Ogg. Ruce měl umazané od zlaté barvy.

"Mohl bys mi vysvětlit," řekla Magráta, "co mají znamenat všechny tyhle věci?"

"Hm. No, nerad bych o tom mluvil, madam…"

"My, shodou okolností, jsme… brzo budeme… královna," upozornila ho Magráta.

"Samozřejmě, ale král řekl… tedy vlastně Bábi řekla -"

"Bábi Zlopočasná naštěstí v tomhle království nevládne," odpověděla mu ledovým tónem Magráta. Sama sebe při těch slovech nenáviděla, ale jak se zdálo, její řeč zabírala. "A kromě toho tady není. My tady ale jsme, a jestli nám okamžitě neřekneš, o co jde, dohlédneme na to, abys dělal ty nejodpornější práce na hradě."

"Ale já už přece dělám ty nejodpornější práce," odpověděl jí Jeník.

"Tak dohlédnu na to, aby byly ještě odpornější."

Magráta zvedla jeden z balíčků. Byl to kus železné tyče pečlivě obalený pruhy natrhanými z prostěradla.

"Je tím obložená kolem dokola," podívala se Magráta na Jeníka. "Proč?"

Jeník sklopil oči k zemi. Boty měl pokapané zlatou barvou.

"To máte tak, naše mami říkala, že…"

"No?"

"Naše mami říkala, že mám dohlídnout, aby měla kolem sebe pořád železo. Takže jsme s Miluškou donesli pár tyčí z kovárny, zabalili je do těch prostěradel a. Miluška je položila kolem ní."

"Proč?"

"Abychom ji uchránili před… Dámami a Pány, madam."

"Cože? To jsou jen staré nesmyslné pověry! Vždyť každý ví, že elfové byli hodní, ať si Bábi říká, co chce!"

Jeník, který stál za ní, se tiše otřásl. Magráta vybrala zabalené kusy železa z postele a hodila je na zem do rohu místnosti.

"Nevěřím na žádné babské povídačky, děkuju pěkně. Není tady náhodou ještě něco jiného, co bych měla vědět a co mi nikdo neřekl?"

Jeník mlčky zavrtěl hlavou, ale při pomyšlení na bytost v hladomorně ho zachvátil pocit provinění.

"Pch! Tak dobrá, můžeš jít. Verence chce, aby království bylo moderní a výkonné, a to znamená žádné podkovy nade dveřmi a takové pitomosti. Běž, běž odsud."

"Jak si přejete, slečno královno."

Konečně tady mohu udělat něco dobrého, pomyslela si Magráta.

Jasně. Musím uvažovat klidně a logicky. Půjdu za ním a promluvím si s ním. Magráta totiž věřila na to, že prakticky cokoliv se dá vyřešit, když si spolu lidé rozumně a v klidu promluví.

"Jeníku?"

Zastavil se u dveří.

"Prosím, madam?"

"Už král sešel do Velké síně?"

"Myslím, že se pořád ještě obléká, slečno královno. Vím jistě, že zatím ještě nezazvonil, abych ho ohlásil fanfárou."

Verence, který nestál o to, aby byl neustále ohlašován falešným troubením, však už před nějakou chvílí sešel do Velké síně inkognito. Magráta se vydala k jeho pokoji a zaklepala na dveře.

Proč se stydět? Vždyť od zítřka to bude právě tak její pokoj jako jeho, ne? Vzala za kliku a ta povolila. Magráta, která v duchu doufala, že bude zamčeno, dost nerada vešla dovnitř.

Dalo se těžko říci, že místnosti na hradě patřily někomu konkrétnímu. Během uplynulých století se v každé z nich vystřídalo mnoho bydlících. Jejich atmosféra se podobala jejich zdem. Byly posety děrami po skobách na obrazy, které se poslední obyvatelé pokusili zakrýt plakáty dávno rozpadlých rockových skupin. Těm kamenům by nedokázal vtisknout svou pečeť nikdo. Spíše naopak, ony vás tiskly mnohem tíživěji.

Vstoupit do mužské ložnice bylo pro Magrátu totéž, co pro cestovatele vstoupit na území označené na mapách nápisem "Zde jsou draci".

A tahle místnost byla trochu jiná, než měla být.

O tom, že existují pohodlné ložnice, se Verence dozvěděl dost pozdě. Když byl malý chlapec, spala celá jejich rodina na slámě na půdě jejich chalupy. Jako učedník cechu šašků a kašparů spal na slaboučké rohoži v dlouhém a

studeném sále, který sloužil jako ložnice více než tuctu dalších smutných a utrápených mladíků. Když pak dostudoval a stal se šaškem na lancreském hradě, spal, jak velela tradice, stočen do klubíčka přede dveřmi ložnice svého pána. A najednou, mnohem později, než bylo obvyklé, zjistil, že existuje něco jako pérová postel a měkké matrace.

A Magráta teď odhalila jeho tajemství.

To prostě nebylo pro něj.

Uprostřed místnosti stálo proslulé Velké lože lancreské, o kterém se říkalo, že se v něm může pohodlně vyspat tucet lidí, i když historie nezmiňovala ani nenaznačovala, proč a při jaké příležitosti by to dělali. Bylo z dubu a skutečně obrovské. A na první pohled bylo také jasné, že v něm nikdo nespává.

Magráta poodhrnula přikrývky a ucítila slabou vůni čisté vyžehlených povlaků a prostěradel, ale současně s ní i téměř neznatelný závan prozrazující, že ložní prádlo už dlouho nikdo nerozhodli ani nevětral, protože postel nebyla užívaná.

Rozhlížela se po místnosti, až se jí pohled zastavil na malém zátiší u dveří. Ležela tam pečlivě složená noční košile, svícen a malý polštářek.

Co se tedy Verence a jeho spaní týkalo, koruna pro něj znamenala jen to, že ulehl na opačnou stranu dveří.

Oh, bohové. Vždycky spával na zemi přede dveřmi svého pána. A teď, když se stal králem, uléhal přede dveřmi vedoucími do jeho království.

Nemohli jste nemilovat člověka tak sentimentálního. Fascinovaná Magráta si sice uvědomovala, že je někde, kde by vlastně být neměla, ale nakonec se ještě jednou vysmrkala, utřela si zbytky slz a pátrala dál. Hromádka svršků, naházených bez ladu a skladu vedle postele, potvrzovala, že si Verence osvojil stejný způsob ukládání šatstva, jaký praktikuje větší polovina lidstva, a že má stejné potíže se složitými topologickými úkony potřebnými k tomu, aby si obrátil ponožky tou správnou stranou ven.

Byl tam malý toaletní stolek a zrcadlo. Za rám zrcadla byl zastrčen suchý a vybledlý květ, jenž Magrátě připadal jako jeden z těch, které obvykle nosila ve vlasech.

Neměla tam déle zůstávat. To později připouštěla. Ale zdálo se, že v té chvíli nad sebou ztratila všechnu kontrolu.

Uprostřed toaletního stolku byla dřevěná mísa plná zašlých cizích mincí, kousků provázků a všemožných zbytků, jaké si lidé večer vyklepávají z kapes.

A kus složeného papíru. Ve skladech se trochu třepil, jako když ho někdo nosil delší čas v kapse.

Zvedla ho a rozložila.

Na středových úbočích hor Beraní hlavy byla celá řada malých království. V každém úzkém údolí, na každé skalní římse, kde se dokázal udržet i někdo jiný než horský kozel, tam všude bylo nějaké království. V horách Beraní hlavy byla království tak maličká, že kdyby je plenil drak a draka zabil mladý hrdina a král mu dal podle oddílu tři Hrdinského kodexu půlku svého království, už by mu žádné nezůstalo. Odehrávaly se tam i územní války, vlekly se často celé roky, a to jen proto, že někdo potřeboval kůlnu na uhlí.

Lancre patřilo k těm největším. Bylo tak velké že si mohlo dokonce dovolit vlastní armádu, která stála k jeho obraně.

Králové a královny a šlechticové všech možných nižších aristokratických hodností teď proudili přes lancreský most provázeni zamračeným pohledem na kůži promočeného trolla, který se pro tento den vzdal služby.

Dveře do Velké síně byly otevřeny dokořán. Pestrým davem se prodírali žongléři a polykači ohně. Na nízkém pódiu byl malý orchestr, jehož členové hráli na lancreské jednostrunné housle a proslulé horské dudy, specialitu hor Beraní hlavy. Zvuk orchestru se ale naštěstí téměř beze stopy ztrácel v hukotu davu.

Stařenka Oggová a Bábi Zlopočasná procházely oním zmíněným davem. Jako úlitbu této slavnostní příležitosti odložila Stařenka Oggová černý špičatý klobouk, který denně nosila, a vzala si místo něj klobouk stejného tvaru, ale červený a ozdobený svazkem voskových třešní.

"Je tady celý širý svět," rozhlížela se Stařenka a hbitým pohybem sebrala orosenou sklenici z podnosu kolemjdoucího sloužícího. "Náš Jeník mi říkal, že tady viděl dokonce několik mágů z Ankh-Morporku. Jeden z nich prý řekl, že jsem měla dobrou figuru, povídal Jeník. Celé dopoledne jsem se pokoušela si vzpomenout, kdo by to mohl být."

"Asi měl už dřív špatný vkus," odpověděla jí Bábi, ale byla to automatická jízlivost bez kouska srdce. Stařence to dělalo starosti. Měla dojem, že mysl její přítelkyně je něčím zaměstnána natolik, že Bábi není ve své kůži.

"Jenom ti připomínám," pokračovala po chvilce Bábi, "že existuje jistá šlechta, kterou bych tady velmi nerada viděla. Nebudu klidná, dokud to všechno nebude za námi."

Stařenka Oggová se zvedla na špičky a natáhla krk, aby viděla přes hlavu jakéhosi malého monarchy.

"Nějak ti nevidím Magrátu," zabručela. "Támhle je Verence, baví se tam s několika jinými králi, ale Magrátu jsem zatím ani nezahlídla. Náš Jeník mi říkal, že mu řekla Miluška Ochládková, že Magráta byla dneska ráno skutečný uzlíček nervů."

"Všichni ti vysoce urození lidé," zabručela Bábi a rozhlížela se po korunovaných hlavách kolem sebe, "připadám si jako ryba na suchu."

"Podívej, já to vidím tak, že si holt budeš muset udělat nějakou vlastní vodu," usmála se andělsky Stařenka Oggová, sebrala ze stolu se studenými masy pečené kuřecí stehno a zasunula si ho do rukávu.

"Nepij tolik. Musíme se mít vážně na pozoru, Gyto. Pamatuj, co jsem ti řekla. Nedej se ničím rozptýlit natolik, aby -"

"Jestlipak tohle není ta roztomilá paní Oggová!"

Stařenka se otočila.

Nikdo za ní nebyl.

"Tady, dole," řekl hlas.

Sklopila hlavu a její pohled narazil na široký úsměv.

"A do pihele temnýho!" vyklouzlo jí.

"To jsem já, Casanovlez," připomínal jí Casanovlez, který byl o to víc trpaslíkem, o co větší napudrovanou paruku si posadil na hlavu. "Vzpomínáte? V Genově jsme spolu protančili noc!"

"To není pravda!"

"No, kdybychom byli chtěli, mohli jsme."

"Je to milé, že jste se objevil právě tady," řekla Stařenka poněkud nepřesvědčivě. Problém s Casanovlezem byl v tom, jak si uvědomila, že čím silněji jste s ním udeřili o zem, tím rychleji se odrazil a vrátil zpět, a to většinou z té nejnepravděpodobnější strany.

"Naše hvězdná znamení se proplétají," pokračoval Casanovlez. "Jsme jeden druhému souzeni. Chci vaše tělo, paní Oggová."

"Já ho pořád ještě používám."

Přestože měla Stařenka Oggová podezření, že stejným způsobem druhý největší milenec světa mámí cokoliv, co má alespoň přibližně ženskou podobu, musela připustit, že to na ni udělalo hluboký dojem. Když byla mladší, měla mnoho obdivovatelů, ale čas jí nakonec ponechal tělo, o kterém se dalo říci jen to, že je pohodlné, a tvář podobnou proslulé reklamní paní Vínosuché, Šťastné rozince. Z dávno zasypaných ohňů začal stoupat slabý dým.

Kromě toho se Casanovlez Stařence docela zamlouval. Mnoho mužů se k ženám přibližovalo až příliš rafinovaně a jeho přímočarý útok byl osvěžující.

"To by nefungovalo," odpověděla mu. "Jsme prakticky nekompatibilní. Já měřím sto šedesát pět a vy nemáte víc než sto patnáct. A mimoto jsem dost stará na to, abych mohla být vaší matkou."

"To tedy těžko. Mojí máti je skoro tři sta let a má mnohem hezčí knír než vy."

To byla další taková věc. Podle trpasličích měřítek byla Stařenka Oggová ve věku, kdy tak tak vyrostla z puberty.

"Běžte, vy!" usmála se a pleskla ho laškovně přes tvář, až mu v uších zazvonilo. "Vy víte, co říct, aby se obyčejné venkovské holce zatočila hlava, jen co je pravda!"

Casanovlez se mírně nadmul a se šťastným výrazem si upravil paruku.

"Mám rád děvčata, která mají ducha," řekl. "Co takhle kdybychom si my dva, až to tady skončí, udělali takové malé téte-a-téte?"

Stařence Oggové zmizel z tváře jakýkoliv výraz. Její kosmopolitní znalost světových jazyků ji v tomto okamžiku nechala na holičkách.

"Omluvte mě na minutku," usmála se na něj. Odložila mu na hlavu svou nedopitou sklenici a začala se prodírat davem, dokud nenarazila na příhodně vyhlížející hraběnku, do které strčila někde v oblasti honzíku.

"Hej, vaše nobleso, co je to teta-a-teta?"

"Promiňte? Já vám přesně nerozumím."

"Teta a teta? To se dělá v šatech, nebo jak?"

"Aha. To znamená důvěrnou schůzku, dobrá ženo."

"To je všechno? Aha. Tss?"

Stařenka Oggová si probojovala cestu zpět k rozechvělému trpaslíkovi.

"Beru," přikývla.

"Myslel jsem si, že bychom si mohli vyjít na takovou intimní malou večeři ve dvou, prostě jen vy a já," rozplýval se Casanovlez. "Do některé z místních hospůdek?"

Nikdy, ani jedinkrát v dobách svých romancí nebyla Stařenka na malé intimní večeři. Její milostná dobrodružství byla proslulá spíše svým množstvím než kvalitou.

"Oukej," bylo jediné, na co se v té chvíli zmohla.

"Co kdybyste utekla té své guvernantce a sešla se se mnou v šest?"

Stařenka Oggová se otočila po Bábi Zlopočasné, která je s nesouhlasným výrazem pozorovala zpovzdáli.

"Ona přece není moje -" začala.

Pak si uvědomila, že Casanovlez pravděpodobně nemohl svou poznámku myslet vážně, že to byl jen žert.

Lichotky, vtip a okatý obdiv také nebývaly součástí Stařenčiných dobrodružství.

"Dobrá, tak platí," odpověděla.

"A teď to tady trochu obejdu, aby lidé zbytečně nemluvili a já vám nezničil pověst," uzavřel rozhovor Casanovlez, uklonil se a políbil Stařence ruku.

Stařence poklesla dolní čelist. Nejen že jí v životě ještě nikdo nepolíbil ruku, ale co víc, nikdy v životě nikdo neměl obavy o její pověst; ona sama už teprve ne.

Když druhý největší milenec světa vyrazil, aby oslovil jakousi vévodkyni, Bábi Zlopočasná, která přihlížela z diskrétní vzdálenosti - se k ní přitočila a sdělila jí velmi přátelským hlasem: "Ty nemáš ani morálku toulavé kočky, Gyto Oggová."

"Ale jdi, Esme, dobře víš, že to není pravda."

"Dobrá. Tak jinak. Ty máš morálku toulavé kočky."

"To už je lepší."

Stařenka Oggová si koketně poplácala záplavu bílých kadeří a přemýšlela o tom, jestli by měla dost času zaskočit domů a vzít si korzet.

"Musíme být na stráži, Gyto!"
"Jistě, jistě."
"Nesmíme dovolit, aby naši pozornost odvedly jiné myšlenky."
"To víš, že ne."
"Ty neposloucháš jediné slovo z toho, co ti říkám, že?"
"Cože?"
"Mohla bys alespoň zjistit, kam se poděla Magráta."
"Dobrá."
Stařenka Oggová se zasněným výrazem vykročila sálem.
Bábi Zlopočasná se otočila a -
- měly zaznít housle. Hukot davu měl utichnout a dav sám se měl zcela přirozeně rozestoupit, aby mezi ní a Výsměškem vznikl volný prostor.
Měly zaznít housle. Mělo se prostě stát něco úžasného.
Neměl to ovšem být knihovník, který se jí na své cestě k bufetu omylem opřel klouby ruky o nárt, ale to bylo to jediné, co se opravdu stalo.
Skoro si toho nevšimla.
"Esme?" řekl nejistě Výsměšek.
"Vzoromile?" odpověděla stejným tónem Bábi.
V tom okamžiku se objevila udýchaná Stařenka.
"Esme, mluvila jsem s Miluškou Ochládkovou a ta mi řekla, že -"
Zuřivé dloubnutí loktem do žeber, kterým ji počastovala Bábi Zlopočasná, Stařence málem vyrazilo dech. Stačil jediný pohled, aby pochopila, co a jak.
"Ach," omlouvala se, Já jen… já jsem… právě jsem chtěla odejít."
Pohledy na sebe znovu narazily.
Kolem znovu prošel knihovník, tentokrát s plnou náručí rozličného ovoce.
Bábi Zlopočasná mu nevěnovala pozornost.
Kvestor, který teď byl zhruba v uzlovém bodě své křivky, poklepal Výsměška po rameni.
"Povídám, arcikancléři, ta křepelčí vajíčka, to je skutečně velká deli-"
"KUŠ! Pane Ctibume, najděte někde ty žabí pilulky a dejte pozor, aby se nedostal k nožům."
Jejich pohledy se do sebe znovu ponořily.
"No tohle," řekla Bábi po chvíli, která jí připadala jako celý rok.
"Tohle je snad nějaký kouzelný večer," řekl Výsměšek.
"Ano. To je to, čeho se bojím."
"Jsi to vážně ty?"
"Ano, jsem to skutečně já."
"Ani trošku jsi se nezměnila, Esme."
"Ty taky ne. Jsi pořád ten samý nestydatý lhář, Vzoromile Výsměšku."
Pomalu vykročili jeden k druhému. Než k sobě došli, proklouzl mezi nimi knihovník s podnosem plným laskonek. Za nimi lezl po čtyřech Rozšafín Ctibum a sbíral po zemi rozsypanou lahvičku pilulek ze sušených žab.
"To jsou věci!" prohlásil okouzleně Výsměšek.
"Neuvěřitelné."
"Slabé slovo."
"Máš pravdu."
"Ty jsi ty a já jsem já. Úžasné. A přitom se to stalo teď a tady."
"Ano, jenže tenkrát bylo tenkrát."
"Poslal jsem ti spoustu dopisů."
"Nedostala jsem jediný."
Výsměškovi se zablesklo v očích.
"To je zvláštní. A já je zaklínal všemi těmi určovacími zaříkadly," zavrtěl hlavou. Přelétl ji kritickým pohledem od hlavy k patě. "Kolik vážíš, Esme? Vsadím se, že nemáš zbytečné deko navíc, co?"
"Proč to chceš vědět?"
"Měj pochopení pro slabosti starého pána."
"Dobrá, tak padesát sedm kilo."
"Hmmm… to by mohlo být asi tak… pět kilometrů na střed, ucítíš lehký náklon doleva, ale žádné starosti…"
Bleskovým pohybem ji uchopil za ruku. Cítil se mladý a myšlenky měl jako mladé víno. Mágové na univerzitě by nad ním užasli.
"Dovol, abych tě odsud odvedl."
Luskl prsty.
Vždycky musí dojít k alespoň přibližnému zachování hmoty. To je jedno ze základních magických pravidel. Jestliže něco přesunete z bodu A do bodu B, musí se něco, co bylo v bodě B, objevit v bodě A.
A pak je tady pohybová energie. I když se Plocha otáčí poměrně pomalu, různé body jejího průměru se otáčejí ve vztahu ke Středu různou rychlostí, takže mág, který se promítá v jediném okamžiku směrem na Střed, by měl počítat s tím, že musí přistát v běhu.
Pět kilometrů na lancreský most představovalo slabé trhnutí, na které byl Výsměšek připravený. Přistál tak, že

se opíral o zábradlí mostu a Esme Zlopočasnou svíral v náruči.

Celní troll, který ještě před zlomkem vteřiny seděl na jejich místě, se rozpleskl jak dlouhý tak široký na podlaze Velké síně, a to nešťastnou náhodou přímo na kvestorovi.

Bábi Zlopočasná se podívala na spěchající vodu a pak na Výsměška.

"Okamžitě mě vezmi zpátky," řekla. "Na něco takového nemáš právo."

"Má milá, mám dojem, že mi tak nějak došly síly. Vůbec tomu nerozumím, jsem z toho celý pryč, prsty mě neposlouchají," usmál se Výsměšek. "Ale samozřejmě se tam můžeme vrátit pěšky. Je překrásný večer. Vždycky tady bývaly překrásné večery."

"Bylo to před padesáti lety!" bránila se Bábi. "Nemůžeš se tady najednou jen tak objevit a tvrdit, že všechny ty roky nebyly."

"Ale já přece vím, že byly," souhlasil Výsměšek. "Teď jsem hlavní mág. Stačí mi vydat příkaz a tisíc mágů mě… hm…, když o tom tak přemýšlím, asi neposlechne. Řeknou ‚cože?' nebo se začnou hádat. Ale všimnout si mě musí."

"Byla jsem několikrát na univerzitě," zabručela Bábi. "Je to rozhádaná smečka tlustých dědků s dlouhými vousy."

"Přesně! To jsou oni!"

"Hodně jich pochází z hor Beraní hlavy," pokračovala Bábi. "Znala jsem v Lancre několik mládenců, kteří se stali mágy."

"Velmi magické místo, tohle Lancre," souhlasil

Výsměšek. "Ve vzduchu musí být něco kouzelného."

Pod nimi se hnaly chladné temné vody, které věčně tančily, jak jim přitažlivost pískala, a nikdy netekly do kopce.

"Před mnoha roky byl nějaký Zlopočasný dokonce arcikancléřem," vzpomněl si Výsměšek.

"Ano, slyšela jsem o tom. Byl to nějaký vzdálený bratranec. Nikdy jsem se s ním nesešla," přikývla Bábi.

Oba se chvíli mlčky dívali z mostu. V proudu tu a tam zavířil kus dřeva nebo ulomená větev.

"Vzpomínáš -"

"Mám… velmi dobrou paměť, díky za optání."

"Přemýšlela jsi někdy o tom, jak by náš život vypadal, kdybys řekla ano?"

"Ne."

"Předpokládám, že bychom se byli usadili, měli děti, vnoučata a takové ty věci…"

Bábi pokrčila rameny. To bylo něco, co říkají romantičtí blázni. Ale dnes v noci bylo opravdu ve vzduchu něco zvláštního…

"A co požár?" nadhodila.

"Jaký požár?"

"Který se přehnal naším domem hned potom, co jsme se vzali? Oba jsme uhořeli."

"Jaký požár? O žádném požáru nic nevím!"

Bábi se otočila zády k vodě.

"Samozřejmě, že ne! Nic takového se nestalo. Ale podstata věci spočívá v tom, že se mohlo stát. Nemůžeš říkat, co by se stalo, kdyby se nestalo tamto, protože zdaleka nevíš o všem, co se mohlo stát. Teď si můžeš myslet, že by to či ono bylo dobré, ale ono se to nakonec mohlo zvrtnout v něco strašného. Tohle nikdo z nás neví. Minulost už máme za sebou, takže nemá cenu o ní mluvit. A já to taky nedělám."

"Kalhoty času," řekl Výsměšek zamyšleně. Sebral kousek zvětralého zábradlí a hodil ho dolů. Kamínek zapadl do vody a udělal žbluňk, jak to v takových případech kamínky dělají.

"Prosím?"

"To je jedna z těch věcí, kterými se zabývají v budově Silnoproudé magie. A to si říkají mágové! Měla bys slyšet jejich rozhovory. Ti magoři by nepoznali magický meč, ani kdyby je kousl do nohy. To jsou dneska celí ti mladí mágové. Myslí si, že magii vymysleli oni."

"Vážně? Měl bys vidět děvčata, která se v dnešní době chtějí stát čarodějkami," uklidňovala ho Bábi Zlopočasná. "Sametové klobouky, černá rtěnka a černé krajkové rukavice bez prstů. A jak jsou nafoukaná."

Stáli teď bok po boku a pozorovali řeku.

"Kalhoty času," opakoval Výsměšek. "Jeden se vydá jednou nohavicí, druhý druhou. A všude je tam to…, jak oni tomu říkají… to… kontinuinuinummm. Když jsem byl mladý, existovala jen jedna jediná slušná univerzita, tamta, a jediné, čeho se člověk musel obávat, byly obludy, které se sem pokoušely dostat z Podzemních rozměrů. Jeden pořád věděl, co a jak a kde je jeho místo. Teď se ukazuje, že takových věcí jsou celé miliony. A pak je tady ta pitomá kočka, kterou objevili, co ji strčíš do krabice a ona je mrtvá i živá současně. Nebo tak nějak.

A oni pobíhají kolem a říkají úžasné, zázračné, fantastické, hurá, tady máme další kvantum. Požádej je, aby provedli jednoduchou levitaci, a budou se na tebe dívat, jako kdyby sis ucvrnkla do kalhot. Měla bys slyšet, jak mluví mladý Ctibum. Vykládal mi o tom, jak jsem se nepozval na vlastní svatbu. Já!" Z kamenné stěny rokle se odlepil ledňáček, zazářil vzduchem, se slabým zašplouchnutím narazil na hladinu a znovu se odrazil vzhůru. V zobáčku se mu kroutilo něco lesklého.

"Pořád mele o tom, že se všechno děje současně," pokračoval Výsměšek otráveně. "Říká, že vlastně nemáme žádný výběr. Prostě se jen rozhodneš, kterou nohavicí chceš putovat. On říká, že jsme se vzali, rozumíš? Tvrdí, že všechny věci, které se mohly stát, se staly. Takže existuje snad tisíc mých vlastních já, která se nestala mágem, zrovna tak jako existuje tisíc tvých já, která… třeba odpověděla na mé dopisy. Pch! Pro ně jsme něco, co se mohlo stát. Tak a

teď mi řekni, považuješ to za vhodné myšlenky pro dospívajícího mladíka? Když jsem začínal studovat já, byl arcikancléřem starý Šedomil Spold zvaný Sedák, a kdyby se byl některý z mladých mágů jen slovem zmínil o nějaké takové pitomosti, vzal by ho svou holí přes záda. Pch!"

Kdesi hluboko dole skočila do vody žába. "Víš, tak si říkám, kolik vody jsme od té doby už kolem nás nechali protéci."

Výsměškovi začalo pomalu docházet, že se jejich dialog změnil v monolog. Obrátil se k Bábi, která vytřeštěnýma očima zírala na říční hladinu, jako kdyby poprvé v životě viděla vodu.

"Pitomče, pitomče, pitomče," řekla najednou.

"Prosím? Já jenom chtěl -"

"Ne. Ne ty! Nemluvila jsem na tebe. Pitomec! Já jsem pitomec. Ale nebývala jsem přece hloupá! A já si myslela, že mě opouští paměť. A ona taky ano. Courala se mi bůhví kde a donášela."

"Cože?"

"Už jsem se začínala bát. Já! A nemyslelo mi to jasně. Jenže ono mi to vlastně myslelo!"

"Cože?"

"To nic! No, nemůžu říct, že by to tady nebylo… příjemné," pokračovala Bábi. "Ale já teď musím opravdu zpátky. Udělej tu věc s těmi prsty. A pospěš si."

Výsměšek trochu posmutněl.

"To nemůžu," odpověděl.

"Vždyť jsi to před chvilkou udělal."

"To je právě to. Když jsem říkal, že to znovu nedokážu, nežertoval jsem. Transmigrace je nesmírně vysilující."

"Kdysi jsi byl zvyklý provádět to neustále, pokud si vzpomínám," řekla Bábi Zlopočasná. Dovolila si usmát se. "Nohama jsme skoro nestáli na zemi."

"To jsem byl mnohem mladší. Teď už mi to jednou úplně stačí."

Bábiny boty zaskřípěly, jak se otočila na štěrku a vykročila směrem k městečku. Výsměšek se rozběhl za ní.

"Kam ten spěch?"

"Mám na práci něco velice důležitého," odpověděla mu Bábi přes rameno. "Nemůžu je všechny nechat na holičkách."

"Někdo by řekl, že důležité je tohle."

"To ne. Tohle je osobní. Osobní není totéž co důležité. Lidé si to jenom myslí."

"Ty už to děláš zase!"

"Copak?"

"Nevím, jaká by byla ta naše jiná budoucnost," prohlásil Výsměšek, "ale i když nevím jak ty, já bych to docela rád zkusil."

Bábi zpomalila. Její myšlenky se naplnily úlevou. Má mu říct o svých vzpomínkách? Už už otvírala ústa, aby to udělala, ale pak si to rozmyslela. Ne. Začal by být sentimentální.

"Byla bych věčně nenaložená a hašteřivá," řekla.

"To jsem považoval za samozřejmé."

"Pch! A co ty? Myslíš, že bych se smířila s tím tvým věčným pitím a děvkařením? Vážně si to myslíš?"

Výsměšek se zatvářil vyděšeně.

"Jaké děvkaření?"

"No, mluvíme přece o tom, co by mohlo být?"

"Ale vždyť já jsem mág! My přece nelítáme za žádnými sukněmi! Na to máme zákony. No… pravidla. Tedy… doporučení."

"No ano, ale to bys nebyl mág."

"A opilý jsem jen velmi výjimečně!"

"Kdyby sis vzal mě, tak bys byl opilý denně."

Konečně ji dohonil.

"Takhle snad nemyslí ani ten mladý Rozšafín," ušklíbl se. "Ty ses prostě v duchu rozhodla, že by to bylo hrozné, co?"

"Přesně."

"Proč?"

"No, proč asi? Co myslíš?"

"Ale to se ptám já tebe!"

"Na takové věci teď nemám čas," odpověděla mu Bábi. "Jak už jsem řekla, osobní není totéž co důležité. Tak se snažte být alespoň užitečný, pane mágu. Víš, že je čas kol v obilí, že?"

Výsměšek se dotkl rukou dýnka klobouku.

"Samozřejmě."

"A víš taky, co to znamená?"

"Říkali mi, že to znamená, že slábnou stěny mezi jednotlivými realitami. Ty kruhy jsou… Ctibum pro to má takové zvláštní slovo… izorezony. Jsou to myšlené čáry, které spojují nějaké… něco jako… stejné úrovně reality. To je přece hrozná pitomost. To bys potom mohla projít z jednoho vesmíru do druhého."

"A zkoušel jsi to někdy?"

"Ne!"

"Kruh, to jsou napůl otevřené dveře. Nedá mnoho práce je otevřít dokořán. Stačí na to dokonce i pouhá víra.

Proto tam kdysi dávno postavili Tanečníky. Lidé o to požádali trpaslíky a ti to udělali. Tanečníci jsou vlastně hromové železo, které někdy padá z nebe. Je na nich něco velmi zvláštního. Jako by z nich vyzařovala láska k železu. Neptej se mě, jak to funguje, ale elfové je nenávidí ještě víc než železo obyčejné. Oni… jim zastírají smysly, nebo něco podobného. Ale elfí myšlenky dokážou projít na druhou stranu…"

"Elfové? Každý přece ví, že elfové už dávno neexistují. Rozhodně ne skuteční elfové. Víš, co myslím? Tu a tam sice narazíš na někoho, kdo ti bude tvrdit, že je elf, ale -"

"Vím, co myslíš. Potomci elfů. Elfové a lidé mohou mít děti, to je pravda, i když nevím, jak se někdo může chlubit tím, že je potomkem elfů. Tak vznikli ti míšenci, dnes už skoro celí lidé, kteří jsou hubení, mají špičaté uši, sklony se pořád hloupě chichotat a stačí, aby se chvilku zapomněli na sluníčku, a už jsou spálení. Ale o těch já nemluvím. Ti nikomu neublíží. Já mluvím o skutečných, divokých elfech, které jsme tady neviděli už -"

Cesta od mostu k městu se stáčela širokým obloukem mezi dvě vysoké stráně porostlé hustým lesem. Stromy byly tak mohutné, že se v některých místech jejich koruny splétaly nad cestou do zelené klenby. Jílovitý okraj cesty lemovalo husté kapradí, jehož listí se stáčelo jako zelené vlny.

Zelená stěna se zachvěla a zašuměla.

Na cestu vyskočil jednorožec.

Tisíce vesmírů, které se stáčejí do sebe jako lano pletené z jednotlivých pramenů…

Samozřejmě i tady dochází k únikům, k jakémusi mentálnímu ekvivalentu úniku z vysílací frekvence, s jakým se setkáte u levných hi-fi rádií a která má za následek, že během slabších hudebních pasáží zaslechnete švédské zpravodajství ze světa. Zvlášť když jste skoro celý život používali vlastní mozek jako přijímač.

Napojit se na myšlení jiného člověka je velmi obtížné, protože žádné dva mozky nepracují na té samé… řekněme vlnové frekvenci.

Ale tam někde v neznámu, v místě, kde se prolínají paralelní vesmíry, jsou miliony mozků totožných s tím vaším. Důvod je zcela jasný.

Bábi Zlopočasná se usmála.

Když se na místě objevila Stařenka Oggová, stála kolem dveří Magrátina pokoje malá skupinka, v níž byl král, Miluška Ochládková a dva tři zvědavci, kteří sem zabloudili.

"Co se děje?"

"Vím, že je uvnitř," řekl Verence a svou korunu svíral v rukou známým způsobem aj-seňor-mexičtí-bandité-přepadli-naši-vesnici. "Miluška ji slyšela křičet ‚běžte pryč' a já mám dojem, že něco hodila na dveře."

Stařenka Oggová s pochopením přikývla.

"Předsvatební nervozita," řekla. "To se stává."

"Ale všichni bychom se měli zúčastnit představení," stýskal si Verence. "V každém případě by se měla představení zúčastnit i ona."

"No, nevím," zavrtěla hlavou Stařenka. "Když jsem viděla našeho Jasoně a ostatní mládence v těch parukách ze slámy… Víte, oni to myslí dobře, ale nemyslím, že je to něco, co by mělo mladé děvče - tedy dost mladé děvče - vidět večer před svatbou. Požádali jste ji, aby odemkla dveře?"

"Udělal jsem něco lepšího," odpověděl jí Verence. "Já jsem jí to přikázal. To bylo správné, ne? Kdyby mě neposlouchala už ani Magráta, to bych byl pěkně ubohý král."

"Aha," zabručela Stařenka po krátkém zamyšlení. "Ty jsi asi nestrávil mnoho času v dámské společnosti, co? Tím myslím všeobecně."

"No, já -"

Koruna se začala Verencovi v rukou nervózně otáčet. Nejen, že bandité přepadli vesnici, ale Sedm statečných se rozhodlo, že místo na pomoc půjdou na kuželky.

"Tak já ti něco řeknu," řekla mu Stařenka a popleskala ho přátelsky po zádech, "ty běž na představem a pošplechtej s ostatní šlechtou. Já už si s Magrátou poradím, neboj se. Já byla nevěstou třikrát, a to jsou jen ty úředně přiznané případy."

"Dobře, ale měla by být -"

"A já si zase myslím, že když budeme zacházet s tím ‚měla by' a ‚musí' opatrněji, mohli bychom se k té svatbě nakonec dopracovat. Tak a teď všichni běžte."

"Někdo by tady měl zůstat," řekl Verence. "Jeník bude na stráži, ale -"

"Nikdo se mi do toho nebude plést, ano?" řekla Stařenka. "Nechte to na mně, já to vyřídím."

"Když…, jestli jste si jistá…"

"Běžte!"

Stařenka Oggová počkala, dokud je neslyšela scházet po hlavním schodišti. Po chvíli jí skřípění kočárů a hlasité výkřiky potvrdily, že svatební výprava, až na budoucí nevěstu, odjíždí.

V duchu napočítala do sta.

Pak:

"Magráto?"

"Běž pryč!"

"Vím, jak ti je," chlácholila ji přes dveře Stařenka. "První noc před svatbou jsem měla taky trochu strach." Naštěstí se zarazila včas a už nedodala, co měla na jazyku: protože hrozilo nebezpečí, že se tam jako nežádoucí,

předčasný host objeví náš Jasoň.

"Já nemám strach! Já mám vztek!"

"A proč?"

"Ty dobře víš!"

Stařenka si sundala klobouk a poškrábala se na hlavě.

"Pendrek vím," odpověděla.

"A on to ví taky. Já věděla, že on to ví, a já vím, kdo mu to řekl," huhlal tlumený hlas za dveřmi. "Všechno to bylo předem naaranžované. A vy jste se mi všichni museli smát za zády!"

Stařenka se zamračila na neosobní dřevěné dveře.

"Houby," zavrtěla hlavou. "Pořád tápu v nevědomosti, holka."

"No, já už o tom mluvit nebudu."

"Všichni odjeli na představení," snažila se Stařenka udržovat řeč.

Ticho.

"Později se vrátí."

Další neochota k dialogu.

"Pak začne pitka a hýření, budou tady žongléři a chlápci, co si strkají lasičky do kalhot," mámila Stařenka Magrátu.

Ticho.

"A za chvíli máš zítra a co chceš dělat potom?"

Ticho.

"Vždycky se můžeš vrátit do své chalupy. Nikdo se tam nenastěhoval. Nebo se můžeš nastěhovat ke mně, kdybys chtěla. Ale budeš se muset rozhodnout, je ti to jasné, protože tam nemůžeš zůstat zamčená věčně."

Stařenka se opřela o stěnu.

"Vzpomínám si, jak mi kdysi dávno moje babička vyprávěla o královně Amonii, no já říkám o královně, ale ona vlastně nikdy královnou nebyla, jenom asi tři hodiny, a to je právě to, co ti chci říct. Hráli si na svatební oslavě na schovávanou a ona se schovala do velké dubové truhly někde v podkroví, víko spadlo a zámek zapadl, a když ji po sedmi měsících našli, byl svatební dort už trochu okoralý."

Ticho.

"No, když se mnou nechceš mluvit, tak je zbytečné, abych tady stála celou noc. Ráno se budeš cítit líp, uvidíš."

Ticho.

"A proč si dneska nehupsneš brzo do postele?" pokračovala Stařenka v načatém monologu. "Stačí zazvonit a náš Jeník ti donese šálek něčeho teplého. Abych ti řekla pravdu, tady venku je trochu vlezlo. Je zajímavé, jak se v těch starých kamenných budovách drží vlhko a chladno."

Ticho.

"Tak já tedy jdu, ano?" obrátila se Stařenka k mrtvému tichu za dveřmi. "Vidím, že tady asi nejsem nic platná. Opravdu si nechceš promluvit?"

Ticho.

"Před svým bohem stůj, před svým králem se klaň a před svým manželem kleč. To je můj recept na šťastný život," prohlásila Stařenka ke dveřím. "Dobrá, tak já teda jdu. Víš, co? Vrátím se zítra brzo ráno, pomůžu ti s přípravami a takové ty věci. Co říkáš?"

Ticho.

"Takže jsme dohodnuté," přikývla Stařenka. "Číriou!"

Čekala celou minutu. Podle všech pravidel a zákonů lidského chování v podobných situacích se teď měly závory odsunout a Magráta měla vyhlédnout do chodby, nebo dokonce na Stařenku zavolat. Jenže Magráta nic takového neudělala.

Stařenka zavrtěla hlavou. Napadaly ji alespoň tři způsoby, jak se dostat do pokoje, a jen při jednom z nich to bylo dveřmi. Jenže i čarodějnictví má své místo a svůj čas a tady nebylo správné ani jedno, ani druhé. Stařenka Oggová vedla dlouhý a šťastný život mimo jiné i proto, že věděla, kdy nebýt čarodějkou, a tohle byla jedna z oněch chvil.

Sešla po hlavním schodišti a vyšla z hradu. Jeník stál na stráži u hlavní brány a horlivě nacvičoval karatistické údery. Malíkové hrany svištěly nočním vzduchem. Když se objevila Stařenka, zarazil se a upadl do rozpaků.

"Byl bych se taky rád podíval na představení, mami."

"Myslím, že král bude velmi štědrý, až ti bude vyplácet odměnu za vykonané služby," utěšovala ho Stařenka. "Připomeň mi, abych mu to připomněla."

"A ty tam nejdeš?"

"Víš, já… já se jdu trochu projít do města," odpověděla mu Stařenka. "Předpokládám, že Esme jela s nimi, že?"

"Já nevím, mami."

"Musím ještě vyřídit několik drobností."

Ušla sotva pár kroků, když se za ní ozval hlas: "Vítej, luno na nebi mé radosti."

"Tedy vy se dovedete připlížit, Casanovlezi."

"Objednal jsem pro nás večeři u Kozla a křoví," oznámil jí trpasličí hrabě.

"Ó, to je ale hrozně drahý podnik," užasla Stařenka Oggová. "Tam jsem ještě nikdy nebyla."

"Mají tam některé speciální potraviny a ingredience, teď, když se sem sjeli svatební hosté," vysvětloval jí

Casanovlez. "Už jsem s nimi všechno dohodl."

Bylo to velmi složité dohadování.

Pokrmy působící jako afrodiziaka nepatřily k věcem, které by se v Lancre uchytily. Jedinou výjimkou byl ústřicovomrkvový koláč Stařenky Oggové. Co se týkalo kuchaře u Kozla a křoví, tak pro toho byly potraviny a sex spojeny jen jistými komickými gesty, zahrnujícími věci jako třeba okurky. Nikdy neslyšel o čokoládě, slupkách z banánů, avokádu se zázvorem, ibiškovém cukroví ani o tisíci dalších potravin, které lidé příležitostně používali, aby s jejich pomocí dovedli svého partnera po hlučných cestách milostné romance do tichého místa, kde ho chtěli mít. Casanovlez strávil náročných deset minut podrobným popisem požadovaného menu a velká částka peněz při tom změnila majitele.

Zorganizoval dokonale promyšlenou romantickou večeři při svíčkách. Casanovlez vždycky věřil v umění svádět.

V mnoha okolních zemích žil bezpočet vysokých žen, dostupných ze štafliček, které by mohly sloužit jako důkaz o tom, že i planá jabloň může urodit královské jablko. Bylo skutečně neuvěřitelné, že trpaslíci, rasa, pro kterou zmíněné umění spočívalo z největší části v tom, jak takticky zjistit, jaké pohlaví pod mnoha vrstvami kůže a kroužkové zbroje jejich partner ukrývá, mohli zrodit někoho, jako byl Casanovlez.

Bylo to totéž, jako kdyby se mezi eskymáky zrodil přirozený odborník na pěstování vzácných druhů tropického ovoce. Mohutné a neustále zadržované vody trpasličí sexuality si našly skulinku kdesi u dna té vysoké hráze - proud, který vytryskl, byl malý, ale tak silný, že by dokázal pohánět dynamo. Všechno, co jeho trpasličí bratři dělali jen zřídka, a to ještě když už byla příroda opravdu neodbytná, on dělal neustále, jednou v uzavřených nosítkách, jindy někde na mezi, a jednou dokonce hlavou dolů, pověšený na stromě - ale, a to je velmi důležité, vždy pečlivě a s pozorností k podrobnostem pro trpaslíky tak typickou. Trpaslíci byli ochotní strávit celé měsíce prací na drahém šperku a ze stejných důvodů byl Casanovlez velmi oblíbeným hostem mnoha dvorů a paláců a z jakýchsi tajemných důvodů dostával nejvíce pozvání v době, kdy byli místní páni na cestách. Jako většina trpaslíků měl i on ten dar, že mu neodolal žádný zámek, což je při některých okamžicích sur la boudoir dovednost nejen vítaná, ale pro zdar věci doslova nepostradatelná.

A Stařenka Oggová byla přitažlivá dáma, což není totéž jako krásná. Prostě Casanovleze fascinovala. Byla to osoba, v jejíž přítomnosti se téměř každý cítil neobyčejně příjemně a vyrovnaně, a to nejen proto, že měla srdce tak široké, že by se jí tam vešla tři fotbalová hřiště a kuželkářská dráha nádavkem.

"Kdybych tady tak měl svou kuši," posteskl si šeptem Výsměšek. "Mít na stěně tuhle trofej, vždycky bych si měl kam pověsit klobouk."

Jednorožec pohodil hlavou a zahrabal kopytem. Z boků mu stoupala řídká pára.

"Nevím, jestli to zabere," šeptala Bábi. "Jseš si jistý, že už ti v prstech nezbývá ani troška nějakého toho ‚vhúúúš' nebo ‚vhamm'?"

"Mohl bych stvořit nějakou iluzi," řekl mág. "To není těžké."

"To by nám nepomohlo. Jednorožec je tvor ze světa elfů. Magie na ně nezabírá. Iluze okamžitě prohlédnou. A jakby ne, když oni sami dokážou vytvořit ty nejdokonalejší. Co ten úvoz? Dokázal bys vylézt nahoru?"

Oba současně se podívali na prudké svahy úvozu. Úbočí byla z červeného jílu a kluzká jako kněží.

"Musíme ustupovat pozpátku," řekla Bábi. "Pomalu."

"Co jeho vědomí? Nemohla by sis ho Zapůjčit?"

"To už si Zapůjčil někdo jiný. To ubohé stvoření je její mazlíček. Poslouchá jen ji."

Jednorožec šel pomalu za nimi a pokoušel se je pozorovat oba najednou.

"Co uděláme, až dojdeme na most?"

"Doufám, že jsi nezapomněl plavat?"

"Ten most je pěkně vysoký."

"Ale pod mostem je hluboká tůň. Pamatuješ? Jednou jsi tam skočil. Byla to taková teplá měsíční noc…"

"Tenkrát jsem byl mladý a hloupý."

"Teď jsi starý a hloupý, no."

"Myslel jsem si, že jednorožci jsou víc… načechraní."

"Dívej se dobře! Pozor na jeho romantické kouzlo! Vnímej jen to, co máš před očima! Je to po čertech velký kůň s dlouhým rohem na jednom konci!" varovala ho Bábi.

Jednorožec znovu zahrabal kopytem v zemi.

Bábi ucítila, jak jí pod nohama zaskřípěl písek na dláždění mostu.

"Dostal se sem náhodou a teď nemůže zpět," vysvětlovala Výsměškovi. "Kdyby tady byl jen jeden z nás, už by dávno zaútočil. Tak, teď jsme tak asi v polovině mostu -"

"Tu řeku zčásti napájí voda z tajícího sněhu," zabručel Výsměšek nespokojeně…

"Hm, to máš asi pravdu," přikývla Bábi. "Sejdeme se v tůni."

A byla tatam.

Jednorožec, který se až dosud rozhodoval mezi dvěma cíli, teď měl před sebou jen Výsměška.

Do jedné počítat uměl.

Sklonil hlavu.

Výsměšek neměl nikdy rád koně, zdálo se mu že jsou to zvířata, která mají jen velmi malou dávku příčetnosti.

Když jednorožec zaútočil, Výsměšek vyskočil na zábradlí a bez zvláštních aerodynamických ohledů se vrhl do

ledových vln řeky Lancre.

Knihovník divadlo miloval. Na každé premiéře, bez ohledu na to, které divadlo v Ankh-Morporku ji dávalo, seděl v první řadě a jeho chápavé schopnosti mu dovolovaly tleskat dvakrát silněji než kdokoliv jiný nebo - v případě potřeby - házet dvakrát tolik slupek z burských oříšků.

A teď se cítil opuštěný. Na hradě bylo knih, že by je spočítal na prstech dvou rukou, snad s výjimkou spisků o etiketě, chovu hospodářských zvířat a vedení státu. Králové zpravidla mnoho nečtou.

Nečekal, že ho představení přivede k vytržení. Nahlédl ještě před začátkem mezi kusy pytloviny, které oddělovaly šatny, a zahlédl tam půl tuctu objemných mužů, kteří se hádali. To mu nepřipadalo jako nejlepší základ pro Thespidův večer, i když tady pořád ještě zbývala možnost, že jeden z nich může hodit některému z ostatních do obličeje dort se šlehačkou.

Podařilo se mu získat pro sebe tři sedadla v první řadě. To sice nebylo zvykem, ale bylo zajímavé pozorovat, s jakou ochotou mu lidé uvolňovali místa. Získal dokonce několik sáčků burských oříšků, přestože nikdo nevěděl, jak se mu to podařilo.

"Oook?"

"Ne, díky," odpověděl Rozšafín Ctibum.

"Oook?"

"Rád si promluvím s někým, kdo rád hovoří! Hopla! Sem a tam! Nacpi si to do bot a vykuř!"

"Myslím, že taky o buráky nestojí," překládal Rozšafín.

Opona se zvedla, přesněji řečeno, pekař Povozník ji odtáhl stranou.

Představení začalo.

Knihovník je pozoroval s rostoucí nespokojeností. Bylo to hrozné. Obvykle se mu líbily i špatně zahrané kusy za podmínky, že vzduchem poletoval dostatek cukrovinek, ale tihle lidé nebyli dobří ani ve špatném hraní. A taky se nezdálo, že by se někdo z nich chystal hodit cokoliv sladkého.

Vylovil ze sáčku burský oříšek a zmáčkl ho mezi prsty, zatímco upřeně pozoroval levé ucho tkalce Krejčího.

Najednou cítil, jak se mu ježí chlupy. To je u orangutana velmi nápadná věc.

Podíval se na úbočí kopce, které se črtalo za tápajícími herci, a tiše zavrčel.

"Oook?"

Rozšafín do něj nenápadně strčil loktem.

"Tiše!" sykl. "Konečně se začínají chytat…"

Jeden z herců ve slaměné paruce promluvil a k jeho slovům se ozvala podivná ozvěna.

"Co to říkala?" naklonil Rozšafín hlavu ke straně.

"Oook!"

"A jak udělala tohle? To je skvělá maska, co si -"

Rozšafín umlkl v půli věty.

Knihovník se najednou cítil nesmírně opuštěný.

Všichni diváci v hledišti upírali nehybné pohledy k travnatému jevišti.

Zamával Ctibumovi dlaní před očima.

Vzduch nad úbočím kopce se chvěl a tráva se pohybovala takovým způsobem, že lidoopa rozbolely oči.

"Oook?"

V kruhu nízkých kamenů opodál začalo sněžit.

"Oook?"

Když Stařenka odešla, vybalila Magráta své svatební šaty.

To byla další taková věc.

Alespoň na těch šatech se měla nějakým způsobem podílet. Měla… ona přece bude ta, která je bude mít na sobě! Ona měla celé týdny vybírat látku, chodit na zkoušky, měnit názory. Měnit materiál, fazónu a doplňky…

…i když samozřejmě byla moderní a takové malichernosti k životu nepotřebovala…

…jenže kdyby u toho byla, mohla by si vybrat.

Šaty byly z bílého hedvábí se vkusným množstvím krajky. Magráta věděla, že se v módě příliš nevyzná. Věděla, co je tohle či ono, ale nevěděla, jak se to jmenuje. Všechny ty volánky, plisování, sámky a kdoví co.

Přiložila si šaty pod krk a podrobila se kritické prohlídce.

Na zdi viselo malé zrcadlo. Po jistém duševním boji se vzdala a šaty si oblékla. To nebylo, jako kdyby je měla na sobě zítra. Kdyby si je nezkusila, až do smrti by přemýšlela o tom, jestli by jí padly nebo ne.

Padly. Přesněji řečeno, nepadly. Ještě lépe řečeno, padly tak, jak by Magráta nikdy nevěřila, že na její postavu nějaké šaty mohou padnout. Ať už za ně Verence zaplatil cokoliv, vyplatilo se to. Krejčí provedl s látkou neuvěřitelné věci. Šaty byly prohnuté v místech, kde byla Magráta rovná, a vzdouvaly se tam, kde Magráta nikoliv.

Závoj byl přidržován na hlavě ozdobnou páskou, pošitou hedvábnými květy.

Přece zase nezačnu brečet, říkala si Magráta. Musím zůstat rozzlobená. Budu si tu zlost pěstovat, dokud se nezmění v zuřivost, a až se mi to podaří, tak -

- tak co?

Mohla by zkusit chovat se s ledovou odměřeností. Mohla by kolem nich jen tak majestátně proplout… ty šaty se k podobnému účelu skvěle hodily… to by je naučilo.

A potom co? Rozhodně by nemohla zůstat tady, kde to všichni věděli. A navíc by se jistě brzy rozneslo i to s

tím dopisem. Novinky se v Lancre šířily rychle, rychleji než projímadlo nemocným oslem. Možná by měla najít nějaké místo, kde nejsou žádné čarodějky, a začít znovu, i když v téhle chvíli byly její pocity vůči čarodějkám takové, že by raději dala přednost kterémukoliv jinému zaměstnání, pokud ovšem existovalo pro bývalou čarodějku nějaké jiné zaměstnání.

Magráta bojovně pozvedla bradu. Podle toho, jak se cítila teď, když v ní žluč bublala jako horký pramen, by snad dokázala stvořit nějaké nové povolání sama. A při troše štěstí by nemuselo zahrnovat ani mužské, ani hašteřivé staré babky, které do všeho strkají nos.

A ten zatracený dopis si nechá, aby na to nikdy nezapomněla.

Celou tu dobu přemýšlela, jak je možné, že Verence měl všechno připraveno týdny před tím, než se vrátila, a ono to zatím bylo takhle jednoduché. Jakou ti z ní museli mít legraci…

Stařenku Oggovou sice na okamžik napadlo, že by měla být někde jinde, ale pro ženu v jejím věku bylo pozvání na večeři při svíčkách něco, co se nestává každý den. Jsou jisté příležitosti, kdy musí každý člověk zapomenout na zbytek světa a utrhne si kousek štěstí sám pro sebe. Každý z nás má právo na tichý okamžik klidu a štěstí.

"To je po čertech dobré víno," řekla a uchopila další láhev. "Jak jste říkal, že se jmenuje?" Zamžourala na vinětu. "Chiteau Maison? Chiteau - to cizozemsky znamená kočičí voda, víte, ale to oni jen tak říkají, to není skutečná kočičí voda. Pravé kočičí ch… voda je mnohem ostřejší." Zarazila zátku tupým koncem svého nože do lahve, pak strčila do hrdla prst a divoce lahví zatřásla, aby v ní "rozmíchala všechnu dobrotu".

"Ale já jsem zásadně proti tomu, aby se víno pilo z dámských bot," pokračovala. "Já vím, že se to jako čeká, ale já prostě nevidím, co je tak skvělýho, když jdete domů a v botách vám čvachtá víno. Už nemáte hlad? Jestli nechcete tadyhle tu chrupavku, dojím ji. A co tady ten velký rak? Nikdy předtím jsem něco takového nejedla. A ta majonéza! Nebo tahle malá vajíčka naplněná bůhví čím. Ale musím vám říct, že ten ostružinový džem smrděl po rybách!"

"To byl kaviár," zabručel Casanovlez.

Seděl, bradu si podpíral rukou a ve fascinovaném vytržení pozoroval Stařenku.

Překvapilo ho, že cítil neobyčejnou slast a spokojenost, přestože nebyl v poloze vodorovné.

Věděl, jak by podobná večeře měla probíhat. Byla to jedna ze základních zbraní každého svůdce. Ten milostný vzorec se skládal ze silných, sladkých vín a lehkých a drahých jídel. Pak vědoucí pohledy, které na sebe narážejí nad stolem, a nohy, které se proplétají pod ním. Pak trochu sladkého likéru, nějakou tu broskev a banán. Loď touhy tak pomalu, ale jistě kormidluje do vytouženého přístavu.

A najednou tady byla Stařenka Oggová.

Stařenka vychutnávala dobré víno svým velmi svérázným způsobem. Casanovleze nikdy nenapadlo, že by si někdo mohl nalít na suché bílé víno dávku portského jen proto, že bílé v láhvi došlo.

A co se týká jídla… to vychutnávala také. Casanovlez se v životě nesetkal s nikým, kdo by měl takovou práci lokte. Předložte Stařence dobrou večeři, a ona se do ní pustí s pomocí nože, vidličky a beranidla. Stařenka pojídající humra, to byl obraz, který Casanovlez nezapomene. Zbytky krunýře, jež jí odletovaly od lokte, budou sbírat v hostinci jistě několik týdnů.

A co teprve chřest… mohl by zkusit zapomenout, jakým tempem konzumovala chřest, ale obával se, že by se mu ta vzpomínka vždycky připlížila zpět.

To snad bude podstata čarodějnické profese, pomyslel si. Mají vždy dokonale jasno v tom, co chtějí. Kdybyste překonali nebezpečné útesy, přepluli divoké řeky a na lyžích sjeli strmé svahy velehor, abyste dovezli Stařence Oggové bonboniéru, vyjedla by z ní nugátový střed všech vrstev dříve, než byste si stačili rozepnout vázání. To bylo ono. Cokoliv čarodějky dělaly, dělaly na sto procent.

"Ty krevety už nedojíte? Šoupněte mi sem ten talíř!"

Pokusil se pod stolem o malou hru nohama, aby nevyšel ze cviku, ale poté, co se ošklivě udeřil do kotníku o Stařenčinu okovanou botu, toho musel nechat.

Pak tady byl cikánský houslista. Zprvu byla Stařenka poněkud rozladěná a stěžovala si na to, že jí někdo hraje do ucha, zatímco se ona pokouší soustředit na své jídlo, ale pak mezi dvěma chody vytrhla neodbytnému primasovi housle z rukou, smyčec zastrčila do vázy s kaméliemi a přeladila housle tak, že jejich zvuk vzdáleně připomínal bendžo. Pak zahrála Casanovlezovi tři různé verze písně, kterou, aby jemu, cizinci, vyšla vstříc, nazvala Il porcupino Nil Sodomy Est.

Pak se zase chvíli věnovala vínu.

Další věc, která na Casanovleze dělala nezapomenutelný dojem, byl způsob, jakým se Stařence při každém úsměvu tvář poskládala do desítek vodorovných linií, a Stařenka se smála ráda a často.

Abychom řekli pravdu, začal si Casanovlez i přes vinný mráček, ve kterém se vznášel, uvědomovat, že se skvěle baví.

"Pokud jsem dobře pochopil, tak pan Ogg neexistuje, že?" navázal po chvíli hovor.

"Jakpak to, že ne? Jistěže existuje pan Ogg," pohoršila se Stařenka. "Ale pohřbili jsme ho už před roky. Museli jsme. Byl totiž mrtvej, víte?"

"Musel to být pro ženu těžký život, když najednou zůstala tak sama."

"Příšerný," přikývla Stařenka, která od chvíle, kdy byla její nejstarší dcera dost stará, aby ji zastala v domácích pracích, neuvařila jediné jídlo a nevěděla, co je prachovka. Denně měla ke každému jídlu čtyři chody, které jí střídavě vařily její k smrti vystrašené snachy.

"Musela jste se cítit velmi osamělá, zvláště v noci," pokračoval Casanovlez a vedl hovor tímto směrem spíše ze zvyku než pro cokoliv jiného.

"No, ještě že mám Silvera," řekla Stařenka. "Ten mi aspoň zahřívá nohy."

"Silver -"

"To je kocour. Poslyšte, myslíte, že by tady našli něco sladkého?"

Později si řekla o láhev, do které si slila zbylé nápoje.

Pan Zapotečný, královský nadúlní, nabral sběračkou z kastrolu, ve kterém se v jeho tajemné kůlně neustále něco vařilo, jakousi zelenou, odporně páchnoucí tekutinu a nalil ji do ruční stříkačky.

Na zahradní zdi bylo vosí hnízdo. Ráno tam bude viset vosí márnice.

To byla jedna z těch věcí tak typických pro včely.

Vždycky hlídaly vchod do úlu a bránily ho v případě potřeby i za cenu svých životů. Jenže vosy měly neuvěřitelnou schopnost najít někde vzadu vhodnou skulinu ve dřevě a vzápětí už ti žlutočerně pruhovaní loupežníci plenili úl, aniž jste o tom věděli. A bylo legrační, že jim v tom nebránily ani samy včely. Česno úlu hlídaly dokonale, ale když vosy našly nějakou jinou cestu dovnitř, nevěděly včely, co mají dělat.

Opatrně zmáčkl rukojeť stříkačky. Z ústí vystříkl oblak nazelenalé páry a zanechal na zemi mokrý pruh.

Vosy jsou docela pěkný hmyz. Jenže když držíte na včely, musíte bojovat proti vosám.

Zdálo se, že ve Velké síni probíhá jakási oslava. Matně si vzpomínal, že dostal nějakou pozvánku, ale tyhle věci ho všeobecně téměř nezajímaly. A zvláště teď. Věci se nějak zvrtly. Ani jeden z úlů nejevil jedinou známku nadcházejícího rojení. Ani jediný.

Jak v šeru procházel kolem úlů, zaslechl bzukot. To se někdy během teplých večerů stává. Jenže tohle bylo něco trochu jiného. V česně úlu stály celé oddíly včel a vířily vzduch kmitajícími křídly, aby vchod ochladily. Pak se ovšem ještě ozýval bzukot včel, které poletovaly kolem.

Byly rozzuřené a na stráži.

Těsně před hranicemi Lancre byla řeka přehrazena několika dřevěnými splavy. Bábi Zlopočasná se vyšplhala na dřevěnou korunu splavu a opatrně se dobrodila na břeh, kde si začala vylévat vodu z bot.

Po nějaké chvíli přinesla voda po proudu dokonale promočený mágovský klobouk, který se zvedl, a pod ním se objevil neméně dokonale promočený mág. Bábi se naklonila, podala mu pomocnou ruku a řekla: "Osvěžující, co? Hned se mi zdálo, že ti studená koupel udělá dobře."

Výsměšek si pokusil vytřít z ucha bláto. Pak se podezřívavě podíval na Bábi.

"Jak to, že nejsi mokrá?"

"Vždyť já jsem."

"Ne, to tedy nejsi. Jsi jenom navlhlá. Já jsem promočený skrznaskrz. Jak můžeš plout kus řekou a být jen navlhlá?"

"Já prostě rychle schnu."

Bábi Zlopočasná se podívala na kamenitou stráň. Kousek dál vedla příkře stoupající cesta směrem do Lancre, ale znala ještě jiné, mnohem méně známé a kratší cesty lesem.

"Tak," řekla víceméně pro sebe. "Takže ona mi chce zabránit v tom, abych tam došla, co? No, tak to bych se na to podívala!"

"A kam chceš dojít?" zeptal se Výsměšek.

"To si právě nejsem jistá," odpověděla Bábi. "Jediné, co vím, je, že ona nechce, abych se tam dostala, takže já musím dojít tam, kam nechce, abych se dostala. Jenže jsem nepočítala s tím, že se tady objevíš právě ty a budeš mít srdeční nával. Tak jdeme."

Výsměšek si vyždímal roucho. Popadalo mu z něj velké množství ozdobných penízků. Pak si sundal klobouk a odšrouboval jeho špičku. Pokrývky hlavy často přijímají myšlenkové vibrace svého nositele. Tak například klobouk minulého arcikancléře Neviditelné univerzity způsobil obrovské množství nepříjemností. Trávil příliš mnoho času na hlavách mágů a nasbíral tolik magických vibrací, že si vyvinul vlastní osobnost. Výsměšek, podobnému nebezpečí zabránil tím, že dal svůj klobouk vyrobit podle speciálních požadavků do jednoho ankh-morporského kloboučnictví, jehož majitelé byli naprosto šílení.

Nebyl to obvyklý mágovský klobouk. Málokterý z mágů dokázal využít špičku svého klobouku, snad jen někteří z těch prozíravějších v ní nosili rezervní ponožky. Jenže Výsměškův klobouk byl rozčleněn na několik oddělení.

Jak ona oddělení, tak klobouk sám skrýval různá překvapení. Tak především měl klobouk čtyři teleskopické nohy a v lemu krempy srolovaný velký kus toho nejkvalitnějšího hedvábí, s jehož pomocí se z klobouku dal vytvořit malý, ale praktický stan. Ve vnitřních stěnách dýnka byly kapsy a v nich železná dávka potravin na tři dny. Když se odšroubovala špička, objevila se nádoba se zásobou lihoviny na stejnou dobu, která sloužila pro ty nejnaléhavější případy, jako třeba když měl Výsměšek žízeň.

Výsměšek na Bábi zamával malým špičatým pohárkem.

"Trochu brandy?"

"Co to máš na hlavě?"

Výsměšek si zmateně sáhl na temeno.

"Já -"

"Mně to připadá jako pálenka z medu a jablek. A co je to za věc, co máš na hlavě?"

Výsměšek si zvedl z hlavy malou klícku. Bylo v ní malé kolo podobné těm, ve kterých běhají veverky, a to bylo

uzavřeno do poměrně složité pavučiny skleněných trubiček. V klícce byly i dvě malé mističky na potravu. A byla tam také malá, chlupatá a v tomto okamžiku na kůži promočená myš.

"Oh, víš, to je taky jedna z těch věciček, které vymýšlejí mladí mágové," vysvětloval jí Výsměšek rozpačitě. "Souhlasil jsem s tím, že jim to… jaksi… vyzkouším. Myší chlupy se otírají o ty skleněné trubičky a začnou se dělat jiskřičky, rozumíš a… a…"

Bábi Zlopočasná se podívala na arcikancléřovy poněkud špinavé vlasy a pozvedla obočí.

"No tohle? Co ti mládenci asi vymyslí příště?"

"To já vážně nevím, já dokonce ani nevím, jak to vlastně funguje, tomuhle rozumí mladý Ctibum. Myslel jsem si, že bych jim mohl pomoct…"

"No, naštěstí už plešatíš, takže to měli kam postavit, co?"

V temnu ložnice otevřela své oči Diamanda, pokud to ovšem byly její oči. Perlově jí opalizovaly.

Tu píseň stále ještě spíš tušila než slyšela.

A svět se změnil. Svět vypadal jako vzorec utkaný z jemných stříbřitých čar, které se neustále pohybovaly, jako by bylo všechno pokryto filigránem. Kromě míst, kde bylo železo. Tam byly stříbrné linky zpřetrhány, ohýbaly se v nepřirozených úhlech a mizely. V těch místech byl svět neviditelný. Železo deformovalo svět. Vyhýbej se železu.

Vyklouzla z postele, obalila kliku pokrývkou a otevřela dveře.

Jeník Ogg stál téměř v pozoru.

V současné chvíli střežil lancreský hrad a zjišťoval, jak dlouho vydrží stát na jedné noze.

Pak ho napadlo, že to není ta nejvhodnější činnost pro martialartistu, a proto změnil své postavení v č. 19, dvojitý kop letící chryzantémy.

Po chvíli si uvědomil, že něco slyší. Bylo to víceméně rytmické a připomínalo mu to cvrkot velkého cvrčka. Přicházelo to odněkud z hradu.

Opatrně se obrátil a přitom se měl nesmírně na pozoru pro případ, že by, zatímco je otočen zády, zaútočily nepřátelské hordy.

Tohle si musel dobře promyslet. On přece neměl hlídat to, co se dělo uvnitř hradu. "Střežit" znamenalo hlídat před nebezpečím zvenčí. K tomu přece hrady byly. Proto měly všechny věže, mosty, hradby a cimbuří. Měl doma na stěně připíchnutý velký plakát, který dostal zdarma s knihou Encyklopedii dobývacích strojů. Věděl, o čem mluví.

Jeník nebyl zvláště rychlý myslitel, ale jeho myšlenky se v tomto okamžiku velmi rychle obrátily k elfovi uvězněnému v podzemí. Jenže vězení bylo zamčeno. Sám přece dveře zamykal. A taky byla všude kolem spousta železa a mami byla, co se železa týkalo, velmi nekompromisní.

Stejně ale…

Byl velmi systematický. Zvedl padací most a spustil ochrannou mříž, pak nahlédl přes zeď, aby zjistil co a jak. Jenže všude byla tma a vál slabý větřík.

Teď onen zvuk cítil. Zdálo se, že vychází přímo z kamene. Zadíral se mu do myšlenek jako ostří pily.

Nemohl se přece dostat ven, že ne? Ne, to dá rozum. Lidé přece nestavěli podzemní hladomorny tak, aby se z nich dalo jen tak uprchnout.

Síla zvuku začala kolísat a tóny se pohybovaly po stupnici nahoru a dolů.

Jeník opřel svou rezavou píku o zeď a vytáhl meč. Uměl s ním zacházet. Cvičil denně celých deset minut s pytlem nacpaným travou a pokaždé, když skončil, bylo to tomu pytli po čertech líto.

Vklouzl do hradu zadním vchodem a pomalu se přesunul k chodbám vedoucím do podzemí. Nikde nebylo živé duše. Samozřejmě, vždyť všichni odjeli na představení. Jenže teď už by se měli každou chvíli vrátit a celý hrad by měl oživnout.

Hrad mu najednou připadal velký, starý a studený.

Každou chvíli.

Musí dorazit.

Zvuk utichl.

Jeník opatrně nahlédl za roh. Byly tam schody a pod nimi otevřené dveře do vězeňské cely.

"Stůj!" vykřikl Jeník pro všechny případy.

Výkřik se odrazil od chladných kamenů.

"Stůj! Nebo…, nebo…, nebo… Stůj!"

Pomalu sestoupil po schodech a nahlédl pod klenutý oblouk vchodu.

"Já vás varuju! Studuji školu Šťastné cesty nefritového lotosu!"

Dveře do kobky, kde byl uvězněn elf, byly dokořán. A vedle nich se o kamennou stěnu opírala postava v bílém.

Jeník zamrkal.

"Nejste vy slečna Poťuklová?"

Usmála se na něj. Oči jí v šeru zářily.

"Ty na sobě máš kroužkovou zbroj, Jeníku," zapředla.

"Cože, slečno?" očima znovu zabloudil k otevřeným dveřím.

"To je hrozné. Musíš šiji okamžitě sundat, Jeníku. Jak můžeš něco slyšet, když máš to hrozné železo i přes uši?"

Jeník si uvědomoval, že má nekrytá záda, ale neodvážil se ohlédnout.

"Já slyším dobře, slečno," odpověděl a pokusil se ustoupit tak, aby stál zády ke stěně.

"Ale neslyšíš správně" řekla Diamanda a zavlnila se kupředu. "Železo tě ohlušuje."

Jeník ještě nebyl zvyklý na nedostatečně oděné mladé ženy, které by k němu přistupovaly se zasněným výrazem na tváři. Horečnatě si přál, aby mohl vstoupit na Šťastnou cestu ústupu.

Podíval se stranou.

V otevřených dveřích cely stála vysoká hubená postava. Stála v jakémsi přikrčeném postoji, jako by se chtěla udržet co nejdále od předmětů, které ji obklopují.

Diamanda se na Jeníka usmívala velmi zvláštním způsobem.

Dal se na útěk.

Lesy se nějak změnily. Výsměšek si byl jistý, že za jeho mládí byly plné modrých zvonků a petrklíčů a - a zvonků a bůhví čeho ještě. A ne samého trnitého houští jako teď. Zatrhávaly mu roucho a jednou nebo dvakrát mu dokonce převislá větev srazila klobouk. Ještě hůř se cítil proto, že jak se zdálo, Esme Zlopočasná se všem těm překážkám bez nejmenších obtíží vyhýbala.

"Jak to děláš?"

"Já prostě pořád přesně vím, kde jsem," odpověděla mu Bábi.

"No a co? To já vím taky."

"Ne, to právě nevíš. Ty jsi prostě jen tady. To ale není totéž."

"Dobrá, ale zajímalo by mě, jestli náhodou taky nevíš, kudy vede nějaká slušná cesta."

"Tohle je zkratka."

"Mezi dvěma místy, na kterých už budeš vědět, kde jsi?"

"Pořád ti říkám, že jsem se neztratila. Já jsem… směrově stabilizovaná."

"Pch!"

Ale tohle musel Esme Zlopočasné přiznat. Možná že skutečně zabloudila a on měl jisté důvody, proč si to myslet. Pokud tomu tak nebylo, pak by v lese musely existovat dva naprosto stejné stromy, se stejným tvarem a postavením větví a na obou by musel viset útržek Výsměškova roucha. Ale v Esme bylo něco, že by se to u každého jiného člověka, který by na sobě neměl černé šaty obstarožního střihu a vysoký černý špičatý klobouk, muselo nazvat duševní vyrovnaností. Neochvějnou duševní vyrovnaností. Bylo téměř nemožné představit si, že by Bábi udělala nějaký neohrabaný nebo nedůstojný pohyb, pokud by sama nechtěla. Všiml si toho už tenkrát před lety, i když tenkrát spíš žasl nad tím, jak skvěle její tvary zapadají do okolního prostoru. A -

Roucho se mu znovu zachytilo o větev.

"Počkej chvilku!"

"To tvoje oblečení je pro tuhle krajinu naprosto nevhodné."

"Copak mě napadlo, že se budu potulovat po lesích? Tohle je, u všech všudy, obřadní roucho!"

"Tak si ho sundej."

"A jak potom lidé poznají, že jsem mág?"

"Já jim to řeknu, spolehni se."

Bábi Zlopočasná začínala být vystrašená. Kromě toho se bez ohledu na to, co tvrdila, opravdu ztratila. Háček byl v tom, že na cestě od splavu u lancreských peřejí do městečka jste se prostě nemohli ztratit. Bylo to celou cestu do kopce. Navíc ona chodila místními lesy prakticky celý život. Byly to její lesy.

Byla si naprosto jistá, že už dvakrát prošli kolem jednoho a téhož stromu. Visel na něm útržek Výsměškova roucha.

Jako když najednou zabloudíte ve vlastní zahradě.

Byla si také jistá, že několikrát zahlédla jednorožce. Šel po jejich stopě. Pokusila se mu proniknout do myšlenek. Se stejným úspěchem se mohla pokusit vyšplhat po kolmé ledové stěně.

Ne že by její myšlenky byly úplně v pořádku, ale byla si už alespoň jistá, že je příčetná.

V době, kdy stěny mezi vesmíry zeslábnou a rovnoběžné prameny děje Když se prolnou s dějem Teď, prosáknou z jedné strany na druhou i další věci. Někdy jsou to jen slabé signály, ale pro dostatečně vnímavý a zkušený přijímač snadno slyšitelné.

V hlavě cítila slabé, ale naléhavé myšlenky tisíců Esme Zlopočasných.

Magráta si nebyla jistá, co všechno si má zabalit. Většina jejích původních šatů během jejího pobytu na hradě zmizela a nebylo by společensky únosné ani slušné, aby si s sebou brala některé z těch, které jí koupil Verence. Totéž platilo o zásnubním prstenu. Nebyla si prostě jistá, jestli si ho člověk může po zrušení zasnoubení ponechat.

Podívala se na sebe do zrcadla.

Musí přestat myslet tímhle způsobem. Jak se zdá, strávila celý život snahou být co nejméně nápadná, slušná a ohleduplná, omlouvat se každému, kdo do ní vrazil, prostě být dobře vychovaná. A co se stalo? Lidé se k ní chovali, jako když je nenápadná, ohleduplná, dobře vychovaná. Každý do ní prostě vrazil.

Ale ona přilepí ten zatracený dopis na zrcadlo, aby všichni věděli, proč odešla.

Byla skoro rozhodnutá, že se vydá někam do velkých měst a stane se kurtizánou.

Ať už je to cokoliv.

Pak zaslechla zpěv.

Byl to bez diskuse nejkrásnější zvuk, jaký kdy Magráta slyšela. Proudil jí ušima přímo do zadního mozku, přecházel jí do krve a do morku kostí…

Hedvábný kabátek jí vyklouzl z prstů a spadl na zem. Vrhla se ke dveřím a zbyteček jejího vědomí, stále ještě schopný normálního myšlení, jí připomněl klíč.

Píseň naplňovala celou chodbu. Sevřela rukama záhyby sukně svatebních šatů, aby se jí snáze běželo, a pospíchala ke schodišti…

Z vedlejší,chodby najednou někdo vyběhl a vrazil do ní, takže oba padli k zemi.

Byl to Jeník Ogg. Hustým závojem melodie rozeznávala jeho vyděšenou tvář, rámovanou kápí zbroje z rezavého -

- železa.

Píseň se najednou změnila, přestože prakticky zůstávala stejná. Její celková harmonie ani ten úžasný rytmus se nezměnily, ale najednou to všechno začalo skřípat, jako kdybyste melodii slyšeli jinýma ušima.

Jeník ji táhl ke dveřím do komnaty.

"Jste v pořádku, slečno královno?"

"Co se to děje?"

"Já nevím, slečno královno. Ale myslím si, že nás obsadili elfové."

"Elfové?"

"Jo. A taky dostali slečnu Poťuklovou. Ehm. Víte, když jste jí z postele dala pryč všechno to železo -"

"O čem to mluvíš, Jeníku?"

Jeníkova tvář byla bílá jako křída.

"Ten, co byl uvězněný v podzemí, začal zpívat a oni si ji už předtím označili, takže ona teď dělá, co chtějí -"

"Jeníku!"

"A naše mami říká, že oni vás nezabijou, když to není nezbytně nutné. Rozhodně ne hned. Prý si s vámi užijou mnohem víc, dokud vydržíte naživu."

Magráta na něj mlčky zírala.

"Musím utéct! Pokoušela se mě přinutit, abych si sundal zbroj! Musel jsem ji tam nechat, slečno. Rozumíte mi, slečno?"

"Elfové?"

"Musíte se držet něčeho železného, slečno. Oni železo nenávidí!"

Uštědřila mu políček a uhodila se při tom o jeho kroužkovou zbroj. "Ty mluvíš z cesty, Jeníku!"

"Jsou tam venku, slečno! Slyšel jsem, jak se spouští padací most! Oni jsou tam a my jsme tady a oni nás nezabijou, ale budou si nás pěkně držet naživu a -"

"Vojíne, pozor!"

Nic jiného ji nenapadlo. Jak se zdálo, zabralo to. Jeník se trochu sebral.

"Podívej," začala Magráta konejšivým hlasem, "každý přece ví, že žádní elfové už dávno ne…" hlas se vytratil. Oči se jí zúžily. "Každý mimo Magrátu Česnekovou ale ví, že je to jinak, co?"

Jeník se roztřásl. Magráta ho chytila za ramena.

"Naše mami a paní Zlopočasná říkaly, že o tom nemáte vědět!" zakvílel Jeník. "Říkaly, že je to záležitost pro čarodějky."

"A kde tedy jsou teď, když by měly udělat kus čarodějnické práce?" prohlásila jízlivě Magráta. "Já je nějak nevidím. Jsou snad za dveřmi? Nejsou. Nebo pod postelí? Ale podívejme, ani tam je nevidím! Jsem tady jenom já, Jeníku Oggu. A jestli mi okamžitě neřekneš všechno, co víš, postarám se, abys litoval dne, kdy jsem se narodila."

Když Jeník její varování zvažoval, poskočil mu několikrát ohryzek. Pak se jí vytrhl ze sevření a naklonil hlavu směrem ke dveřím.

Zpěv umlkl. Magráta měla na okamžik pocit, že za dveřmi slyší vzdalující se kroky.

"To bylo tak, slečno královno, naše mami a paní Zlopočasná byly nahoře u Tanečníků a -"

Magráta ho pozorně poslouchala.

Nakonec řekla: "A kde jsou všichni teď?"

"To nevím, slečno. Jeli na představení…, ale už měli být zpátky."

"A kde se hraje to představení?"

"To nevím. A slečno?"

"Ano?"

"Proč na sobě máte ty svatební šaty?"

"Toho si nevšímej."

"Říká se, že když vidí novomanžel nevěstu ve svatebních šatech dřív než těsně před svatbou, že to nosí smůlu," upozorňoval ji Jeník, který se snažil najít v mnohokrát omílaných hloupostech útočiště a únik před vlastním strachem.

"No, jestli ho uvidím první, tak bude mít smůlu určitě," procedila Magráta mezi zuby.

"Slečno?"

"Copak?"

"Mám strach, jestli se jim všem něco nestalo. Náš Jasoň říkal, že budou během hodinky zpátky, a teď už je to kolik hodin."

"Ale vždyť je tam alespoň stovka hostů a prakticky celé město. Tolika lidem jistě nemohou nic udělat ani elfové."

"Myslím, že to by ani nepotřebovali." Jeník přešel k nezasklenému oknu. "Podívejte se, slečno. Mohl bych odsud seskočit na sýpku u stájí. Je krytá doškama, takže se mi nic nemůže stát. Pak bych se mohl proplížit kolem

kuchyní a zadní brankou ve středové bráně, a to všechno s vojenskou dokonalostí."

"A k čemu?"

"Abych přivedl pomoc, slečno."

"Ale jseš si jistý, že existuje nějaká pomoc, kterou bys mohl přivést?"

"A napadá vás něco jiného, slečno?"

Nenapadalo.

"Je to od tebe… velmi odvážné, Jeníku," řekla Magráta.

"Zůstaňte tady, nevycházejte z komnaty a budete v naprostém bezpečí," zabručel Jeník. "Víte co? Co kdybych zamkl dveře a vzal klíč s sebou? Nemohla byste jim otevřít, ani kdy by vám zpívali přímo za dveřmi."

Magráta přikývla.

Jeník se usmál. "Přál bych si, abychom tady měli ještě jednu kroužkovou zbroj, ale všechno je to uloženo ve zbrojnici."

"O mě se neboj," uklidňovala ho Magráta. "A teď si pospěš."

Jeník přikývl. Na okamžik zůstal stát na okenní římse a pak se spustil do tmy.

Magráta přistrčila ke dveřím postel a pak si na ni sedla. Napadlo ji, že mohla jít s Jeníkem. Jenže to by znamenalo nechat hrad opuštěný, a to jí nepřipadalo správné.

Kromě toho měla strach.

V komnatě byla jediná svíčka a ta už z poloviny vyhořela. Až dohoří celá, nezbude nic než měsíční svit. Magráta měsíční svit vždycky milovala. Až dodnes.

Venku bylo ticho. A přitom sem měl doléhat zvuk oslav z ulic města.

Najednou se jí do hlavy vplížila ošklivá myšlenka, že nechat Jeníka odejít s klíčem od téhle místnosti nebylo právě nejchytřejší, protože kdyby ho náhodou chytli, mohli by si klidně odemknout zvenčí…

Odkudsi sem dolehl výkřik, který zněl velmi dlouho.

Pak se noční ticho zase zavřelo.

Po několika minutách se ozvalo šramocení kolem zámku, zvuky, jaké by mohl způsobit někdo, kdo se pokouší manipulovat klíčem zabaleným v mnoha vrstvách látky, aby se náhodou nedotkl železa. Dveře se začaly otvírat, ale pak se vzpříčily o postel.

"Nevyjdete ven, má paní?"

Dveře znovu zaskřípěly.

"Nepůjdete si s námi zatančit, půvabná paní?"

Hlas měl podivnou harmonii a ozvěnu, která Magrátě zněla v hlavě ještě několik vteřin potom, co doznělo poslední slovo.

Dveře se s třeskotem rozletěly.

Do místnosti vklouzly tři postavy. Jedna se sklonila pod postel a ostatní nahlédly do temných koutů. Pak jedna z nich přešla k oknu a vyhlédla ven.

Zvětralá zeď klesala k doškové střeše na jejím úpatí a byla úplně prázdná.

Postava zamávala na dvě temné siluety, které se pohybovaly po nádvoří a jejichž světlé vlasy vlály ve větru.

Jedna z nich ukázala rukou vzhůru, kde po stěně hlavní budovy šplhala štíhlá bytost v bílých šatech nadouvaných větrem.

Elf se zasmál. Tak tohle bude mnohem zábavnější, než čekali.

Magráta se vytáhla přes okenní římsu a udýchaná se zhroutila na podlahu. Pak se zvedla a dopotácela ke dveřím, ve kterých samozřejmě nebyl klíč. Zato tam byly dvě silné dubové závory, které rychle zastrčila.

Místo okna byla v otvoru připevněna dřevěná okenice.

Bylo jí jasné, že podruhé už to tak snadné nebude. Celou tu dobu, co šplhala po stěně, čekala, kdy se jí zaboří do zad šíp…, ale ne, něco tak jednoduchého by pro elfy asi nebyla ta správná legrace.

Rozhlédla se tmou. Tak… byla v nějaké místnosti. Nevěděla dokonce, ani která to je. Našla svíčku a svazeček sirek a po jistém úsilí se jí podařilo svíčku zapálit.

Na posteli byla hromádka truhliček a balíčků. To znamená, že je to… pokoj pro hosty.

Myšlenky odkapávaly v hrobovém tichu její hlavy jedna po druhé. Přemýšlela, jestli se jí pokusí znovu zazpívat a jestli by tomu znovu odolala. Možná, že když teď ví, co má čekat…

Na dveře někdo tiše zaklepal.

"Máme tam dole vaše přátele, paní. Pojďte si se mnou zatančit!"

Magráta se zoufale rozhlížela po místnosti.

Byl to právě tak obyčejný pokoj pro hosty jako kdekoliv jinde. Na stojánku džbán na vodu a velké umyvadlo, ta strašlivá osobní skříň, zcela nedostatečně ukrytá za závěsem, postel zčásti zaplněná balíčky, otlučená židle, ze které zmizela všechna politura, a malý kousek koberce, zašlý věkem a zšedlý zažraným prachem.

Dveře se otřásly. "Pusťte mě dovnitř, půvabná paní."

Oknem tentokrát uprchnout nemohla. Jediné místo, kam by se mohla ukrýt, byla postel, a to by mohlo fungovat sotva nějakých pár vteřin.

Její oči byly jakoby nějakým strašlivým kouzlem přitahovány k osobní skříni, která byla vidět za závěsem.

Magráta otevřela dveře a zvedla poklop. Šachta pod ním byla každopádně dost široká, aby jí prošlo lidské tělo. Ostatně tyhle osobní skříně byly podobnými věcmi proslulé. Několik neoblíbených králů našlo svou smrt právě tam a odpravila je ruka vraha, který se vyzbrojil lezeckou dovedností, kopím a rozhodným politickým názorem.

Něco dopadlo s těžkým úderem na podlahu.

"Paní, mám vám zazpívat?"

Magráta se rozhodla.

Nakonec povolily dveřní závěsy, protože rezavé hřeby postupně vylezly z kamene.

Před otevřenou osobní skříní povlával napůl odtažený závěs.

Elf se usmál, přistoupil k závěsu a odhrnul ho úplně.

Dubový poklop byl zvednutý a opřený o stěnu.

Elf se naklonil nad otvor a nahlédl dolů. V tom okamžiku se za ním jako duch vztyčila Magráta a udeřila ho do hlavy židlí, která se rozpadla na kusy.

Elf se pokusil obrátit a udržet rovnováhu, ale Magrátě stále ještě zbýval v rukou dostatečně velký kus židle, aby ho se zoufalou silou udeřila ještě jednou. Elf padl dozadu převážil se do otvoru, pokusil se zachytit víka, ale jediné, co se mu podařilo, bylo že ho za sebou zaklapl. Magráta zaslechla dutý náraz a zuřivý výkřik, když Elf zmizel v temnotě šachty. Bylo by přemrštěné doufat, že se při dopadu zabije. Vždyť dole dopadne do měkkého.

"Bude to sice měkké," pomyslela si Magráta, "ale jinak dost nestravitelné."

Když se schováte pod postelí, poskytne vám to sotva několik vteřin, ale někdy těch pár vteřin stačí.

Pustila zbytky židle. Celá se třásla. Byla však pořád ještě naživu a to byl dobrý pocit. A o to právě v životě jde. Žijete, abyste z toho měli radost.

Magráta vyhlédla do chodby. Musela se přesunout. Zvedla ze země nohu židle, protože i s touhle chabou zbraní se cítila o něco lépe, a vyšla z místnosti.

Směrem od velké síně se ozval další výkřik.

Magráta se obrátila opačným směrem, k Dlouhé chodbě. Dala se do běhu.

Někde přece musí být nějaká cesta ven, branka, okno, cokoliv…

Okna na Dlouhé chodbě, která sloužila i jako hradní galerie, dal některý z minulých osvícených panovníků zasklít. Měsíční svit teď tvořil na zemi velké stříbřité obdélníky, přerušované inkoustově černými pruhy stínů.

Magráta přebíhala od stínu ke stínu a postupovala zdánlivě nekonečnou chodbou. Před očima se jí jako ve zrychleném filmu míhaly jeden za druhým portréty monarchů. Král za králem, jeden podobný druhému, licousy, koruny, plnovousy, přihlouplé výrazy. Královna za královnou, korzety, tuhé živůtky. Škarohlídi laločnatí, malí pejsci a -

Najednou jí padl do oka - snad díky jakémusi triku měsíčního světla, snad kvůli zvláštnímu výrazu na té namalované tváři - jeden portrét a ta podoba na okamžik zatlačila do pozadí její strach.

Ten portrét nikdy předtím neviděla. Tak daleko totiž ještě doposud nedošla. Strašlivá prázdnota v obličejích všech těch nudných královen na ni padala jako těžká pokrývka. Ale tahle…

Tahle ji jakýmsi způsobem oslovila.

Magráta zůstala stát.

Ten portrét jistě nebyl malován za života. Za dnů téhle královny byla pravděpodobně v místním kraji známá jediná barva - modrá - a ta se ještě používala hlavně na tělo. Před několika generacemi však na lancreský trůn dosedl král Lulu I., historik samouk a romantik. Pátral po časných dějinách Lancre a tam, kde nebyly získané vědomosti příliš hojné, postupoval podle těch nejlepších tradic nejbystřejších znalců folklóru a místního etnika. Odvodil díky svému pronikavě logickému úsudku z daných, byť by poněkud omezených skutečností jisté závěry a zároveň extrapoloval z paralelně příbuzných pramenů. Na základě takových postupů nechal mimo jiné namalovat i portrét královny Krokuše Popudlivé, jedné ze zakladatelek království.

Měla na sobě helmici s křídly, ukončenou ostrým bodcem a záplavu tmavých vlasů spletených do copánků vyztužených zaschlou krví. Byla mohutné postavy a viditelné části jejího těla byly ozdobeny ornamentálním tetováním, v němž převažovaly jako hlavní vzor modré spirály. Měla hrudní plát velikosti alespoň 95 D - a ramenní chránítka, ze kterých vyčnívaly ostré bodce. Měla kolenní chránítka ze kterých vyčnívaly ostré bodce, a ostré bodce vyčnívaly i z jejích sandálů. Kraťoučká sukně byla zdobena klasickým vzorem tartanu, v němž převažovala barva krve. Jednou rukou se nedbale opírala o dvoubřitou válečnou sekeru, která měla na horní straně topůrka ostrý bodec, a druhou rukou laskala paži zajatého nepřátelského bojovníka. Zbytek zajatého nepřátelského bojovníka byl v jednotlivých kusech rozvěšen po borovicích v pozadí. Na obraze byl i Ostrý bodec, její oblíbený válečný kůň, pocházející z dnes už dávno vyhynulého lancreského horského chovu. Ostrý bodec měl zhruba tvar i přítulnost sudu s dynamitem. Byl tam i její válečný vůz, který se, co do výzdoby, věrně držel tématu ostrých bodců a navíc měl kola, jimiž byste se mohli oholit.

Magráta na obraz zírala v němém úžasu. O tomhle se před ní nikdy nikdo ani slovem nezmínil.

Vykládali jí o gobelínech, o vyšívání a různých takových nickách a taky o tom, jak podávat ruku šlechticům k políbení. O Ostrých bodcích jí nikdy nikdo nevyprávěl.

Na konci galerie, v místech, odkud přišla, se ozvaly tiché zvuky. Podkasala si sukně a dala se do běhu.

V temnotě za ní se ozvaly kroky a spokojený smích.

Dál ambitem, pak temnou chodbou nad kuchyněmi a kolem -

Ve stínech se něco pohnulo. Zableskly zuby. Magráta zvedla nohu od židle a zarazila se uprostřed pohybu.

"Silvere?"

O nohy se jí otíral kocour Staženky Oggové. Srst po celém těle měl položenou. To Magrátu vyděsilo ještě víc. Tohle byl přece Silver, bezmezně uznávaný král celé lancreské kočičí populace a otec její větší části, v jehož přítomnosti chodili vlci po špičkách a medvědi lezli na stromy. Měl strach.

"Pojď sem, ty hloupé zvíře!"

Chytila ho za kůži za krkem a dala se na útěk, zatímco Silver jí vděčně zaťal drápy do ruky, až narazil na kost* a rychle se jí vyšplhal na rameno.

Musela teď být nedaleko kuchyní, protože to bylo Silverovo teritorium. Byla to neznámá oblast plná tmavých koutů a stínů, terra inkognita, kde maso hradu v podobě koberců, čalounů, obložení a omítek zmizelo a prosvítaly jen jeho kamenné kosti.

Byla si jistá, že za sebou slyší velmi rychlé a tiché kroky.

Kdyby si rychle pospíšila za následující roh a -

Silver se jí na rameni napjal jako ocelové pero. Magráta se zastavila.

Ještě jeden roh a ty kroky budou -

Téměř jako by ji řídil nějaký cizí mozek, se jí ruka s nohou od židle pozvedla a pomalu napřáhla dozadu. Pak jediným pohybem vyrazila kupředu a bodla nohou židle jako nožem. Když rozštípnutý konec nohy zasáhl elfa plnou silou z boku do krku a částečně mu ho roztrhl, změnil se triumfální sykot v bolestivý jek. Elf se odpotácel do tmy. Magráta zachvácená panikou se vrhla k nejbližším dveřím a zalomcovala klikou. Dveře se otevřely. Proběhla jimi, zabouchla je za sebou, horečnatě hmatala po vnitřní straně, až nahmátla závory, a když slyšela jak zapadají na svá místa, svezla se na kolena.

Do dveří zvenčí něco narazilo.

Po nějaké chvíli otevřela Magráta oči a pak ji napadlo, jestli skutečně otevřela oči, protože temnota kolem ní zůstávala stále stejná. Kolem sebe měla pocit prostoru. V hradě byly všechny možné věci, staré ukryté místnosti, tajné chodby a průchody… mohla tady být hluboká jáma, mohlo tady být prostě cokoliv. Natáhla ruku, nahmátla rám dveří, pomalu vstala a opatrně ohmatávala stěnu vedle dveří.

Byla tam police. Tohle je svíčka. A tady svazeček sirek.

Takže, vysvětlovala svému zběsile pádícímu srdci, to musí být místnost, která se běžně používá. Většina lidí v Lancre stále ještě používala křesadla. Jen král si mohl dovolit nechat si dovézt až z Ankh-Morporku sirky. Měly je i Bábi Zlopočasná a Stařenka Oggová, ale ty si je nekupovaly. Zařídily to tak, aby je dostaly. Bylo snadné zařídit, aby vám lidé něco dali, když jste byli čarodějkou.

Magráta zapálila ohořelou svíčku a otočila se, aby zjistila, kam se to vlastně dostala.

Oh, ne…

"Ale ale, co to tu máme," podivil se Výsměšek. "Tenhle strom už mi připadá jako starý známý."

"Mlč."

"A já měl dojem, jako když někdo tvrdil, že stačí, když prostě pořád půjdeme do kopce," pokračoval Výsměšek.

"Mlč."

"Pamatuju si, jak jednou, když jsme byli někde tady v lese, jsi mě nechala -"

"Mlč."

Bábi Zlopočasná si sedla na pařez.

"Ocitli jsme se v bludišti," řekla. "Někdo si s námi ošklivě pohrává."

"Pamatuju si jednu takovou pohádku," začal Výsměšek zeširoka, "kde se nějaké dvě děti ztratily v lese a přiletělo velké hejno ptáků a zasypali je listím." Naděje vykukovala z jeho hlasu jako špička střevíčku zpod krinolíny.

"Jasně, to je přesně taková blbost, jaká může napadnout jen ty připitomělé ptáky," ušklíbla se Bábi. Přetřela si rukou několikrát čelo.

"To všechno ona" řekla po chvilce. "Je to elfí trik. Odvést poutníky stranou a nechat je zabloudit. Kalí mi myšlenky. Mate mi hlavu. Mou skutečnou hlavu. A je vážně dobrá. Vede nás přesně tam, kde nás chce mít. Nutí nás chodit dokola. A to dělá mně!"

"Třeba se ti myšlenky jen trochu zatoulaly k jiným věcem," utěšoval ji Výsměšek, který se stále ještě nevzdával naděje.

"Samozřejmě že se mi rozeběhly k jiným věcem, když pořád zakopáváš, padáš a žvaníš nesmysly," zamračila se na něj Bábi. "Kdyby pan mág Chytrolín nechtěl vylovit věci, které nikdy neexistovaly, tak bych tady především vůbec nebyla, ale byla bych uprostřed dění a věděla bych přesně, co se děje." Zaťala pěsti.

"No, myslím si, že taky nemusíš být u všeho," odpověděl jí klidně Výsměšek. "Podívej, jaká je překrásná noc. Můžeme si tady hezky sednout a -"

"Aha, tak na tebe už to taky působí," řekla Bábi. "Všechny ty nesmyslné růžové sny, všechny ty významné pohledy přes místnost a podobné pitomosti. Nedokážu si představit, jak si udržíš své místo hlavního mága."

"Hlavně tak, že si vždycky pečlivě prohledám postel, než do ní vlezu, a ujistím se, že z toho, co si chci ukrojit, už někdo kus snědl," přiznal Výsměšek až s odzbrojující upřímností. "Není to nijak zvlášť těžké, vážně. V té funkci musíš hlavně podpisovat spoustu listin a mít dost silný hlas, abys -"

Výsměšek se vzdal.

"Ale stejně jsi vypadala dost překvapeně, když jsi mě uviděla," pokračoval. "Obličej ti zbledl jako křída,"

"Jako křída by zbledl každý, kdo by viděl dospělého mužského, který tam stojí a tváří se jako ovce, kterou vedou na porážku," zabručela Bábi.

"Tak ty nepřipustíš ani tohle, co?" usmál se Výsměšek. "To je vážně úžasné. Neustoupíš ani o chlup."

Kolem proletěl další list.

Výsměšek se ani nepohnul.

"Víš," ozval se pak naprosto klidným hlasem, "buď ve zdejším kraji začíná podzim opravdu velmi brzo, nebo tady žijí ptáci z té pohádky, o které jsem se zmiňoval, nebo na tom stromě nad námi někdo je."

"Já vím."

"Ty to víš?"

"Samozřejmě, protože já dávala pozor, co se kolem děje, zatímco ty jsi kličkoval provozem na třídě Vzpomínek," odpověděla mu Bábi. "Je jich alespoň pět a sedí přímo nad námi. Jak jsou na tom ty tvoje magické prsty?"

"Možná že už bych se zmohl na ohnivou kouli."

"To nám nepomůže. Nemůžeš nás odsud odnést?"

"Oba dva ne."

"A sebe?"

"To asi ano, ale samotnou tě tady nenechám."

Bábi obrátila oči v sloup. "Tak je to přece pravda," povzdechla si. "V každém chlapovi je kus galantního milovníka. Koukej zmizet, ty změkčilý starý troubo! Oni mě nechtějí zabít. Zatím určitě ne. Ale o mázích asi vědí své a roztrhají tě, než řekneš švec."

"Tak a kdo je teď změkčilý?"

"Proč bys měl umřít, když bys mohl dělat něco užitečného?"

"Nemyslím, že útěk je něco zvlášť užitečného."

"Rozhodně to je užitečnější než zůstat tady."

"Kdybych utekl, nikdy bych si to neodpustil."

"A já ti nikdy neodpustím, jestli tady zůstaneš, a ve mně je mnohem méně odpuštění než v tobě!" upozornila ho Bábi Zlopočasná. "Až bude po všem, pokus se najít Gytu Oggovou. Řekni jí, ať se podívá do mé staré krabice. Bude vědět, co tam má hledat. A jestli teď okamžitě nezmizíš, tak -"

Do pařezu vedle Výsměška se se zadrnčením zarazil šíp.

"Ti hnusáci po mně střílejí!" vykřikl. "Kdybych měl svou kuši -"

"Na tvém místě bych si pro ni zaskočila," doporučila mu Bábi.

"Jasně. Hned jsem zpátky!"

Výsměšek zmizel. O chvilku později se na místě, kde předtím stál, objevilo několik kusů zdiva očividně pocházejícího z hradeb.

"Tak toho bychom měli z krku," zabručela si Bábi pro sebe. Vstala a rozhlédla se po okolních stromech.

"Prima," řekla jasným hlasem. "Tak tady mě máte. Jak vidíte, neutíkám. Pojďte si pro mě. Jsem tady. Všechny jsme tady."

Magráta se poněkud uklidnila. Samozřejmě že nějaká taková místnost tady musela existovat. Každý hrad takovou měl. A samozřejmě že tahle byla používána. Středem vedla v prachu vyšlapaná cestička k věšáku, na němž viselo hned vedle držáku s píkami několik beznadějně zamotaných kroužkových košil.

Jeník sem pravděpodobně chodil denně.

Byla to zbrojnice.

Silver seskočil Magrátě z ramene a vydal se do pavučinami opředených uliček, aby se věnoval svému oblíbenému pátrání po něčem malém a pištícím.

Magráta ho jako ve snu následovala.

Lancreští králové nikdy nic nevyhodili. Rozhodně nikdy nevyhodili nic, čím bylo pořád ještě možné někoho zabít.

Byla tady zbroj pro lidi. Byla tady zbroj pro koně. Byla tady dokonce zbroj pro havrany, i když projekt vzdušné útočné síly, který byl celoživotním snem krále Gurnta zvaného Hloupý, se v konečné fázi nějak nedokázal odpoutat od země. Byly tam další píky, kopí, šavle, rapíry, kordy, flerety, jedno-, jedenapůl- i dvouruční meče, řemdihy, kropáče, palcáty, palice, obušky a další podobné vojenské nářadí. Byly nahromaděny v obrovských hromadách a tam, kde střecha prosakovala, byly pokryté rzí tak, že tvořily jediný rezavý škvarek. Byly tady dlouhé luky, krátké luky, pistolové luky, třmenové luky a samostříly, navrstvené na hromadách jako dřevo a ošetřené se stejnou péčí. V dalších hromadách byly nakupeny kusy zbroje a brnění, červené rzí. Rez byla prakticky všude. Celá ta obrovská místnost bylá plná umírajícího železa.

Magráta pomalu kráčela dál jako nějaká loutka poháněná hodinovýn strojkem, která nezmění směr, dokud nenarazí na nějakou překážku.

Světlo svíčky se matně odráželo v helmicích a hrudních plátech. Zvláště strašidelné byly koňské zbroje. Udržované ve vztyčené poloze prohnilými dřevěnými výztuhami se podobaly kostrám a stejně jako kostry vnucovaly člověku myšlenky na vlastní smrtelnost. Oční otvory, připomínající prázdné oční důlky, jako by nepřátelsky zíraly na malou postavu s oharkem svíčky v ruce.

"Paní?"

Hlas se ozval za dveřmi, daleko za Magrátou. Ale ovinul se kolem ní a jeho ozvěna se odrážela od stovek let ukrytých ve starých, napůl rozpadlých zbrojích.

Sem vstoupit nemohou, uvědomila si Magráta. Je tady příliš mnoho železa.

"Kdyby si paní chtěla hrát, dovedeme sem její přátele."

Jak se Magráta obracela, zachytilo se světlo okraje něčeho podivného a jasně zazářilo.

Magráta odtáhla stranou obrovský štít.

"Paní?"

Magráta natáhla ruku.

"Paní?"

Magrátiny prsty se dotkly zarezlé helmice zdobené křídly.

"Pojďte si zatančit na svatební hostinu, paní."

Magrátina ruka se sevřela na mocně vypuklém hrudním krunýři, zdobeném ostrými bodci.

Silver, který pronásledoval v jednom z ležících brnění svou myš, vystrčil hlavu z holeně.

S Magrátou se náhle udala změna. Dalo se to poznat už na jejím dechu. Původně dýchala rychle a trhaně - strachem a únavou. Pak na několik vteřin jako by přestala dýchat úplně. A nakonec se jí dech znovu vrátil. Byl pomalý, klidný a vyrovnaný.

Silver viděl, jak Magráta, kterou považoval za něco jako myš v lidské podobě, zvedla ten klobouk s křídly a posadila si ho na hlavu.

Magráta dobře znala tajemství síly klobouků.

Duševním sluchem zachytila dunění válečných vozů.

"Paní? Přivedeme sem vaše přátele, aby vám zazpívali."

Obrátila se. V očích se jí odrazilo světlo svíčky.

Silver rychle zalezl do bezpečí svého brnění. Vzpomněl si, jak kdysi v lese zaskočil lišku. Obvykle si Silver s takovou liškou poradil a ani se při tom nezapotil, ale jak se ukázalo, tahle měla mladé. To bohužel zjistil, až když za ní vlezl do jejího doupěte. Než se mu podařilo utéct, přišel o kus ucha a velké množství chlupů.

Liška měla tenkrát úplně stejný výraz jako Magráta teď.

"Silvere? Pojď sem!"

Kocour se otočil a pokusil se najít ve zbroji nějaké bezpečnější místo. Ošklivé brnění mu říkalo, že marně.

V hradních zahradách se znuděně potulovali elfové. Rybičky v ozdobné kašně už pozabíjeli.

Pan Zapotečný seděl na kuchyňské židli u stěny stáje a zabýval se puklinou, ve které bylo hnízdo.

Uvědomoval si, že je v hradu nějak podivně rušno, ale to zahrnovalo lidi, což pro něj byli tvorové až druhotné důležitosti. Čeho si ale všiml okamžitě, byla změna zvuku přicházejícího od úlů a také ozvěny praskajícího dřeva.

Krajní úl dopadl na zem. Když plástvemi, medem i voskem prošla noha jedné ze tří postav, které se u úlů zastavily, vyrojily se rozzuřené včely a obklopily elfy jako temný mrak.

Elfí smích ustal, když se za živým plotem objevila bílá postava s hlavou pokrytou závojem a pozvedla dlouhý kovový válec.

Nikdo nevěděl, co pan Zapotečný do stříkačky lije. Byl v tom starý tabák, vařené kořínky, úlomky akátové kůry a byliny, o kterých neslyšela dokonce ani Magráta. Teď ze stříkačky vyletěl tenký proud kapaliny, který zasáhl prostředního elfa přesně mezi oči a ostatní dva pokropil.

Pan Zapotečný se zájmem, přihlížel, dokud se jejich trhavé pohyby nezpomalily a těla neznehybněla.

"Vosy," odplivl si znechuceně.

Pak vešel do svého altánu, našel si příhodnou bedýnku, zapálil lampu a s velkou péčí a opatrností, netečný k žihadlům, začal opravovat poškozený úl.

Jeník už v ruce skoro nic necítil, snad jen onu horkou tupou bolest, která naznačovala, že má zlomenou přinejmenším jednu kost, a věděl, že dva z jeho prstů na tom budou ještě hůř. Navzdory tomu, že byl jen ve spodcích a vestě, se potil. Nikdy si neměl sundávat svou zbroj, ale ono je těžké říkat ne, když na vás ze dvou metrů míří elf lukem. Jeník totiž věděl to, co mnoho ostatních lidí, pravděpodobně naštěstí, neví - totiž, že kroužková zbroj vás před šípem chrání poměrně špatně. Zvláště špatně, když vám šíp míří přímo mezi oči.

Odvlekli ho dlouhou chodbou před dveře do zbrojnice. Ve skupině byli alespoň čtyři elfové. Jeník si vzpomněl na to, jak do Lancre přijela putovní společnost Magická lucerna. Okouzleně pozoroval, jak byly na jedno ze Stařenčiných prostěradel promítány různé obrazy. Elfí obličeje mu připomněly ty obrazy. Byly tam někde oči a ústa, ale všechno statní vypadalo jako dočasné, prozatímní, podoby elfů jim klouzaly po tvářích jako obrázky na plátně.

Moc toho nenamluvili. Jen se hodně smáli. Byli to veselí chlapíci, zvláště když vám kroutili ruku, aby zjistili, kdy praskne.

Elfové spolu krátce promluvili svým jazykem. Pak se jeden z nich obrátil k Jeníkovi a ukázal na dveře zbrojnice.

"Chceme, aby paní vyšla ven," řekl. "Musíš jí to říct a řekni jí taky, že jestli nevyjde, pohrajeme si s tebou znovu."

"A co s námi uděláte, když ven vyjde?" zeptal se Jeník.

"Oh, my si s tebou stejně znovu pohrajeme," řekl elf. "To je na tom právě to nejveselejší, že? Ale ona musí mít naději, že? Tak teď s ní promluv."

Postrčili ho ke dveřím. Zaklepal na ně a doufal, že to znělo dostatečně uctivě.

"Eh. Slečno královno?"

Magrátin hlas byl velmi tlumený.

"Ano?"

"To jsem já, Jeník."

"Já vím."

"Jsem tady, venku. Ehm. Obávám se, že slečně Poťuklové něco udělali. Ehm. Říkají, že mi ublíží ještě víc, když nevyjdete ven. Ale myslím, že byste ven chodit neměla, protože oni si kvůli všemu tomu železu dovnitř netroufnou. Takže na vašem místě bych je neposlouchal."

Zevnitř se ozvalo jakési vzdálené chřestění a pak ostré zadrnčení. "Slečno Magráto?"

"Zeptej se jí," zavrčel na něj elf, "jestli tam má nějaké jídlo a vodu."

"Slečno, oni říkají -"

Jeden z elfů ho odstrčil stranou. Dva se postavili po každé straně dveří a jeden k nim přiložil své špičaté ucho. Pak si klekl a pokoušel se dovnitř nahlédnout klíčovou dírkou, i když při tom dával pozor, aby se nedotkl kování.

Ozval se zvuk, který nebyl hlasitější než tiché kovové klapnutí. Elf na okamžik znehybněl a pak se bez jediného zvuku převrátil na zem. Jeník zamrkal.

Z elfova oka vyčnívaly tři centimetry střely z kuše. Stabilizační peříčka byla při průletu klíčovou dírkou téměř oholena. "Páni!" užasl.

Dveře zbrojnice se otevřely a odhalily obdélník temnoty.

Jeden z elfů se začal smát.

"Tak ho vidíte," řekl. "Jak hloupé… Paní? Chcete si poslechnout svého bojovníka?"

Chytil Jeníka za zlomenou ruku a zakroutil.

Jeník se pokoušel nevykřiknout. Před očima mu tančila rudá světélka. Přemýšlel, co by se stalo, kdyby omdlel. Přál si, aby tady byla jejich mami.

"Paní, řekl elf, jestli co nejdříve -"

"Dobře," ozval se Magrátin hlas odněkud ze tmy.

"Já tedy vyjdu. Ale musíte mi slíbit, že mi neublížíte."

"Oh, samozřejmě, to vám slibuju, paní."

"A pustíte Jeníka."

"Jistě."

Oba elfové stojící po stranách dveří na sebe kývli.

"Prosím!" opakovala plačtivým hlasem Magráta.

"Slibuji."

Jeník zasténal. Kdyby to byla jejich mami nebo paní Zlopočasná, bojovaly by, dokud by nezemřely. Mami měla pravdu - Magráta byla vždycky ta hodná a něžná…

…která právě využila klíčovou dírku a střelila jednoho z elfů kuší do oka.

Jakýsi osmý smysl přinutil Jeníka přenést svou váhu. Jestli elf jen na okamžik povolí svůj stisk, Jeník byl připraven se mu vytrhnout.

Ve dveřích se objevila Magráta. V rukou nesla prastarou dřevěnou truhličku, na jejímž boku bylo napůl oloupanou barvou napsáno "svíčky".

Jeník se zoufale rozhlížel prázdnou chodbou.

Magráta se zářivě usmála na elfa, který Jeníka držel. "Tohle je pro vás," řekla a podala mu truhličku. Elf ji automaticky přijal. "Ale zatím ji nesmíte otevírat. A nezapomeňte, slíbil jste, že mi neublížíte."

Oba zbývající elfové se pomalu k Magrátě přiblížili zezadu. Jeden z nich pozvedl ruku s kamenným nožem.

"Paní?" řekl elf s truhličkou, která se mu v rukou mírně otřásala.

"Ano?" podívala se na něj Magráta s dokonalou odevzdaností.

"Lhal jsem vám."

Nůž jí dopadl na záda.

A zlomil se.

Elf se podíval na Magrátin nevinný výraz a otevřel truhličku.

Silver v té bedýnce strávil dvě velmi rozčilující minuty. Technicky vzato, kočka uzavřená v krabici může být mrtvá, nebo živá. Její stav nepoznáte, dokud se do bedýnky nepodíváte. Je ovšem pravda, že pouhé otevření víka naprosto neomylně určí stav kočky, i když v tomto případě tady byly tři definovatelné stavy, ve kterých se kočka mohla nacházet, a sice: být živá, mrtvá, nebo k smrti rozzuřená.

Když Silver vyletěl z truhličky jako Claymorova mina, vrhl se Jeník stranou.

"Toho si nevšímejte," řekla Magráta zasněně, když se elf zmateně pokoušel bránit útočícímu kocourovi. "Je to jen takový starý sentimentální chudák, který by neublížil ani kuřeti, věřte mi."

Ze záhybů sukně vytáhla nůž, otočila se a bodla elfa, který stál za ní. Nebylo to právě nejpřesnější bodnutí, ale ani být nemuselo. Ne s ocelovou čepelí.

Pohyb doplnila tím, že si elegantně pozvedla lem šatů a kopla třetího elfa přímo pod koleno.

Když se její noha vracela pod sukni, měl Jeník dojem, že zahlédl kovový záblesk. Loktem srazila ječícího elfa k zemi a odklusala do temnoty za dveřmi zbrojnice, odkud se vrátila s kuší.

"Jeníku," řekla, "který z nich tě trápil?"

"Všichni," odpověděl jí Jeník slabým hlasem. "Ale ten, co bojuje se Silverem, bodnul Diamandu."

Elfovi se konečně podařilo strhnout si Silvera z obličeje. Z několika hlubokých ran mu prýštila modrozelená krev a Silver se zuby drápy držel ruky, která se s ním pokoušela udeřit o stěnu.

"Tak dost," poručila Magráta.

Elf se podíval na kuši a ztuhl.

"Já o milost prosit nebudu," řekl.

"Výborně," přikývla Magráta a vystřelila.

Poslední živý elf se válel sem a tam po dláždění a svíral si rozdrcené koleno.

Magráta půvabně překročila nehybné tělo druhého elfa, zmizela ve zbrojnici a vrátila se s válečnou sekerou.

Elf se přestal hýbat a soustředil svou pozornost na Magrátu.

"Tak a teď," začala Magráta, jako kdyby mluvila o počasí, "ti nebudu vykládat o tom, že máš nějaké šance nebo naději, protože nemáš. Položím ti pár otázek. Ale ze všeho nejdřív bych ráda získala tvou pozornost."

Přišlo to, co elf čekal, takže se stačil odvalit stranou a těžká sekera rozdrtila jen dlaždice.

"Slečno?" ozval se Jeník slabě, když Magráta znovu pozvedla sekeru.
"Copak?"
"Naše mami říká, že oni necítí bolest, slečno."
"Ne? Ale rozhodně je můžeme zbavit života."
Magráta spustila sekeru.
"Ale okamžik, pořád ještě tady máme brnění," řekla. "Mohli bychom na něj natáhnout brnění. Co ty na to?"
"Ne!"
Elf se pokoušel odlézt po dláždění.
"A proč ne?" naklonila Magráta hlavu ke straně. "Lepší než sekera, ne?"
"Ne!"
"Proč ne?"
"Je to, jako když vás někdo zakope zaživa do země," zasyčel elf. "Žádné oči, žádné uši, žádná ústa."
"Tak kroužkovou košili," řekla Magráta.
"Ne!"
"Kde je král? Kde jsou všichni?"
"To neřeknu."
"Dobrá," zamračila se Magráta.
Znovu zmizela ve zbrojnici, a když se vrátila, táhla za sebou kroužkovou košili.
Elf se znovu pokusil odplazit chodbou.
"To nepůjde," upozorňoval Jeník. "Nikdy se vám nepodaří přetáhnout mu to přes ruce."
Magráta se natáhla pro sekeru, kterou si předtím opřela u dveří.
"Oh, to ne, slečno!" zasténal Jeník.
"Nikdy se vám nevrátí," zasyčel elf. "Ona si ho odvedla."
"Uvidíme," ušklíbla se Magráta. "Tak dobře, Jeníku. Co s ním mám udělat?"
Nakonec elfa odvlekli do zásobárny vedle hladomorny a připoutali ho kovovými okovy k okenní mříži. Když Magráta zavírala dveře, stále ještě sténal pod dotekem železa.
Jeník se snažil dodržovat uctivý odstup. Tentokrát to ovšem bylo kvůli tomu podivnému úsměvu, který se Magrátě usadil na obličeji jako maska.
"Tak a teď se podíváme na tu tvou ruku," řekla.
"Mně nic není," odpověděl Jeník, "ale Diamandu bodli v kuchyni nožem."
"To ji jsem slyšela křičet?"
"Hm. Ji taky. Hm." Jeník se fascinovaně díval, jak Magráta lhostejně překračuje mrtvé elfy.
"Vy jste je zabila," neudržel se.
"A udělala jsem to nějak špatně?"
"Ehm. To ne," odpovídal Jeník opatrně. "Ne, to vůbec ne, udělala jste to naopak… docela dobře, vážně."
"A jeden je v tom… v odpadní šachtě," vzpomenula si Magráta. "Víš, v které… v té, co vede shora… prostě v díře. Co je dnes za den?"
"Úterý."
"A ty šachtu čistíš vždycky v…"
"Ve středu. Jenže minulý týden jsem se k tomu nedostal, protože jsem musel -"
"V tom případě už si s ním nejspíš nemusíme lámat hlavu. Jsou tady ještě další?"
"Já… myslím, že nejsou. On, slečno královno?"
"Copak, Jeníku?"
"Nemohla byste spustit tu sekeru? Cítil bych se mnohem líp, kdybyste ji spustila dolů. Tu sekeru, slečno. Vy s ní pořád máváte kolem. Každou chvilku by mohla spustit."
"Jakou sekeru?"
"Tu, co držíte."
"Aha, tuhle myslíš." Zdálo se, že si jí Magráta všimla až teď. "Ta tvoje ruka se mi nelíbí. Jdeme do kuchyně a já ti ji dám do dlah. A ty prsty vypadají ještě hůř. Oni Diamandu zabili?"
"Nevím. A taky nevím, proč to udělali. Vždyť ona jim pomáhala."
"Já vím. Počkej chvilku." Magráta znovu zmizela ve zbrojnici, a když se vrátila, nesla s sebou objemný pytel. "Tak jdeme, Silvere!"
Silver udiveně vzhlédl a přestal se olizovat.
"Víš, co je na Lancre legračního?" zeptala se Magráta, když pomalu sestupovali ze schodů.
"Nevím, slečno. Co?"
"My nikdy nic nevyhodíme. A chceš slyšet ještě něco?"
"Ano, slečno."
"Oni ji samozřejmě nemohli malovat za života. Rozumíš, v té době se žádné portréty nemalovaly. Ale zbroj… to je jiná! Jediné, co potřebovali, bylo hledat. A víš co?"
Jeník najednou pocítil strach. Měl strach už předtím, ale to byl strach okamžitý a fyzický. Jenže tahle Magráta ho děsila mnohem víc než elfové. Bylo to, jako kdyby na vás najednou zaútočila ovce.
"To nevím, slečno."
"Nikdo mi o ní neřekl ani slovo. Myslel by sis, že je to samý goblén, vyšívání a procházky v dlouhých šatech."

"Cože, slečno?"
Magráta výmluvně mávla rukou.
"Tohle všechno!"
"Slečno!" ozval se Jeníkův výkřik odněkud z výše jejího pasu.
"Co se děje?"
"Prosím, spusťte tu sekeru."
"Aha. Promiň."

Červenkauva strávil noc v malé kůlně přiléhající ke stájím, kde byly umístěny klece s ptáky. I on samozřejmě dostal pozvánku na svatbu, ale tu mu vytrhla z ruky a shltla místo jeho prstu lady Jane, stará a velmi zlá rarožka. Takže absolvoval každodenní večerní rutinu, ošetřil si zranění, snědl kus okoralého chleba a tvrdého sýra a zalezl brzo zvečera do postele, aby si při svíčce přečetl pár stránek z knihy Zobáky a drápy, nad níž mu pro změnu krvácelo srdce.
Když se ze stájí ozvaly podivné zvuky, vzal pochodeň a vyšel z kůlny.
Jeho ptáky si prohlížel elf. Na předloktí mu seděla lady Jane.
Červenkauva, stejně jako pan Zapotečný, se příliš nezajímal o nic, co nesouviselo s jeho momentální vášní. Uvědomoval si, že je na hradě obrovské množství hostů, a co se jeho týkalo, každý, kdo si prohlížel jeho sokoly, pro něj byl bratr nadšenec.
"To je můj nejlepší pták," řekl pyšně. "Už je skoro vycvičená. Je moc dobrá. Cvičím ji osobně. Je neuvěřitelně chytrá. Už umí jedenáct povelů."
Elf zachmuřeně přikývl, pak stáhl rarožce z hlavy koženou čepičku a ukázal směrem k Červenkauvovi.
"Zabij!" přikázal.
Oči lady Jane zableskly ve svitu pochodně. Pak nadskočila a plnou silou zaútočila zobákem a oběma spáry elfovi na hrdlo.
"Mně dělá to samé," připustil klidně Červenkauva. "Omlouvám se. Jinak je velmi inteligentní."

Diamanda ležela v kaluži krve na kuchyňské podlaze. Magráta si klekla vedle ní.
"Je pořád ještě naživu, ale jen tak tak." Zvedla lem svých šatů a pokusila se ho roztrhnout.
"Čert aby tu věc vzal. Pomoz mi, Jeníku."
"Slečno?"
"Potřebujeme obvazy!"
"Ale -"
"Přestaň tak hloupě zírat."
Sukně konečně povolila. Několik krajkových růží vzalo zasvé.
Jeník nikdy nevěděl, co pod šaty nosí královny, ale přestože začal s jistými výzkumy u Milušky Ochládkové a pomalu se propracovával vzhůru, nikdy ho nenapadlo, že by královny mohly nosit kovové spodní prádlo.
Magráta se udeřila rukou do hrudního plátu, až to zadunělo.
"Padne mi skoro jako ulité," řekla a Jeník se neodvážil poukázat na to, že v jistých partiích je mezi pancířem a Magrátou spousta prázdného místa. "Ne že by tomu pár nových přesek a nějaký ten nýt tady a tam nepomohly. Myslíš, že mi sluší?"
"Ó, a jak," vypravil ze sebe Jeník. "Jak bych to… Ta ocel, je pro vás jako dělaná."
"Myslíš to vážně?"
"No jak by ne," improvizoval Jeník, co mu mozek stačil, "máte do nich postavu."
Dala se do práce, ošetřila mu ruku a dala mu předloktí i prsty do dlah. Pracovala systematicky a místo obvazů používala pruhy hedvábí. S Diamandou už to bylo horší. Magráta čistila, šila a obvazovala, zatímco Jeník seděl, přihlížel a pokoušel se nevšímat si neodbytné pulsující bolesti v ruce.
Neustále opakoval: "Oni se jenom smáli a bodali do ní. Nepokusila se dokonce ani utéct. Bylo to, jako kdyby si s ní hráli."
Magráta se z jakéhosi neznámého důvodu zadívala na Silvera, který měl tolik slušnosti, že se zatvářil rozpačitě.
"Špičaté uši a vlas, který člověk touží pohladit," řekla nepřítomně. "Jak jsou fascinující. A když jsou spokojení, vydávají tak příjemné zvuky."
"Prosím?"
"To jsem se jen tak zamyslela nahlas." Magráta vstala. "Tak dobrá. Rozdělám oheň, donesu pár samostřílů a nabiju ti je. Ty za mnou zamkneš, nebudeš otvírat a nikoho nepustíš dovnitř, rozumíš? Kdybych se náhodou nevrátila… zkus se dostat z hradu a běž tam, kde někdo žije. Třeba k trpaslíkům na Ploskolebčí horu. Nebo k trollům."
"Co chcete dělat?"
"Já musím především zjistit, co se stalo s ostatními."
Magráta otevřela pytel, který si donesla ze zbrojnice. Byla v něm helma. Helma ozdobená křídly, která Jeníkovi připadala velmi nepraktická. Byl tam i pár železných rukavic a rozsáhlý výběr zbraní všeho druhu.
"Ale tam venku je jich mnohem víc!"
"Je lepší, když jsou venku, než kdyby byli tady vevnitř."
"Umíte bojovat?"
"Nevím," odpověděla Magráta. "Zatím jsem o tom jenom dost četla."
"Ale kdybychom počkali tady, jistě by nakonec někdo přišel."
"Ano, toho se taky bojím."

"Já tím chci říct, že byste tohle nemusela dělat!"
"Ale ano. Zítra se mám vdávat. Tak nebo tak."
"Ale -"
"Buď zticha!"
Ona jde na jistou smrt, pomyslel si Jeník. Nestačí vzít si meč. Je potřeba vědět taky, kterým koncem do nepřítele píchat. Já mám být stráž a ona se jde nechat zabít -
Ale -
Ale -
Jednoho z nich klidně střelila do oka, jen tak, klíčovou dírkou. To bych já nedokázal. Já bych nejdřív řekl něco jako "Ruce vzhůru!", jenže oni stáli v cestě a ona je jednoduše… z té cesty odstranila.
Stejně jde na smrt. Pravděpodobně však zemře statečně. Přál bych si, aby tady byla naše mami.
Magráta stočila špinavý zbytek svatebních šatů a nacpala je do pytle.
"Máme nějaké koně?"
"Na dvoře… jsou… koně elfů, slečno. Ale bojím se, že na žádném z nich nedokážete jet."
Teprve když to řekl, došlo Jeníkovi, že to nebyla ta nejsprávnější slova.

Zvíře bylo černé a mnohem větší než to, co si Magráta zvykla nazývat koněm. Obracelo po ní oči a snažilo se natočit tak, aby ji mohlo kopnout. Magrátě se podařilo vysednout do sedla, teprve když mu prakticky všechny nohy připoutala ke kruhům ve stěnách. Když pak ale nasedla, kůň se změnil. Projevoval odevzdanost krutě zbičovaného tvora a zdálo se, že ztratil vlastní vůli.
"To je tím železem," řekl Jeník.
"Co to s nimi dělá? Bolet je to přece nemůže?"
"Nevím, slečno. Vypadá to, jako by prostě tak nějak zmrzli,"
"Až budu venku, spusť mříž."
"Slečno -"
"Chceš mi snad říct, abych nejezdila?"
"No -"
"Tak raději mlč."
"Ale -"
"Vzpomínám si na jednu lidovou písničku, která se zpívá o něčem podobném," řekla Magráta. "Té dívce unesla jejího snoubence Královna elfů, a ona vůbec naplakala a nelomila rukama, naopak, ona vesele vyskočila na svého koně, jela do hor a zachránila ho. No a já udělám to samé."
Jeník se pokusil usmát.
"Vy budete zpívat?" řekl nedůvěřivě.
"Já budu bojovat. Bojuju přece o všechno, ne? A všechno ostatní už jsem zkusila."
Jeník chtěl říci: ale to je přece něco úplně jiného! Jít někam a bojovat, když jste obyčejný člověk, je úplně něco jiného, než když to někdo udělá v lidové písni! Ve skutečném životě se umírá! V lidové písni vám stačí nezapomenout melodii a nevynechávat moc textu. Ve skutečném životě nemůžete místo slov, která se vám nelíbí, zpívat jen tak nějaké tralalá, tralalí, pom, pom!
Ale nakonec řekl:
"Ale, slečno, jestli se nevrátíte -"
Magráta se otočila v sedle.
"Já se vrátím, Jeníku Oggu!"
Jeník pozoroval, jak pobídla mátožného koně do klusu a zmizela za padacím mostem.
"Hodně štěstí!" vykřikl.
Pak spustil mříž a vrátil se zpět do hradu, tam, kde na stole v kuchyni ležely tři natažené kuše.
Ležela tam i kniha o bojových uměních, kterou král objednal zvlášť pro něj.
Rozdmýchal oheň, obrátil si židli, tak aby viděl na dveře, a otevřel si knihu v místě, kde začínal úvod pro pokročilé.

Magráta byla na poloviční cestě k náměstí, když jí začala klesat hladina adrenalinu a dohonil ji styl jejího minulého života.
Podívala se na zbroj, kterou měla na sobě, na koně a pomyslela si: já jsem se zbláznila.
To všechno ten zatracený dopis! A taky jsem měla strach. Myslela jsem si, že všem ukážu, co ve mně vlastně je. A teď to pravděpodobně všichni zjistí. Skládám se z pár kostí, trochy svalů a nějakých těch vnitřností.
S těmi elfy jsem měla neuvěřitelné štěstí. A nemyslela jsem při tom. Jakmile začnu myslet, všechno pokazím. Teď ale nemyslím, že by mi štěstí přálo znovu…
Štěstí?
Toužebně si vzpomněla na pytel plný amuletů a talismanů, který ležel někde na dně řeky. Nikdy skutečně nefungovaly, jestli může soudit podle svého života, ale možná - a to byla strašlivá myšlenka - možná že bránily tomu, aby to bylo ještě horší.
Ve městě svítilo jen několik světel a většina domů měla zavřené okenice.
Koňské podkovy hlasitě cvakaly po dláždění. Magráta upírala oči do stínů. Kdysi to bývaly jen stíny. Teď to mohly být brány kamkoliv.

Od středu se sem blížila hustá mračna. Magráta se zachvěla. To bylo něco, co nikdy předtím neviděla.

Byla opravdová noc.

Na Lancre padla noc a byla to jedna z těch starých nocí. To nebyla ta obvyklá nepřítomnost dne, během níž hlídkovaly hvězdy a měsíc, ale součást něčeho, co existovalo dávno předtím, než vzniklo první světlo, o jehož nepřítomnosti by se dalo mluvit. Vystupovalo to zpod kořenů stromů, z nitra balvanů a plazilo se to krajem.

Pytel se vším, co Magráta považovala za nezbytné magické předměty, sice ležel na dně Lancre, ale byla čarodějkou déle než deset let a cítila tu hrůzu ve vzduchu.

Lidé měli paměť špatnou. Společenstva měla paměť dobrou, roje si pamatují, zakódují potřebné informace, aby je propašovaly přes cenzuru vědomí, předávají ji od babičky k vnoučeti v malých nesmyslných kouscích, které vědomí nepovažuje na nutné zapomenout. Občas se pravda udržuje při životě navzdory snahám úředních správců informací. Magrátě v hlavě začaly bzučet útržky prastarých vět.

Vzhůru vznešenou horou, dolů strmým údolím…

Pryč od duchů, stínů a dlouhonohých tvorů…

Říkala matka, že bych neměla…

Hony nám strach náš brání pořádat…

A věci, které těžce dopadají…

V lesích a lukách s vílami si hrát…

Magráta seděla na koni, kterému nevěřila, a svírala meč, který neuměla používat, zatímco z paměti se jí vynořovala další šifrovaná poselství.

Ti tam i dobytek, i dítě zcizí…

Ukradnou mléko…

Milují hudbu a unesou hudebníka…

Ukradnou všechno, řeknem zkrátka…

Nikdy nebudem tak svobodní jak oni, krásní, chytří ani půvabní; jsme jenom zvěř.

Lesem za městem zavál mrazivý vítr. Vždycky to byl příjemný les, který zval k nočním procházkám, ale cítila, že teď už příjemný není. Stromy budou mít oči. A vítr s sebou ponese vzdálený smích.

Oni si vezmou všechno.

Magráta pobídla koně. Někde ve městě se s třesknutím zavřely dveře.

A strach je jediné, co oplátkou ti dají.

Na ulici opodál se ozvalo bušení. Jakýsi muž tam něco přitloukal na dveře. Ustrašeně se ohlédl, spatřil Magrátu a bleskově zmizel uvnitř.

Předmět, který přibíjel na dveře, byla podkova.

Magráta přivázala koně ke stromu a sklouzla ze sedla. Zabušila na dveře, ale uvnitř domu vládlo hrobové ticho.

Kdo to tady vlastně bydlí? Doškář Tkadlec? Nebo je to tkadlec Pekař?

"Otevřete! To jsem já, Magráta Česneková!" Vedle dveří se na zemi něco bělalo. Ukázalo se, že je to miska smetany. Magráta si znovu vzpomněla na Silvera. Páchnoucí, nespolehlivý, krutý a mstivý - ale krásně přede a za to dostane noc co noc svou misku mléka.

"No tak! Otevřete!"

Po chvíli se závora odsunula a v úzké štěrbině pootevřených dveří se objevilo oko.

"Co je?"

"Vy jste tkadlec Pekař, že?"

"Já jsem doškář Tkadlec."

"A víte, kdo jsem já?"

"Slečna Česneková?"

"No tak, pusťte mě dovnitř."

"Jste sama, slečno?"

"Samozřejmě!"

Škvíra se rozšířila na Magrátinu velikost. V místnosti svítila jediná svíčka. Tkadlec před Magrátou pomalu ustupoval, až narazil na stůl. Magráta se rozhlédla.

Zbytek Tkadlecovic rodiny se ukrýval pod stolem. Ze šera tam dole k Magrátě vzhlížely čtyři páry vyděšených očí.

"Co se děje?" zeptala se. "Ehm…" odkašlal si Tkadlec. "Já jsem vás v tom létacím klobouku nepoznal, slečno."

"Myslela jsem, že hrajete představení? Co se stalo? Kde jsou všichni? Kde je můj budoucí manžel?"

"Ehm…"

Ano, pravděpodobně to bylo skutečně tou helmou. Magráta k tomu názoru došla později. Jsou jisté předměty, jako meče, magické klobouky, královské koruny a prsteny, které do sebe vstřebají něco z povahy svých majitelů. Královna Krokuše pravděpodobně v životě neviděla gobelín a trpělivosti měla méně než ústřice blech. V tomto okamžiku bylo lepší si myslet, že se část její osobnosti vtělila do helmice a teď se přenášela na Magrátu jako jistá forma nemoci královského skalpu. Bylo jednodušší nechat to na Krokuši.

Magráta chytila Tkadlece za límec pod krkem. "Jestli ještě jednou řekneš ‚Ehm'," zasyčela mu do obličeje, "useknu ti obě uši."

"Eh…jejej… chtěl jsem říct, slečno… to všechno Dámy a Pánové, slečno!"

"A jsou to opravdu elfové?"

"Slečno!" zasténal Tkadlec a oči měl plné zoufalství. "Neříkejte to! Slyšeli jsme je na ulici. Bylo jich hodně. Starému Doškářovi odvedli krávu a Zkůženým kozu a vylomili dveře u -"

"Proč jste dali ven tu misku s mlékem?"

Tkadlec několikrát otevřel a zavřel ústa naprázdno. Pak ze sebe vypravil: "Víte, moje Eva říkala, že její babička jim vždycky dávala ven misku s mlékem, aby byli spoko-"

"Aha," usekla Magráta ledově. "A král?"

"Král, slečno?" pokoušel se Tkadlec získat čas.

"Král," přikývla Magráta. "Menší muž, vodnaté oči a uši mu trochu odstávají, což tobě už brzo nebudou."

Tkadlecovy prsty se proplétaly jako utýraní hadi.

"No… no… no…"

Všiml si Magrátina výrazu a vzdal se.

"Hráli jsme tu hru," začal. "Říkal jsem jim, abychom raději tancovali Kbelíky a hole, ale oni chtěli hrát tu hru. Začalo to všechno dobře a potom, potom, potom… najednou tam byli oni, byly jich stovky, a všichni se dali na útěk, někdo do mě vrazil, já padl do potoka a pak všude kolem byl strašlivý hluk. Pak jsem zahlédl, jak Jasoň Ogg chytil první věc, která mu přišla do ruky, a srazil čtyři elfy najednou a -"

"Jiným elfem?"

"Správně, a pak jsem našel Evu a děti a všichni lidé běželi domů, jako když jim za patami hoří, a byli tam ti jezdci na koních a slyšel jsem, jak se smějí, a když jsme přiběhli domů, řekla mi Eva, abych na dveře přitloukl tu podkovu a -"

"A co král?"

"Nevím, slečno. Naposled jsem ho viděl, když se smál Doškářovi, který měl na hlavě slaměnou paruku."

"A Stařenka a Bábi Zlopočasná? Co se stalo s nimi?"

"Nevím, slečno. Nepamatuju si, že bych je viděl, ale lidé utíkali na všechny strany -"

"A kde se to vlastně stalo?"

"Slečno?"

"Kde se to stalo?" opakovala Magráta a snažila se mluvit pomalu a srozumitelně.

"Nahoře u Tanečníků, slečno. Víte kde. Tam, co jsou ty staré kameny."

Magráta ho pustila.

"No jasně," ušklíbla se. "Magrátě nic neříkejte, Magráta by o takových věcech neměla vědět. U Tanečníků? Tak dobrá!"

"My jsme za to nemohli, slečno! Ta hra byla jenom jako!"

"Pch!"

Odsunula závoru na dveřích.

"Kam jdete, slečno?" zeptal se Tkadlec, který nebyl v horní polovině lancreského žebříčku přirozeně chápavých.

"Co myslíš?"

"Ale, slečno, železo přece nemůžete -"

Magráta bouchla dveřmi. Pak kopla do misky tak prudce, že se mléko rozstříklo až na druhou stranu ulice.

Jasoň Ogg se opatrně plížil mokrým kapradím. Kousek od sebe uviděl postavu. Potěžkal kámen, který svíral v ruce a -

"Jasoni?"

"To jsi ty, Tkadleci?"

"Ne, to jsem já - Krejčí."

"Kde jsou ostatní?"

"Dráteník a Pekař právě teď našli Tesaře. Neviděl jsi Tkadlece?"

"Ne, ale zato jsem viděl Povozníka a Doškáře."

Z teplé země, do které bušil déšť, stoupala mlha. Sedm zbývajících tanečníků zalezlo do mokrého křoví.

"Já nechci vidět to peklo, které začne ráno!" zasténal Povozník.

"Ta až nás najde, jsme ztracení!"

"Nic se nám nestane, když si najdeme nějaké železo," uklidňoval ho Jasoň.

"Na tu železo nepůsobí! Stáhne nás zaživa z kůže!"

Sedící Povozník si v hrůze přitáhl kolena k hrudi a roztřásl se jako list."

"Kdo?"

"Paní Zlopočasná!"

Doškář ho strčil loktem do žeber. Z listí nad nimi stékaly čůrky vody a mizely za všemi límci bez rozdílu.

"Nedělej zbytečnou paniku! Viděl jsi, co se tam dělo! Nevím, proč bych si měl dělat ještě starosti s nějakou bábou!"

"Stáhne z nás kůži, to si piš! Řekne, že to byla naše vina."

"Já jenom doufám, že ještě bude mít tu možnost," zabručel Dráteník.

"To jsme mezi dvěma mlýnskejma kamenama," posteskl si Doškář.

"Ne, to nejsme," zavzlykal Povozník. "Tam jsem byl. Ty ležej v rokli u potoka nad Kyselou Prdelí, co bejval starej mlejn. Tam nejsme! Ale přál bych si, abysme tam byli! Jsme tady v tom pitomým křoví! A oni nás určitě hledají! A

ona taky!"

"Co se vlastně stalo, když jsme začali hrát to před -" začal Tesař.

"Tak zrovna tohle mě teď nezajímá," zarazil ho Jasoň. "Teď mě zajímá akorát to, jak se teď v noci dostaneme domů?"

"Ona na nás bude určitě čekat!" zakvílel znovu Povozník.

Ve tmě něco zacinkalo.

"Co to tam máš?" obrátil se Jasoň po zvuku.

"To je pytel s rekvizitama," odpověděl Povozník. "Ty jsi řekl, že je to moje povinnost, dohlížet na pytel s rekvizitama."

"Ty jsi ho táhl celou tu cestu až sem?"

"Myslíš, že si chci přidělat ještě další malér kvůli tomu, že jsem někde nechal ležet pytel s rekvizitama?"

Povozník se nekontrolovatelně roztřásl.

"Jestli se dostaneme domů," utěšoval ho Jasoň, "promluvím s naší mámou a ona ti sežene ty nový pilulky ze sušenejch žab."

Přitáhl si pytel a rozvázal ho.

"Tady jsou naše zvonce," řekl, "a taky hole. A kdo ti řekl, abys s sebou vlekl i tahací harmoniku?"

"Já si myslel, že kdybysme náhodou chtěli tančit Kbelíky a -"

"Nikdo už nebude nikdy tančit Kbelíky a -"

Z úbočí deštěm nasáklého kopce se ozval smích a praskot kapradí. Jasoň měl najednou dojem, že se stal středem veškeré pozornosti.

"To jsou oni!" zašeptal Povozník.

"A my nemáme žádné zbraně," dodal Dráteník.

Do hrudi mu narazil pár těžkých mosazných zvonků.

"Buď zticha a navleč si zvonky. Povozníku?"

"Čekají na nás!"

"Tohle řeknu jen jednou, a naposled," prohlásil Jasoň. "Po dnešní noci už nikdy nikdo nebude mluvit o Tanci kbelíků a holí, jasný?"

Lancreští tanečníci se podívali jeden na druhého. Déšť jim lepil vlasy na hlavy a šaty na těla.

Povozník, kterému se na obličeji mísily slzy hrůzy s rozmočenými líčidly a dešťovou vodou, natáhl harmoniku. Ozval se dlouhý akord, který musí podle předpisu zahajovat všechny lidové písně a melodie, aby měli kolemstojící čas prchnout do bezpečí.

Jasoň pozvedl ruku a začal počítat na prstech.

"Raz, dva…" Čelo se mu zkrabatilo úsilím. "Raz, dva… tři…"

"…čtyři…" sykl na něj Dráteník.

"…čtyři," řekl Jasoň. "Tak jedem, mládenci."

Šest těžkých jasanových holí se srazilo ve vzduchu.

"… raz, dva, dopředu, raz, krok zpět, otáčka, otáčka…"

Pomalu, stejně pomalu, jako se mlhou linuly líné tóny písně Žena Tondy pekaře strávila noc na faře, se začali tanečníci pomocí figur, otáček a poskoků posouvat nocí…

"…dva, zpět, skoč…"

Hole se znovu s třesknutím srazily.

"Pozorují nás!" vypravil ze sebe zadýchaně Krejčí, když se otáčel kolem Jasoně. "Už je vidím."

"…raz… dva… neudělají nic, dokud bude hrát harmonika! …zpět, dva, otáčka… milují hudbu! …kupředu, hop, otočit… jedna a šest, šlapeme brouky! …hop, zpět, otočit…"

"Už vylézají z kapradí!" vykřikl Tesař, když se hole znovu setkaly.

"Já je vidím… dva, tři, kupředu, otočit… Povozníku… zpět, otočit… ty uděláš dvoják… dva, zpět… potulnej Irčan středem…"

"Já už nemůžu, Jasoni!"

"Hraj!… dva, tři, otočit…"

"Jsou všude kolem!"

"Tančete!"

"Pozorujou nás! Přibližujou se!"

"…otočit, zpět… výskok… už jsme skoro na cestě…"

"Jasoni!"

"Vzpomínáte, jak jsme tenkrát porazili Ohulánské nenucené?… otočit…"

Hole se znovu setkaly a dřevo zadunělo o dřevo. Zpod nohou tanečníků vyletovaly k temnému nebi kusy vykopávaných drnů.

"Jasoni, snad nechceš -"

"…zpět, dva… uděláme to…"

"Povozníkovi už… raz, dva… dochází dech…"

"…dva, otočit…"

"Ta harmonika se začíná rozpadat," vzlykl Povozník.

"…raz, dva, kupředu… sázení fazolí!"

Akordeon sípal čím dál tím víc. Elfové se začali stahovat stále blíž. Koutkem oka zachytil Jasoň několik rozesmátých zaujatých tváří.

"Jasoni."

"…raz, dva… Povozník do středu… raz, dva, otočit…"

Sedm párů bot duplo do země…

"Jasoni!"

"…raz, dva… otočit… připravit se… raz, dva… ustoupit… ještě ustoupit… raz, dva… otočit… ZABTE JE… a zpět, raz… dva…"

Z hostince zbyla ruina. Elfové z něj odnesli nejen všechno, co bylo k jídlu, ale i mnoho věcí, které k jídlu nebyly, a vyvalili i všechny sudy. Je pravda, že několik sýrů, delší dobu zapomenutých ve sklepě, se jim jistou dobu úspěšně bránilo.

Stůl se rozpadl. Mezi rozšlapanými zbytky jídla se povalovaly zhasnuté svíčky a humří klepeta.

Nikde se nic nehýbalo.

Pak někdo kýchl a na prázdný kozlík v krbu se snesl obláček sazí. Za nimi následovala Stařenka Oggová a po chvíli malá, černá a neobyčejně rozzlobená postavička Casanovleze.

"No pac a pusu," řekla Stařenka, když se rozhlédla po vypleněné místnosti. "Kůlnička na dříví hadr."

"Měla jste mě na ně pustit."

"Bylo jich příliš mnoho, mládenče."

Casanovlez znechuceně odhodil svůj meč na zem.

"Právě jsme začínali lip poznávat jeden druhého, a prásk, do hospody vtrhne padesát elfů! U všech rud a nerostů! A to se mi stává skoro pokaždé!"

"To je jedna z těch skvělých věcí na černé," broukala si spokojeně Stařenka, "že na ní nejsou vidět saze." Při těch slovech se oprašovala. "Takže se jim to fakt podařilo. Esme měla pravdu. Tak by mě zajímalo, kde je. No, co s dá dělat. Jdeme."

"A kam?" zeptal se trpaslík.

"Ke mně domů."

"Ah!"

"Musím si pro koště," uvedla Stařenka věci na patřičnou míru. "Já nepřipustím, aby mým dětem vládla nějaká Královna vil. Takže musíme sehnat nějakou pomoc. Tohle už zašlo na můj vkus příliš daleko."

"Mohli bychom se vypravit do hor," navrhl Casanovlez, když se tiše plížili dolů ze schodů. "Jsou tam tisíce trpaslíků."

"Ne," zavrtěla Stařenka Oggová hlavou. "Esme mi za to nepoděkuje, ale jsem to já, kdo musí zamávat pytlíkem bonbonů, když tu a tam přecení své síly… a já mám na mysli někoho, kdo Královnu a elfy skutečně nenávidí."

"Nenajdete nikoho, kdo by je nenáviděl víc než trpaslíci," řekl Casanovlez.

"Ale ano, najdete," odpověděla mu Stařenka, "ale musíte vědět, kde hledat."

Elfové ovšem byli i v domku Stařenky Oggové. Jediný kus nábytku nezůstal vcelku.

"Co neodnesli, to rozbili," posteskla si Stařenka.

Rozhrábla trosky na podlaze nohou. Zazvonilo sklo.

"To byl dárek, co jsem dostala od Esme," oznámila lhostejnému světu. "Stejně se mi nikdy moc nelíbil."

"Proč to dělají?" zavrtěl hlavou Casanovlez, když se rozhlížel kolem.

"Ti? Ti by klidně rozbili i svět, kdyby si mysleli, že to udělá nějaký pěkný zvuk," odpověděla mu Stařenka. Vyšla ven a začala šmátrat kolem trámů nízké doškové střechy, až nakonec s vítězoslavným zabručením vytáhla své koště.

"Vždycky ho schovávám pod střechu," vysvětlovala, jinak mi ho děti seberou a létají na něm kolem domu. Můžete si sednout za mě, a upozorňuju vás, že to dělám proti svému přesvědčení."

Casanovlez se otřásl. Trpaslíci až na výjimky nesnášejí výšky hlavně proto, že nemají mnoho příležitostí si na ně zvyknout.

Stařenka se poškrábala na bradě, přičemž zazněl zvuk, jako když přejedete kartáčem po skelném papíře.

"A budeme potřebovat krumpáč," uvědomila si. "V Jasoňově kovárně určitě nějaký bude. Tak si naskoč, chlapče."

"Něco takového jsem skutečně nečekal," bručel Casanovlez, který na koště lezl se zavřenýma očima.

"Měl jsem na mysli takový příjemný, romantický večer, jen vy a já."

"Vždyť je to romantický večer a jsme tady jen vy a já."

"To ano, ale nenapadlo mě, že v tom bude figurovat i koště."

Koště se pomalu zvedlo ze země. Casanovlez se zoufale držel proutí.

"Kam letíme?" vypravil ze sebe.

"Na jedno místo v horách," odpověděla mu Stařenka. "Už je to kolik roků, co jsem tam byla naposled. Esme by se k tomu místu ani nepřiblížila a Magráta je moc mladá, než abych jí o něčem takovém vykládala. Jenže já tam chodívala často. Když jsem ještě byla děvče. Holky tam občas chodívaly, když chtěly uhnat - a sakra…"

"Cože?"

"Měla jsem dojem, že jsem zahlédla, jak něco přeletělo měsíc, a jsem si po čertech jistá, že to nebyla Esme."

Casanovlez se pokusil rozhlédnout kolem a při tom neotevřít oči.

"Elfové nedokážou létat," zamumlal.

"To si myslíte vy," odpověděla mu Stařenka. "Létají na listech řebříčku."

"Na listech řebříčku?"

"Jasně. Kdysi jsem to sama vyzkoušela. Nějakou zvedací sílu z nich vymáčknete, ale roztrhají každou látku. Já jsem pro pořádný svazek dobrého proutí. Vždyť vy byste se tady na tom měl cítit jako doma, mládenče. Magráta říká, že koště je jeden z těch sexuálních metafórů*."

Casanovlez otevřel jedno oko, a to jen na okamžik. Stačilo mu, když viděl, jak pod ním ubíhá střecha jakéhosi domu. Udělalo se mu špatně.

"Rozdíl je v tom," vysvětlovala Stařenka, že koště vydrží ve vzduchu mnohem déle. Kromě toho s ním můžete zametat dům, což v žádném případě nemůžete říct o - je vám dobře?"

"Musím vám říct, paní Oggová, že se mi to ani trošku nelíbí."

"Jenom jsem se vám zkoušela zvednout náladu."

",Nálada', to se mi líbí, ale nemohli bychom se vyhnout tomu ,zvednout'?"

"Už brzo přistaneme."

"Hned se mi dělá líp."

Stařenčiny boty zaskřípaly na udusané hlíně před kovárnou.

"Nechám to běžet, budu zpátky co by dup." Bez ohledu na trpaslíkovy zoufalé prosby o pomoc seskočila z koštěte a zmizela v zadních dveřích.

V kovárně elfové nebyli. Bylo tady přece jen příliš mnoho železa. Vytáhla krumpáč z kouta, kde bylo opřeno zahradní nářadí, a pospíchala nazpět.

"Můžete vzít tohle," řekla a podala Casanovlezovi krumpáč. Na okamžik zaváhala. "Štěstí nikdy není dost a musí se mu občas pomoct, co?" dodala a s těmi slovy znovu zmizela v kovárně. Tentokrát byla venku ještě rychleji a strkala si něco do kapsy.

"Připraven?"

"Ne!"

"Tak vzhůru. A dávejte dobrý pozor. S otevřenýma očima."

"A co mám hlídat? Elfy?" zeptal se Casanovlez, když se koště v měsíčním svitu začalo zvedat vzhůru.

"Mohli by se objevit. Esme to nebyla v žádném případě a jediný, kdo tady ještě lítá, je pan Soulolit, bánší*, a ten je velmi úzkostlivý, aby nám vstrčil lístek pode dveře, když se pohybuje v okolí. To kvůli kontrole vzdušného provozu, chápete."

Většina města byla temná. Měsíční svit vytvořil na krajině dole stříbročernou šachovnici. Casanovlez se brzo začal cítit lépe. Pohyb koštěte byl vlastně docela uklidňující.

"Už jste asi vozila hodně cestujících, že?"

"Tu a tam, no, poměrně dost."

Casanovlez se zamyslel. Pak se ozval a z jeho hlasu zaznívalo upřímný vědecký zájem: "Řekněte mi, zkusil z nich už někdo za letu -"

"Ne," odpověděla Stařenka Oggová pevně. "Spadl byste."

"Vždyť nevíte, na co jsem se chtěl zeptat!"

"Vsadíte se o půltolar?"

Několik minut bezeslova letěli a pak Casanovlez zaklepal Stařence na rameno.

"Elfové, na tři hodiny!"

"Takže všechno v pořádku. To je za kdovíkolik hodin."

"Ale já tím myslím, že jsou támhle!"

Stařenka zamžourala proti hvězdám. Souběžně s koštětem letěl nocí jakýsi nepravidelný stín.

"No zdrávas, královno!"

"Nemůžete jim uletět?"

"Kdepak. Ti by dokázali udělat cestu kolem světa za osmdesát minut."

"Jo? A jak by ji stavěli přes moře?" užasl Casanovlez, který se ocitl ve stavu, kdy jediné, po čem toužil, byla hrst pilulek ze sušených žab.

"Tím jsem myslela, že jsou hrozně rychlí. Nedokázala bych jim uletět, ani kdybych se zbavila přebytečné váhy."

"Já mám pocit, že jsem se právě nějaké zbavil," zasténal Casanovlez, když se koště prudce propadlo k temné ploše lesa.

Stařenčiny boty usekávaly vrcholky stromů. Měsíční svit se odrážel na světlých vlasech dalšího elfa, který letěl vlevo.

"Sakra, sakra, sakra!"

Kolem koštěte letěli v klínové formaci tři elfové. Takoví byli vždycky. Štvali vás, dokud jste nepadli, dokud se vám krev nesrážela hrůzou. Když vás chtěl zabít trpaslík, tak vás jednoduše při první vhodné příležitosti přesekl napůl sekerou. Ale to bylo tím, že trpaslíci byli mnohem příjemnější než elfové.

"Dohánějí nás!" oznamoval Casanovlez.

"Máte ten krumpáč?"

"Jistě!"

"Tak dobrá…"

Koště kličkovalo nad tichým lesem. Jeden z elfů vytáhl meč a zamířil ke koštěti. Bylo jasné, co měl v úmyslu.

Srazit je dolů do lesa, nechat je naživu tak dlouho, jak to jen bude možné…

Stařenka přepnula koště na zpátečku. Hlava a nohy se jí vymrštily kupředu, takže si chvilku seděla zčásti na předloktích a zčásti ve vzduchu. Elf se k ní rychle blížil a po tváři se mu rozléval úsměv - Casanovlez mu nastavil krumpáč. Ozvalo se hlasité kovové dzoinnnggg. Koště opět vyrazilo kupředu a Stařenka padla Casanovlezovi do klína. "Pardon!"

"To nic. Klidně to dělejte, kdykoliv se vám zlíbí."

"Dostal jste ho, co?"

"Vyrazil jsem mu dech."

"Skvěle. Kde jsou ti další?"

"Nevidím ani jednoho." Casanovlez se nepřirozeně rozesmál. "Ukázali jsme jim, zač je toho krumpáč, co?" Najednou se ozvalo krátké zasvištění a Stařence se něco zabodlo do klobouku.

"Uvědomili si, že s sebou máme železo," řekla. "Teď už se nepřiblíží. A ani to nepotřebují," dodávala trpce.

Koště obletělo velký strom a oba pasažéři chvilku trhali nohama vysoké kapradí. Pak vyletělo na zarostlou pěšinu.

"Už nás nepronásledují," oznámil Casanovlez po chvíli. "Vyděsili jsme je, co?"

"My rozhodně ne. Ale mají strach přiblížit se k Dlouhému muži. To není jejich kus trávníku. Fí, podívejte se na tu cestu! Vždyť na ní rostou stromy! Když jsem byla mladá holka, tak byste tady nenašel růst stéblo trávy." Při těch dávných vzpomínkách se usmála. "Za teplých letních nocí to bylo moc oblíbené místo, tenhle Dlouhý muž, to vám řeknu."

Charakter lesa se teď změnil. Byl zvláštní i podle měřítek lancreského pralesnictví. Z pokroucených větví visely dlouhé závěsy mechů. Když nad zemí prolétala na koštěti čarodějka s trpaslíkem na tandemu, na zemi šustilo staré opadané listí. Něco je zaslechlo a s praskotem se dalo na útěk hustými křovisky. Podle zvuku to bylo něco s parožím.

Stařenka zpomalila a nechala koště zastavit.

"Podívejte," ukázala, "to je Dlouhý muž."

Casanovlez jí nahlížel přes rameno.

"To je všechno? Vždyť je to jen nějaký starý pohřební pahorek."

"Tři staré pohřební pahorky," opravila ho Stařenka.

Casanovlez se znovu zadíval na krajinu pod sebou.

"Aha, už je vidím. Dva kulaté a jeden dlouhý. A co?"

"Když jsem je poprvé uviděla ze vzduchu," řekla Stařenka, "smála jsem se tak, že jsem málem spadla z toho pitomýho koštěte."

Zavládlo krátké ticho, o kterém se někdy říká, že si ten či onen musel nadskočit, protože si stál na vedení. Trpaslík si znovu prohlédl útvar pod sebou.

Pak řekl:

"Ale to snad ne! Já si vždycky myslel, že pohřební pahorky, mohyly a takové věci stavěli vážní lidé, druidi, kněži, náčelníci a tak, a ne… lidi, kteří kreslí 200 000 tunami hlíny na stěnu hajzlíku, abych se tak vyjádřil."

"Copak, copak, skoro to vypadá, že vás to šokovalo."

Stařenka by byla přísahala, že se trpaslík pod parukou červená.

"No, existuje taková věc, které se říká styl," bránil se Casanovlez. "Existuje něco jako delikátnost. Přece se nepostavím a nebudu do světa křičet: Mám obrovskýho, dlouhýho utahováka!"

"No, ono je to trochu složitější," řekla Stařenka, jak se prodírali křovím. "Tady je to kraj, který říká: Mám obrovského dlouhého utahováka. To je ostatně trpasličí slovo, že?"

"Ano."

Casanovlez se pokoušel vyplést z křoví.

"Esme tady snad nebyla ani jednou," slyšel Stařenčin hlas kdesi před sebou. "Ona říká, že je dost na lidových písních a májkách a takových věcech a že není třeba, aby byla takovým způsobem udělaná celá krajina. Samozřejmě," pokračovala po chvilce, "že tohle nikdy nebylo myšleno jako místo pro ženy. Moje praprababička mi vyprávěla, že za starých časů sem muži chodili, aby tady pořádali rituály, které žádná žena nikdy neviděla."

"Kromě vaší praprababičky, která se ukryla v křoví," řekl Casanovlez.

Stařenka se zastavila, jako když vedle ní udeřil blesk.

"Jak to víte?"

"No, řekněme, že jsem si vypěstoval určitou vnitřní schopnost nahlédnout do tajemství Oggovic žen, paní Oggová," odpověděl trpaslík. Trnitý keř mu právě roztrhl kabát.

"Říkala, že si akorát stavěli takové domky, kde se vždycky vypotili, smrděli jako kovářovo podpaží, nalejvali se mačkadlicí, přidělávali si na hlavu rohy a v těch pak tančili kolem ohně a očurávali stromy kdy je to napadlo," řekla Stařenka. "Říkala, že to bylo dost zženštilé, abych řekla pravdu. Ale já vždycky říkala, že chlap je prostě chlap, i když je trochu zženštilý. Copak se stalo s vaší parukou?"

"Myslím, že zůstala o kus dál na tom velkém stromě."

"Doufám, že krumpáč ale pořád ještě máte."

"Samozřejmě, paní Oggová."

"Výborně. Už jsme tady."

Dorazili na úpatí dlouhého pahorku. Byly tam tři přírodní kameny, které tvořily jakousi mělkou jeskyni. Stařenka se přikrčila pod překladový kámen a vmáčkla se do zatuchlé temnoty slabě páchnoucí čpavkem.

"Tady to bude stačit," řekla. "Máte sirku?"

Sírová záře odhalila plochý kámen, na kterém byl vyryt hrubý obrazec. Do vyrytých linek byla vetřena okrová hlinka. Obrázek zachycoval muže se sovíma očima, s rohy na hlavě, zahaleného do zvířecí kůže.

V plápolajícím světle se zdálo, že postava tančí.

Pod obrazem byl runový nápis.

"Zjistil někdy někdo, co to znamená?" zeptal se Casanovlez.

Stařenka krátce přikývla.

"Je to jistý druh ogghamu," vysvětlovala. "Znamená to zhruba něco jako ‚mám velkého dlouhého utahováka'."

"Oggham?" podivil se trpaslík.

"Vím to, protože naše rodina se ve zdejších krajích vyskytuje, abych tak řekla, už velmi dlouho."

"Znát se s vámi, paní Oggová, toť pravá škola života," řekl Casanovlez.

"To říká každý. Teď zastrčte ten krumpáč tady do té škvíry pod kámen, ano? Vždycky jsem přemýšlela, pod jakou záminkou bych se podívala tam dolů."

"Co je tam dole?"

"Chodby, které vedou až do lancreských jeskyní. Slyšela jsem, že ty vedou prakticky všude. Dokonce až pod Ploskolebčí horu. Říká se, že z nich vede chodba i do hradu, ale tu jsem nikdy nenašla. Ale hlavně vedou do světa elfů."

"A já myslel, že do světa elfů vede prostor mezi Tanečníky?"

"Tohle je ten druhý svět elfů."

"Oni nemají jen jeden?"

"O tomhle nikdy nemluví."

"A vy tam chcete jít?"

"Ano."

"Vy hledáte elfy?"

"Správně. Poslyšte, a to tady chcete stát celou noc, nebo už konečně zvednete ten kámen?" strčila do něj. "Víte, něco vám řeknu. Tam dole je i zlato."

"No, tak to vám opravdu pěkně děkuju," ušklíbl se Casanovlez sarkasticky. "Tak vy jste další, kdo nás háže všechny do jednoho pytle. Jenom proto, že jsem… vertikálně zkrácen, pokoušíte se mě utáhnout na zlato, co? Tak vy si taky myslíte, že trpaslíci jsou jen nenažranost na nožičkách, aha?" Stařenka si povzdechla.

"Tak dobře," řekla. "Já vám něco řeknu… víte co? Až se vrátíme domů, upeču vám pravý trpasličí chleba, co vy na to?"

Casanovlezova tvář pukla v blaženém, i když mírně nevěřícím úsměvu. "Pravý trpasličí chleba?"

"Bodejť. Myslím, že recept pořád ještě mám, a kočičí bedýnku jsem naposled vynášela před pár týdny."

"V tom případě -"

Casanovlez zarazil jeden konec krumpáče pod kámen a zapáčil celou svou trpasličí silou. Netrvalo dlouho, kámen se pohnul a zvedl.

Pod ním se objevily schody, které se zčásti ztrácely pod vrstvou hlíny a starých kořenů.

Stařenka po nich začala sestupovat bez jediného ohlédnutí a pak si uvědomila, že trpaslík za ní nejde.

"Co se děje?"

"Nikdy jsem neměl rád tmu a uzavřené prostory."

"Cože? A to jste trpaslík?"

"Rozený trpaslík, rozený. Ale přiznám se vám, že jsem nervózní, i když se schovávám ve skříni. Tohle mi dost ztěžuje všechno mé podnikání."

"Nebuďte jako malý. Já se nebojím."

"Jenže vy nejste já."

"Něco vám řeknu - upeču ho s příměsí speciálního štěrku."

"Ó… vy jste rozená svůdkyně, paní Oggová."

"A vezměte s sebou pochodně."

Podzemí bylo suché a vlahé. Casanovlez poklusával za Stařenkou, protože chtěl zůstat v dosahu světla pochodně.

"Už jste tady někdy byla?"

"Nebyla, ale cestu znám."

Zanedlouho se Casanovlez začal cítit lépe. Podzemní prostory byly lepší než skříně. Už kvůli tomu, že člověk tady celou dobu nešlapal po botách a nehrozilo nebezpečí, že v nejbližší chvíli otevře dveře manžel s mečem v ruce.

Nakonec se začal cítit skoro šťastně.

Jeho geny vytáhly odněkud ze zadní kapsy dávno zapomenutá slova.

"Hej hou, hej hou -"

Stařenka Oggová se usmála do tmy.

Tunel se otevřel do rozsáhlého prostoru. V záři pochodně se daly jeho stěny jen tušit.

"To je ono?" zeptal se Casanovlez a sevřel krumpáč.

"Ne, tohle je něco jiného. My… my o tomhle místě víme. Je mytické."

"Ono není skutečné?"

"Ale ano, je. A současně mytické."

Pozvedla pochodeň.

Po celé jeskyni ležely prachem pokryté kamenné desky, které tvořily spirálu od obvodu do středu. Uprostřed spirály visel velký zvon, zavěšený na laně mizejícím v temnotě u stropu. Přímo pod zvonem byly dvě hromádky mincí, jedna zlatá a druhá stříbrná.

"Nesahejte na ty peníze," upozorňovala Stařenka. "Ukážu vám něco. Dávejte pozor, vyprávěl mi o tom můj otec, je to skvělá finta."

Natáhla se a velmi jemně zavadila o zvon, takže jeskyní se rozlehlo sotva slyšitelné "cink".

Z nejbližší kamenné desky se najednou sesul všechen prach. To, co Casanovlez považoval za kamenný reliéf, si s temným skřípotem sedlo. Byl to válečník ve zbroji. Vzhledem k tomu, že si sedl, se dalo předpokládat, že je živý, i když vypadal, jako by ze života přešel přímo do rigor mortis, aniž by na cestě prošel smrtí. Bojovník upřel na Stařenku hluboko zapadlé oči.

"Proč budíš nás? Jestiť již čas?"

"Ještě ne," odpověděla Stařenka.

"Proč tedy na zvon zvoníš? Já nemohu než se horšiti, neb sotva oči zamhouřím, snad každých dvě stě let nějaký taškář ducha slabého na zvonec ten zvoní. Vari, vari, jděžet!"

Bojovník znovu ulehl.

"Je to nějaký starý král a jeho válečníci," zašeptala Stařenka, když pospíchali dál. "Upadli do magického spánku, jak jsem slyšela. Prý jim to udělal jeden starý mág. Mají se vzbudit až k poslední bitvě, v den, kdy vlk pozře slunce."

"Tihle mágové. Já se jim divím. V jednom kuse musí kouřit."

"Když jim to dělá dobře. Tady doprava. Vždycky musíme doprava."

"Chodíme v kruhu?"

"Ve spirále. Teď jsme přímo pod Dlouhým mužem."

"Okamžik, to přece není možné," zarazil se Casanovlez. "Slezli jsme dolů po schodech do díry pod Dlouhým mužem… okamžik… to chcete říct, že jsme tam, odkud jsme vyšli, a teď že je to nějaké úplně jiné místo?"

"Vidím, že to konečně začínáte chápat."

Šli dál po spirále.

Cesta je nakonec přivedla ke dveřím. Dá-li se to tak říci. Bylo tam mnohem tepleji. Z vedlejších tunelů se linula rudá záře.

U kamenné stěny se tyčily dva balvany překryté třetím. Přes onen hrubý vchod visely zvířecí kůže a kolem nich se vinuly pramínky páry.

"Tyhle tady stavěli ve stejnou dobu jako Tanečníky," oznámila mu Stařenka konverzačním tónem. "Rozdíl je v tom, že tenhle vchod je svislý, takže jim stačily jen tři kameny. Ten krumpáč můžete klidně nechat tady, a jestli mají vaše boty cvočky nebo podkůvky, tak si je vyzujte."

"Tyhle boty mi ušil nejlepší švec v Ankh-Morporku," odpověděl jí Casanovlez, "a jednoho dne mu za ně i zaplatím."

Stařenka odtáhla kůže.

Otvorem se vyvalila oblaka páry.

Uvnitř byla tma, hustá a horká jako melasa, a zápach jako v koši na špinavé ponožky. Jak Casanovlez následoval Stařenku, cítil v páchnoucím vzduchu kolem sebe neviditelné postavy, zachytával ticho náhle přerušených rozhovorů. Měl dojem, že v jednom místě zahlédl mísu do ruda rozpálených kamenů, ale pak se na nimi objevil stín ruky, která na ně obrátila džber vody, takže obraz zmizel v oblaku páry.

Tohle přece nemůže být uvnitř Dlouhého muže, pomyslel si. Tamto je pahorek, země, a tohle je jen dlouhý stan z kůží.

Nemůže to přece být jedna a tatáž věc.

V kotoučích páry se najednou objevily dvě pochodně, jejich světlo ovšem nebylo víc než narudlá záře v temnotě. Ta záře však stačila na to, aby Stařenka s Casanovlezem zahlédli mohutnou postavu ležící na zemi vedle další mísy plné žhavých kamenů.

Postava vzhlédla. Ve vlhkém horku se pohnuly parohy.

"Ah. To je paní Oggová."

Hlas se táhl jako horká čokoláda.

"Vaše Urozenosti," řekla Stařenka.

"Předpokládám, že bych čekal trochu mnoho, kdybych čekal, že pokleknete?"

"To, jaksi, tedy ano, Vaše Ctihodnosti," usmála se Stařenka.

"Víte, paní Oggová, způsob, jakým vy projevujete úctu svému bohu, je takový, že kdyby vás při tom viděl průměrný ateista, zezelenal by závistí," řekla temná postava.

"Děkuji vám, Vaše Vznešenosti."

"V dnešních dnech už pro mě nikdo netančí. Cožpak toho chci příliš mnoho?"

"Jak říkáte, Vaše Milosti."

"A vy, čarodějky, už ve mě nevěříte."

"Máte pravdu, Vaše Parohatosti."

"Hm, chudinko paní Oggová - poslyšte, došla jste až sem, dobrá, ale jak si představujete, že se dostanete zpátky?"

"Protože mám železo," řekla Stařenka a její hlas najednou zazněl ostře.

"Ale samozřejmě, že nemáte, chudinko paní Oggová. V této říši se nesmí objevit žádné železo."

Stařenka vytáhla ruku z kapsy zástěry a pozvedla v ní podkovu.

Casanovlez slyšel kolem rychlé hroky, když se neviditelní elfové tlačili z jejího dosahu. Někdo převrátil ohřívač s rozpálenými kameny a z těch se vyvalila další oblaka páry.

"Dejte to pryč!"

"Dám, odnesu to pryč, až půjdu," řekla Stařenka. "A teď mě poslouchejte. Už zase dělá potíže. Musíte jí to zarazit. Buďte fér. Nestojím o to, aby začaly znovu staré potíže."

"A proč bych to dělal?"

"Takže vy chcete, aby znovu získala svou moc?"

Ozvalo se pohrdavé odfrknutí.

"Už nikdy nemůžete znovu získat vládu ve světě tam nahoře," pokračovala Stařenka. "Je tam příliš mnoho hudby. A je tam i příliš mnoho železa."

"Železo rezne."

"Ne to, co lidé nosí v hlavě."

Král si znovu odfrkl.

"Ale i tak… přesto… jednoho dne…"

"Jednoho dne možná," přikývla Stařenka. "Ano, na to si klidně připiju. Jednoho dne. Kdo ví? Jednoho dne. Každý z nás občas potřebujeme nějaké to ‚jednoho dne'. Ale to není dnes. Je vám to jasné? Takže byste měl vyjít nahoru a uvést věci znovu na správnou míru. Jinak udělám jednu věc. Přivedu lidi a řeknu jim, aby do Dlouhého muže kopali železnými krumpáči a ryli železnými rýči, rozumíte. A oni řeknou proč by ne, vždyť je to jen starý pahorek, a staří mágové a kněži na penzi se budou probírat hromadami hlíny a budou psát knihy o pohřebních obřadech a tradicích a tak podobně a to bude další železný hřeb do vaší rakve. A mně to bude tak trochu líto, protože abych se vám přiznala, vždycky jsem pro vás měla slabost. Jenže abyste rozuměl, já mám děti a ty se neschovávají při bouřce pod schody, protože se hromu nebojí, nedávají na zápraží misky s mlékem pro elfy, nespěchají, aby byly doma před setměním, a než bych se dívala, jak se vracejí zpátky do těch temných starých časů, to se postarám, aby vás přitloukly na kříž."

Ta slova doslova proťala vzduch.

Muž s parohy vstal. A zvedal se dál. Jeho paroží se dotýkalo střechy.

Casanovlezovi spadla brada.

"Takže vidíte," řekla Stařenka. "Ne dnes. Jednoho dne možná. Prostě si zůstaňte tady dole a vyseďte si to do toho vašeho ‚jednoho dne'. Ale dnes to není."

"Já… rozhodnu se."

"Výborně. Jen se rozhodněte. A já vás přestanu obtěžovat."

Muž s parohy upřel pohled na Casanovleze.

"Na co tak zíráš, trpaslíku?"

Stařenka Oggová do Casanovleze strčila.

"No tak, odpovězte hezky tady pánovi."

Casanovlez polkl.

"Při plnovousu mé babičky," zajíkl se, "na tom obrázku vás moc nevystihli, co?"

Zatím v maličkém údolí o několik kilometrů dál našla skupinka elfů králičí noru s mladými, a protože nedaleko bylo velké mraveniště, na chvíli se zabavili.

I bezmocní, slepí a němí mají svého boha.

Herne, bůh pronásledovaných, se plížil křovím a horečnatě si přál, aby i bohové měli své bohy.

Elfové k němu byli obráceni zády, protože se nakláněli nad mraveništěm, aby jim nic neuniklo.

Herne se proplazil trsem hustých plazivek, napjal se a skočil.

Zaťal jednomu z elfů zuby do lýtka s takovou zuřivostí, že se setkaly. Elf divoce vykřikl a otočil se, takže Herne odlétl stranou.

Vyskočil ze země a dal se na útěk.

V tom byla ta potíž. Nebyl stavěný k boji, nebyl v něm ani gram válečníka.

Měl jedinou možnost - zaútočit a dát se na útěk.

Jenže elfové běželi rychleji.

Přeskakoval padlé kmeny, klouzal po návějích listí, a přestože se mu pomalu začínal únavou kalit zrak, viděl koutkem oka, že ho po obou stranách dohánějí elfové, vyrovnávají s ním krok, čekají, až…

Najednou listí před ním vybuchlo. Malý bůh si letmo všiml spousty tesáků, rukou a pomstychtivosti. Pak tam byli dva neupravení lidé, z nichž jeden mával nad hlavou železnou tyčí.

Herne nečekal, co se bude dít. Prolétl podivnému zjevení mezi nohama a prchal dál. V pleskajících uších mu však ještě dlouho potom zněl válečný křik:

"Další vošklíbři! Číšníku, naporcujem si je na gáblík! Platit u kolegy!"

Stařenka Oggová s Casanovlezem došli mlčky ke schodům vedoucím k východu z jeskyně. Když se nakonec ocitli na čerstvém nočním vzduchu, řekl trpaslík: "No maucta!"

"Prosakuje to dokonce až sem nahoru," řekla Stařenka. "To místo je velmi mužkoulatorní."

"Ale já myslel, u všech bohů, že -"

"On je mnohem chytřejší než ona. A taky mnohem líbější," vysvětlovala mu Stařenka. "On si klidně počká."

"Ale vždyť vypadal jako -"

"Pro nás na sebe mohou vzít takovou podobu, jaká se jim zlíbí," pokračovala Stařenka. "Vídáme je v takové podobě, jakou jsme jim dali." Nechala plochý kámen zapadnout na původní místo a oprášila si ruce.

"Podívejte, koneckonců je to její manžel. Nemůže ji vystát. Je to něco, co byste mohl nazvat nezávislým manželstvím."

"Počká si na co?" zeptal se Casanovlez a rozhlížel se, jestli někde kolem nezahlédne elfa.

"Jak bych vám to řekla?" mávla Stařenka rukou, "všechno to železo a knihy a hodiny a školy a čtení a takové věci. On si myslí, že to časem všechno pomine, rozumíte? Že to jednoho dne bude všechno totam a lidé se při západu slunce zahledí k obzoru a tam, budou oni."

Casanovlez se přistihl, že obrací pohled k obzoru nad pahorkem a představuje si mohutnou postavu, která se rýsuje na pozadí zapadajícího slunce.

"Jednoho dne se vrátí," řekla Stařenka tiše. "To bude tehdy, až zrezaví i to železo, které mají lidé v hlavách."

Casanovlez naklonil hlavu ke straně. Jeden se nepohybuje většinu svého života mezi příslušníky jiného druhu, aniž se naučil číst jazyk jejich těla, zvláště když ten je vytištěn tak velkými písmeny.

"Kdyby se to ale stalo, vám by to zas tak moc líto nepřišlo, že?"

"Mně? Já je zpátky nechci! Jsou to nespolehliví, krutí a nafoukaní paraziti a my je tady k ničemu nepotřebujeme."

"Chcete se se mnou vsadit o půl tolaru?"

Stařenka najednou vypadala zmateně.

"Nedívejte se na mě takhle! Esme má pravdu. Samozřejmě, že má pravdu. Už tady elfy nechceme. To dá rozum."

"Esme je ta malá štíhlá?"

"Pch, to tedy ne! Esme je ta dlouhá nosatá. Znáte ji -"

"To máte pravdu."

"Ta malá, to je Magráta. Je to dobrá duše, ale trochu moc měkká. Nosí ve vlasech květy a věří písním. Ta by podle mě tančila s elfy dřív, než byste stačil okem mrknout."

Do Magrátina života pronikalo víc a víc pochyb. Ty základní zahrnovaly především kuše. Kuše je velmi užitečná a účinná zbraň, vymyšlená tak, aby byla rychlá, praktická a co možná spolehlivě zabíjela i v rukou nezkušených, prostě něco jako rychlejší verze známého teleshoppingu. Bohužel kuše navrhl pravděpodobně někdo, kdo. měl dost času se po každém výstřelu stáhnout do bezpečného úkrytu a znovu nabít. Bez téhle možnosti se kuše mění v pouhou směs dřeva a kovu, na níž je nataženo pár vyschlých střívek.

Pak tady byl meč. Přes Jeníkovy pochyby Magráta teoreticky věděla, co se dělá s mečem. Vy se ho pokoušíte zabodnout rychlým pohybem do svého nepřítele a ten se vám v tom snaží zabránit. Nebyla si tak docela jistá, co se děje potom, ale doufala, že má člověk povoleno víc pokusů.

Pochybovala i o své zbroji. Helmice a hrudní plát byly oukej, ale zbytek byl kroužkový. A jak dobře věděl Jeník Ogg, kroužková zbroj byla z pohledu letící střely jen řada volně propojených otvorů.

Magráta pořád ještě cítila ten vztek, stále jí zmítala čiročirá zuřivost. Bohužel se nedalo vyhnout faktu, že zuřivostí zmítané srdce obklopoval zbytek původní Magráty Česnekové, až dosud místní staré panny, kterou patrně zůstane i nadále.

Ve městě žádné elfy nezahlédla, ale dalo se snadno poznat, kde byli. Domy měly vyvrácené dveře. Městečko vypadalo, jako by ho navštívil Čingiz Kohen.

Teď jela po stezce, která vedla ke kamenům. Ta byla nyní mnohem širší než předtím. Koně a povozy, které po ní putovaly vzhůru k horám, ji rozjezdili a lidé, kteří po ní prchali dolů k městečku, ji změnili v bahnisko.

Věděla, že ji někdo pozoruje, a skoro se jí ulevilo, když ještě dřív než ztratila z dohledu hrad, vystoupili z lesa na cestu před ní tři elfové.

Prostřední se usmál.

"Dobrý večer, děvče," řekl. "Jsem pan Hladhuben a pokaždé, když se mnou budeš chtít promluvit, ukloníš se."

Jeho tón dával tušit, že nepřipouští možnost, že by ho neposlechla. Cítila, jak se všechny její svaly chystají udělat, co elf žádá.

Královna Krokuše by neposlechla…

"Shodou okolností jsem prakticky královna," odpověděla mu.

Poprvé se dívala elfovi přímo do tváře a mohla si ji podrobně prohlédnout. Tenhle měl vysoké lícní kosti, vlasy svázané do koňského ohonu, oblečený byl do směsice hadrů, krajek a kožešin. Spoléhal pravděpodobně na to, co se říkalo, totiž že elfům sluší všechno.

Při jejích slovech nakrčil svůj klasický nos.

"Je jen jedna královna Lancre," řekl, "a ty to v žádném případě nejsi."

Magráta se pokusila soustředit.

"A kde máte tu vaši?" zeptala se.

Ostatní dva elfové pozvedli luky.

"Ty hledáš naši Královnu? My tě k ní rádi odvedeme," řekl Hladhuben. "A paní, pro případ, že by tě náhodou napadlo použít ten tvůj ošklivý železný luk, bych tě rád upozornil, že další bojovníky máme ukryté v lese podél cesty."

A skutečně, z lesa u cesty se ozýval jakýsi šustot, který byl následován tupým úderem. Elfové zneklidněli.

"Ustupte mi z cesty," řekla Magráta.

"Myslím, že to je od tebe velmi špatný nápad," řekl elf. Jeho úsměv se rozšířil, ale vzápětí zmizel, když se ozval další tupý úder, tentokrát z druhé strany cesty.

"Věděli jsme o tobě už od chvíle, kdy jsi vyjela z městečka," pokračoval elf. "Odvážná dívka jede zachránit svého milence! Jak romantické! Chyťte ji!"

Za oběma ozbrojenými elfy se zvedl obrovský stín, do každé ruky sevřel jednu elfí hlavu a udeřil jimi o sebe.

Pak stín překročil ležící těla, a když se Hladhuben otočil, uštědřil mu ledabylý hák, který elfa zvedl ze země, přenesl ho přes cestu a udeřil s ním o strom. Magráta tasila meč.

Ať to bylo co chtělo, bylo to horší než elfové. Tvor byl zablácený, chlupatý, mohutný skoro jako troll a ruka, kterou natáhl k udidlu Magrátina koně, se zdála nekonečná. Pozvedla meč -

"Oook?"

"Dejte prosím ten meč pryč, slečno!" Hlas se ozval někde za ní, ale zněl lidsky a ustaraně. Elfové nikdy nebyli ustaraní.

"Kdo jste?" zeptala se, aniž otočila hlavu. Obluda, stojící u hlavy jejího koně, na ni vrhla široký úsměv plný zažloutlých tesáků.

"Ehm, jmenuju se Rozšafín Ctibum. Mág. A on je taky mág."

"Vždyť na sobě nemá žádné šaty!"

"No, jestli opravdu chcete, tak ho přinutím, aby se vykoupal," řekl Rozšafín a v jeho hlase se ozval náznak hysterie. "Vždycky když vyleze z lázně, obléká si starý župan."

Magráta se trochu uvolnila. Člověk, jehož hlas zněl takhle, nemohl nikoho ohrožovat, a když, tak jen sám sebe.

"Na které straně stojíte, pane mágu?"

"Kolik jich je?"

"Oook?"

"Až slezu z koně, splaší se," upozorňovala Magráta. "Požádal byste svého… přítele, aby poodstoupil? Mám strach, aby nepřišel k úrazu."

"Oook?"

"Hm. Pravděpodobně zbytečně."

Magráta sklouzla ze sedla. Kůň zbavený železa se vzepjal. Asi tak padesát centimetrů.

"Oook."

Kůň se pokoušel vstát.

Magráta zamrkala.

"Víte, on je momentálně trochu nenaložený," vysvětloval jí Rozšafín. "Jeden z… elfů ho postřelil… šípem."

"Ale to oni přece dělají, když chtějí získat kontrolu nad nějakou osobou!"

"Hm. Jenže on není osoba."

"Oook!"

"Geneticky vzato, jsem myslel."

Magráta se s mágy setkala už předtím. Občas některý z nich navštívil Lancre, i když většinou nezůstávali dlouho. Na přítomnosti Bábi Zlopočasné bylo něco, co je nutilo vydat se brzy na cestu.

Nevypadali jako Rozšafín Ctibum. Ztratil větší část svého roucha a z klobouku mu zůstala jen krempa. Obličej měl pokryt zaschlým blátem a kolem jednoho oka měl podlitinu hrající mnoha barvami.

"To vám udělali oni?"

"No, to bláto a roztrhané šaty - víte, k tomu jsem přišel v pralese. A na elfy jsme -"

"Oook."

"- narazili několikrát. Ale tohle mám od toho, jak mě praštil knihovník."

"Oook."

"Díky bohům," dodával Rozšafín. "Praštil mě, až jsem upadl do bezvědomí. Jinak bych dopadl jako všichni ostatní."

Tahle konverzace v Magrátě vyvolala neblahé tušení.

"Jací ostatní?"

"Jste sama?"

"Co je s ostatními?"

"Máte vůbec nějakou představu o tom, co se děje?"

Magráta si vzpomněla na hrad a na městečko. "No, troufla bych si hádat," přikývla.

"Nehádejte, je to ještě mnohem horší," zavrtěl hlavou.

"Co je s ostatními?" naléhala Magráta

"Jsem si skoro jistý, že došlo ke zlomovému průniku mezi kontinui, a přísahal bych, že jsou navíc nevyrovnané energetické hladiny."

"Tak co je s těmi ostatními?"

Rozšafín Ctibum se nervózně rozhlédl po okolním lese.

"Měli bychom zmizet z té cesty, tam vzadu jsou další elfové."

Rozšafín zmizel v houští a Magráta ho následovala. Kousek od cesty objevila dalšího mága, opřeného jako žebřík šikmo o strom. Tvář mu skoro mizela pod širokým úsměvem.

"To je náš kvestor," představil ho Rozšafín. "Obávám se, že jsme to trochu přehnali s těmi pilulkami ze sušených žab." Obrátil se ke kvestorovi a zvýšil hlas. "Jak… se… cítíte… pane?"

"Ale to víte, že si dám kousek pečené lasičky, když budete tak laskav," řekl kvestor a zářivě se usmíval neznámo na koho.

"A proč tak ztuhl?" zeptala se Mágráta.

"My si myslíme, že je to nějaký vedlejší účinek těch pilulí."

"A nemůžete mu to nějak rozehnat?"

"No promiňte, ale po čem bychom pak přecházeli potoky?"

"Zastavte se tady zítra, pekaři, a vezmeme si další tucet těch chřupavých!" řekl kvestor.

"Kromě toho se zdá, že je docela šťastný," pokračoval Rozšafín. "Vy jste válečnice, slečno?"

"Prosím?"

"No, já myslel… víte to brnění a zbraně a -"

Magráta se podívala sama na sebe. V ruce pořád ještě svírala meč. Helmice jí sice stále padala do očí, ale od chvíle, kdy ji vycpala kusem svatebních šatů, to bylo o hodně lepší.

"Já… no, víte… totiž… ano. Ano, to jste uhodl přesně. To skutečně jsem," řekla. "Je to přece poznat, ne? Ano, rozhodně jsem válečnice."

"Asi jste taky přijela na svatbu, že? Jako my."

"Přesně. To víte, že jsem tady taky kvůli svatbě. Máte pravdu." Přehmátla na rukojeti meče. "A teď mi řekněte, co se vlastně stalo," naléhala. "A chtěla bych především slyšet, co se stalo s ostatními."

"Jak bych vám to…" Rozšafín nepřítomně uchopil cíp potrhaného roucha a začal ho žmoulat v prstech. "Všichni jsme se vypravili na představení, rozumíte? Na hru. Vždyť víte. A byla to vážně veliká legrace. Byli tam všichni ti neohrabaní venkované v dřevácích, ne? Měli slaměné paruky, dělali, že jsou šlechta, jako dámy a pánové, rozumíte, a všechno dělali špatně. Byla to psina. Kvestor se smál jako blázen. No, je pravda, že se už předtím smál i na stromy a kameny. Ale prostě a jednoduše, každý si to ohromě užíval. A pak… a pak…"

"Chci vědět všechno," řekla Magráta.

"Víte… totiž… je tam taková chvíle, kterou si nějak nepamatuju. Myslím, že to mělo něco společného s hraním. Víte najednou to všechno bylo jakoby skutečné. Víte, co tím myslím?"

"Ne."

"Byl tam nějaký chlapík s červeným nosem a křivýma nohama a ten hrál Královnu vil, nebo něco takového, a pak najednou… byl to pořád on, ale … všechno najednou zmizelo a zůstali jen ti herci… pak tam byl kopec… víte, byli asi dobří, protože jsem věřil všemu, co hráli… a pak si pamatuju, jak někdo říkal, abychom pleskali dlaněmi o sebe… a všichni vypadali tak divně a všude se ozýval zpěv a bylo to prostě fantastické a… a…"

"Oook."

"Pak mě knihovník omráčil," dodal Rozšafín prostě.

"Proč?"

"No, lepší bude, když vám to řekne svými vlastními slovy," obrátil se Rozšafín ke knihovníkovi.

"Oook, ook, eek. Ook! Ook!"

"Odplivni si, Julie! Přes šestipenci!" zajásal kvestor.

"Nerozuměla jsem tomu, co mi váš knihovník řekl," stěžovala si Magráta.

"Hm. Jsme všichni v meziprostorové trhlině," vysvětloval jí Rozšafín. "Vznikla díky víře. Ta hra byla poslední kapka, která ji otevřela. Tady někde v nejbližším okolí musela být velmi citlivá oblast nestability. Těžko se to popisuje, ale kdybyste měla gumovou plachtu a pár olověných závaží, mohl bych vám názorně předvést -"

"Pokoušíte se mi říct, že tyhle… věci existují jen proto, že na ně lidé věří?"

"Ne, to ne. Jsem si skoro jistý, že existují stejně. Ale jsou tady, protože na ně věří lidé tady."

"Ook."

"Knihovník utíkal s námi. Zasáhli ho šípem."

"Eeek."

"Jenže oproti lidem ho po té ráně jenom strašlivě svědila kůže."

"Ook."

"Obyčejně je mírný jako beránek, vážně."

"Oook."

"Jenže elfy nemůže ani cítit. Oni mu totiž páchnou."

Knihovník zavlnil nozdrami.

Magráta toho o džunglích mnoho nevěděla, ale na mysl jí přišly opice, které sedí na stromech a větří pach tygra. Lidoopové nikdy neobdivovali vybarvení srsti a lesk oka, protože si byli dobře vědomi především zubatosti tlamy.

"Ano," přikývla. "To chápu. Trpaslíci a trollové je také nenávidí. Ale myslím, že ani ti je nemohou nenávidět víc než já."

"Nemůžete bojovat sama se všemi elfy," upozornil ji Rozšafín. "Vždyť se rojí jako vosy. A taky létají. Knihovník říká, že přinutili lidi, aby padlé kmeny použili místo beranů, a ty… ty kameny? …ten kruh, porazili. Prý tam byly na úbočí nějaké kameny. Tak ty. Nevím proč."

"Viděl jste na představení nějaké čarodějky?" zeptala se Magráta.

"Čarodějky, čarodějky," zamyslel se Rozšafín.

"Jistě byste si jich všiml," pomáhala mu Magráta. "Byla by to jedna štíhlá a vysoká, která se velmi přísně dívá, a malá kulatá, která by louskala oříšky a pořád se smála. Bavily by se velmi hlasitě mezi sebou. A obě by měly vysoké černé špičaté klobouky."

"Nemyslím, že jsem si jich všiml," odpověděl jí Rozšafín.

"Pak tam určitě nebyly," řekla Magráta. "Být čarodějkou mimo jiné znamená dbát taky na to, aby si vás lidé všímali." Už už se chystala dodat, že jí se to nikdy moc nedařilo, ale nakonec to neudělala. Místo toho řekla: "Musím se podívat tam nahoru."

"Tak na to budete potřebovat armádu, slečno. Chtěl bych vás jen upozornit, že už teď byste byla v maléru, kdyby se byl knihovník neukryl v těch stromech."

"Jenže já žádnou armádu nemám. Takže mi nezbývá nic jiného než to zkusit sama, že?"

Tentokrát se Magrátě podařilo pobídnout koně do klusu.

Rozšafín pozoroval, jak odjíždí.

"Víte, lidové písně jsou zodpovědné za spoustu věcí," prohlásil potom jen tak k nočnímu nebi.

"Oook."

"Ona se jede nechat zabít."

"Oook."

"Maucta, pane Květináč, prosil bych dva mázy úhořů, kdybyste byl tak laskav."

"Taky to ovšem může být její osud nebo jedna z takových věcí."

"Oook."

"Tisíc rukou a krevetu."

Rozšafín Ctibum se najednou zatvářil rozpačitě.

"Chce snad jet někdo za ní?"

"Oook."

"Hopla, támhle ho máte i s jeho velkýma hodinama."

"Bylo to ‚ano'?"

"Oook!"

"Ne vaše, myslím jeho."

"Důdlí nůdlí, tady máme konečně ten sulpicon!"

"No, já si myslím, že se to dá brát jako ‚ano'," uvažoval Rozšafín nahlas.

"Oook?"

"Dostal jsem překrásnou novou vestu."

"Jenže na druhé straně," rozumoval Rozšafín, Jsou hřbitovy plné lidí, kteří se někam odvážně, ale neuváženě vrhli."

"Ook."

"O čem to mluví?" řekl kvestor, který na své cestě jinam krátce prošel skutečností.

"Myslím, že řekl, že jestli se nic nestane, budou brzo hřbitovy plné kdekoho," odpověděl mu Rozšafín. "Do prkýnka. Tak jo. Pojďme."

"Jakpak by ne!" ušklíbl se kvestor. "Podejte palčáky, pane kormidelníku!"

"Buďte tak laskav a držte zobák!"

Magráta sesedla a pustila koně.

Věděla, že je teď nedaleko Tanečníků. Na nebi se vlnilo barevné světlo.

Přála si vrátit se domů.

Bylo mnohem chladněji, než obvykle bývalo touhle roční dobou. Jak šlapala dál, zavířily ve větru řídké sněhové vločky a vzápětí se změnily v déšť.

Výsměšek se zhmotnil na hradě a okamžitě se musel opřít o sloup, protože mu chvíli trvalo, než chytil dech. Transmigrace vždycky způsobila, že se vám před očima rozblikala modrá světla.

Nikdo si ho nevšímal, na hradě vládl naprostý zmatek.

Ne každý utekl domů. Za posledních pár tisíc let přešly přes Lancre mnohokrát armády a vědomí o silných a bezpečných hradních zdech se hluboce vrylo do lidského podvědomí. Prchejte do hradu. Teď se tam ukrývala podstatná část populace celého království.

Výsměšek zamrkal. Lidé se hemžili sem a tam a usměrňoval je při tom menší mladík v poněkud volné kroužkové zbroji a s jednou rukou v pásce. Zdálo se, že je to jediný člověk, který ví, co se děje.

Když si byl jistý, že je schopen kráčet rovně, zamířil Výsměšek k mladíkovi.

"Co se to tady děje, mladý -" začal, ale najednou se zarazil. Jeník Ogg se ohlédl.

"Ta prohnaná povětrnice!" prohlásil Výsměšek popuzeně. "Prý ‚tak se vrať a vezmi si ten svůj samostříl', řekla mi a já pitomec jí na to skočil. I kdybych to dokázal ještě jednou, stejně nevím, kde jsme to byli!"

"Pane?" obrátil se k němu Jeník.

Výsměšek se otřásl. "Co se tady děje?"

"Já nevím," odpověděl mu po pravdě Jeník, který měl slzy málem na krajíčku. "Myslím, že na nás zaútočili elfové! Nic z toho, co mi lidé říkají, nějak nedává smysl! Museli se objevit v průběhu představení! Nebo co já vím!"

Výsměšek se rozhlédl po vyděšených, zmatených lidech.

"A slečna Magráta se vydala bojovat s nimi úplně sama!"

Výsměšek se zatvářil nechápavě.

"Kdo je slečna Magráta?"

"Má se stát královnou! Nevěsta! Rozumíte? Magráta Česneková!"

Výsměškův mozek se pokoušel vstřebat fakta jedno po druhém.

"A proč se vypravila na elfy?"

"Oni zajali krále!"

"A věděl jste, že zajali i Esme Zlopočasnou?"

"Cože? Bábi Zlopočasnou?"

"Vrátil jsem se, abych ji zachránil," řekl Výsměšek a pak si uvědomil, že to zní jako nesmysl nebo zbabělost.

Jeník byl ale příliš rozrušený, než aby si toho všiml. "Doufám jenom, že nesbírají čarodějky," řekl. "To by museli sebrat i naši mámu, aby měli kompletní sadu."

"Buď klidný, mě tedy nedostali," ozval se Stařenčin hlas hned za ním.

"Mami? Jak ses sem dostala?"

"Na koštěti. Měl bys postavit na střechu pár chlapů s luky. Tamtudy jsme se dostali dovnitř my. A mohli by se tamtudy dostat dovnitř i jiní."

"Co budeme dělat, mami?"

"Všude kolem se potulují skupinky elfů," řekla Stařenka, "a nad Tanečníky je vidět velkou záři -"

"Musíme na ně okamžitě zaútočit!" vykřikl Casanovlez. "Dáme jim okusit chladné oceli!"

"To je člověk, tenhle trpaslík!" liboval si Výsměšek. "Má pravdu! Skočím si pro svou kuši!"

"Je jich příliš mnoho," oznámila jim Stařenka rezolutně.

"Bábi i Magráta jsou někde tam venku," oznámil jí Jeník. "Slečna Magráta se najednou začala chovat divně, oblékla si brnění a vyrazila ven, aby je všechny pobila."

"Ale hory se elfy jenom hemží," zamračila se Stařenka. "Je to dvojitá dávka pekla ještě s nějakým tím ďáblem navíc. Jistá smrt."

"Je to jistá smrt v každém případě," upozornil ji Výsměšek. "To je právě to jediné, co je na smrti jisté. Jistota."

"Nemáme žádnou naději," řekla Stařenka.

"No, já myslím, že jedna možnost by tady byla," ozval se Výsměšek. "Já tedy nerozumím všem těm věcičkám kolem kontinua, ale podle toho, co říkal mladý Ctibum, se všechno musí stát někde, chápete, co myslím, což znamená, že se to právě tak dobře může stát tady. I když šance, že se to stane, je třeba jen milion ku jedné, madam."

"To je všechno moc hezké," řekla Stařenka, "vy se mi tady snažíte říct, že za každého pana Výsměška, který se dnes v noci zachrání, musí dalších 999 999 Výsměšků zemřít?"

"Ano, ale na těch ostatních chlápcích mi vůbec nezáleží," odpověděl jí Výsměšek. "Ti se o sebe jistě dokážou postarat. Dobře jim tak, to mají za to, že mě nepozvali na mou svatbu."

"Cože?"

"To nic."

Jeník rozčileně přešlapoval z nohy na nohu.

"Musíme se s nimi pustit do boje, mami!"

"Podívej se kolem sebe!" pozvedla Stařenka ruce. "Lidé jsou k smrti unavení, mokří a zmatení. To přece není armáda!"

"Mami, mami, mami!"

"Copak?"

"Já je pobludím! To musíš udělat vždycky, když jde vojsko do boje, mami! Četl jsem o tom v knihách. Můžeš klidně sebrat tu nejhorší sebranku odevšad, pak k nim proneseš tu správnou řeč, tím je pobludíš a proměníš je v hroznou bojovou sílu, mami!"

"Mně se zdají dost hrozní už teď."

"Ale já myslím hroznou jako skvělou, mami!"

Stařenka Oggová se podívala na tu necelou stovku lancreských poddaných. Na myšlenku, že by se vůbec s někým mohli pustit do boje, bylo potřeba si zvykat opravdu pomalu.

"Ty jsi se o tom něco učil, Jeníku?" zapátrala.

"Mám pět ročníků časopisu Luky a střelivo, mami," odpověděl jí Jeník skoro pyšně.

"Tak to teda zkus, jestli si myslíš, že by to na ně mohlo zabrat."

Jeník, roztřesený vzrušením, vylezl na stůl, vytáhl zdravou rukou meč a bušil jím do dřeva, dokud neutichl veškerý hovor.

Pak pronesl řeč.

Poukázal na to, že jejich král byl zajat a jejich předpokládaná královna se ho vydala úplně sama zachránit. Promluvil o tom, že ti ostatní, kteří nejsou tady, ale ukrývají se pod postelemi ve svých domcích, budou po slavném vítězství litovat, že nebyli tady, ale pod tou, už výše zmíněnou postelí, kde se schovávali. Otevřel jim oči i v tom směru, že je to vlastně lepší, že je jich tady jen hrstka odhodlaných, protože to znamená, že na těch pár hlav, které zůstanou naživu, padne větší procento příslušné slávy a poct. Třikrát použil slovo "sláva". Řekl, že v časech budoucích se budou lidé s úžasem ohlížet k tomuto dni, ať už je dneska kolikátého chce, a budou si ukazovat jizvy utržené v boji, tedy alespoň ti, kteří boj přežijí, a také budou slavní a ti ostatní jim budou jistě objednávat pití. Poradil Lancreským, aby napodobili chování proslulé lancreské vratinohé lišky a natáhli si nějaké šlachy, ale přitom je nechali dost pružné, aby dokázali hýbat rukama a nohama. Možná, připustil, by bylo lepší, kdyby je teď raději trochu povolili a natáhli, až přijde ten pravý čas. Připomenul jim, že Lancre očekává, že každý splní svou povinnost. Ehm. Hm. Takže?

Ticho, které následovalo, po nějaké chvíli přerušila Stařenka Oggová. "Oni o tom tak trochu přemýšlejí, Jeníku. Proč neodvedeš tady pana mága do jeho pokoje a neporadíš mu s jeho kuší?"

Významně pokynula ke schodišti.

Jeník zaváhal, ale ne na dlouho. Dobře si všiml záblesku v oku své matky.

Když Jeník s mágem zmizeli, vylezla na tentýž stůl.

"Nuže," začala, "abyste tomu rozuměli. Když vyrazíte z hradu, můžete narazit na elfy. Ale když zůstanete tady, každopádně narazíte na mě. Musím připustit, že elfové jsou asi horší než já. Ale já jsem hrozně neodbytná."

Tkadlec zvedl roztřesenou ruku.

"Prosím, paní Oggová?"

"No co je, Tkadleci?"

"Jak se vlastně chová ta vratinohá liška?"

Stařenka se poškrábala na hlavě.

"Pokud si vzpomínám," řekla, "tak její zadní nohy jdou takhle, zatímco přední nohy se pohybují takhle."

"Ne, ne ne," oponoval jí kupec Kvárník. "To ocas jí jde takhle. Nohy jdou takhle."

"Jenže to pak není pohyb vratinohý, ale jen oscilační," vmísil se do hovoru další muž. "To mluvíte o kruhoocasém ocelotovi."

Stařenka přikývla.

"Takže tohle bychom měli," řekla.

"Okamžik, já si nejsem jistý, jestli -"

"Ano, pane Kvárníku?"

"No… vlastně…"

"Výborně, výborně," usmála se Stařenka, když se Jeník vrátil. "Právě mi říkali, Jeníku, jaký na ně tvá řeč udělala dojem. Jsou dokonale pobludění."

"Páni!"

"Předpokládám, že jsou připraveni následovat tě třeba do tlamy pekelné," dodávala Stařenka.

Někdo zvedl ruku.

"Vy jdete s námi, paní Oggová?"

"Já půjdu hned za vámi," odpověděla mu Stařenka.

"Aha. To jo. V tom případě až k tlamě pekelné."

"Úžasné," obrátil se Casanovlez ke Stařence, když se dav váhavě vydal směrem ke zbrojnici.

"Prostě musíte vědět, jak jednat s lidmi."

"S Oggy v čele jdou kamkoliv?"

"Ne tak docela," zavrtěla Stařenka hlavou. "Ale každý, kdo si dovede spočítat, co je pro něj dobré, jde kamkoliv, když má Oggy v patách."

Magráta vyšla z lesa a před jejím pohledem se otevřela blata.

Kolem Tanečníků, lépe řečeno kolem místa, kde Tanečníci dříve stávali, vířila oblaka mlhy. Ze svého místa dokonce v klamném světle viděla jeden nebo dva kameny, které někdo povalil a skutálel na úpatí pahorku.

Pahorek sám zářil. S krajinou něco nebylo v pořádku. Vlnila se tam, kde se vlnit neměla. Vzdálenosti byly zkreslené. Magráta si vzpomněla na dřevořez, který kdysi měla v jedné ze svých starých knih jako záložku. Na obrázku byl obličej ošklivé stařeny, ale když jste se na něj dost dlouho dívali, našli jste v něm i obličej mladé ženy. Z nosu se stal krk, z obočí náhrdelník. Ty dva obrazy se prolínaly, jeden se měnil v druhý, prostor se na nich pohyboval sem a tam. A Magráta, jako každý jiný, na ně s přihlouplým výrazem šilhala a pokoušela se je zahlédnout oba najednou.

Krajina před ní se prakticky chovala stejně. To, co bylo kopcem, bylo současně i neznámou zasněženou krajinou. Lancre i království elfu se snažily zaujmout ve stejném okamžiku stejný prostor.

Ta dotěrná bílá krajina to neměla zase tak jednoduché. Lancre se bránilo.

Přímo na hranici proměnlivého území byl vidět kruh stanů podobný předmostí na nepřátelském pobřeží. Byly ve veselých barvách. Všechno kolem elfů bylo barevné a krásné, dokud se obraz nezměnil a vy jste to nezahlédli i z té druhé strany…

Něco se dělo. Několik elfů už bylo v sedlech a jejich druhové vyváděli mezi stany další koně.

Vypadalo to, jako když ruší tábor.

Královna seděla na provizorním trůnu ve svém stanu. Jeden loket měla opřený o opěradlo křesla, prsty ruky přes ústa, na tváři zamyšlený výraz.

Před ní seděli v půlkruhu další elfové, i když slovo seděli není pravděpodobně to správné. Oni lenošili - elfové se dovedou zabydlet i na napjatém drátu. A tady kolem byla spousta krajek a sametu a nějaká ta pera, i když bylo těžko říci, zda právě tihle elfové jsou urození. Elfové si oblékali to, co se jim právě zalíbilo, a byli přesvědčení, že bez ohledu na to, co to je, vypadají v tom prostě skvěle.

Všichni elfové napjatě pozorovali Královnu a byli zrcadlem jejích nálad. Když se usmála ona, usmáli se i ostatní. Když řekla něco, co považovala za zábavné, smáli se.

V této chvíli byla předmětem její pozornosti Bábi Zlopočasná.

"Co se to děje, stará?" řekla Královna.

"Není to jednoduché, co?" usmála se Bábi. "Ale ty sis myslela, že to snadné bude, co?"

"Ty jsi musela použít nějaká kouzla, co? Něco se nám brání."

"Žádná kouzla," zavrtěla Bábi hlavou. "Vůbec žádnou magii. Je to tím, že jste byli pryč příliš dlouho. Věci se mění. Země teď patří lidem."

"To je nemožné," zachmuřila se Královna. "Lidé jen berou. Rozrývají zem pluhy. Oni zem jen plení."

"Někteří ano, to připouštím. Ale jsou jiní, kteří vracejí víc, než si vezmou. Dávají zemi svou lásku. Mají zem i v kostech. Ukazují zemi, k čemu byla stvořena. A od toho tady lidé jsou. Bez lidí by bylo Lancre jen kusem země s nesouvislým zeleným porostem. Ty zelené kousky by ani nevěděly, že se jim říká stromy. Žijeme tady dohromady, paní - my a půda. Už to není obyčejná hlína, je to země. Je jako kůň, kterého někdo zkrotil a okoval, nebo dobře vycvičený pes. Pokaždé když lidé do země vmáčknou radlici nebo zasadí semeno, ta zem se vám vzdaluje," vysvětlovala Bábi Zlopočasná. "Věci se prostě mění."

Verence seděl vedle královny. Místo panenek měl v očích černé špendlíkové dírky a neustále se nepřítomně usmíval. Jeho úsměv by ve vás mohl vyvolat vzpomínku na kvestora.

"Možná. Ale až se my dva vezmeme," řekla Královna, "bude mě muset země přijmout. Podle vašich vlastních zákonů. Vím, jak to chodí. Být králem je víc než jen nosit korunu. Král a zem jedno jsou. Král a královna jedno jsou. A já budu královnou."

Usmála se na Bábi. Bábi stál po každém boku jeden elf a byla si jistá, že další stojí za ní. Při podobných příležitostech se elfové nezatěžovali zkoumáním svých myšlenek. Věděla, že stačí jediný neopatrný pohyb a elfové ji bez milosti zabijí.

"Co se stane s tebou, to teprve rozhodnu," řekla Královna. Pozdvihla půvabnou, aristokraticky štíhlou ruku, spojila ukazováček a palec do kroužku a ten si přiložila k oku.

"A teď přijíždí někdo," řekla, "komu nepadne zbroj s mečem, který neumí používat, a sekerou, již téměř neuzvedne, protože je to tak romantické, že? Jakže se to jmenuje?"

"Magráta Česneková," odpověděla Bábi.

"Je to mocná zaříkávačka a kouzelnice, že?"

"Umí to s bylinami."

Královna se zasmála.

"Dokázala bych ji zabít odsud."

"Jistě," přikývla Bábi, jenže to by vůbec nebylo zábavné, že? Klíčem je pokoření, o to vám jde, nemám pravdu?"

Královna přikývla.

"Víš, ty často myslíš jako elf."

"Myslím, že už brzo bude ráno," řekla Bábi. "Krásný den. Jasné světlo."

"Ale ne tak brzo, jak by sis přála." Královna vstala. Na chvilku se zadívala na krále Verence a pak se proměnila. Její šaty změnily barvu z rudé na stříbrnou a světlo se od nich odráželo jako od rybích šupin. Vlasy se jí rozpustily, přečesaly, upravily a najednou byly žluté jako kukuřice. Na tváři se jí rychle odehrála celá řada drobných změn a netrvalo dlouho, než řekla: "No? Tak co myslíte?"

Vypadala jako Magráta. Nebo, lépe řečeno, jak si Magráta přála vypadat a jak ji ve své náklonnosti Verence viděl. Bábi přikývla. Jako zkušená odbornice dovedla Bábi ocenit dokonale rafinovanou odpornost stvořenou jinou odbornicí.

"A vy teď půjdete a postavíte se před ni v téhle podobě, že?"

"Samozřejmě. Později. Až úplně na konec. Ale nelitujte ji. Ona jen prostě a obyčejně zemře. Mám ti ukázat, čím jsi mohla být ty?"

"Ne."

"Je to snadné. Ale vždyť máme ještě čas. Mohla bych ti ukázat babičku Zlopočasnou."

"Ne."

"Musí to být hrozné pomyšlení, vědět, že nemám žádné přátele. Že až umřu, bude to všem jedno. Že jsi se nikdy nezapsala do jediného srdce."

"To ano."

"A já bych se vsadila, že o tom přemýšlíš… během těch dlouhých večerů, kdy ti jedinou společnost dělá tikot hodin a chlad v místnosti a ty jdeš, otevřeš svou krabici a díváš se na -"

Královna krátce pokynula rukou, když se Bábi pokusila vytrhnout elfům.

"Nezabíjejte ji," řekla. "Ona je opravdu mnohem zábavnější živá."

Magráta zabodla meč do bláta a potěžkala sekeru. Na obou stranách se porost přibližoval k cestě. Elfové jistě přijdou odtamtud. Zdálo se, že elfů jsou stovky, a tady byla jen jedna jediná Magráta Česneková.

Věděla, že existuje něco jako pravděpodobnost pro hrdiny. Písně a balady a pověsti a ságy byly plné příběhů o tom, jak jediný člověk zaútočil a porazil nesmírné množství nepřátel.

Jenže teď jí začínalo pomalu docházet, v čem je potíž. Tamto byly pověsti, hrdinské balady, oslavné ódy, zkrátka pohádky právě proto, že popisovaly věci způsobem, který, abychom netlačili na pilu, nebyl právě věrohodný.

Teď, když na to měla čas, si uvědomila, že nezná jediný podobný případ z historie.

V lese vpravo od ní pozvedl elf natažený luk a pečlivě zamířil.

V tom okamžiku za ním zapraskala větévka. Otočil se.

Spatřil před sebou rozzářenou tvář kvestora, který na něj vesele zahalekal: "Jeden, dva, tři, teplí bratři, ty starej papriko, ty fazole jsou rozvařené!"

Elf změnil cíl.

Ze zeleně nad jeho hlavou se spustil pár chápavých nohou, ty uchopily elfa za ramena a prudce ho vytáhly nahoru. Ozvalo se zapraštění, když narazil hlavou do větve nad sebou.

"Oook."

"Tak sebou pohněte!"

Na druhé straně cesty natáhl luk další elf. Pak se mu začal svět rozplývat před očima…

V hlavě elfa je asi tohle:

Máme pět základních smyslů, ale ty jsou podřízeny smyslu šestému. Na Zeměploše pro něj neexistuje jméno, protože je to síla tak slabá, že se s ní jen výjimečně setká vnímavý kovář, který ji nazývá láskou k železu. Možná by ji objevili i navigátoři, kdyby ovšem na Ploše nebylo mnohem spolehlivější magické pole než pole magnetické. Cítí ji včely, protože včely cítí všechno. Řídí se jí holubi. A v celém, vesmíru ji používají elfové, protože díky ní neustále vědí, kde jsou.

Pro lidi to musí být těžké, bloudit neustále neznámou krajinou. Lidé jsou vlastně pořád tak trochu ztracení. Je to jejich základní charakteristický rys. A hodně to o nich vypovídá.

Zato elfové se ztratit nedokážou. To je zase jejich základní charakteristický rys. A taky to o nich hodně vypovídá.

Elfové mají absolutní postavení. Záplava stříbřité síly nezřetelně osvětluje krajinu. Živá stvoření ji sama trochu vyzařují a vypadají v celkové záři jako výraznější skvrny. Ta energie se jim přelévá ve svalech, bzučí jim v hlavách. Ti, kteří se to naučí, mohou číst jejich myšlenky jen podle drobných změn v intezitě zabarvení mozků.

Pro elfa je svět něco, po čem stačí se natáhnout a může si to vzít. Jen kdyby nebylo toho strašlivého kovu, který jim odsává sílu a ničí jejich zářivý svět. Působí na ně jako těžké závaží na gumovou plachtu, oslepuje je, ohlušuje a nechává je bez orientace, opuštěnější, než kdy byl který člověk…

Elf se svezl kupředu.

Rozšafín Ctibum sklonil meč.

Většina ostatních lidí by na to okamžitě přestala myslet. Jenže Rozšafínův nešťastný osud ho nutil hledat vzorce, podle kterých se odehrává běh tohoto nevděčného světa.

"Vždyť já jsem se ho skoro ani nedotkl," zabručel užasle pro sebe.

"Kdyby bylo Lancre, jak je Sumatří, dala bych ti hubičku, jak se to patří, ale že je Lancre - zpívejte vy blbouni! Dva, tři!"

Nevěděli, kde jsou. Nevěděli, kde byli předtím. Už si nebyli jistí ani tím, co jsou zač. Jenže lancreští tanečníci Morrisova tance se už dostali do stadia, kdy bylo snazší pokračovat než přestat. Zpěv přivolával elfy, ale tentýž zpěv je i fascinoval…

Tanečníci vířili, poskakovali, otáčeli se a kývali po cestě. Tančili malými vesničkami, kde elfové opouštěli oběti, které mučili, a v záři planoucích domů se dívali se na zástup podivných zpívajících lidí…

"S kamarádem věrným dů-a-dý-dý-dů, zpívejte, tádá-a-dů!"

Šest tyčí o sebe narazilo přesně v rytmu.

"Kam to vlastně jdeme, Jasoni?"

"Řek bych, že už jsme minuli Kluzkou Díru a teď se pomalu vracíme k městu," odpověděl Jasoň, když obkroužil Pekaře. "Jen vydrž, Povozníku."

"Voda mi natekla do klávesnice, Jasoni!"

"To je fuk! Oni to stejně nepoznají! Na lidovku je to dobrý až až!"

"Myslím, že jsem si při tom posledním rázu naštípnul hůl, Jasoni!"

"Jen tanči dál, Dráteníku. A teď, mládenci… co takhle Trhání lusků? Když už jsme tady, tak si to můžeme pěkně procvičit…"

"Támhle někdo jde," upozornil je Krejčí, když krok sun krok probíhal kolem Jasoně. "Vidím tam pochodně a nějaké postavy."

"Lidi, dva, tři, nebo elfové?"

"Copak já vím?"

Jasoň se otočil a vytančil kousek kupředu.

"Je to náš Jasoň?"

Když se to zvolání odrazilo od mokrých stromů, Jasoň se zajíkl.

"To je naše mami! A náš Jeník. A - spousta lidí! Dokázali jsme to, mládenci!"

"Jasoni," zasténal Povozník.

"Co je?"

"Já nevím, jestli dokážu přestat!"

Královna si prohlédla svou tvář v zrcadle, pověšeném na hlavním stanovém kůlu.

"No?" ozvala se Bábi. "Copak tam vidíte?"

"To, co chci vidět," odpověděla Královna. "Dobře to víš. A teď… vyjedeme si na hrad. Svažte jí ruce. Ale nohy jí nechtě volné."

Znovu se dalo do deště, i když kolem kamenů se déšť měnil na sněhovou plískanici. Voda stékala Magrátě po vlasech a momentálně jí uhladila věčně rozcuchané lokny.

Z míst, kde mezi stromy bojovalo léto se zimou, se valily kotouče mlhy.

Magráta pozorovala, jak elfí výprava nasedá na koně: zahlédla Verence, který se pohyboval jako loutka. A Bábi Zlopočasnou, kterou přivázali na dlouhý provaz za královnina koně.

Kopyta koní začvachtala v rozbředlé zemi. Mnozí z nich měli postroje zdobené stříbrnými zvonky.

Elfové na hradě, noc plná duchů a stínů, to všechno se najednou v její paměti změnilo v pevný uzel a zajizvilo

se. Ale při zvonění těch stříbrných zvonků měla stejný pocit, jako kdyby jí někdo brousil zuby pilníčkem na nehty.

Královna zastavila výpravu několik kroků před Magrátou.

"Ah, tady máme odvážnou dívku," řekla. "Přijela zachránit svého milého a úplně sama? Jak dojemné. Zabte ji někdo."

Jeden z elfů pobídl koně kupředu a pozvedl meč. Magráta sevřela válečnou sekeru.

Kdesi za ní zadrnčela tětiva. Elf sebou trhl. Trhl sebou i ten za ním. Střela letěla dál, a když proletěla kolem jednoho z padlých Tanečníků, její dráha se mírně zakřivila.

Pak zpod stromů vyběhla Jeníkova neuspořádaná armáda a zaútočila. Jedinou výjimkou byl Výsměšek, který se horečnatě pokoušel znovu natáhnout svou kuši.

Jak se zdálo, Královnu to nepřekvapilo.

"A těchhle je sotva stovka," řekla. "Co si o tom myslíš, Esme Zlopočasná? Hrdinský poslední boj? Není to překrásné? Miluju způsob, jakým lidé myslí! Myslí jako v písních."

"Slez z toho koně!" vykřikla Magráta.

Královna se na ni usmála.

Vnímal to Jeník. Pocítil to Výsměšek. Podlehl tomu Rozšafín. Zaplavilo je romantické kouzlo.

Elfové se železa bojí, ale přiblížit se k němu nemusí.

Nemůžete bojovat s elfy, protože jste o tolik zbytečnější než oni. A je správné, že jste o tolik zbytečnější. A oni jsou tak krásní. A vy nejste. Vy jste přece ten, koho vždycky vyberou do školního mužstva, až když už jim nic jiného nezbývá, dokonce i po tom tlustém spolužákovi, který má neustále ucpaný nos. Vy jste ten, komu pravidla vysvětlí, až když prohraje, a potom vám nevysvětlí ta nová pravidla. Vy jste ten, který ví, že všechno zajímavé se stane ostatním. Všechny ty pocity, jako sebelítost, smutek, pocit odstrčenosti a pohrdání sebou samým, se najednou spojily do jediné mocné směsi. Nemůžete bojovat s elfy. Někdo tak zbytečný jako vy, tak tupý jako vy, tak obyčejně lidský jako vy nemůže nikdy zvítězit. To nejde, bylo by to proti běhu vesmíru…

Lovci říkají, že občas některé z pronásledovaných zvírat vyjde z houští a čeká na oštěp, který má ukončit jeho život…

Magráta napůl pozvedla sekeru, ale pak jí ruka klesla k boku. Podívala se na zem. Správný pocit člověka před elfy byl stud. Jak mohla vykřiknout tak hrubě na něco tak krásného, jako je elf…

Královna sesedla a pomalu došla k Magrátě.

"Nedotýkej se jí," ozvala se Bábi.

Královna přikývla.

"Ty tomu dokážeš odolávat," řekla. "Ale jak vidíš, nezáleží na tom. Můžeme Lancre obsadit bez boje. S tím nic neuděláš. Podívej se na tu malou odvážnou armádu, jejíž bojovníci stojí jako ovce. Lidé jsou tak nadšení."

Bábi spustila pohled ke svým botám.

"Nemůžeš vládnout, dokud jsem naživu."

"Tady neplatí žádné triky," upozornila ji Královna. "Žádná přihlouplá venkovanka s pytlíkem bonbonů."

"Tak ty sis toho taky všimla, co?" přikývla Bábi. "Gyta to myslela dobře, tomu věř. Jak je stará, tak je bláznivá. Vadilo by, kdybych si sedla?"

"Samozřejmě, jen si poslužˇ," svolila Královna. "Koneckonců, teď už jsi jenom obyčejná stará ženská."

Kývla na elfy. Bábi se s vděčným výrazem sesula na nedaleký balvan. Ruce měla stále svázané za zády.

"To je jedna z těch zvláštních věcí na čarodějnictví," řekla. "Neudrží tě sice pořád mladou, ale pomůže ti být mnohem déle starou. Zatímco vy, samozřejmě, nestárnete."

"To je pravda."

"Ale váš počet může být rozhodně snížen."

Královnin úsměv nezmizel, ale ztuhl, jak to už úsměvy dělají, když jejich majitel není jistý, jestli dobře slyšel, co bylo právě řečeno, a právě tak si není jistý, co bude řečeno dál.

"Ty ses zamíchala do té hry," pokračovala Bábi. "Myslím, že si vůbec neuvědomuješ, co jsi udělala. Hry a knihy… měla sis na ty prevíty dávat dobrý pozor. Obrátí se proti tobě. A já jsem rozhodnuta dohlédnout, aby se tak stalo." Kývla přátelsky na elfa oblečeného do špatně vydělaných kůží. "Není to tak, Kouzelný Sedmikvítku?"

Královna nakrčila obočí.

"On se tak nejmenuje," odpověděla.

Bábi Zlopočasná se na Královnu zářivě usmála.

"Uvidíme. Dneska je mnohem víc lidí, než bývalo, a mnoho z nich žije ve městech. Ti toho o elfech moc nevědí. A v jejich hlavách je železo. Přišli jste pozdě."

"To ne. Lidé nás pořád potřebují," zamračila se Královna.

"Už ne. Občas by vás chtěli. To je ale něco jiného. Jenže jediné, co jim dokážete dát, je zlato, které zmizí při ranním úsvitu."

"Jsou takoví, kteří řeknou, že zlato na jednu noc jim stačí."

"Už ne."

"Pořád lepší než železo, ty stará lidská trosko, ty hloupé děcko, které zestárlo a přitom nic nedokázalo a ničím nebylo!"

"Ne, není k ničemu. Je jen lesklé a hladké na dotek. Hezké napohled, ale naprosto k ničemu," pokračovala Bábi a její hlas byl klidný a vyrovnaný. "Jenže tohle je skutečný svět, paní. To jsem se musela naučit. A žijí v něm skuteční lidé. Nemáš na ně právo. Lidé mají dost práce s tím být lidmi. Nepotřebují, aby ses tu ještě potulovala ty se svými zářícími vlasy, lesklýma očima a blýskavým zlatem. Aby ses jen tak proplétala životem, stále mladá, stále s písní na

rtech a stále nepoučitelná."

"Takhle jsi ale předtím nemyslela."

"Ne, ale to už je dávno. A, paní, možná jsem stará, třeba i troska, ale hloupá - hloupá ne. Vy nejste žádná bohyně. Já proti bohům a bohyním nic nemám, pokud zůstávají tam, kam patří. Ale musí to být bohové, které jsme si stvořili sami. Takové bohy totiž, když už je nepotřebujeme, můžeme klidně rozebrat na kousky, rozumíte? A elfové tam někde daleko v Elflandu, no, možná, že je to něco, co lidé potřebují, aby s pomocí oné představy překonali nějakou tu železnou dobu. Ale já tady elfy nechci. Vy nás nutíte toužit po něčem, co nikdy nemůžeme mít. To, co nám dáváte, je zcela bezcenné a za to chcete všechno, co máme. Nakonec nám zbývají jen chladná horská úbočí, prázdnota a elfí smích."

Zhluboka se nadechla. "Takže zmizte."

"Přinuť nás, ty stará ženská."

"Myslela jsem si, že to řekneš."

"My nepotřebujeme svět. Tohle malé království nám bude úplně stačit. Vezmeme si ho, ať nás chce nebo ne."

"Jen přes moji mrtvolu, madam."

"Jestli je to podmínka, pak prosím."

Královna v duchu sekla myšlenkou jako kočka drápy.

Bábi Zlopočasná zamrkala a na okamžik se opřela zády o kámen.

"Madam?"

"Ano?" řekla Královna.

"Tady neplatí žádná pravidla, že ne?"

"Pravidla? Co jsou to pravidla?" usmála se Královna.

"Hned jsem si to myslela," přikývla Bábi. "Gyto Oggová?"

Stařence se podařilo pootočit hlavu.

"Esme?"

"Moje krabice. Víš která. Ta na prádelníku. Budeš vědět, co máš dělat."

Bábi Zlopočasná se usmála. Královna se zapotácela, jako kdyby utržila políček.

"Ty ses naučila," sykla.

"Jistě. Víte dobře, že jsem nikdy nevstoupila do vašeho kruhu. Bylo mi jasné, kam by to vedlo. Proto jsem se musela učit. Celý život. Tím těžším způsobem. A ten těžší způsob je po čertech těžký, i když zdaleka ne tak těžký jako ten snadný způsob. Učila jsem se. Od trollů, od trpaslíků a od lidí. Dokonce i od kamenů."

Královna snížila hlas do šepotu.

"Nezabiju tě," syčela. "To ti slibuju. Nechám tě naživu, abys ses mohla třást, slintat a blábolit. Potřísněná vlastními výkaly se budeš potácet od domu k domu a žebrat o splašky. A všichni budou říkat: támhle jde bláznivá Esmeralda."

"To už říkají teď," ušklíbla se Bábi Zlopočasná. "Myslí si, že je neslyším."

"Ale uvnitř," pokračovala Královna, jako by ji neslyšela, "uvnitř ti ponechám malý kousek tvého vlastního já, které se bude dívat tvýma očima a bude si uvědomovat, co se s tebe stalo.

Nebude nikdo, kdo by ti pomohl," zněl dál Královnin hlas. Nakláněla se k Bábi a z očí jí doslova sršela nenávist. "Žádné milosrdenství pro šílenou starou ženskou. Budeš vědět, co musíš jíst, aby ses udržela naživu. A my budeme celý ten čas s tebou, v tvé hlavě, jenom abychom se ti připomínali. Mohla jsi být velmi mocná a vykonat velké věci. Budeš si to uvědomovat a noc co noc budeš škemrat o to, aby hlasy elfů v tvé hlavě umlkly."

Pak se stalo něco, co Královna nečekala. Bábi Zlopočasná najednou napřáhla ruku, ze které jí odletěl kus provazu, a udeřila Královnu do tváře.

"Tímhle mi chceš vyhrožovat?" řekla. Mně? Mně, která pomalu začínám stárnout?"

Ruka elfí ženy se pomalu zvedla k rudé skvrně, která se jí rozlévala po tváři. Elfové pozvedli luky a čekali na rozkaz.

"Vraťte se," opakovala Bábi. "Vy si chcete hrát na něco jako bohyně, ale nevíte vůbec nic, madam, vůbec nic. Co neumírá, nemůže žít. Co nežije, nemůže se měnit. Co se nemůže měnit, nedokáže se učit. I ta nejmenší stvoření, která umírají v trávě, toho vědí víc než vy. Máte pravdu. Jsem starší. Vy žijete déle, ale já jsem starší než vy. A lepší než vy. Ale řeknu vám, madam, že na tom není vůbec nic těžkého."

Královna zuřivě udeřila.

Síla psychického úderu srazila čarodějku na kolena. Bábi zamrkala.

"To byla dobrá rána," zasípala. "Ale já pořád ještě stojím a neklečím. A pořád ještě mám dost síly -"

Jeden z elfů padl k zemi. Tentokrát se Královna zakývala.

"Oh, a já nemám čas na tyhle hlouposti," řekla a luskla prsty.

Nastalo ticho. Královna se rozhlédla po svých elfech.

"Nedokážou vystřelit," řekla Bábi. "Ale to vy byste přece ani nechtěla, ne? Tak rychlý a jednoduchý konec?"

"Nemůžeš je přece držet! Tolik síly nemáš!"

"Chcete opravdu vědět, kolik mám síly, madam? Tady, na pastvinách Lancre?"

Bábi postoupila kupředu. Ve vzduchu zapraskala neviditelná síla. Královna musela o krok ustoupit.

"V mé vlastní zemi?" řekla Bábi.

Udeřila Královnu znovu, tentokrát skoro jemně.

"Co se děje?" divila se na oko. "Nejste schopná mi odporovat? Kde je vaše síla, madam? Seberte se, madam!"

"Ty hloupá stará babizno!"

Pocítily to všechny živé bytosti na kilometr kolem. Malí tvorové hynuli. Ptáci padali z nebe. Elfové i lidé se sesouvali k zemi a svírali si hlavy.

A v zahradě Bábi Zlopočasné se včely vyrojily z úlů.

Vyhrnuly se jako pára, v uspěchaných pokusech vzlétnout co nejrychleji narážely jedna do druhé. Hluboký, vrtulníkům podobný bzukot trubců jen podtrhával zuřivý řev dělnic.

Ještě hlasitější než bzukot dělnic byl flétnový jek královen.

Roje zakroužily nad mýtinou, pak se souvislý kruh rozdělil a včely vyrazily. Cestou se k nim přidávaly další, menší i větší roje z úlů na zadních dvorcích, z dutých stromů a půdních hnízd a jejich mrak zastínil oblohu.

Po nějaké chvíli se ta černá záplava začala přeskupovat a bylo vidět, že se řadí podle přesného systému. Trubci letěli na křídlech a hučeli jako bombardovací letadla. Střed síly, jakýsi protáhlý kužel, tvořila tělíčka tisíců dělnic. A na špici kuželu letěla stovka královen.

Když šípovitý mrak zmizel, zůstaly pole a pastviny němé.

Květiny stály opuštěné a nemilované. Jejich sladkou šťávu nikdo nepil. Květy byly ponechány, aby oplodnily samy sebe.

Včely zamířily k Tanečníkům.

Bábi Zlopočasná klesla na kolena a svírala si hlavu

"Ne -"

"Ale ano," řekla Královna.

Esme Zlopočasná zvedla ruce. Prsty se jí pevně svíraly námahou a bolestí.

Magráta zjistila, že dokáže pohnout očima. Zbytek jejího těla byl slabý a bezmocný, přestože ho chránily kovové pláty a kroužková zbroj. Tak takhle to bylo. Cítila ducha královny Krokuše, který se jí přes propast věků zlomyslně vysmíval. Ona by se nevzdala. Magráta byla jen další z tuctů těch škrobeně se usmívajících mladých žen, které nedokáží nic jiného než chodit sem a tam v dlouhých nepohodlných šatech a zajišťovat pokračování královského rodu…

Z nebe se začaly snášet včely. Bábi Zlopočasná obrátila obličej k Magrátě. Magráta její hlas zaslechla ve svých myšlenkách jasně a zřetelně.

"Chceš být královnou?" A najednou byla volná.

Cítila, jak jí z těla mizí únava, a měla naopak dojem, že jí tam z helmice natéká čistá, neředěná královna Krokuše.

Přilétaly další a další včely a zakrývaly schoulené tělo staré čarodějky.

Královna se otočila a úsměv jí ztuhl, když viděla, jak se Magráta narovnala, vykročila kupředu, téměř bezmyšlenkovitě pozvedla těžkou sekeru a švihla s ní dlouhým obloukem.

Královna byla rychlejší. Ruka jí vyletěla vzhůru a zachytila Magrátino zápěstí.

"No ne," prohlásila a usmála se Magrátě do tváře. "Vážně? Myslíš, že to dokážeš?"

Pak stiskla. Sekera vypadla Magrátě z prstů.

"A ty chceš být čarodějkou?"

Včely se změnily v nahnědlou mlhu obklopující elfy - byly příliš malé, než aby se daly zasáhnout, lhostejné k romantickým kouzlům a odhodlané zabít.

Magráta cítila, jak se jí prohýbají kosti.

"Ta stará je vyřízená," řekla jí Královna a tlačila Magrátu na kolena. "Musím přiznat, že byla dobrá. Ale nebyla dobrá dost. A ty už vůbec ne."

Pomalu a nevyhnutelně nutila Magrátu padnout na kolena.

"Proč nezkusíš nějakou magii ty?"

Magráta ji kopla. Noha v kovové náholenici zasáhla Královnu do kolena a Magráta zaslechla zapraskání. Když se elfka zapotácela dozadu, vrhla se Magráta za ní, chytila ji kolem pasu a strhla ji k zemi.

Užasla nad tím, jak to bylo snadné. Magráta byla poměrně hubená, ale zdálo se, že Královna neváží vůbec nic.

"Tak je to," řekla, když se její obličej ocitl v úrovni Královnina. "Ty nejsi nic. Je to všechno jen v myšlenkách, v naší představivosti, že? Bez toho tvého romantického kouzla jsi jen -"

- téměř trojúhelníková tvář, drobná ústa, skoro neviditelný nos, ale oči, mnohem větší než oči lidské, které teď byly v hrůze zaostřeny do Magrátina obličeje.

"Železo," zašeptala Královna. Rukama sevřela Magrátiny paže. V jejím stisku nebyla žádná síla. Síla elfů je ve schopnosti přesvědčit ty ostatní, že jsou slabí.

Magráta cítila, jak se jí Královna zoufale pokouší proniknout do myšlenek, ale to se jí nedařilo. Helmice totiž -

- ležela o několik kroků dál v blátě.

Měla právě tak čas si přát, aby si toho nevšimla, když Královna znovu zaútočila a Magrátina náhlá nejistota vybuchla jako nova.

Nebyla nic. Byla zanedbatelná. Byla tak zbytečná a nepotřebná, že i každý jiný tvor, dokonale zbytečný a nekonečně nepotřebný, by ji neuznal za hodnu jediné myšlenky. V rukou, kterýma svírala Královnu, pocítila strašnou bolest. Nedokázala ovládat vlastní tělo. Vždyť si to ani nezasluhovala. Nezasluhovala si vůbec nic.

Zaťala do ní spáry marnost a trhala osobnost Magráty Česnekové na kusy.

Nikdy nebude dobrá. Nikdy nebude krásná, chytrá ani silná. Nikdy nebude vůbec nic.

Sebedůvěra? To je důvěra v co?

Jediné, co viděla a vnímala, byly Královniny oči. Jediné, po čem toužila, bylo ztratit se v nich…

A sebeničení Magráty Česnekové pokračovalo a pomalu trhalo vrstvy její duše…

…a obnažovalo její zranitelnou dřeň.

Sevřela pěst a udeřila Královnu mezi oči.

Královna upadla na zlomek vteřiny do nesmírného, nic nechápajícího šoku a pak vykřikla. Magráta ji udeřila podruhé.

Jen jedna královna v úlu! Sek! Pích!

Válely se v těsném objetí bahnem. Magráta cítila, jak ji něco bodlo do nohy, ale nevšímala si toho. Nevšímala si hluku, který panoval kolem, ale všimla si násady válečné sekery, kterou ucítila pod rukou, když i s Královnou spadly do rozbahněné kaluže. Elfka se ji pokoušela odtrhnout, ale tentokrát v jejích pažích opravdu nebyla žádná síla a Magrátě se podařilo vztyčit se na kolena a pozvednout sekeru -

- a pak si uvědomila to ticho. Zaplavilo Královniny elfy i Jeníkovu provizorní armádu, která se začala pohybovat, když se vytratilo romantické kouzlo.

Proti zapadajícímu měsíci se rýsovala postava.

Její pach až sem zanášel mírný vánek.

Byla cítit lvími klecemi a kompostem.

"Vrátil se," řekla Stařenka Oggová. Podívala se stranou a všimla si Výsměška, který s radostně dychtivou tváří přikládal k líci kuši.

"Dejte to pryč," řekla mu.

"No, ale podívejte se, jaké má ta věc rohy -"

"Dejte to pryč!"

"Ale víte, co by to -"

"Ta střela by jím prostě proletěla a nic by se nestalo. Všimněte si, vždyť jeho tělem vidíte ty stromy za ním. On tady ve skutečnosti není. Nemůže projít bránou. Ale dokáže sem poslat své myšlenky."

"Ale já cítím -"

"Kdyby tady byl. Tak by už ani jeden z nás nestál."

Když Král vykročil, elfové se před ním rozestupovali. Jeho zadní nohy nebyly v žádném případě navrženy pro vzpřímenou chůzi, kolena se ohýbala na opačnou stranu a kopyta byla až příliš velká.

Král si nikoho nevšímal a kráčel přímo k padlé Královně. Magráta se postavila na nohy a nejistě potěžkala sekeru.

Královna zvedla hlavu, vyskočila a napřáhla ruce. Rty začaly formovat první slovo jakési kletby… Král k ní natáhl ruku a něco řekl.

Slyšela to jen Magráta.

Něco o setkání při měsíci, tvrdila později.

A všichni se probudili.

Slunce už stálo kus nad Okrajem. Lidé vstávali a užasle zírali jeden na druhého.

Široko daleko nebyl jediný elf.

První promluvila Stařenka Oggová. Čarodějky všeobecně mají ten dar, že se dovedou rychle vyrovnat s tím, co je, místo aby se snažily najít to, co by být mělo.

Podívala se směrem na blata. "První věc, kterou musíme udělat," řekla, "první věc, kterou uděláme, je, že znovu postavíme ty kameny."

"To uděláme až jako druhou věc," opravila ji Magráta.

Obě se podívaly na nehybné tělo Bábi Zlopočasné. Několik ztracených včel jí poletovalo ve zmatených kruzích kolem hlavy.

Stařenka Oggová mrkla na Magrátu.

"Vedla sis skvěle, děvče. Vůbec jsem nevěřila, že bys mohla podobný útok přežít. Já sama jsem si při tom málem okrumplovala textil."

"Měla jsem to nacvičené," odpověděla jí Magráta zachmuřeně.

Stařenka tázavě pozvedla obočí, ale poznámky si nechala pro sebe. Místo toho strčila botou do Bábi.

"Prober se, Esme," zahalekala. "Dobrá práce, vyhráli jsme."

"Esme?"

Výsměšek si neohrabaně klekl a zvedl Bábinu ruku.

"To ji muselo pěkně sebrat, všechna ta námaha," zabručela nejistě Stařenka. "Uvolnit Magrátu a kdeco všechno -"

Výsměšek zvedl hlavu.

"Je mrtvá," řekl.

Vsunul ruce pod tělo a těžce vstal.

"Oh, něco takového by nikdy neudělala," pronesla Stařenka hlasem člověka, jehož ústa se pohybují sama o sobě, protože mozek vypověděl službu.

"Nedýchá a nenahmátl jsem žádný puls," zavrtěl Výsměšek hlavou.

"To ona jistě jen tak odpočívá," ujišťovala všechny přítomné Stařenka.

"Ano."

Vysoko na nebi kroužily včely.

Rozšafín s knihovníkem pomáhali odtáhnout kameny na původní místo a kvestora při tom občas používali místo páky. Právě znovu procházel fází ztuhlosti.

Rozšafín si brzo všiml, jak neobyčejné to jsou kameny - velmi tvrdé. Zároveň budily dojem, že kdysi dávno někdo jejich povrch roztavil a nechal znovu ztuhnout.

Jasoň Ogg našel Rozšafína stát v hlubokém zamyšlení vedle jednoho z nich. Rozšafín držel v ruce hřebík na provázku. Místo toho, aby hřebík visel kolmo k zemi, napínal provázek téměř vodorovně se zemí a směřoval ke kameni. Rozšafín provázek fascinovaně pozoroval.

Jasoň zaváhal. S mágy se setkal jen párkrát a nebyl si jist, jak by se k nim měl chovat.

Slyšel, jak mág říká: "On se tam přilepí, ale proč se tam přilepí?"

Jasoň mlčel.

Rozšafín pokračoval: "Možná že je v něm železo…, ale železo, které přitahuje železo? Nebo mužské železo a ženské železo? Nebo obyčejné železo a královské železo? Nějaké železo, které obsahuje něco jiného? Některé železo má váhu v tomhle světě a jiné železo zase prohýbá gumovou plachtu reality?

"U všech trollích bohů!" prohlásil Rozšafín a pustil provázek. Hřebík s hlasitým "cink" narazil do kamene a zůstal na něm přilepený.

Obrátil se k ostatním s bolestným výrazem člověka, který musí rozebrat celý ten obrovský a složitý vesmírný stroj a jako nářadí má pouhopouhou kancelářskou sponku.

"Hahooou, bratře Slunečníku!" řekl kvestor, který se na čerstvém vzduchu a v relativním klidu cítil téměř spokojeně.

"Kameny! Proč se tady unavuju s kusy kamene. Kdy takový kámen promluvil a svěřil se někomu?" uvažoval dál Rozšafín. "Víte, pane, někdy si myslím, že přímo před sebou máme celý oceán pravdy a já jen sedím na pláži a hraju si s… s kamínky."

Kopl do kamene.

"Ale jednoho krásného dne najdeme způsob, jak vyplout na ten oceán," řekl. Pak si zhluboka povzdechl. "Pojďte. Myslím, že bychom se měli vrátit na hrad."

Knihovník pozoroval, jak se připojují k procesí unavených mužů, kteří se vlekli údolím.

Pak několikrát odtrhl hřebík od balvanu a pozoroval, jak se k němu po uvolnění vrací.

"Oook."

Podíval se Jasoňovi Oggovi přímo do očí.

A k jeho úžasu lišácky mrkl.

Někdy, když věnujete důkladnou pozornost oblázkům na pobřeží, dozvíte se něco i o moři.

Hodiny tikaly.

V mrazivém ranním šeru otevřela Stařenka v Bábině domku její skříňku.

O tajemné Bábině skříňce věděl v Lancre každý. Říkalo se střídavě, že v ní má ukryty kouzelné knihy, malý soukromý vesmír, léky na všechny choroby, památky na dávno zaniklé země a několik tun zlata, což byly velmi odvážné odhady, vezmeme-li v úvahu, že skříňka byla sotva třicet centimetrů dlouhá. Dokonce ani Stařenka Oggová nevěděla, co je uvnitř, s výjimkou poslední vůle.

Byla trochu zklamaná, ale nepříliš překvapená, když zjistila, že skříňka obsahuje jen dvě velké obálky, svazeček dopisů a na dně přehršli drobností.

Stařenka nejdříve vytáhla oba dopisy. První obálka byla adresována jí a byl na ní nápis: Gytě Oggové, přečti to HNED.

Druhá obálka byla o něco menší a nesla nápis: Vůle Esmeraldy Zlopočasné, zesnulé na Den noci svatojanské.

Pak tam byl svazeček dopisů převázaný barevnou stužkou. Byly velmi staré, když je Magráta zvedla, odpadávaly z nich kousky zažloutlého papíru.

"Všechny jsou adresovány jí," řekla.

"Na tom není nic divného," odpověděla Stařenka, "každý může dostávat dopisy."

"A pak jsou tady všechny ty věcičky na dně," pokračovala Magráta. "Vypadají jako oblázky."

Zvedla namátkou jeden z nich.

"Tenhle v sobě má jednu tu spirálovitou fosilní věcičku," řekla.

"A tenhle… vypadá jako ten narudlý kámen, ze kterého jsou Tanečníci. Drží se na něm jehla i s kouskem niti. Jak zvláštní."

"Ona vždycky věnovala pozornost maličkostem, tahle Esme. Vždycky se pokoušela nahlédnout do nitra věcí."

Na chvíli obě umlkly, tíživé mlčení je ovíjelo, postupně plnilo celou kuchyň a pokojné tikání hodin krájelo ticho na pravidelné plátky.

"Nikdy mě nenapadlo, že budeme dělat právě tohle," řekla Magráta nakonec. "Nikdy mě nenapadlo, že budeme číst její poslední vůli. Myslela jsem si, že je věčná."

"Vidíš? A jak to dopadlo," pokývala hlavou Stařenka. "Tempus fungi."

"Stařenko?"

"Copak, děvenko?"

"Já tomu nerozumím. Byla to tvoje přítelkyně, ale nevypadáš nijak zvlášť…, jak bych to řekla… rozrušená?"

"Víš, já už pohřbila pár manželů a jedno nebo dvě děti. Člověk už se s tím tak nějak naučí vypořádat. A navíc, jestli neodešla na nějaké lepší místo, tak si buď jistá, že už se ho touhle dobou pokouší vylepšit."

"Stařenko?"

"Ano, miláčku?"
"Ty víš něco o tom dopise?"
"O jakém dopise?"
"O dopise Verencovi?"
"O žádném dopise Verencovi nic nevím."
"Musel ho dostat celé týdny předtím, než jsme se vrátily. Musela ho poslat ještě předtím, než jsme přiletěly do Ankh-Morporku."
Stařence Oggové se na tváři objevil nechápavý výraz, který byl podle Magrátina soudu pravý.
"U všech čertů, já myslím tenhle dopis."
Zalovila za hradním plátem a vylovila složený papír.
"Podívej!"
Stařenka Oggová četla:
"Sire, tímto bych Vás ráda uniformovala, že Magráta Česneková se bude vráceti do Lancre okolo nebo na úterek o svátku Slepého prasete. Je to zmoklá slepice, ale čistotná a má dobré zubý. Jestli si ji vážně chcete vzíti, tak začněte všechno připrávovati bezodkladně, jelikož když vy ji budete žádati o ruku a takové pitominky, tak to špátně dopadne, jelikož neznám jiného člověka, který by si dokázal tak překážeti ve vlastním životě jako Magráta Česneková. Ona sama neví, co chce. Vy jste Král a můžete si to dělati po svým. Musíte ji postaviti před Hotovou věc. PS. Tady jsem slyšela takové řeči, že by měly čárodějky platiti dáně, něco takového se nepokusili Králové Lancre udělati mnoho a mnoho let a měl byste se poučiti a říditi jejich příkladem. Vaše, dobrému zdraví v tomto okamžiku těšící se. PŘÍTEL."
Tikání hodin prošívalo pokrývku nastalého ticha.
Stařenka Oggová se otočila a podívala se na ciferník.
"Ona to všechno naaranžovala," řekla Magráta. "Víš přece, jaký Verence je. Ani se moc nepokusila zamaskovat, kdo je, všimla sis? A já přijela a všechno bylo připravené -"
"A co bys dělala, kdyby to všechno nebylo připravené?"
Stařenčina otázka Magrátu zaskočila.
"No, co bych… já bych… pochop, já… kdyby on… asi bych -"
"Dneska se vdáváš, že?" řekla Stařenka nepřítomným hlasem, jako by myslela na něco jiného.
"To záleží na tom -"
"Ale chceš se vdát, nebo ne?"
"Já, ano, jistě, ale -"
Stařenka přikývla. "Takže je všechno v pořádku," řekla hlasem, který Magráta v duchu nazývala pečovatelský.
"To ano. Ale odstrčila mě stranou a dala mě zavřít na hradě a já se tak rozzlobila, že -"
"Namíchla ses tak, že ses dokázala postavit i Královně. Ty jsi na ni dokonce vložila ruku, a ne jednou," řekla Stařenka. "To byla skvělá práce. Ta stará Magráta by to byla nedokázala. Esme vždycky dovedla z věcí vyloupnout jádro. Tak a teď opatrně dojdi k zadním dveřím a jukni ven na ten ráz dřeva, buď od té lásky."
"Jenže já ji nenáviděla, strašně jsem ji nenáviděla a ona je teď mrtvá!"
"Jistě, beruško. Tak a teď běž a řekni Stařence, jak vypadá ten ráz dřeva."
Magráta otevřela ústa a na rty se jí už už drala slova "shodou okolností jsem skoro královna", ale nakonec se rozhodla mlčet. Místo toho vznešeně přešla k zadním dveřím a vyhlédla na složená polena.
"Ta hromada je dost vysoká," oznamovala na zpáteční cestě, vytáhla kapesník a vysmrkala se. "Vypadá, jako kdyby tam to dřevo někdo vyrovnal včera."
"A včera taky natáhla hodiny," broukla Stařenka. "A dóza s čajem je z poloviny plná, dívala jsem se."
"A co?"
"Nebyla si jistá," řekla Stařenka. "Hmmm."
Otevřela obálku, která nesla její jméno. Byla větší než ta, ve které byla poslední vůle, a obsahovala jeden arch silnějšího kartonu.
Stařenka si ho přečetla a upustila ho na stůl.
"Pojď," řekla. "Nemáme moc času!"
"Co se děje?"
"A vezmi s sebou plnou cukřenku!"
Stařenka rozrazila dveře a rozběhla se ke svému koštěti.
"Pospěš si!"
Magráta zvedla list kartonu. Písmo bylo známé. Viděla kartonek už několikrát předtím, když Bábi Zlopočasnou nečekaně navštívila.
Bylo na něm: JÁ NEJSEM MRTVÁ

"Stát! Kdo to tam kráčí?"
"Co děláš na stráži s rukou na pásce, Jeníku?"
"Povinnost volá, mami."
"Tak nás rychle pusť dovnitř."
"Přítel, či nepřítel?"
"Jeníku, tohle je téměř královna Magráta První, všimnul sis?"
"Jo, ale vy se musíte -"

"Okamžitě!"
"Áááuuuu, mami!"

Stařenka se hnala chodbami hradu a Magráta se s ní pokoušela udržet krok.
"Ten mág měl pravdu, opravdu byla mrtvá. Nevyčítám ti, že jsi doufala, ale poznám, kdy je člověk mrtvý."
"Ne vždycky. Vzpomínám, jak jsi k nám před několika roky přilítla celá ubrečená a nakonec se ukázalo, že byla jen na Zapůjčení. Tehdy jsme začaly používat tu cedulku."
"Ale -"
"Nebyla si jistá, co se stane," pokračovala Stařenka. "To mi stačilo."
"Stařenko -"
"Nikdy nevěř ničemu, o čem se sama dokonale nepřesvědčíš," citovala Stařenka svůj Zákon nejistoty.
Stařenka kopnutím otevřela dveře do Velké síně.
"Co se to tady děje?"
Výsměšek vstal z křesla a zatvářil se rozpačitě.
"Víte, mně se nezdálo správné nechat ji tady tak samotnou -"
"No ne, no ne," pobrukovala Stařenka, když přelétla pohledem to pochmurné zátiší. "Svíce a lilie. Vsadila bych se, že jste je dole v zahradě natrhal sám. A pak jste ji zavřel tady uvnitř."
"Víte -"
"A nikoho, u psí boudy, nenapadlo otevřít okno! Copak je neslyšíte?"
"Co mám slyšet?"
Stařenka se spěšně rozhlédla a uchopila těžký stříbrný svícen.
"Ne!"
Magráta jí ho vytrhla z ruky.
"Pokud k tomu můžu něco říct," procedila mezi zuby a rozmáchla se, "tak tohle už je skoro můj hrad."
Roztočený svícen proletěl vzduchem a zasáhl velké okno z barevného skla přesně uprostřed.
Přímo ke stolu vyrazil paprsek sluneční záře, jehož pohyb bylo v pomalém magickém poli Zeměplochy možno sledovat pouhým okem. Dopadl na stůl a s ním se do místnosti vhrnul proud včel, které se řítily světelným paprskem jako žlutý bzučící déšť okapovou rourou.
Roj se usadil čarodějce na hlavě a budil zdání velmi nebezpečné paruky.
"Co to s ní, u všech ďáblů -" začal Výsměšek.
"Tak tímhle nás bude otravovat celé týdny," upozornila je Stařenka. "Se včelami se to ještě nikdy nikomu nepodařilo. Jejich myšlenky jsou všude, rozumíte? Ne jen v jedné včele, jsou v celém roji."
"Co to s ní -"
Bábi Zlopočasná pohnula prsty.
Zachvěla se jí víčka.
Pomalu, velmi pomalu se posadila. S jistými obtížemi zaostřila pohled na Magrátu a Stařenku Oggovou a řekla:
"Chzztěla bychzzz kyticzzzi květzzzin, míszzzu medzzzu a někoho, komu bychzzz mohla dzzzát žžžihadzzzlo!"
"Donesla jsem mísu cukru, Esme," oznámila jí Stařenka.
Bábi na cukr vrhla hladový pohled, ale pak se rozhlédla po včelách, které se jí postupně zvedaly z hlavy jako letadla torpédované letadlové lodi.
"Tak dzzzo něj nalej kapku vodzzzy a vylej jim to na szzztůl."
Zatímco se Stařenka dala do práce, rozhlédla se Bábi triumfálně po přítomných.
"Dokázzzala jszzzem to szzze včelami! Szzz tím hmyzzzem to nikdzzzo nedzzzokážžže, a já to dzzzokázzzala! Předzzzszzztavte szzzi, žžže szzze vám mozzzek rozzzletí na všechny szzztrany! Na to, abyszzzte to dzzzokázzzali szzze včelami, muszzzíte být opravdzzzu dzzzobří!"
"Ty jsi naživu?" vypravil ze sebe v té chvíli Výsměšek.
"Tak tady vidíte, co dokážžže univerzzzitní vzzzdělání," řekla Bábi, která si masírovala unavené ruce a očividně se dostávala do normálu, "Stačí, kdyžžž si sednu a pár minut mluvím, a tihle vysokoškoláczzi okamžžžitě pozzznají, žžže jsem naživu."
Stařenka Oggová jí podala sklenici vody. Sklenice se chvilku vznášela ve vzduchu a pak padla na zem a rozbila se, protože Bábi se ji pokusila uchopit patou nohou.
"Hrůzzza."
"Věděla jsem, že sis nebyla jistá!" řekla Stařenka.
"Jisztá? Ssamozzřejmě jszem si byla jisztá! Ani na chvilku jszem nezzapochybovala!"
Magráta si vzpomněla na poslední vůli.
"Tak vy jste nazapochybovala ani na chvilku?"
Bábi Zlopočasná měla přece jen jistou dávku slušnosti, která jí nedovolila podívat se Magrátě zpříma do očí. Místo toho si zamnula ruce.
"Co se dělo, zatímco jsem byla pryč?"
"Tak abys věděla," začala Stařenka dramaticky, "Magráta se postavila té -"
"Oh, věděla jsem, že to udělá. Už je po svatbě, že?"
"Po svatbě?" Výsměšek, Magráta a Stařenka si vyměnili pohledy.
"Samozřejmě, že ne!" odpověděla jí Magráta. "Měl nás oddat bratr Perdore z řádu Žasnoucích učedníků devátého dne, potom ho ale omráčil elf a stejně, lidé jsou ještě celí -"

"Jen žádné výmluvy," zarazila ji Bábi. "Pokud vím, tak právo provést svatební obřad má i starší mág, nemám pravdu?"

"Já, já, já si myslím, že ano," přikývl váhavě Výsměšek, který stále ještě zaostával za událostmi posledních minut.

"Výborně. Mág je prostě kněz, který má tvrdší, a ne tak upocené ruce," přikývla spokojeně Bábi.

"Ale půlka svatebních hostí se rozutekla!" bránila se Magráta.

"Seženeme nějaké jiné," nedala se Bábi vyrušit z klidu.

"Paní Kurdějcová nestihne udělat včas svatební hostinu!"

"Budeš jí to muset přikázat," odbyla ji Bábi.

"Nejsou tady družičky!"

"My to s Gytou nějak zvládnem, vid?"

"A taky nemám šaty!"

"A co to máš na sobě?"

Magráta vrhla pohled na špinavou kroužkovou zbroj, blátem pomazaný hrudní plát a těch několik potrhaných zbytků bílého hedvábí, které z ní tu tam viselo.

"Mně se to zdá docela dobré," pokračovala Bábi. "A tuhle Oggová ti udělá hlavu."

Magráta podvědomě zvedla ruce, stáhla si z hlavy okřídlenou helmici a přihladila si vlasy. Měla je plné listí a vřesových větévek, které se propletly tak, že ohrožovaly celistvost každého hřebene. Magrátiny vypadaly po každém ošetření jakžtakž slušně maximálně deset minut, pak se změnily v tradiční spleť. Teď z nich bylo vrabčí hnízdo.

"Myslím, že to nechám tak," řekla.

"To je ono," přikývla spokojeně Bábi. "Nezáleží na tom, co v těch vlasech máš, důležité je, jak se ti to tam dostalo. Dobrá, takže jsme připravení."

Stařenka se k ní naklonila a něco jí zašeptala do ucha.

"Cože? Aha, vlastně máš pravdu. Kde je novomanžel?"

"Je trochu omámený," vysvětlovala Magráta. "Není si tak docela jistý, co se stalo."

"To je docela normální," přikývla Stařenka, "po té pánské jízdě."

Bylo třeba překonat drobné obtíže:

"Potřebujeme svědka."

"Oook."

"No dobrá, ale aspoň se trochu oblečte."

Paní Kurdějcová si založila mocné ruce na prsou.

"To se nedá stihnout," řekla rozhodně.

"Myslela jsem si, že třeba nějaký salát a jednoduchý nákyp a trochu lehkého -" začala Magráta přátelsky.

Kuchařčina ochmýřená brada se odmítavě pozvedla.

"Elfové obrátili celou kuchyň naruby," řekla. "Bude mi to trvat celé dny, než to tady dám do pořádku. Kromě toho každý ví, že syrová zelenina je nezdravá, a ty vaječné koláče jednoduše nesnáším."

Magráta se s prosebným pohledem obrátila na Stařenku Oggovou. Bábi Zlopočasná vyrazila na procházku do zahrad, kde se snažila vypořádat se svou touhou strkat neustále nos do květů.

"Já s tím nemám nic společného," pokrčila Stařenka rameny. "Moje kuchyně to není, má drahá."

"To tedy ne, je to moje kuchyně. Já tady dělám kuchařku celé roky," prohlásila nasupeně paní Kurdějcová. "Vím dobře, jak na to, umím své a nemám v úmyslu nechat se v mé vlastní kuchyni komandovat nějakou mladou žabkou."

Magrátě poklesla ramena. Stařenka jí poklepala na rameno. "Třeba by se ti v tomhle okamžiku hodilo tohle," řekla a podala Magrátě okřídlenou helmici královny Krokuše.

"Král byl s mým vařením vždycky velmi -" začala paní Kurdějcová.

Ozvalo se kovové cvaknutí. Paní Kurdějcová zvedla hlavu a zjistila, že se dívá přes nataženou kuši do Magrátiných rozhodných očí.

"Tak," prohlásila tichým hlasem budoucí královna Lancre, "dejte se do toho a začněte péct ten nákyp."

Verence seděl v noční košili na pelesti postele a hlavu si svíral rukama. Z noci si kromě toho, že mu bylo zima, vůbec nic nepamatoval. A jak se zdálo, nikdo neměl chuť mu o tom něco říci.

Dveře se s tichým zaskřípěním otevřely.

Zvedl hlavu.

"Jsem ráda, že jste vzhůru a skoro připravený," sdělila mu Bábi Zlopočasná. "Přišla jsem vám pomoci s oblékáním."

"Díval jsem se do skříně," řekl Verence, "ale ti… elfové?… všechno zničili. Nezbylo tam vůbec nic, co bych si mohl vzít na sebe."

Bábi se rozhlédla po místnosti. Pak přešla k nízké truhlici a otevřela ji. Ozvalo se tiché zacinkání rohlíček a zasvítila červená a žlutá.

"Hned jsem si myslela, že byste je nikdy nezahodil," přikývla spokojeně. "Vůbec jste nepřibral, takže vám jistě pořád padnou. Tak honem do té strakatiny. Magrátě se to bude líbit."

"To ne," zavrtěl hlavou Verence. "V tomhle musím být velmi zásadní. Teď jsem král. To by bylo totéž, jako

kdybych po Magrátě chtěl, aby si vzala šaška. Musím se chovat přiměřeně svému postavení už kvůli samotnému království. Kromě toho ještě existuje taková věcička, které se říká sebeúcta."

Bábi se na něj dívala tak dlouho, že rozpačitě přešlápl z nohy na nohu.

"Vážně," dodal.

Bábi přikývla a vykročila ke dveřím.

"Vy odcházíte?" vstal Verence nervózně.

"Neodcházím," odpověděla mu Bábi tiše. "Chci jen zavřít dveře."

Pak tady byla ta nepříjemnost s korunou.

Když už byla prohledána polovina hradu, našla se kniha Ceremoniály a protokolární obřady Království lancreského ve Verencově ložnici. Kniha o připravovaném obřadu mluvila velmi jasně. Nová královna byla v průběhu obřadu korunována králem. To nebylo technicky obtížné, protože prakticky každý král ví, který konec královny jsou nohy a který hlava, a pokud takový král není slepý, pozná to na první pohled.

Jenže Rozšafínu Ctibumovi se zdálo, že obřad v tomto místě poněkud pokulhával.

Zdálo se mu, abychom řekli pravdu, že když měl král položit korunu nevěstě na hlavu, zvedl hlavu a podíval se přes celou Velkou síň k místu, kde stála vysoká stará čarodějka. A v tom okamžiku to udělali téměř všichni přítomní včetně nevěsty.

Stará hubená čarodějka velmi slabě přikývla. Magráta byla korunovaná. Tramtadadáá, jupí, hurá a tak dále.

Nevěsta s ženichem stáli bok po boku a potřásali si rukama s dlouhou řadou lidí tím omámeným způsobem, který je v této fázi svatebního obřadu zcela normální.

"Jsem si jistý, že spolu budete velmi šťastní -"

"Děkuji vám."

"Oook!"

"Děkuji vám."

"Přitlučte ho na pult, lorde Fergusone, a čert aby vzal ty obchodníky se sýrem!"

"Děkuji vám."

"Mohu políbit nevěstu?"

Verencovi najednou došlo, že ho právě oslovil čistý vzduch. Sklopil pohled.

"Promiňte prosím, vy jste -?"

"Zde má navštívenka," řekl Casanovlez.

Verence si ji přečetl. Obočí se mu vyklenulo.

"Oh," řekl. "Ehm. No ne? Ale, ale, ale. Tak druhý nejlepší?"

"Ale vážně se snažím," přikývl Casanovlez.

Verence se s provinilým výrazem rozhlédl a pak se sehnul tak, že se jeho rty ocitly v úrovni trpaslíkova ucha.

"Mohl bych si s vámi za minutku dvě promluvit?"

Lancreští Morrisovi tanečníci se od oněch událostí u kamenů sešli poprvé tady na hostině. Zjistili, že se jim mezi sebou mluví dost těžce. Někteří z nich v okamžiku, kdy se zabrali do hovoru, podvědomě odšlapávali různé taneční figury.

"Dobrá," začal Jasoň, "pamatuje si někdo něco? Ale vážně?"

"Já si pamatuju začátek," přiznal druhý tkadlec, Krejčí. "Ten si pamatuju naprosto přesně. A to, jak jsme tančili v lese. Ale představení -"

"Vystupovali v něm elfové," řekl dráteník Dráteník.

"A proto se to taky celý poto," usoudil moudře povozník Doškář. "Taky si pamatuju, že všude bylo plno křiku."

"Jo a byl tam někdo s velikejma rohama," vzpomněl si Povozník, "a měl taky velikýho dlouhýho -"

"To všechno vlastně byl tak trochu sen," uvažoval Jasoň.

"Hej, koukni sem, Povozníku," řekl Tkadlec a mrkl na ostatní, "támhle je ta opice. Nechtěl ty ses jí na něco zeptat?"

Povozník se na okamžik zamyslel. "Sakra, bodejť!"

"Tak bych na tvým místě nepropásl příležitost," pokračoval Tkadlec s tou veselou zlomyslností, jakou často projevují chytří vůdci chudým duchem.

Knihovník rozprávěl s Rozšafínem a kvestorem. Když do něj Povozník šťouchl, otočil se.

"Takže tys byl v ty rokli u Dílůch, žejo?" řekl svým veselým, otevřeným způsobem.

Knihovník na něj vrhl nechápavý pohled.

"Oook?"

Povozník se na něj nevěřícně zadíval.

"Tam sis přece strčil tu pecku, ne?"

"Knihovník na něj vrhl další nechápavý pohled a zavrtěl hlavou.

"Oook."

"Tkadleci!" vykřikl Povozník. "Ten opičák říká, že si nestrčil pecku tam, co nesvítí slunce! A ty jsi říkal, že jo! Takže nestrčil, jo?" obrátil se ke knihovníkovi. "On říkal, že jo." Pak se zase otočil k Tkadlecovi. "Tak abys věděl, mně bylo hned jasný, že jsi to pochopil nějak špatně. Jseš prostě vylízanej. V Dílech žádný opice nejsou."

Kolem knihovníka a Povozníka najednou zavládlo napjaté ticho.

Rozšafín Ctibum zatajil dech.

Knihovník sebral ze stolu velkou láhev. Poklepal Povozníkovi na rameno. Pak mu nalil velkého panáka a pohladil ho po hlavě.

Rozšafín se uvolnil a vrátil se ke své zábavě. Uvázal si nůž na kus provázku a zachmuřeně pozoroval, jak se otáčí kolem dokola…

Když se té noci vracel Tkadlec domů, chytil ho na mostě neznámý účastník svatby a hodil ho do Lancre. Nikdo nikdy nezjistil proč. Nikdy se nemíchejte do záležitostí mágů, zvláště ne těch chápavých. Všichni nejsou tak dobrosrdeční.

Domů se té noci vraceli i ostatní.

"Teď jí do hlavy vlezou různé myšlenky, které budou mířit vysoko nad její životní postavení," zabručela Bábi Zlopočasná, když obě staré čarodějky procházely voňavým nočním vzduchem.

"Je královnou. To si stojí pěkně vysoko, ne?" upozornila ji Stařenka. "Skoro tak vysoko jako čarodějky."

"Snad ano… dobrá…, ale, ale člověk by si o sobě neměl myslet bůhví co," odpověděla jí Bábi. "My jsme samozřejmě jiná třída, ale jednáme skromně, nikam se necpeme a nevyvyšujeme se. Nikdo nemůže říct, že jsem se například já celý život nechovala skromně."

"Ty jsi byla celý život tak trochu stydlivá chudobka, to je moje řeč," přitakala Stařenka Oggová. "Když dojde na skromnost, vždycky lidem říkám, nikdo nemůže být skromnější než Esme Zlopočasná."

"Vždycky jsem se držela stranou a starala se jen o své vlastní záležitosti -"

"Většinu času o tobě člověk vážně ani neví," přikyvovala Stařenka Oggová.

"Jestli sis nevšimla, tak jsem nedomluvila," zarazila ji Bábi.

"Promiň."

Chvíli kráčely mlčky. Byla tichá teplá noc. Ve větvích zpívali ptáci.

Pak se ozvala Stařenka. "Je to legrační, když si pomyslíš, že se naše Magráta vdala, a to všechno ostatní."

"Co myslíš tím a to všechno ostatní?"

"Ale, no vždyť víš - vdala se," opakovala Stařenka. "Dala jsem jí pár rad. Jako třeba, aby si do postele vzala vždycky něco na sebe. Tu udržuje mužský zájem."

"Ty sis vždycky brala klobouk."

"Přesně."

Stařenka zamávala uzenkou nabodnutou na špejli. Vždycky zastávala názor, že je dobře udělat si zásobu jídla, dokud je volně k mání.

"Řekla bych, že svatební hostina byla skvělá, co myslíš? A Magráta přímo zářila."

"Mně se zdálo, že jí bylo horko a pořád se červenala."

"Tomu se u nevěst říká, že září."

"No, asi máš pravdu," připustila Bábi Zlopočasná, která kráčela o kousek vpředu. "Byla to skvělá večeře, Nikdy předtím jsem tyhle vegetariánské vymyšlenosti nejedla."

"Když jsem si brala starýho Ogga, měli jsme při hostině dokonce tři tucty ústřic. Ale řeknu ti rovnou, že to nefunguje."

"A taky se mi líbilo, jak nám každé dali ten sáček s kouskem svatebního dortu," libovala si Bábi.

"No aby ne. Víš, říká se, že když si dáš kousek pod polštář, bude se ti zdát o tvém budoucím manže-" Stařenčin jazyk zakopl sám o sebe.

Zastavila se v rozpacích, což bylo u Oggů něco nevídaného.

"To je v pořádku," řekla Bábi. "Mně to nevadí."

"Promiň, Esme."

"Všechno se někde stalo. Já vím. Vím to. Všechno se někde stalo. Takže to nakonec vyjde na stejno."

"To je velmi kontinuinuinuální myšlení, Esme."

"Ten dort je dobrý," řekla najednou Bábi, "ale… zrovna v téhle chvilce… já ti nevím proč… víš, na co mám strašnou chuť? Gyto, zrovínka teď bych si dala nějaký čokoládový bonbon z toho tvého sáčku."

Poslední slovo se vznášelo ve vzduchu jako ozvěna výstřelu.

Stařenka se zastavila. Ruka jí sjela ke kapse, kde obvykle spočíval sáček s ulepenými čokoládovými bonbony. Upírala oči na temeno Bábiny hlavy, na ten malý, pevně stažený drdůlek, který vykukoval pod střechou špičatého klobouku.

"Čokoládový bonbon?"

"Předpokládám, že už sis pořídila nový sáček," pokračovala Bábi, aniž se ohlédla.

"Nechceš mi něco říct, Gyto? O sáčcích s cukrovím?"

Bábi se pořád ještě neotočila.

Stařenka sklopila pohled ke špičkám svých bot.

"Nee, Esme."

"Věděla jsem, že se vydáš k Dlouhému muži, víš? Jak ses dostala dovnitř?"

"Použila jsem jednu z tamtěch podkov."

Bábi přikývla. "Neměla jsi ho do toho tahat, Gyto."

"Máš pravdu, Esme."

"On je stejně lstivý jako ona."

"Máš pravdu, Esme."
"Ty na mě zkoušíš preventivní pokoru."
"Máš pravdu, Esme."
Ušly další kousek.
"Co to bylo za tanec, který Jasoň a ti ostatní tančili, když se tam tak namazali?"
"To je lancreská specialita - Tanec kbelíků a hole."
"Je to legální, doufám?"
"Teoreticky by to neměli tančit, když jsou u toho nějaké ženské," připustila Stařenka. "To by se dalo posuzovat jako sexuální morrišení."
"Taky jsem měla pocit, že Magráta byla dost překvapená, když jsi na hostině recitovala tu báseň."
"Jakou báseň?"
"Tu, co jsi při ní dělala taková ta gesta."
"Jo tuhle myslíš."
"Všimla jsem si, že si při ní Verence dělal poznámky na ubrousek."
Stařenka zalovila v záhybech šatů a vylovila odtamtud celou láhev šampaňského. Přísahali byste, že se tam nemohla vejít.
"Poslyš, já si myslím, že vypadala fakticky šťastně," broukla. "Jak tam tak stála a měla na sobě půlku zablácených krajkových šatů a pod nima to brnění, teda řeknu ti… Jo, a víš, co mi řekla ona?"
"Copak?"
"Pamatuješ na ten starý obraz královny Krokuše? Víš které? Té s tím železným živůtkem? Co je samý bodák a na tom svém kočárku má kolik nožů? Tak si představ, Magráta mi řekla, že si je jistá, že jí duch té Krokuše pomáhal. Tvrdila, že má její brnění a že v něm dělala věci, které by si nikdy sama od sebe netroufla."
"No tohle," řekla Bábi se zvláštním přízvukem.
"Fakt psinézní svět, žejo?" souhlasila Stařenka.
Chvíli zase kráčely mlčky.
"Takže jsi jí neřekla, že královna Krokuše nikdy neexistovala?"
"To by nemělo smysl."
"Starý král Lulu I. si ji kompletně vymyslel, protože byl přesvědčený, že potřebujeme kus nějaké romantické historie. Byl v tom směru tak trochu blázen. Nechal dokonce udělat brnění, které bylo jako její."
"Já vím. Manžel mý praprababičky ho vyklepal z pozinkovaný vany a několika větších pánví."
"Tebe ovšem nenapadlo jí tohle všechno vykládat, že ne?"
"Ne."
Bábi přikývla.
"Je to zvláštní," řekla, "že i když je Magráta úplně jiná, je pořád stejná."
Stařenka odněkud ze své zástěry vyštrachala dřevěnou lžičku na dlouhém držátku. Pak zvedla klobouk a opatrně si z hlavy sundala větší mísu plnou pudinku s ovocem a se šlehačkou, kterou tam ve vhodném okamžiku ukryla.
"Chm. Já vážně nevím, proč ty musíš, kam přijdeš, štípnout něco k jídlu," zamračila se Bábi. "Stačilo slovo a Verence by ti toho dal kýbl. Víš dobře, že on sám pudink vůbec nejí."
"Takhle je to větší legrace," usmála se Stařenka. "A já si trochu té srandy zasloužila."
V hustém křoví u cesty něco zaharašilo a na cestu vyrazil jednorožec.
Byl napůl šílený. Byl rozzuřený. Byl ve světě, kam nepatřil. A připadal si jako štvanec.
Zahrabal nohou v prachu cesty asi třicet metrů od čarodějek a pohodil rohem.
"A do prkýnka," řekla Stařenka a upustila své pracně nabyté mlsky. "Mrskni sebou, támhle vidím strom, dělej!"
Bábi Zlopočasná zavrtěla hlavou.
"Ne. Tentokrát neuteču. Předtím mě nedostala a teď by to chtěla zkoušet s pomocí toho zvířete?"
"Ale všimla sis, jak veliký má to zvíře roh?"
"Vidím ho jasně, buď bez obav."
Jednorožec sklonil hlavu a zaútočil. Stařenka Oggová doběhla k nejbližšímu stromu s nízkými větvemi a vyšvihla se nahoru…
Bábi Zlopočasná si založila ruce.
"Nešil, Esme, a poběž!"
"Ne, předtím jsem nedokázala pořádně a jasně myslet, ale teď už jsem v pořádku. Jsou jisté věci, před kterými neutíkám."
Bílý stín prolétl po cestě mezi stromy, skoro pět metráků svalstva za třiceti centimetry lesklého ostrého rohu. V jeho stopě se vznášely kotouče páry.
"Esme!"
Kruhový čas se chýlil ke konci. Kromě toho už věděla, proč byly předtím její myšlenky tak roztěkané a nesoustředěné, a to jí velmi pomáhalo. Teď už neslyšela myšlenky všech ostatních Esmerald Zlopočasných jako předtím.
Možná některé z nich žily ve světech ovládaných elfy. Nebo už dávno zemřely. Nebo vedly to, čemu se říká šťastný život. Bábi Zlopočasná si málokdy něco přála, protože přát si něco, to bylo sentimentální, ale teď přece jen pocítila jistou lítost, že se s nimi nemohla setkat.

Možná že některé z nich už brzo zemřou, teď, tady, na té cestě. Cokoliv jste udělali, udělalo milion vašich dalších kopií jinak. Některé z nich zemřou. Cítila ty budoucí smrti… smrti Esme Zlopočasné. A nemohla je zachránit, protože tak to v alternativních vesmírech nefunguje.

Na milionech úbočí běželo děvče, na milionech mostů se rozhodovalo, na milionech cest stála žena…

Každá jiná, všechny jedna jediná.

Jediné, co pro ně všechny mohla udělat, bylo být teď tady sama sebou a tak nelítostná, jak to jen šlo.

Pozvedla ruku.

Několik kroků před ní jednorožec narazil na neviditelnou stěnu. Nohy se mu podlomily, když se marně pokoušel zastavit, tělo se mu bolestivě zazmítalo, zvíře padlo na zem, převrátilo se na záda a setrvačností dojelo Bábi až k nohám.

"Gyto," zvolala Bábi, když se jednorožec pokoušel vstát, "sundej si punčochy, uvaž z nich ohlávku a opatrně mi ji hoď."

"Esme…"

"No co je?"

"Já nemám žádný punčochy."

"A co ty krásné červenobíle proužkované, co jsem ti dala k svátku Prasečí hlídky? Pletla jsem je sama. A dobře víš, jak pletení nenávidím!"

"Já myslím na sobě. Je teplá noc. A já mám raději, když vzduch, jak bych to řekla… cirkuluje, no."

"Kdybys věděla, co práce mi daly ty mizerné paty!"

"Tak promiň, Esme."

"Tak aspoň buď tak laskavá, zaběhni ke mně a přines všechno, co je dole v kredenci."

"Už letím, Esme."

"Ale ještě předtím zaběhni za Jasoněm a řekni mu, ať si pořádně rozpálí výheň."

Stařenka Oggová se dívala na zmítajícího se jednorožce. Byl jakoby ochromený, vyděšený z Bábi, ale přitom neschopný utéci.

"Oh, Esme, přece nechceš našeho Jasoně požádat, aby -"

"Já ho nebudu o nic žádat. Tebe taky nežádám."

Bábi Zlopočasná si sundala klobouk a hodila ho do větví nejbližšího keře. Pak, s očima stále upřenýma na ležící zvíře, zvedla ruce k ocelově šedému uzlu v týle a vytáhla z něj několik jehlic.

Drdol se uvolnil a jako hadi se z něj vyplazily prameny krásných vlasů. Bábi několikrát potřásla hlavou a vlasy se jí rozvinuly až k pasu.

Stařenka s němým úžasem pozorovala, jak Bábi zvedla znovu ruku a vytrhla si jeden jediný vlas.

Pak rukama provedla několik složitých pohybů, to jak vázala smyčku z něčeho, co bylo téměř neviditelné. Nevšímala si pohybujícího se rohu a klidně navlékla smyčku jednorožci na krk. Pak zatáhla.

Zvíře se vzpíralo, jeho neokovaná kopyta vířila mračna prachu, ale nakonec se přece jen postavilo na nohy.

"To ho nikdy neudrží," řekla Stařenka a pomalu obcházela strom.

"Dokázala bych ho udržet na pavučině, Gyto Oggová. Na pavučině. Tak a teď běž a vyřiď, co je potřeba."

"Jistě, Esme."

Jednorožec pozvedl hlavu a dlouze zaržál.

Když Bábi přivedla zvíře, kterému neokovaná kopyta klouzala po dlažbě, do Lancre, čekala na ni polovina obyvatel. Řeknete-li něco Stařence Oggové, je to, jako kdybyste to řekli všem.

Jednorožec tančil na konci neuvěřitelně tenkého pouta, vyhazoval a snažil se kopnout neopatrné, ale osvobodit se nedokázal.

Jasoň Ogg, stále ještě ve svých svátečních šatech, nervózně přešlapoval v otevřených dveřích kovárny.

"Pane kováři," řekla Bábi Zlopočasná, "mám tady pro vás práci."

"Ehm," odkašlal si Jasoň, "to vypadá jako jednorožec."

"Správně."

Jednorožec znovu zoufale zařehtal a otáčel k Jasoňovi šílené oči.

"Ještě nikdy nikdo neokoval jednorožce," zavrtěl Jasoň hlavou.

"Řekni si," poradila mu Bábi, "že tohle je jedna z největších chvil tvého života."

Dav se shlukl kolem, a zatímco se lidé snažili držet z dosahu kopyt, natahovali uši a oči, aby jim nic neuniklo.

Jasoň se poškrabal na bradě kladivem.

"No, nevím -"

"Poslyš, Jasoni Oggu," řekla Bábi Zlopočasná a zatáhla za vlas, na jehož konci se vzpínal jednorožec, který ji obíhal v kruhu, "ty přece dokážeš okovat, cokoliv ti kdo přivede. A platíš za to jistou cenu, že?"

Jasoň vrhl poplašený pohled na Stařenku. Ta se zatvářila nechápavě.

"Neřekla mi o tom ani slovo," prohlásila Bábi, která znovu využila své známé schopnosti číst výraz Stařenčiny tváře vlastním temenem.

Naklonila se k Jasoňovi, takže skoro visela na vlasu, který omezoval zdivočelé zvíře. "Cena, kterou platíš za to, že dokážeš okovat všechno, co ti kdo přivede, je…, že musíš okovat všechno, co ti kdo přivede. Cena, kterou člověk platí za to, že je nejlepší, je vždycky stejná… musí být nejlepší. A ty ji platíš stejně jako já."

Jednorožec urazil kopytem kus dřeva z dubového rámu vrat.

"Ale železo -" řekl Jasoň, "a hřeby -"

"No?"

"Železo ho zabije," dořekl Jasoň. "Když mu vrazím do kopyt železný hřeby, zabiju ho. Zabíjení do smlouvy nepatří. Nikdy jsem nic nezabil. S tím mravencem mi to trvalo celou noc, ale skoro to necítil. Nikdy bych neublížil živýmu tvoru, kterej mi nic neudělal."

"Doneslas mi ty věci z kredence, Gyto?"

"Jasně, Esme."

"Tak je dej sem. A ty, Jasoni, rozpal pořádně výheň."

"Ale když mu přibiju železný -"

"Říkala jsem snad něco o železe?"

Roh vyrazil kámen ze zdi sotva třicet centimetrů od Jasoňovy hlavy. Kovář se vzdal.

"Budete ale muset jít dovnitř, abyste ho držela v klidu," řekl. "Něco takovýho bych nikdy nekoval, kdyby mi to nedrželi aspoň dva dospělí chlapi."

"Udělá, co mu řeknu," slibovala Bábi. "Mě nemůže neposlechnout."

"Zavraždil starého Skřusku," zabručela Stařenka. "Vůbec by mi nevadilo, kdyby ho náš Jasoň odpravil."

"Tak se styď, ženská," řekla Bábi. "Vždyť je to zvíře. Zvířata nevraždí. Vraždit dokáže jen nadřazená rasa. To je jedna z těch věcí, kterými se lišíme od zvířat. Dej mi ten pytel, Gyto."

Přinutila zvíře projít dvojitými dveřmi do kovárny a několik venkovanů je za ní rychle zavřelo zvenčí. O chvilku později proletělo silnými prkny v jednom křídle dveří kopyto.

V té chvíli přiběhl udýchaný Výsměšek a na rameni se mu kýval těžký samostříl.

"Slyšel jsem, že se tady znovu objevil jednorožec!"

Ze vrat vyletělo další prkno.

"Je tam?"

Stařenka přikývla.

"Přitáhla ho sem celou tu cestu až z lesa."

"Ale vždyť ta zatracená bestie je divoká!"

Stařenka Oggová si zamnula nos. "To jo, jenže… ona na to má kvalifikaci, chápete? Teda když jde o krocení jednorožců. To nemá nic společného s čarodějnictvím."

"Já tomu nějak nerozumím, jak to myslíte?"

"Já myslela, že jsou jisté věci, které o chytání jednorožců ví každý," řekla Stařenka významně.

"To, na co přesně narážím, je, kdo je může chytat. Vždycky běhala rychleji než vy, to zas Esme dokázala. Ta dokázala utéct každému chlapovi."

Výsměšek tam stál s otevřenými ústy.

"To zase já," pokračovala nevzrušeně Stařenka, já vždycky zakopla o první blbej kořen, kterej mi přišel do cesty. Kolikrát mi trvalo celou věčnost, než jsem nějaký našla."

"To chcete říct, že ona potom, co jsem odešel, nikdy -"

"No, neberte si to zase tak osobně. Všechno špatné je k něčemu dobré," upozornila ho Stařenka. "S tím jednorožcem by ji to asi nenapadlo, kdybyste se tady náhodou neobjevil." Zdálo se, že ji v souvislosti s tím, co řekla, něco napadlo. "Neviděl jste náhodou Casanovleze?"

"Nazdárek, vy můj kvítku medový," ozval se veselý hlas plný sebedůvěry.

Stařenka se ani neotočila.

"Vy se objevíte vždycky tam, kde to lidi nejmíň čekají."

"Tím jsem proslulý, paní Oggová."

V kovárně panovalo ticho. Pak se ozvalo klap-klap-klap Jasoňova kladiva.

"Co to tam dělají?" zeptal se Výsměšek.

"Ať dělají co dělají, každopádně mu to zabránilo dál kopat kolem sebe," pokrčila Stařenka rameny.

"Co bylo v tom pytli, paní Oggová?" zeptal se Casanovlez.

"To, co mi řekla, že mám přinést. Její starý stříbrný čajový servis. Rodinná památka. Viděla jsem ho jen dvakrát a z toho jednou teďka, když jsem ho dávala do pytle. Myslím, že ho snad ani nepoužívala. Je k němu konvička na mlíko, co má podobu veselé krávy."

Před kovárnou se shromažďovali další lidé. Náměstí už bylo pomalu plné.

Údery kladiva umlkly. Pak se hned za vraty ozval Jasoňův hlas:

"Pozor, jdeme ven."

"Pozor, jdou ven," upozorňovala Stařenka.

"Co říkala?"

"Říkala ‚pozor, jdeme ven'."

"Pozor, jdou ven!"

Dav ustoupil.

Vrata se otevřela a vyšla Bábi, která vedla jednorožce. Šel pomalu a omámeně a pod hebkou bílou kůží se mu převalovaly svaly jako žáby v hustém oleji. A podkovy mu na dláždění zvonily. Výsměšek si všiml, jak se lesknou.

Jednorožec poslušně kráčel po boku čarodějky a tak došli až do středu náměstí. Pak mu Bábi uvolnila smyčku a lehce ho pleskla po boku.

Tiše zaržál, otočil se a rozběhl se ulicí vedoucí k horám…

Bábi stála a dívala se za ním, když se po jejím boku jako duch zjevila Stařenka.

"Stříbrné podkovy?" řekla tiše. "Nevydrží mu dlouho."

"A stříbrné hřeby. Vydrží mu tak dlouho, jak bude potřeba," přikývla Bábi. "A ona už ho nikdy nedostane nazpět, i kdyby ho přivolávala tisíc let."

"Okovat jednorožce," zavrtěla Stařenka užasle hlavou. "Něco takového může napadnout jen tebe, Esme."

"Dělám to celý život," odpověděla Bábi.

Jednorožec se mezitím změnil v bílou tečku daleko na blatech. Vzápětí jim před očima zmizel ve večerním šeru.

Stařenka Oggová si zhluboka povzdechla a tím zlomila kouzlo okamžiku. "Takže je po všem."

"Ano."

"Zúčastníš se dnes večer tanečního večera na hradě?"

"A ty?"

"Víš… pan Casanovlez mě požádal, jestli bych mu neukázala Dlouhého muže. Jako doopravdy, rozumíš. Tedy jako trpaslíkovi. Pochop, oni v sobě mají dědičný zájem o všechny tyhle zemní a podzemní výtvory."

"Nemohu se jich nabažit," souhlasil Casanovlez.

Babi zvedla oči k nebesům.

"Co kdybys taky myslela na svůj věk a chovala se podle toho?"

"Já nepotřebuju myslet, já to dělám automaticky," odpověděla jí Stařenka. "Ale ty jsi mi neodpověděla."

Ke Stařenčině i Výsměškově úžasu, ale možná i k úžasu samotné Bábi, vsunula Bábi svou ruku Výsměškovi pod paži.

"Pan Výsměšek a já se půjdeme projít po mostě."

"Vážně?" podivil se Výsměšek.

"Oh, to je nádhera!"

"Gyto Oggová, jestli se na mě okamžitě nepřestaneš takhle dívat, tak ti ubalím jednu rovnou na ucho!"

"Promiň, Esme," řekla Stařenka.

"No proto."

"Předpokládám, že si chcete popovídat o starých časech," odvážila se Stařenka.

"Možná o těch starých. Možná o jiných."

V té chvíli doběhl jednorožec k lesu a zmizel mezi stromy.

Hluboko dole bublaly vody Lancre. Nikdo nepřejde dvakrát stejnou řeku, ani po mostě ne.

Výsměšek hodil dolů oblázek. Kamínek zapadl do vody se slyšitelným žbluňk.

"To všechno funguje," řekla Bábi Zlopočasná. "Někde. Ten váš mladý mág to ví, jenže to balí do spousty nadnesených slov. Byl by docela chytrý, jen kdyby si dokázal uvědomit, co má před sebou."

"Chce tady nějakou dobu zůstat," přikývl Výsměšek zachmuřeně. Hodil do hlubiny další oblázek. "Ty kameny ho fascinují. Copak mu to můžu zakázat? Nemůžu. A král je všemi deseti pro. Ostatní králové prý vždycky mívali blázny, tak on že bude mít mudrce, prý pro případ, že by se to osvědčilo líp."

Bábi se zasmála.

"A mladá Diamanda už je skoro v pořádku a každý den začne chodit," řekla.

"Co tím myslíš?"

"Oh, nic. To je to zvláštní na budoucnosti. Může se z ní vyklubat cokoliv. A všechno."

Zvedla oblázek. Dopadl do vody současně s jedním z těch Výsměškových a ozvalo se dvojité žbluňk.

"Myslíš," začal opatrně Výsměšek, "že to všechno… někde… dopadlo dobře?"

"Samozřejmě. Tady!"

Při pohledu na to, jak mu poklesla ramena, Bábi poněkud změkla.

"Ale tam taky," dodala.

"Cože?"

"Myslím tím, že někde si určitě Výsměšek vzal Esmeraldu Zlopočasnou a žili -" Bábi tiše zaskřípala zuby, "- šťasně až do smrti. Víceméně. Tak jako většina ostatních."

"Jak to víš?"

"Sbírala jsem zlomečky její paměti. Zdálo se, že je opravdu docela šťastná. A mě hned tak něco nepotěší!"

"Jak to dokážeš?"

"Snažím se být dobrá ve všem, co dělám."

"Neříkala náhodou něco o -"

"Vůbec nic neříkala! Neví ani, že existujeme! Neptej se mě! Stačí snad, že se to všechno někde stalo, ne?"

Výsměšek se pokusil usmát.

"A nic hezčího už mi neřekneš?"

"Tohle je přece to nejhezčí. Nebo skoro nejhezčí."

A kde to končí?*

V té letní noci, kdy zamilované párky hledají tichá místa a mezi stromy houstne hedvábně fialové šero. Z hradu se ještě dlouho po ukončení slavnosti ozýval šťastný smích a stříbřitý cinkot rolniček. A z prázdného úbočí kopce na blatech prýštilo jen ticho elfů.

Terry Pratchett
DÁMY A PÁNOVÉ

Z anglického originálu

Lords and Ladies,
vydaného nakladatelstvím
Victor Gollancz Ltd.
v Londýně v roce 1992,
přeložil Jan Kantůrek.

ISBN 80-7197-103-0